

Sénat de Belgique

Session ordinaire 1999-2000

2-61

Séances plénières
Jeudi 6 juillet 2000

Séance de l'après-midi

Annales

Belgische Senaat

Gewone Zitting 1999-2000

Handelingen

Plenaire vergaderingen
Donderdag 6 juli 2000

Namiddagvergadering

2-61

Les **Annales** contiennent le texte intégral des discours dans la langue originale. Ce texte a été approuvé par les orateurs.
Les traductions – *imprimées en italique* – sont publiées sous la responsabilité du service des Comptes rendus. Pour les interventions longues, la traduction est un résumé.

La pagination mentionne le numéro de la législature depuis la réforme du Sénat en 1995, le numéro de la séance et enfin la pagination proprement dite.

Pour toute commande des Annales et des Questions et Réponses du Sénat et de la Chambre des représentants: Service des Publications de la Chambre des représentants, Place de la Nation 2 à 1008 Bruxelles, tél. 02/549.81.95 ou 549.81.58.

Ces publications sont disponibles gratuitement sur les sites Internet du Sénat et de la Chambre:
www.senate.be www.lachambre.be

Abréviations - Afkortingen

AGALEV	Anders Gaan Leven
CVP	Christelijke Volkspartij
ECOLO	Écologistes
PRL-FDF-MCC	Parti Réformateur Libéral – Front Démocratique des Francophones – Mouvement des Citoyens pour le Changement
PS	Parti Socialiste
PSC	Parti Social Chrétien
SP	Socialistische Partij
VL. BLOK	Vlaams Blok
VLD	Vlaamse Liberalen en Democraten
VU-ID	Volksunie-ID21

De **Handelingen** bevatten de integrale tekst van de redevoeringen in de oorspronkelijke taal. Deze tekst werd goedgekeurd door de sprekers. De vertaling – *cursief gedrukt* – verschijnt onder de verantwoordelijkheid van de dienst Verslaggeving. Van lange uiteenzettingen is de vertaling een samenvatting.

De nummering bestaat uit het volgnummer van de legislatuur sinds de hervorming van de Senaat in 1995, het volgnummer van de vergadering en de paginering.

Voor bestellingen van Handelingen en Vragen en Antwoorden van Kamer en Senaat:
Dienst Publicaties Kamer van volksvertegenwoordigers, Natieplein 2 te 1008 Brussel, tel. 02/549.81.95 of 549.81.58.

Deze publicaties zijn gratis beschikbaar op de websites van Senaat en Kamer:
www.senate.be www.dekamer.be

Sommaire

Prise en considération de propositions.....	6
Questions orales.....	6
Question orale de M. Vincent Van Quickenborne à la vice-première ministre et ministre de l'Emploi sur «le travail intérimaire dans le secteur de la construction» (n° 2-316).....	6
Question orale de M. Johan Malcorps à la ministre de la Protection de la consommation, de la Santé publique et de l'Environnement sur «le suivi du plan fédéral en matière de lutte contre la pollution par l'ozone et l'acidification» (n° 2-315).....	8
Question orale de M. Jean-Marie Happart à la ministre de la Protection de la consommation, de la Santé publique et de l'Environnement sur «le taux de dioxine dans le poisson» (n° 2-297).....	11
Question orale de M. Jurgen Ceder au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur «ses contacts avec un auteur de crime contre l'humanité, en l'occurrence M. Yerodia» (n° 2-311).....	13
Question orale de Mme Anne-Marie Lizin au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur «la suppression de la réception du 4 juillet à l'Ambassade des États-Unis» (n° 2-313).....	15
Question orale de Mme Jacinta De Roeck au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères et au ministre de l'Intérieur sur «des difficultés pour les étrangers d'obtenir un visa touristique pour la Belgique» (n° 2-314).....	17
Question orale de Mme Mia De Schamphelaere au ministre de la Fonction publique et de la Modernisation de l'administration sur «la consultation de la population sur les plans de réforme de l'autorité fédérale, et plus particulièrement sur le dépouillement et le traitement des données» (n° 2-317).....	19
Question orale de Mme Clotilde Nyssens au ministre de la Justice sur «les premières conclusions après l'utilisation de la procédure de comparution immédiate lors de l'Euro 2000» (n° 2-312).....	21
Proposition de loi modifiant la loi du 12 juin 1991 relative au crédit à la consommation (de M. Jacques Santkin et consorts, Doc. 2-223).....	24
Discussion générale.....	24
Projet de loi modifiant le Code judiciaire, la loi du 22 décembre 1998 modifiant certaines dispositions de la deuxième partie du Code judiciaire concernant le Conseil supérieur de la Justice, la nomination et la désignation de magistrats et instaurant un système d'évaluation pour les magistrats et la loi du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière	

Inhoudsopgave

Inoverwegingneming van voorstellen	6
Mondelinge vragen.....	6
Mondelinge vraag van de heer Vincent Van Quickenborne aan de vice-eerste minister en minister van Werkgelegenheid over «de uitzendarbeid in de bouwsector» (nr. 2-316).....	6
Mondelinge vraag van de heer Johan Malcorps aan de minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu over «de opvolging van het federaal plan inzake de bestrijding van ozonvervuiling en verzuring» (nr. 2-315).....	8
Mondelinge vraag van de heer Jean-Marie Happart aan de minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu over «het dioxinegehalte in vis» (nr. 2-297)	11
Mondelinge vraag van de heer Jurgen Ceder aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over «zijn contacten met een misdadiger tegen de mensheid, in casu de heer Yerodia» (nr. 2-311)	13
Mondelinge vraag van mevrouw Anne-Marie Lizin aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over «het schrappen van de 4 juli-receptie op de Ambassade van de Verenigde Staten» (nr. 2-313).....	15
Mondelinge vraag van mevrouw Jacinta De Roeck aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken en aan de minister van Binnenlandse Zaken over «de problemen die vreemdelingen ondervinden bij het bekomen van een toeristenvisum voor België» (nr. 2-314).....	17
Mondelinge vraag van mevrouw Mia De Schamphelaere aan de minister van Ambtenarenzaken en Modernisering van de openbare besturen over «de bevraging van de bevolking over de hervormingsplannen voor de federale overheid, en meer bepaald over de telling en de verwerking van de gegevens» (nr. 2-317).....	19
Mondelinge vraag van mevrouw Clotilde Nyssens aan de minister van Justitie over «de eerste conclusies na het gebruik van de procedure van de onmiddellijke verschijning tijdens Euro 2000» (nr. 2-312).....	21
Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 12 juni 1991 op het consumentenkrediet (van de heer Jacques Santkin c. s., Stuk 2-223).....	24
Algemene bespreking.....	24
Wetsontwerp tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek, van de wet van 22 december 1998 tot wijziging van sommige bepalingen van deel II van het Gerechtelijk Wetboek met betrekking tot de Hoge Raad voor de Justitie, de benoeming en aanwijzing van magistraten en tot invoering van een evaluatiesysteem en van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der	

judiciaire (Doc. 2-477)	33	talen in gerechtszaken (Stuk 2-477)	33
Discussion générale	33	Algemene bespreking	33
Discussion des articles	36	Artikelsgewijze bespreking	36
Proposition de loi modifiant le Code judiciaire, en vue de créer une assemblée générale des juges de paix et des juges au tribunal de police (de M. Hugo Vandenberghe et consorts, Doc. 2-441)	37	Wetsvoorstel tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek, met het oog op de oprichting van een algemene vergadering van vrederechters en rechters in de politierechtbank (van de heer Hugo Vandenberghe c. s., Stuk 2-441)	37
Discussion générale	37	Algemene bespreking	37
Discussion des articles	38	Artikelsgewijze bespreking	38
Proposition de loi modifiant la loi du 12 juin 1991 relative au crédit à la consommation (de M. Jacques Santkin et consorts, Doc. 2-223)	39	Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 12 juni 1991 op het consumentenkrediet (van de heer Jacques Santkin c. s., Stuk 2-223)	39
Suite de la discussion générale	39	Voortzetting van de algemene bespreking	39
Discussion des articles	39	Artikelsgewijze bespreking	39
Proposition de loi modifiant l'article 23, §1 ^{er} , de la loi électorale communale et l'article 11, §1 ^{er} , de la loi électorale provinciale, en ce qui concerne le nom des femmes-candidates (de Mme Magdeleine Willame-Boonen et Mme Iris Van Riet, Doc. 2-411)	39	Wetsvoorstel tot wijziging van artikel 23, §1, van de gemeentekieswet en artikel 11, §1, van de provinciekieswet, inzake de naam van vrouwelijke kandidaten (van mevrouw Magdeleine Willame-Boonen en mevrouw Iris Van Riet, Stuk 2-411)	39
Discussion générale	39	Algemene bespreking	39
Discussion des articles	41	Artikelsgewijze bespreking	41
Ordre des travaux	42	Regeling van de werkzaamheden	42
Votes	43	Stemmingen	43
Projet de loi modifiant le Code judiciaire, la loi du 22 décembre 1998 modifiant certaines dispositions de la deuxième partie du Code judiciaire concernant le Conseil supérieur de la Justice, la nomination et la désignation de magistrats et instaurant un système d'évaluation pour les magistrats et la loi du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire (Doc. 2-477)	43	Wetsontwerp tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek, van de wet van 22 december 1998 tot wijziging van sommige bepalingen van deel II van het Gerechtelijk Wetboek met betrekking tot de Hoge Raad voor de Justitie, de benoeming en aanwijzing van magistraten en tot invoering van een evaluatiesysteem en van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken (Stuk 2-477)	43
Proposition de loi créant une assemblée générale des juges de paix et des juges au tribunal de police (de M. Hugo Vandenberghe et consorts, Doc. 2-441)	44	Wetsvoorstel tot oprichting van een algemene vergadering van vrederechters en rechters in de politierechtbank (van de heer Hugo Vandenberghe c. s., Stuk 2-441)	44
Proposition de loi modifiant la loi du 12 juin 1991 relative au crédit à la consommation (de M. Jacques Santkin et consorts, Doc. 2-223)	44	Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 12 juni 1991 op het consumentenkrediet (van de heer Jacques Santkin c. s., Stuk 2-223)	44
Proposition de loi modifiant l'article 23, §1 ^{er} , de la loi électorale communale et l'article 11, §1 ^{er} , de la loi électorale provinciale, en ce qui concerne le nom des femmes-candidates (de Mme Magdeleine Willame-Boonen et Mme Iris Van Riet, Doc. 2-411)	45	Wetsvoorstel tot wijziging van artikel 23, §1, van de gemeentekieswet en artikel 11, §1, van de provinciekieswet, inzake de naam van vrouwelijke kandidaten (van mevrouw Magdeleine Willame-Boonen en mevrouw Iris Van Riet, Stuk 2-411)	45
Demande d'explications de M. Philippe Moureaux au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur «la possibilité de saisine de la Cour européenne des droits de l'homme par la Belgique en raison de la contrariété du programme Echelon avec les principes de la Convention européenne des droits		Vraag om uitleg van de heer Philippe Moureaux aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over «de mogelijkheid tot het beroep dat België bij het Europees Hof voor de rechten van de mens dient in te stellen wegens strijdigheid van het Echelon-programma met de beginselen van het Europees Verdrag ter bescherming van de rechten van de mens»	

de l'homme» (n° 2-179)	46	(nr. 2-179)	46
Demande d'explications de M. Michiel Maertens au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur «l'absence de base juridique pour la coopération transfrontalière entre les collectivités territoriales et les autorités dans le cadre d'Interreg III» (n° 2-181).....	62	Vraag om uitleg van de heer Michiel Maertens aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over «de afwezigheid van een juridische grondslag voor de grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale collectiviteiten en autoriteiten in het kader van Interreg III» (nr. 2-181)	62
Demande d'explications de M. Michiel Maertens au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur «la position de la Belgique à l'égard de la République populaire démocratique de Corée» (n° 2-182)	65	Vraag om uitleg van de heer Michiel Maertens aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over «de Belgische houding t. o. v. De Democratische Volksrepubliek van Noord-Korea» (nr. 2-182)	65
Demande d'explications de Mme Sabine de Bethune au ministre de l'Intérieur sur «l'attention accordée à l'égalité des chances des femmes et des hommes dans la réforme des services de police» (n° 2-175).....	72	Vraag om uitleg van mevrouw Sabine de Bethune aan de minister van Binnenlandse Zaken over «de aandacht voor gelijke kansen van vrouwen en mannen bij de hervorming van de politiediensten» (nr. 2-175)	72
Demande d'explications de M. René Thissen au ministre de l'Intérieur sur «la situation des réfugiés Kosovars» (n° 2-193).....	76	Vraag om uitleg van de heer René Thissen aan de minister van Binnenlandse Zaken over «de situatie van de Kosovaarse vluchtelingen» (nr. 2-193).....	76
Demande d'explications de Mme Anne-Marie Lizin au ministre de l'Intérieur sur «la situation de sûreté de Tihange I» (n° 2-187)	78	Vraag om uitleg van mevrouw Anne-Marie Lizin aan de minister van Binnenlandse Zaken over «de veiligheid in de kerncentrale van Tihange I» (nr. 2-187)	78
Demande d'explications de Mme Sabine de Bethune au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur «la peine de mort aux Etats-Unis» (n° 2-189).....	80	Vraag om uitleg van mevrouw Sabine de Bethune aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over «de doodstraf in de Verenigde Staten» (nr. 2-189).....	80
Demande d'explications de M. Michiel Maertens au ministre de la Justice sur «les nouveaux trafics illégaux d'armes par l'aéroport d'Ostende» (n° 2-184).....	84	Vraag om uitleg van de heer Michiel Maertens aan de minister van Justitie over «de nieuwe illegale wapentrafiëken via de luchthaven van Oostende» (nr. 2-184).....	84
Demande d'explications de Mme Clotilde Nyssens au ministre de la Justice sur «l'arrêté royal en matière d'analyse ADN qui devrait être pris» (n° 2-194).....	88	Vraag om uitleg van mevrouw Clotilde Nyssens aan de minister van Justitie over «het koninklijk besluit inzake DNA-analyse dat zou moeten genomen worden» (nr. 2-194).....	88
Excusés	89	Berichten van verhindering	89
Annexe		Bijlage	
Votes nominatifs.....	90	Naamstemmingen.....	90
Dépôt de propositions	92	Indiening van voorstellen	92
Propositions prises en considération.....	93	In overweging genomen voorstellen	93
Composition de commissions	94	Samenstelling van commissies	94
Demandes d'explications.....	94	Vragen om uitleg	94
Évocation.....	94	Evocatie.....	94
Non-évocation	95	Non-evocatie	95
Messages de la Chambre	95	Boodschappen van de Kamer	95
Conseil supérieur de la Justice.....	95	Hoge Raad voor de Justitie.....	95
Cour d'arbitrage – Questions préjudicielles	96	Arbitragehof – Prejudiciële vragen	96
Parlement européen	96	Europees Parlement.....	96

Présidence de M. Jean-Marie Happart, vice-président

(La séance est ouverte à 15 h 05.)

Prise en considération de propositions

M. le président. – La liste des propositions à prendre en considération a été distribuée.

Je prie les membres qui auraient des observations à formuler de me les faire connaître avant la fin de la séance.

Sauf suggestion divergente, je considérerai ces propositions comme prises en considération et renvoyées à la commission indiquée par le Bureau. (*Assentiment*)

(La liste des propositions prises en considération figure en annexe.)

Questions orales

Question orale de M. Vincent Van Quickenborne à la vice-première ministre et ministre de l'Emploi sur «le travail intérimaire dans le secteur de la construction» (n° 2-316)

M. le président. – M. André Flahaut, ministre de la Défense, répondra au nom de Mme Laurette Onkelinx, vice-première ministre et ministre de l'Emploi.

M. Vincent Van Quickenborne (VU-ID). – *Monsieur le Président, c'est la deuxième fois que je pose une question à Mme Onkelinx et qu'elle y fait répondre par un de ses collègues. J'espère qu'elle n'en fera pas une habitude.*

Le travail intérimaire connaît depuis quelques mois un succès grandissant. Les raisons en sont multiples : ce travail propose une solution flexible qui fait se rencontrer l'offre et la demande, il permet aux nouveaux venus sur le marché de l'emploi de faire un choix réfléchi et aux demandeurs d'emploi de réintégrer plus facilement le marché du travail. Mais malgré ces avantages, il est toujours interdit de recruter des travailleurs intérimaires dans le secteur de la construction. En 1977, on justifiait cela par la crainte des négriers de la construction, mais aux Pays-Bas, en France ou en Grande-Bretagne, l'interdiction n'existe pas.

Hier, le secteur de la construction a une nouvelle fois tiré la sonnette d'alarme. Ses raisons sont évidentes. Le nombre de demandeurs d'emploi dans la construction est tombé de 7000 à 6000 tandis que les emplois vacants au VDAB passaient eux de 6400 à 7300. Il y aurait au total 10.000 emplois vacants et on espère y pourvoir grâce aux intérimaires.

Comment la ministre entend-elle mettre fin à la pénurie de main-d'œuvre dans la construction et dans d'autres secteurs ? À Zaventem 1400 postes sont vacants, à Gand, une nouvelle usine éprouve des difficultés à recruter du personnel et l'informatique connaît également une pénurie.

La ministre compte-t-elle lever l'interdiction qui entrave le secteur de la construction ? Dans l'affirmative, dans quel délai ? Sinon, quelles sont les raisons motivant l'interdiction ? N'y a-t-il pas d'autres moyens pour contrer

Voorzitter: de heer Jean-Marie Happart, ondervoorzitter

(De vergadering wordt geopend om 15.05 uur.)

Inoverwegingneming van voorstellen

De voorzitter. – De lijst van de in overweging te nemen voorstellen werd rondgedeeld.

Leden die opmerkingen mochten hebben, kunnen die vóór het einde van de vergadering mededelen.

Tenzij er afwijkende suggesties zijn, neem ik aan dat die voorstellen in overweging zijn genomen en verzonden naar de commissies die door het Bureau zijn aangewezen.

(Instemming)

(De lijst van de in overweging genomen voorstellen wordt in de bijlage opgenomen.)

Mondelinge vragen

Mondelinge vraag van de heer Vincent Van Quickenborne aan de vice-eerste minister en minister van Werkgelegenheid over «de uitzendarbeid in de bouwsector» (nr. 2-316)

De voorzitter. – De heer André Flahaut, minister van Landsverdediging, antwoordt namens mevrouw Laurette Onkelinx, vice-eerste minister en minister van Werkgelegenheid.

De heer Vincent Van Quickenborne (VU-ID). – Mijnheer de voorzitter, dit is reeds de tweede maal dat minister Onkelinx een vraag van mij door een van haar collega's-minister laat beantwoorden. Ik hoop dat dit geen gewoonte wordt.

Uitzendarbeid zit sinds enkele maanden sterk in de lift. De redenen hiervoor zijn legio: uitzendarbeid biedt een flexibele oplossing om vraag en aanbod op elkaar af te stemmen en zorgt ervoor dat nieuwe intreders op de arbeidsmarkt een bewuste keuze kunnen maken en dat werkzoekenden makkelijker kunnen herintreden op de arbeidsmarkt. Het nieuwe invoeginterimstatuut dat we gisteren nog in de commissie voor de Sociale Aangelegenheden bespraken, erkent dit trouwens.

Ondanks al deze voordelen is het voor de bouwsector in België nog steeds verboden uitzendkrachten in te schakelen. Destijds, in 1977, werd het gevaar van koppelbazerij aangevoerd als voornaamste reden, maar intussen blijkt dat Nederland, Frankrijk en Groot-Brittannië een dergelijk verbod niet kennen.

Gisteren trok de bouwsector nogmaals aan de alarmbel. De reden hiervoor ligt voor de hand: de paradox van de arbeidsmarkt manifesteert zich ook hier ten volle. Het aantal werkzoekende bouwvakkers is vorig jaar gedaald van 7 000 naar 6 000, terwijl de vacatures bij de VDAB zijn gestegen van 6 400 naar 7 300. In totaal zouden er 10 000 vacatures zijn. Door een beroep te doen op uitzendkrachten hoopt men die toch nog te kunnen invullen.

Op welke manier wil de minister het groeiend tekort aan arbeidskrachten oplossen in de bouwsector en in talrijke andere sectoren? Ook in Zaventem blijven er een 1 400

les filières de négriers ?

Ma dernière question émane du secteur de la construction lui-même. Il propose d'augmenter la durée maximale du temps de travail, actuellement de 38 heures, pour les jeunes et d'offrir en échange des possibilités de temps partiel aux plus âgés en fin de carrière. Qu'en pense la ministre ? Que compte-t-elle faire pour remettre au travail ces trois groupes « oubliés » que sont les émigrés, les femmes et les plus âgés ?

M. André Flahaut, ministre de la Défense. – *Le travail intérimaire dans la construction est en effet interdit dans un certain nombre de cas, notamment pour les ouvriers qui relèvent de la commission paritaire de la construction. Cette interdiction figure à l'article 18 de la Convention collective du travail n° 36 du 27 novembre 1981 portant des mesures conservatoires sur le travail temporaire, le travail intérimaire et la mise de travailleurs à disposition d'utilisateurs.*

Ce sont donc les partenaires sociaux qui ont inscrit cette interdiction dans leurs instruments et c'est à eux qu'il appartient de la lever. S'ils souhaitent le faire partiellement, ils peuvent formuler une proposition via la commission paritaire de la construction. Le ministre pourra reprendre la proposition de la commission dans un arrêté réglementaire, sur la base de l'article 23 de la loi du 24 juillet 1987 sur le travail temporaire, le travail intérimaire et la mise de travailleurs à disposition d'utilisateurs.

La durée de travail des jeunes dans la construction est réglée par les dispositions de la loi sur le travail, l'arrêté royal n° 213 du 26 septembre 1983 relatif à la durée du travail dans les entreprises qui ressortissent à la commission paritaire de la construction et les conventions collectives de travail conclues soit au niveau du secteur soit au niveau de l'entreprise. La réglementation européenne joue également un rôle. Il va de soi que ces instruments juridiques doivent être respectés.

M. Vincent Van Quickenborne (VU-ID). – *Je m'en tiendrai à quelques remarques puisque je puis difficilement interroger M. Flahaut sur cette matière.*

La ministre se réfère à la concertation sociale et à la commission paritaire compétente dont elle attend une proposition pour lever l'interdiction. Les partenaires sociaux peuvent certes toujours prendre des initiatives eux-mêmes mais je constate que dans d'autres dossiers, le gouvernement

plaatsen onbezet; in Gent ondervindt een nieuwe fabriek moeilijkheden om arbeiders te vinden; de informaticasector blijft met tekorten kampen.

Is de minister bereid het verbod voor de bouwsector om uitzendkrachten in te schakelen op te heffen? Zo ja, binnen welke termijn en onder welke voorwaarden? Zo nee, welke zijn de redenen voor het behoud van het verbod? Kan de koppelbazerij niet op een andere manier bestreden worden?

Mijn laatste vraag betreft een kwestie die ook door de bouwsector zelf werd aangekaart. De sector stelt voor om de maximale werktijd van 38 uur te verhogen voor jonge werknemers en in ruil ouderen deeltijdse uitloophansen aan te bieden. Welke houding neemt de minister aan tegenover dit voorstel? Welke maatregelen wil de minister nemen om drie 'vergeten' groepen – migranten, vrouwen en ouderen – terug aan het werk te krijgen?

De heer André Flahaut, minister van Landsverdediging. – Ik lees het antwoord van collega Onkelinx.

“In een aantal gevallen is uitzendarbeid inderdaad verboden in het bouwbedrijf. Dat verbod geldt bijvoorbeeld voor de werklieden die vallen onder de bevoegdheid van het paritair comité van het bouwbedrijf.

De verbodsbepaling is opgenomen in artikel 18 van de collectieve arbeidsovereenkomst nummer 36 van 27 november 1981 houdende conservatoire maatregelen betreffende de tijdelijke arbeid, de uitzendarbeid en het ter beschikking stellen van werknemers ten behoeve van gebruikers.

Het zijn de sociale partners die dit verbod in hun instrumentarium hebben opgenomen. Zij moeten dan ook het initiatief nemen om het op te heffen. Indien ze een gedeeltelijke opheffing wensen, kunnen ze het paritair comité van het bouwbedrijf vragen hiertoe een voorstel te formuleren. In dat geval kan de minister dat voorstel overnemen en krachtens artikel 23 van de wet van 24 juli 1987 betreffende de tijdelijke arbeid, de uitzendarbeid en het ter beschikking stellen van werknemers ten behoeve van gebruikers een reglementair koninklijk besluit daartoe uitvaardigen.

Wat de arbeidsduur van jonge werknemers betreft, herinner ik eraan dat deze is vastgelegd in de bepalingen van de arbeidswet, in het koninklijk besluit nummer 213 van 26 september 1983 betreffende de arbeidsduur in de ondernemingen die onder het paritair comité voor het bouwbedrijf ressorteren, en in de collectieve arbeidsovereenkomsten die hetzij op sectoraal vlak hetzij op ondernemingsvlak worden gesloten. Ook de Europese regelgeving speelt een rol. Uiteraard moeten deze juridische instrumenten, die precies tot doel hebben de arbeidstijd te regelen, strikt worden nageleefd.”

De heer Vincent Van Quickenborne (VU-ID). – Aangezien ik minister Flahaut over deze materie bezwaarlijk verder kan ondervragen, geef ik ten behoeve van het verslag dan maar enkele opmerkingen.

De minister verwijst naar het sociaal overleg en naar het bevoegd paritair comité, van wie ze een voorstel verwacht om het verbod op te heffen. Uiteraard kunnen de sociale partners altijd zelf initiatieven nemen, maar toch stel ik vast dat de

ne se montre que trop avide de le faire. Il donne l'impression de ne renvoyer aux partenaires sociaux que quand cela l'arrange.

J'ai également demandé comment le gouvernement entend mettre fin à la pénurie de main-d'œuvre notamment dans le secteur de la construction. A l'étranger, on utilise les cartes vertes ou on fait appel à de la main-d'œuvre étrangère. L'Allemagne résout le problème du manque d'informaticiens en recrutant des travailleurs en Inde. Je n'ai pas reçu de réponse à cette partie de ma question. La ministre peut-elle me faire parvenir ne serait-ce qu'une réponse générale ? Sinon, j'évoquerai la question dans une autre enceinte ?

M. André Flahaut, ministre de la Défense. – *Je ne puis vous répondre, cette matière ne relevant pas de ma compétence.*

Question orale de M. Johan Malcorps à la ministre de la Protection de la consommation, de la Santé publique et de l'Environnement sur «le suivi du plan fédéral en matière de lutte contre la pollution par l'ozone et l'acidification» (n° 2-315)

M. Johan Malcorps (AGALEV). – *Le gouvernement a approuvé récemment un plan fédéral de lutte contre la pollution de l'air et l'acidification. Il s'agit d'un ensemble de mesures portant sur l'information et sur la réduction des émissions. Il y a peu, ce plan a été complété par des mesures fiscales et financières visant à encourager les combustibles respectueux de l'environnement, comme le LPG.*

On n'a pas encore une vision claire des effets de ces mesures à court terme. Quel en sera le suivi ? Envisage-t-on une évaluation des mesures après l'été ? Dans l'affirmative, une adaptation éventuelle sera-t-elle possible ensuite ? La ministre voit-elle des possibilités de meilleure coordination entre les niveaux fédéral et régional ? Dans quelle mesure étudie-t-on la relation entre les pointes de chaleurs et d'ozone et leurs effets sur la santé ? Dispose-t-on de données récentes à ce sujet ?

Mme Magda Aelvoet, ministre de la Protection de la consommation, de la Santé publique et de l'Environnement. – *La formation d'ozone est un problème complexe. Ce polluant secondaire résulte d'une réaction chimique entre le bioxyde d'azote et des substances organiques volatiles. Il pose problème pendant les mois d'été quand la chaleur et l'intensité du soleil favorisent sa formation locale. L'ozone peut toutefois aussi provenir d'ailleurs. C'est pourquoi les Pays-Bas ont récemment aboli certaines mesures peu productives compte tenu des quantités importantes d'ozone venu d'autres régions. Une approche commune et concertée avec les pays voisins est nécessaire et je compte m'y employer.*

Les émanations de bioxyde d'azote et de substances organiques volatiles sont permanentes. Elles sont dues au trafic et aux industries. L'augmentation de la pollution atmosphérique engendre une croissance des substances organiques volatiles et du bioxyde d'azote, de sorte que la concentration permanente d'ozone troposphérique dans l'air

regering in andere dossiers dit maar al te gretig zelf doet. Kijk maar naar de programmawet. Ik kan me alleszins niet van de indruk ontdoen dat de regering met twee maten en twee gewichten werkt en dat de regering alleen naar de sociale partners verwijst, als het haar goed uitkomt.

Ik had ook gevraagd hoe de regering het groeiend tekort aan arbeidskrachten, onder meer in de bouwsector, denkt op te lossen. Welke instrumenten biedt ze daarvoor aan? In het buitenland kent men het systeem van *green cards* of doet men een beroep op arbeidskrachten uit het buitenland. Duitsland lost zijn tekort aan informatici bijvoorbeeld op door deze mensen in India te zoeken. Ik heb op dit deel van mijn vraag geen antwoord gehoord. Kan de minister mij daarop nog een zij het misschien algemeen antwoord verschaffen? Anders zal ik deze kwestie op een ander forum ter sprake brengen.

De heer André Flahaut, minister van Landsverdediging. – Daar kan ik niet op antwoorden. Deze materie valt niet onder mijn bevoegdheid.

Mondelinge vraag van de heer Johan Malcorps aan de minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu over «de opvolging van het federaal plan inzake de bestrijding van ozonvervuiling en verzuring» (nr. 2-315)

De heer Johan Malcorps (AGALEV). – De regering keurde recent een federaal plan goed ter bestrijding van fotochemische luchtverontreiniging en verzuring. Het gaat om een heel pakket van maatregelen inzake voorlichting en beperking van emissies. Onlangs werd dit plan aangevuld met een reeks van fiscale en financiële maatregelen om het gebruik van milieuvriendelijke brandstoffen, zoals LPG, aan te moedigen.

Het blijft voorlopig onduidelijk wat de effecten van deze maatregelen zullen zijn op korte termijn. Hoe wordt dit verder opgevolgd? Komt er een evaluatie van de getroffen maatregelen na de zomer? Is op basis daarvan eventueel een bijsturing mogelijk? Ziet de minister mogelijkheden in een betere coördinatie tussen de federale en de gewestelijke overheden? In welke mate wordt de relatie tussen hitte en ozonpieken en gezondheidseffecten verder opgevolgd? Zijn daarover recente gegevens beschikbaar?

Mevrouw Magda Aelvoet, minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu. – Ozonvorming is een complex probleem. Ozon is een secundaire pollutant, wat wil zeggen dat ozon gevormd wordt door een chemische reactie tussen twee andere vervuilende stoffen, namelijk stikstofdioxide en vluchtige organische stoffen. Ozon wordt een zichtbaar probleem in de zomermaanden, wanneer door het zonlicht en de meteorologische omstandigheden de bestaande ozondrempels worden overschreden.

Door de warmte en de intensiteit van het zonlicht wordt ozon op lokaal niveau gevormd. Er is echter ook heel wat aanvoer van ozon vanuit andere regio's. In ondermeer Nederland heeft men een aantal maatregelen, die enkele maanden geleden werden genomen, terug afgeschafte omdat er zoveel ozon van andere regio's binnenkwam en bijgevolg de eigen inspanningen niets meer opleverden. Daarom krijgen we meer en meer signalen om rond een aantal maatregelen een gemeenschappelijke aanpak te voorzien met op zijn minst alle omliggende landen. Ik wil daar ook in de toekomst verder aan

augmente et que les seuils d'alerte sont de plus en plus fréquemment dépassés. Il faut diminuer cette concentration de manière à réduire les risques d'atteindre des pics. Or elle augmente de 1 à 2% par an.

Nous nous sommes attaqués au problème par trois types de mesures : le plan ozone, les mesures spécifiques aux mois d'été et les mesures fiscales. Elles ont permis de réduire les émanations des produits précurseurs de l'ozone et les effets à court terme de cette diminution sont très importants.

Le plan fédéral prévoit un agenda pour chaque mesure. Le Conseil des ministres prendra prochainement un arrêté royal visant à la diminution des émanations de substances organiques volatiles à l'occasion du stockage et de la distribution de l'essence.

Nous investissons aussi dans une campagne d'information, pour que chacun sache qu'une conduite dite sportive par exemple augmente ces émanations.

Les mesures prises pendant l'été, au nombre de huit, seront évaluées à l'automne. Les ministres concernés fourniront un rapport.

Quant au plan structurel dans lequel sept départements fédéraux sont impliqués, un rapport sur les progrès enregistrés sera publié tous les six mois. Bien entendu, une adaptation du plan peut toujours être envisagée.

Concernant la coordination entre les différents niveaux de compétence, je tiens tout d'abord à dire ma satisfaction de voir pour la première fois sept départements fédéraux se mettre autour de la table pour prendre leurs responsabilités. C'est une étape importante. La concertation avec les Régions a permis d'aboutir à des mesures communes pendant l'été. Cette coopération structurelle sera poursuivie.

L'environnement relève en grande partie de la compétence des Régions et chaque Région a son propre timing pour les mesures structurelles. La Région wallonne prépare un décret sur la pollution atmosphérique. La Flandre poursuivra l'équipement des bus de De Lijn de filtres réduisant les émissions. À partir du 1 janvier, l'essence à basse teneur en soufre sera disponible sur le marché belge et le diesel à basse teneur en soufre devrait l'être dès le 1 octobre.

Cette année, les mesures estivales ont fait l'objet d'une coopération entre toutes les Régions et une concertation est déjà en cours pour les prochaines années. Je puis donc en conclure que la coordination a démarré et doit être développée.

J'en arrive à votre question sur l'impact sur la santé des pics d'ozone et de la chaleur. Une première étude menée en 1995 a permis de constater qu'au cours des 42 jours de forte chaleur de 1994, on avait enregistré 1226 décès supplémentaires. Ils peuvent être dus tant à la chaleur qu'à l'ozone. Une deuxième étude, réalisée en 1997, a permis d'établir un lien direct entre cet excédent de mortalité et l'ozone. Une troisième étude, toujours en cours, montre que l'excédent de mortalité à la suite de maladies cardiovasculaires et de déshydratation enregistré en 1994 est surtout à mettre en relation avec la chaleur tandis que l'excédent de mortalité par pneumonie ne peut s'expliquer que par les effets négatifs de l'ozone sur le système

werken.

De uitstoot van stikstofoxiden en vluchtige organische stoffen, de precursoren, gebeurt het hele jaar door en is grotendeels toe te schrijven aan het verkeer en de industrie. De toegenomen luchtvervuiling veroorzaakt een voortdurende toename van stikstofoxiden en vluchtige organische stoffen zodat ook de permanente concentratie, de achtergrondwaarde, van troposferisch ozon in de lucht groter wordt. Een hogere achtergrondconcentratie van ozon zorgt ervoor dat de alarmdrempels steeds meer en vaker worden overschreden. Als men de ozonproblematiek wil aanpakken, moet men vooral trachten de achtergrondconcentratie te doen dalen zodat er minder kans op pieken ontstaat.

Waar de concentratie van ozon in de omgevingslucht in het begin van de eeuw nog 20 à 30 µg/m³ op zeeniveau was en 40 à 60 µg/m³ in de menglaag, is deze nu opgelopen tot 80 à 100 µg/m³ in de menglaag in de zomer en 50 à 60 µg/m³ in de winter. De grootste toename van deze achtergrondwaarde gebeurde vanaf de jaren vijftig. Deze achtergrondwaarde is sindsdien voortdurend blijven stijgen. De laatste 20 jaar neemt de achtergrondwaarde van de ozonconcentratie toe met 1 tot 2 procent per jaar. Daarom is het belangrijk om in te grijpen.

Het lijkt me duidelijk dat we aan het probleem van de ozon pas het hoofd kunnen bieden als we op een systematische manier vanuit verschillende invalshoeken verder werken aan het naar beneden halen van de achtergrondwaarde van ozon. Daarom hebben we geprobeerd om deze problemen aan te pakken met drie types van maatregelen: het ozonplan, de zomermaatregelen en de fiscale maatregelen.

Effecten op korte termijn van het totaalpakket maatregelen, zowel structurele als zomermaatregelen, zijn dat de uitstoot van de voorlopers van ozon verminderd wordt. Die vermindering van de uitstoot van voorlopers is qua effect op korte termijn belangrijk. Voor elke maatregel wordt in het federaal plan wel een timing voorzien. Zo wordt bijvoorbeeld eerstdaags op de ministerraad een koninklijk besluit ter vermindering van de uitstoot van vluchtige organische stoffen (VOS) bij de opslag en distributie van benzine besproken. Door de in dit koninklijk besluit voorgestelde maatregelen inzake bouw en exploitatie van de mobiele tanks kan de uitstoot van vluchtige organische stoffen bij dergelijke activiteiten met 90 procent worden verminderd.

Een belangrijk effect op korte termijn is dat iedereen zou moeten weten dat hij het probleem zelf mee veroorzaakt door zich, bijvoorbeeld, in het verkeer een zogenaamde zeer sportieve rijstijl aan te meten. Het is bekend dat bij een rustige rijstijl de uitstoot van VOS en NO_x met respectievelijk 18 en 26 procent kan verminderd worden. Daarom investeren we ook in informatiemaatregelen.

De opvolging van de genomen maatregelen gebeurt op twee manieren. De zomermaatregelen worden geëvalueerd in de herfst van dit jaar. Het gaat om een achttal maatregelen. De betrokken ministers zullen gevraagd worden om een evaluatieverslag op te maken. Voor wat betreft het structureel plan, waar de 7 federale departementen bij betrokken zijn, is binnen de regering afgesproken dat er om de 6 maanden een verslag wordt uitgebracht over de geboekte vooruitgang. Vanzelfsprekend kunnen voorstellen tot bijsturing altijd

respiratoire.

On ne peut donc considérer qu'une mesure structurelle ne peut avoir d'effets à court terme. La situation fera l'objet d'une évaluation à l'automne, l'état de la couche d'ozone sera évalué tous les six mois et la coordination avec les Régions sera renforcée.

worden besproken.

Wat de coördinatie tussen de verschillende bevoegdheidsniveaus betreft, wil ik eerst en vooral mijn vreugde uitdrukken over het feit dat voor de eerste keer de zeven federale departementen samen rond de tafel zijn gaan zitten om gemeenschappelijk hun verantwoordelijkheid op te nemen. Voor het federale niveau is met de opmaak van het federaal plan hierin een belangrijke stap gezet. De minister bevoegd voor fiscaliteit, de minister bevoegd voor mobiliteit, de staatssecretaris bevoegd voor Energie, de minister bevoegd voor Landbouw en ikzelf hebben bovendien hieromtrent een aantal afspraken gemaakt die verder zullen worden opgevolgd.

Ook met de Gewesten is er al uitgebreid overleg geweest en zijn we tot afspraken gekomen over een aantal gemeenschappelijke maatregelen voor de zomerperiode. Deze structurele samenwerking moet in de toekomst verder worden uitgewerkt.

De meeste bevoegdheden inzake leefmilieu ressorteren onder de Gewesten. Voor de structurele maatregelen heeft elk van de Gewesten zijn eigen timing. Zo heeft het Waalse Gewest bijvoorbeeld aangekondigd dat het een decreetgeving inzake zuivere lucht voorbereidt. De timing hiervan kon in deze fase jammer genoeg niet worden aangepast aan die van het federale plan inzake de bestrijding van ozonvervuiling. Normalerweise moet de synchronisatie tegen het einde van dit jaar wel rond zijn.

Vlaanderen heeft beslist deze zomer nog 15 bussen van De Lijn uit te rusten met een CRT-roetfilter. Het CRT-systeem is een gecombineerd katalysator- en filtersysteem waarbij een continu regeneratie-proces optreedt dat vervanging van de filter overbodig maakt. Dit systeem kan een emissiereductie realiseren van CO, VOS en roetdeeltjes (PM10) met ongeveer 90% en van de NO_x met ongeveer 10%. De veralgemeende toepassing van CRT-systemen vereist echter zwavelarme diesel, waardoor ook de SO₂ uitstoot van de diesels vermindert.

Precies op dat vlak werden er op federaal niveau afspraken gemaakt. Vanaf 1 januari zal er zwavelarme benzine op de Belgische markt beschikbaar zijn. Voor de zwavelarme diesel wordt gemikt op ten laatste 1 oktober. Deze beslissingen moeten immers per trimester worden genomen.

Minister van Financiën Reynders heeft de nodige stappen gedaan om dit dossier tijdig bij de Europese Commissie aan te kaarten zodat er geen vertraging wordt opgelopen.

Voor de zomermaatregelen kwam er deze keer een samenwerkingsverband tot stand met alle gewesten. De brochure en de folder worden gemeenschappelijk verspreid. Er zijn federale aanspreekpunten: apotheken, huisartsen en de automobielininspectie. Er zijn bovendien ook gewestelijke aanspreekpunten: de gemeenten, de bibliotheken, enzovoorts. Over de maatregelen voor de volgende jaren wordt er nu al overleg gepleegd. Ik mag dus besluiten dat de coördinatie tussen het federale en het gewestniveau op gang is gekomen maar dat moet nog verder worden uitgebouwd.

Ik kom nu tot de vraag inzake de relatie tussen hitte, ozonpieken en gezondheidseffecten. In een eerste studie in 1995 werd vastgesteld dat er tijdens 42 zeer warme dagen in

(Mme Sabine de Bethune, première vice-présidente, prend place au fauteuil présidentiel.)

Question orale de M. Jean-Marie Happart à la ministre de la Protection de la consommation, de la Santé publique et de l'Environnement sur «le taux de dioxine dans le poisson» (n° 2-297)

M. Jean-Marie Happart (PS). – Récemment, la presse s'est fait l'écho de la présence d'un taux de dioxine important dans le poisson.

À cette occasion, vous avez affirmé en substance, madame la ministre, que le taux élevé de PCB dans le poisson n'était pas dangereux pour l'homme.

Quelles bases vous permettent-elles de tirer pareille conclusion ?

Vous basez-vous sur des enquêtes scientifiques pour démontrer vos dires ?

Les taux de PCB acceptables dans la viande et dans le poisson ne sont pas semblables. Pourquoi maintenir des seuils différents ?

Pourquoi ne pas uniformiser les normes applicables ?

Mme Magda Aelvoet, ministre de la Protection de la consommation, de la Santé publique et de l'Environnement. – Il existe au sein de l'Institut d'expertise vétérinaire un programme de suivi de l'évolution des PCB dans le poisson, qui est distinct de celui de la station d'Ostende. Je rappelle qu'au sein de cette dernière, un service, qui dépend actuellement du ministère de l'Agriculture, analyse exclusivement les PCB dans les produits belges de la pêche en mer. À Ostende, on a constaté que, grâce à une politique de contrôles plus poussée des polluants en mer, le niveau de contamination a diminué de 50% en douze ans. Cette amélioration constante n'a cependant pas mis fin au problème et il faut donc continuer à investir dans la propreté de la mer.

Une trentaine d'échantillons ont été prélevés par l'Institut d'expertise vétérinaire. Parmi ceux-ci, dix étaient issus de la pisciculture, essentiellement en Wallonie, dix provenaient de

de zomer van 1994 een oversterfte optrad van 1.226 mensen. Deze oversterfte zou zowel aan de hitte als aan de ozon te wijten kunnen zijn. In een tweede onderzoek in 1997 werd besloten dat een deel van deze oversterfte direct kon worden gelinkt aan ozon. In een derde onderzoek, dat nog loopt, kan nu al besloten worden dat de oversterfte van de zomer van 1994, voor wat betreft de oversterfte inzake hart- en vaatziekten en uitdroging, vooral aan de hitte kan worden geweten maar dat de belangrijke oversterfte door pneumonia in geen geval door de hitte kan worden verklaard. Alleen de nadelige effecten van ozon op het ademhalingsstelsel kunnen een en ander uitleggen.

Het is dus niet zo dat een structurele maatregel geen kortetermijneffect kan hebben. Het verminderen van de concentratie aan precursoren en het langzaam dalen van de achtergrondwaarden zijn immers wel degelijk kortetermijneffecten. Uiteraard zullen we de toestand in de herfst evalueren: de evolutie van het nationaal ozonplan zal overigens om de zes maanden worden geëvalueerd. We blijven uiteraard investeren in de coördinatie met de Gewesten die nog verder dient te worden versterkt.

(Voorzitter: mevrouw Sabine de Bethune, eerste ondervoorzitter.)

Mondelinge vraag van de heer Jean-Marie Happart aan de minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu over «het dioxinegehalte in vis» (nr. 2-297)

De heer Jean-Marie Happart (PS). – Onlangs heeft de pers ruchtbaarheid gegeven aan hoge dioxinegehalten in vis.

Mevrouw de minister, naar aanleiding hiervan hebt u bevestigd dat hoge PCB-gehalten in vis niet gevaarlijk zijn voor de mens. Zijn uw beweringen op wetenschappelijk onderzoek gestoeld?

De toelaatbare PCB-gehalten in vlees en in vis zijn verschillend. Waarom worden de normen niet eenvormig gemaakt?

Mevrouw Magda Aelvoet, minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu. – Bij het Instituut voor Veterinaire Keuring loopt een ander opvolgingsprogramma voor de PCB-gehalten in vis dan het station te Oostende. Dit station ressorteert het ministerie van Landbouw en analyseert enkel Belgische zeevisserijproducten. Dank zij een doorgedreven beleid van controle op milieuverontreinigende stoffen in zee is de vervuiling op twaalf jaar tijd met 50% afgenomen. Het probleem is echter nog niet uit de wereld en we moeten ons blijven inspannen voor een propere zee.

Het Instituut voor Veterinaire Keuring heeft een dertigtal stalen van vis genomen, tien uit de overwegend Waalse visteelt, tien uit de Belgische Noordzeevervisserij en tien uit de invoer naar België. De analyse leverde resultaten op van minder dan 1000 ppm PCB op. Deze waarden zijn lager dan de normen in Nederland, Zweden en Duitsland. Zulke normen

la pêche belge en mer du Nord et dix avaient été prélevés sur du poisson importé en Belgique. Les résultats des analyses montrent que les chiffres sont inférieurs à 1000 ppm PCB. La comparaison avec les normes utilisées dans certains pays européens – les Pays-Bas, la Suède et l'Allemagne – a montré que nous nous situons en dessous de ces valeurs.

Actuellement, de telles normes n'existent pas encore au niveau de la Belgique ni de la Communauté européenne. Ces chiffres permettent de conclure qu'il n'y a pas de problème immédiat en matière de santé dans notre pays, d'autant que la consommation de poisson y est nettement inférieure à celle de la viande. En effet, le Belge mange en moyenne 6 à 7 kilos de poisson par an, pour environ 35 kilos de viande. De plus, à quelques exceptions près, le poisson est nettement moins gras que la viande.

Compte tenu des résultats transmis par l'Institut d'expertise vétérinaire, j'ai immédiatement pris contact avec le Conseil supérieur de la santé afin d'obtenir une réponse à trois questions précises.

En premier lieu, je voulais que le Conseil supérieur de la santé élabore des propositions concrètes en matière de normes. Quelles sont les normes adéquates pour le poisson ? Certaines personnes se demandent pourquoi il convient de faire une distinction entre le poisson et la viande. J'ai déjà donné des éléments d'explication mais je puis citer un autre exemple. En effet, les normes applicables au lait sont pour moitié plus restrictives que les normes applicables à la viande. Il n'y a pas de norme universelle pour tous les produits.

En deuxième lieu, j'ai demandé au Conseil supérieur de la santé de préparer des recommandations en termes de consommation. J'estime, dans la mesure où ces valeurs sont plus élevées, que des indications claires doivent être données, selon les types de poissons, notamment, sur ce qui est acceptable sur le plan de la santé publique.

En troisième et dernier lieu, j'ai demandé au Conseil supérieur de formuler une proposition en termes d'éléments à mettre en place au niveau européen. Il est évident qu'il est inutile de définir des normes très restrictives en Belgique si l'on est dans l'incapacité d'interdire les importations de pays étrangers.

Je souhaite que l'on ait une approche raisonnable en termes aussi bien de santé publique que d'intégration européenne. À ce propos, grâce à l'intervention de la Belgique, tant au sommet de Lisbonne que lors du conseil des ministres de la Santé publique qui l'a précédé, la question des PCB concernant le poisson a été nettement posée. Contrairement à ce qui s'est passé l'année dernière, lorsque nous avons reçu une fin de non-recevoir après que nous eûmes demandé que des normes soient édictées pour la viande et pour le poisson, la Commission européenne s'est engagée à préparer des propositions concrètes qui seront normalement disponibles à partir du mois de septembre de cette année. Nous pourrions alors vraiment nous attaquer au problème.

J'espère qu'à la suite de cette démarche, je pourrai donner des recommandations fiables à la population et contribuer à une prise en charge européenne, qui est la seule réponse valable dans ce domaine.

M. Jean-Marie Happart (PS). – Soit le PCB est dangereux, soit il ne l'est pas. Si l'on estime qu'il est dangereux, c'est le

bestaan Op dit ogenblik is er geen Belgische en geen Europese norm. Er rijst echter geen onmiddellijk probleem voor de volksgezondheid in België, te meer daar in ons land heel wat minder vis wordt gegeten dan vlees. Een Belg eet jaarlijks gemiddeld 35 kilo vlees maar slechts 6 à 7 kilogram vis. Bovendien is de meeste vis veel minder vet dan vlees.

Ingevolge de analysesresultaten van het Instituut voor Veterinaire Keuring heb ik onmiddellijk contact opgenomen met de Hoge Gezondheidsraad en een antwoord gevraagd op drie precieze vragen.

Op de eerste plaats verwacht ik van de Hoge Gezondheidsraad concrete normeringsvoorstellen. Welke normen zijn bruikbaar voor vis? Sommige mensen vragen zich af waarom er een onderscheid dient te worden gemaakt tussen vis en vlees. Ik heb daarvoor reeds een begin van uitleg gegeven, maar ik kan nog een ander voorbeeld geven. De normen voor melk zijn de helft strenger dan deze voor vlees. Er bestaat gewoon geen universele norm voor alle producten.

Op de tweede plaats heb ik de Hoge Gezondheidsraad verzocht om aanbevelingen voor de consumptie voor te bereiden. Aangezien het om hogere waarden gaat, moet er voor elke vissoort duidelijk worden aangegeven wat aanvaardbaar is vanuit het oogpunt van de volksgezondheid.

Op de derde plaats heb ik de Hoge Gezondheidsraad gevraagd een voorstel van advies uit te werken ten behoeve van Europa. Het heeft immers geen enkele zin om zeer strenge normen vast te leggen voor België als we de invoer niet kunnen verbieden.

Ik ben voorstander van een redelijke benadering zowel vanuit het oogpunt van de volksgezondheid als dat van de Europese integratie. België heeft verkregen dat het probleem van de PCB in vis zowel op de top van Lissabon als op de voorbereidende ministerraad voor Volksgezondheid scherp werd geformuleerd.

Toen wij de Europese Commissie vorig jaar vroegen om normen uit te vaardigen voor vlees en vis, kregen we nul op het rekest. Ditmaal heeft de Commissie zich ertoe verbonden om tegen september concrete voorstellen voor te bereiden. Op die manier zullen we vooruitgang kunnen boeken. Ik hoop dat ik dan betrouwbare aanbevelingen zal kunnen geven aan de bevolking. De enige valabele oplossing is een Europese.

De heer Jean-Marie Happart (PS). – Ofwel zijn PCB's gevaarlijk, ofwel zijn ze het niet. Als ze gevaarlijk zijn, dan

cas, quelle que soit son origine. Autrefois, en fonction des traditions culturelles, chrétiennes et autres, les gens mangeaient du poisson le vendredi parce que la viande était interdite ce jour-là. Sur cette base, vous dites que, selon vos calculs, on mange actuellement moins de poisson que de viande. Il est un fait évident que les mœurs et les habitudes évoluent et que dans beaucoup de familles on mange autant si pas plus de poisson ou de plats végétariens que de viande. Pour le moment, la problématique de la viande est en point de mire et fait l'objet de toutes les surveillances, ce que je puis comprendre, mais s'il y a autant, voire plus, de PCB dans le poisson et sachant que certaines familles mangent plus de poisson que de viande, le poisson – notamment de mer – est aussi dangereux que la viande. Les contraintes qui s'appliquent à la viande doivent dès lors être identiques pour les poissons, les légumes et les fruits. Si le PCB est dangereux, des critères identiques doivent déterminer la dangerosité dans chaque cas.

Mme Magda Aelvoet, ministre de la Protection de la consommation, de la Santé publique et de l'Environnement. – Comme vous le savez, les PCB se concentrent dans la graisse. À l'exception du hareng et d'une autre espèce, la concentration en PCB est beaucoup plus faible dans les poissons.

Comme je vous l'ai dit, le lait ne doit pas répondre à la même norme que la viande. Même si cela paraît logique, un volume donné de PCB n'est pas mauvais en toutes circonstances. Il convient de différencier les aliments. Alors que la Suède accepte 2000 ppm PCB dans le poisson, en Belgique, ainsi que dans de nombreux autres pays européens, la norme est de 200 ppm PCB pour la viande.

Aux Pays-Bas, chaque espèce de poisson doit répondre à des normes différentes. Le niveau le plus bas est celui du poisson pêché en mer. Il s'élève à 1000 ppm. Pour le hareng, il s'élève à 5000 ppm.

En Allemagne, la norme oscille entre 1500 et 2500 ppm selon le type de poisson. Plus le poisson est gras, plus il accumule de PCB.

Si vous voulez une norme internationale qui vaille pour tous les produits, il faut interdire purement et simplement la consommation du poisson pêché en mer. En effet, même si la pollution a diminué de moitié ces douze dernières années, sur 10 poissons pêchés en mer du Nord, 7 poissons contiennent de 250 à 900 ppm de PCB.

Question orale de M. Jurgen Ceder au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur «ses contacts avec un auteur de crime contre l'humanité, en l'occurrence M. Yerodia» (n° 2-311)

Mme la présidente. – M. Didier Reynders, ministre des Finances, répondra au nom de M. Louis Michel, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères.

M. Jurgen Ceder (VL. BLOK). – *Le juge d'instruction Vandermeersch a lancé un mandat d'arrêt contre le ministre congolais des Affaires étrangères Yerodia Ndombasi.*

Le ministre Yerodia est accusé d'avoir, en août 1998, incité à la haine raciale et au génocide. Lors d'une conférence de presse, il a traité les Tutsis de «microbes» qui devaient être

doet hun oorsprong er niet toe. Vroeger waren de mensen gewoon om op vrijdag vis te eten omdat vlees op die dag verboden was. Op grond hiervan schat de minister dat de mensen vandaag minder vis eten dan vlees. Maar de gewoonten veranderen. Veel gezinnen eten meer vis en vegetarische schotels dan vlees. Vandaag is men vooral bezorgd over de kwaliteit van het vlees en ik kan dat begrijpen. Maar als vis, en vooral zeevis, evenveel of zelfs meer PCB's bevat dan vlees, dan is vis even gevaarlijk als vlees.

De normen die gelden voor vlees moeten dan ook op identieke wijze worden toegepast op vis, groenten en fruit. Als PCB's gevaarlijk zijn, dan moeten er voor dat gevaar in alle gevallen identieke criteria gelden.

Mevrouw Magda Aelvoet, minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu. – *Zoals u weet stapelen PCB's zich op in het vet. Met uitzondering van haring en nog een andere soort liggen de PCB-concentraties bij vis veel lager.*

Melk moet niet aan dezelfde norm beantwoorden als vlees. Het lijkt logisch dat een gegeven volume PCB's in alle omstandigheden even schadelijk is, maar dat is niet zo. Men moet een onderscheid maken tussen de voedingsmiddelen. Zweden aanvaardt 2000 ppm PCB in vis; in België en in vele andere Europese landen is de norm voor vlees 200 ppm PCB.

In Nederland verschilt de norm voor elke vissoort. De laagste norm is deze voor zeevis, namelijk 1000 ppm. Voor haring geldt 5000 ppm.

In Duitsland schommelt de norm tussen 1500 en 2500 ppm, naar gelang van de vissoort. Hoe vetter de vis, hoe meer PCB's er zich in opstapelen.

Wie een algemeen geldende internationale norm wenst, moet de consumptie van zeevis gewoonweg verbieden. De vervuiling mag de jongste tien jaar dan met de helft zijn afgenomen, op tien vissen die in de Noordzee worden gevangen, bevatten er zeven 250 à 900 ppm PCB.

Mondelinge vraag van de heer Jurgen Ceder aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over «zijn contacten met een misdadiger tegen de mensheid, in casu de heer Yerodia» (nr. 2-311)

De voorzitter. – De heer Didier Reynders, minister van Financiën, antwoordt namens de heer Louis Michel, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken.

De heer Jurgen Ceder (VL. BLOK). – *Onderzoeksrechter Vandermeersch heeft een arrestatiebevel uitgevaardigd tegen de Kongolese minister van Buitenlandse Zaken Yerodia Ndombasi.*

Minister Yerodia wordt ervan beschuldigd in augustus 1998 te hebben aangezet tot rassenhaat en volkerenmoord. Tijdens

« exterminés ». La durée de l'extermination dépendait, selon lui, de la ténacité et de l'efficacité dont on ferait preuve. Il a d'ailleurs utilisé le terme « exterminer » à plusieurs reprises en parlant des Tutsis.

Les contacts que la Belgique entretient avec le Congo s'effectuent en premier lieu par l'entremise des ministres des Affaires étrangères des deux pays.

Notre vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères a déclaré aux médias qu'il continuera à entretenir des contacts avec le ministre Yerodia aussi longtemps que sa culpabilité ne sera pas prouvée. Il a ajouté que sa culpabilité ne peut être établie que par un tribunal.

Est-il exact que l'information dont dispose le gouvernement congolais concernant le mandat d'arrêt lancé à l'encontre du ministre Yerodia émane du ministère belge des Affaires étrangères ?

Quand le ministre Yerodia comparaitra-t-il devant un tribunal ? De quelle manière cela se passera-t-il ?

Quelle autre formule plus explicite aurait encore pu utiliser le ministre Yerodia pour inciter au génocide ? La formulation « les Tutsis sont des microbes qui doivent tous être exterminés » n'est-elle donc pas assez claire ?

Le vice-premier ministre Michel refuse encore tout contact avec les membres du gouvernement autrichien. Un mandat d'arrêt international aurait-il été lancé également contre les membres de ce gouvernement ? Et, dans l'affirmative, ont-ils déjà été condamnés par un tribunal ?

(M. Jean-Marie Happart, vice-président, prend place au fauteuil présidentiel.)

M. Didier Reynders, ministre des Finances. – Il est inexact d'affirmer que le gouvernement congolais a été informé, par le ministère belge des Affaires étrangères, d'une procédure en cours à l'encontre du ministre Yerodia. Je confirme ce qu'a déclaré hier à la Chambre le ministre des Affaires étrangères.

Il n'entre pas dans les compétences du ministre des Affaires étrangères de répondre à la question de savoir comment et quand le ministre Yerodia comparaitra devant le juge.

Le ministre Yerodia est responsable des propos qu'il a ou aurait tenus. Il appartient à la justice de tirer les conclusions. Le ministre des Affaires étrangères ne peut se prononcer quant au fond de l'affaire eu égard à la procédure judiciaire en cours et au principe de la séparation des pouvoirs.

Les mesures prises par les quatorze Etats membres de l'Union européenne à l'égard de l'Autriche se situent en dehors du domaine judiciaire. Mon collègue n'a aucune connaissance d'une quelconque intervention judiciaire à l'encontre de membres du gouvernement autrichien.

M. Jurgen Ceder (VL. BLOK). – Je remercie le ministre pour sa réponse concise et précise qui n'a cependant rien à voir avec le fond de l'affaire.

Le ministre des Affaires étrangères est sans doute d'avis que l'incitation au génocide peut seulement être constatée par un

een persconferentie noemde hij de Tutsi's "microben" die dienden te worden "uitgeroeid". De duur van de uitroeiing was volgens hem afhankelijk van de volharding en de efficiëntie die daarbij aan de dag wordt gelegd. Hij gebruikte het woord "uitroeien" in verband met de Tutsi's overigens meermaals.

De contacten die België met Kongo onderhoudt, verlopen in de eerste plaats via de ministers van Buitenlandse Zaken van beide landen.

Onze vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken verklaarde tegenover de media dat hij met minister Yerodia contact zal blijven houden zolang zijn schuld niet bewezen is. Hij voegt eraan toe dat zijn schuld uitsluitend kan worden vastgesteld door een rechtbank.

Klopt het dat de informatie waarover de Kongolese regering beschikt over het aanhoudingsbevel tegen minister Yerodia, afkomstig is van het Belgische ministerie van Buitenlandse Zaken?

Wanneer zal minister Yerodia voor een rechtbank verschijnen? Hoe zal dat gebeuren?

Met welke formulering had minister Yerodia nog explicieter kunnen aanzetten tot volkerenmoord? Is de formulering "Tutsi's zijn microben die allen moeten uitgeroeid worden" dan nog niet duidelijk genoeg?

Vice-eerste minister Michel weigert nog steeds elk contact met de leden van de Oostenrijkse regering. Wordt misschien tegen die regeringsleden ook een internationaal aanhoudingsbevel uitgevaardigd? En zo ja, werden ze al door een rechtbank veroordeeld?

(Voorzitter: de heer Jean-Marie Happart, ondervoorzitter.)

De heer Didier Reynders, minister van Financiën. – Dat de Kongolese regering door het Belgische ministerie van Buitenlandse Zaken op de hoogte is gebracht van een lopende procedure tegen minister Yerodia, is onjuist. Ik bevestig wat de minister van Buitenlandse Zaken gisteren in de Kamer heeft verklaard.

Het behoort niet tot de bevoegdheid van de minister van Buitenlandse Zaken om te antwoorden op de vraag hoe en wanneer minister Yerodia voor de rechter zal verschijnen.

Minister Yerodia is zelf verantwoordelijk voor de woorden die hij in de mond heeft genomen of zou hebben genomen. Het is aan het gerecht om conclusies te trekken. De minister van Buitenlandse Zaken mag zich niet uitspreken over de grond van de zaak, gelet op de lopende gerechtelijke procedure en op het beginsel van de scheiding der machten.

De maatregelen die door de veertien lidstaten van de Europese Unie tegenover Oostenrijk zijn genomen, vallen buiten de justitiële sfeer. Mijn collega heeft geen weet van enig gerechtelijk optreden tegen leden van de Oostenrijkse regering.

De heer Jurgen Ceder (VL. BLOK). – Ik dank de minister voor zijn kort en juist antwoord dat echter niets te maken heeft met de kern van de zaak.

De minister van Buitenlandse Zaken is blijkbaar van oordeel dat het aanzetten tot genocide enkel kan worden vastgesteld

tribunal. Si l'on suit ce raisonnement, Hitler aurait d'abord dû être condamné par un tribunal avant que l'on puisse intervenir contre lui.

Le ministre a déclaré hier à la Chambre qu'il était déjà informé du mandat d'arrêt le 6 juin dernier. Il s'est pourtant rendu trois semaines plus tard au Congo pour rendre visite au ministre Yerodia.

Le ministre Verwilghen a dit aujourd'hui au parlement que le gouvernement était déjà au courant du mandat d'arrêt le 25 avril. Selon le service des informations radio de la VRT, le ministre Yerodia est encore venu dans notre pays après cette date. Il n'a pourtant pas été arrêté.

La position du gouvernement belge contraste fortement avec l'attitude adoptée à l'égard de Pinochet. Lorsque celui-ci a été arrêté en Grande-Bretagne, le gouvernement belge a immédiatement réclamé son extradition.

Je me demande pourquoi le ministre Yerodia n'a pas été arrêté lors de sa visite dans notre pays et je continue à m'interroger sur l'attitude étrange du ministre des Affaires étrangères qui se montre très indulgent à l'égard du Congo et très sévère lorsqu'il s'agit de Pinochet ou du gouvernement autrichien. Son attitude est hypocrite au plus haut point. Quant au réveil éthique qu'il a annoncé pour la diplomatie belge, chacun tirera les conclusions qui s'imposent.

Question orale de Mme Anne-Marie Lizin au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur «la suppression de la réception du 4 juillet à l'Ambassade des États-Unis» (n° 2-313)

M. le président. – M. Didier Reynders, ministre des Finances, répondra au nom de M. Louis Michel, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères.

Mme Anne-Marie Lizin (PS). – Monsieur le président, permettez-moi deux remarques préalables. D'une part, je regrette qu'une partie de ma question n'ait pu être présentée au ministre. D'autre part, j'avais souhaité que deux ministres répondent à ma question, le second étant M. Verwilghen. Je me réjouis de la présence de M. Reynders mais j'estime un peu dommage ce type de remplacement systématique par parti plutôt que par compétence.

Monsieur le ministre, traditionnellement, l'ambassade des États-Unis fête le jour de l'Indépendance par une réception le 4 juillet. Cette année, les États-Unis ont annulé les réceptions d'Amman et de Bruxelles.

Le ministre peut-il nous dire quelles sont les bases d'analyse, d'information et de sécurité qui justifient la suppression de la réception à l'ambassade américaine ?

À quel niveau les réticences de sécurité américaines ont-elles été formulées ? Au niveau ministériel ? Au niveau des services et desquels ? L'armée, la gendarmerie, la sûreté de l'État ?

En Jordanie, le gouvernement a protesté officiellement contre la suppression de la réception à l'ambassade américaine. Cet événement a d'ailleurs fait la une de tous les journaux d'Amman, les Jordaniens se sentant vexés que l'on ne se fie

par un tribunal. Indien men deze redenering volgt, had men Hitler eerst door een rechtbank moeten laten veroordelen alvorens tegen hem op te treden.

De minister verklaarde gisteren in de Kamer dat hij reeds op 6 juni jongstleden op de hoogte was van het aanhoudingsbevel. Toch ging hij drie weken later in Kongo op bezoek bij minister Yerodia.

Minister Verwilghen heeft vandaag in het parlement gezegd dat de regering reeds op 25 april op de hoogte was van het aanhoudingsbevel. Volgens de radionieuwsdienst van de VRT is minister Yerodia nadien nog in ons land geweest. Toch is hij niet aangehouden.

Deze houding van de Belgische regering staat in schril contrast met de houding tegenover Pinochet. Toen die in Engeland werd aangehouden, verzocht de Belgische regering onmiddellijk om zijn uitlevering.

Ik vraag mij af waarom minister Yerodia niet werd aangehouden toen hier op bezoek was en koesterde de grootste twijfels met betrekking tot de merkwaardige houding van de minister van Buitenlandse Zaken, die zich zeer lankmoedig toont tegenover Congo, maar die meent streng te moeten optreden wanneer het over Pinochet of over de Oostenrijkse regering gaat. Zijn houding is uiterst hypocriet. Met betrekking tot het ethisch reveil dat hij in de Belgische diplomatie had aangekondigd, kan iedereen dan ook zijn conclusies trekken.

Mondelinge vraag van mevrouw Anne-Marie Lizin aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over «het schrappen van de 4 juli-receptie op de Ambassade van de Verenigde Staten» (nr. 2-313)

De voorzitter. – De heer Didier Reynders, minister van Financiën, antwoordt namens de heer Louis Michel, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken.

Mevrouw Anne-Marie Lizin (PS). – *Mijnheer de voorzitter, vooraf wou ik twee opmerkingen maken. Enerzijds betreurt ik het dat een gedeelte van mijn vraag niet aan de minister werd overgezonden. Anderzijds stond ik erop dat twee ministers op mijn vraag zouden antwoorden. Met de tweede bedoel ik de heer Verwilghen. Ik stel met voldoening vast dat de heer Reynders aanwezig is, maar ik vind het een beetje spijtig dat de ministers zich veeleer laten vervangen door een partijgenoot, dan door een collega met soortgelijke bevoegdheden.*

Mijnheer de minister, de ambassade van de Verenigde Staten viert Onafhankelijkheidsdag traditiegetrouw met een receptie op 4 juli. Dit jaar werden de recepties te Amman en te Brussel afgelast.

Op welke analyse, inlichtingen en veiligheidsoverwegingen is deze afgelasting gesteund?

Op welk niveau werd het Amerikaanse veiligheidsvoorbewoud betekend? Op ministerieel niveau? Op het niveau van de diensten en, zo ja, welke? Het leger, de Rijkswacht of de Staatsveiligheid?

In Jordanië heeft de regering officieel geprotesteerd tegen de afgelasting van de receptie. Deze gebeurtenis haalde de frontpagina van alle kranten in Amman. De Jordaniërs

pas à leurs services.

Le gouvernement belge a-t-il fait, de son côté, des démarches pour connaître les raisons de cette annulation – je ne parle même pas de l'armée qui entoure aujourd'hui l'ambassade – et pour obtenir les clarifications nécessaires quant aux motifs de cette suppression ?

M. Didier Reynders, ministre des Finances. – Vous souhaitez, madame, interroger deux ministres ; en fait, vous recevez la réponse d'un troisième et, en termes de compétence, je crois que vous estimerez assez logique que le ministre des Affaires étrangères se trouve de temps à autre à l'étranger. Pour ma part, je ne crois pas disposer de compétences particulières en la matière mais je vous répondrai aussi en voisin de l'ambassade des États-Unis qui, pour l'instant, venez-vous de dire, bénéficie de mesures exceptionnelles.

La décision des autorités américaines d'annuler la réception traditionnelle du 4 juillet à leur ambassade à Bruxelles repose uniquement sur l'analyse des informations dont ces mêmes autorités disposent quant aux menaces qui pèsent sur les représentations diplomatiques américaines à l'étranger. En raison de leur extraterritorialité, les missions diplomatiques de Bruxelles sont, en vertu de la Convention de Vienne, libres d'organiser leur propre sécurité interne. Le gouvernement hôte est chargé d'assurer la sécurité externe. Dans la situation évoquée, la Belgique a agi en conformité avec la Convention de Vienne en assurant au maximum, et à la grande satisfaction des autorités américaines, la sécurité de l'ambassade des États-Unis à Bruxelles. Notre pays n'a pas protesté auprès des autorités américaines puisque la décision américaine n'est pas dirigée contre la Belgique. Nous ne remettons pas en question les analyses des services de sécurité étrangers tant qu'elles n'affectent pas la sécurité du pays. C'est donc sur la base d'une analyse des informations dont disposaient les autorités américaines que celles-ci ont pris la décision d'annuler une manifestation au sein de leurs représentations diplomatiques. Il n'y a pas d'autre commentaire de la part des autorités belges.

Mme Anne-Marie Lizin (PS). – Je remercie M. Reynders mais je poserai bien entendu à nouveau cette question lorsque l'un des deux ministres compétents sera présent. Il est en effet difficile que nous poursuivions la discussion. Peut-être ne disposez-vous pas, monsieur le ministre, de l'ensemble des informations mais vous vous souviendrez sans doute qu'en juillet de l'année dernière, des lettres distribuées dans deux endroits de Bruxelles avaient créé une psychose particulière qui avait amené une overdose de protection ; en effet, jusqu'au 15 août, les bourgmestres ont été priés de surveiller les poubelles situées à proximité de certains endroits alors que nous savions depuis plus d'un mois et demi que ces lettres n'étaient pas fondées.

Je ne crois donc pas qu'une information sur un quelconque danger encouru par l'ambassade américaine ne nous intéresse pas en termes de sécurité. Mais l'annulation de la réception veut clairement dire pour moi : « Vous n'êtes pas capables de nous protéger ». À quoi le gouvernement pourrait répondre : « Une overdose inutile est contre-productive ».

Par ailleurs, un informateur des services britanniques a donné cette information, semble-t-il, aux services américains pour

voelden zich gekwetst omdat de Verenigde Staten geen vertrouwen stellen in hun veiligheidsdiensten.

Heeft de Belgische regering geïnformeerd naar de redenen van de afgelasting?

De heer Didier Reynders, minister van Financiën. – *Mevrouw Lizin zal begrijpen dat de minister van Buitenlandse Zaken soms in het buitenland verblijft. Ik zal antwoorden als buurman van de Amerikaanse ambassade die momenteel van uitzonderlijke veiligheidsmaatregelen geniet.*

De beslissing van de Amerikaanse autoriteiten om de traditionele 4 juli-receptie op de ambassade te Brussel af te gelasten, berust uitsluitend op de analyse van de inlichtingen over bedreigingen tegen hun diplomatieke vertegenwoordigingen in het buitenland. Met toepassing van de Conventie van Wenen en het principe van de extraterritorialiteit organiseren buitenlandse missies vrij hun eigen interne veiligheid. De gastregering staat in voor de externe veiligheid. In het bedoelde geval heeft België conform de Conventie van Wenen en tot de grootste voldoening van de Amerikaanse autoriteiten de veiligheid van de ambassade van de Verenigde Staten te Brussel maximaal gewaarborgd. Ons land heeft geen protest aangetekend bij de Amerikaanse overheid omdat de Amerikaanse beslissing niet tegen België is gericht. Wij stellen geen vragen bij de analyses van buitenlandse veiligheidsdiensten voor zover deze geen invloed hebben op de veiligheid van ons land.

De Amerikaanse autoriteiten hebben na analyse van de inlichtingen waarover zij beschikten, besloten om de manifestaties in hun diplomatieke vertegenwoordigingen af te gelasten. De Belgische autoriteiten geven hierbij geen verdere commentaar.

Mevrouw Anne-Marie Lizin (PS). – *Ik dank de heer Reynders maar ik zal deze vraag opnieuw stellen zodra één van beide ministers aanwezig zal zijn. Wij kunnen deze discussie nu moeilijk verder voeren. De minister zal zich wellicht herinneren dat vorig jaar in juli op twee plaatsen te Brussel brieven waren rondgedeeld die een echte psychose hebben veroorzaakt en meteen ook overdreven veiligheidsmaatregelen. Alhoewel sinds meer dan anderhalve maand was geweten dat het om valse brieven ging, hebben de burgemeesters tot 15 augustus alle vuilnisbakken in de nabijheid van sommige plaatsen moeten laten bewaken.*

Ik zeg niet dat inlichtingen over bedreigingen tegen de Amerikaanse ambassade ons onverschillig moeten laten. Voor mij betekent de afgelasting van de receptie echter duidelijk: "U kunt niet instaan voor onze veiligheid." Daarop zou onze regering kunnen antwoorden: "Overdaad schaadt."

Een tipgever van de Britse diensten zou aan de Amerikaanse diensten inlichtingen hebben bezorgd betreffende Amman, Senegal, Kameroen en België. Vroeg of laat zullen we moeten aanvaarden dat – zeker voor een grootmacht – een nulrisico nergens bestaat, noch in Amman, noch in Brussel, en dat een

Amman, le Sénégal, le Cameroun et la Belgique. Il nous faudra bien admettre un jour que le risque zéro, surtout quand on est une grande puissance, n'existe nulle part, ni à Amman, ni à Bruxelles, mais qu'une réaction excessive n'est peut-être pas appropriée.

Les réactions exagérées ne sont pas les meilleures. Dans d'autres pays, on rit de notre protection. Mais qu'en est-il exactement ? Le délégué général de la Palestine, qui ne jouit d'aucune protection, peut être intéressé par les éventuelles menaces contre l'ambassade nord-américaine. Peut-être que d'autres aussi auraient besoin de notre protection. Donc, il faut que nous ayons connaissance du contenu réel de la – ou des – menaces. La source en est-elle farfelue ou émane-t-elle d'un informateur britannique sérieux ?

Il n'est en tout cas pas normal que les parlementaires en soient réduits à des supputations.

Je vous remercie cependant d'avoir répondu à mes questions.

Une attitude plus responsable et transparente en matière de sécurité doit être instaurée dans ce pays.

M. Didier Reynders, ministre des Finances. – Je crains de n'avoir pas d'aussi bons informateurs que Mme Lizin. Mais je ne manquerai pas de transmettre ses questions à mes collègues des Affaires étrangères et de la Justice. Cependant, je répète que l'ambassade des États-Unis peut assurer sa sécurité interne comme elle l'entend et que l'annulation ne reposait que sur l'analyse du risque faite par les services américains. On peut émettre de nombreuses hypothèses quant aux éléments qui auraient été pris en compte dans cette analyse. Je ne puis vous répondre sur base de rumeurs ou d'informations qui demanderaient encore à être vérifiées. Je transmettrai néanmoins ces éléments à mes deux collègues.

Question orale de Mme Jacinta De Roeck au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères et au ministre de l'Intérieur sur «les difficultés pour les étrangers d'obtenir un visa touristique pour la Belgique» (n° 2-314)

M. le président. – M. Didier Reynders, ministre des Finances, répondra au nom de M. Louis Michel, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères.

Mme Jacinta De Roeck (AGALEV). – *Aujourd'hui, si près des vacances, je suis une femme heureuse. Comme il est facile pour nous de partir en vacances à l'étranger ! Dans la plupart des cas, cela consiste simplement à faire ses valises et à partir. C'est à peine si une carte d'identité ou un passeport est encore nécessaire. Il en va bien autrement pour certaines personnes !*

Prenez un ingénieur d'Abu Dhabi qui, après 20 ans, veut assister aux noces d'or de la famille où il vivait en kot lorsqu'il étudiait à Louvain. A différentes reprises il a dû se rendre à l'ambassade. Il a dû prouver qu'il se rendait seulement une petite semaine en Belgique pour assister à la fête. Il avait souvent le sentiment d'être traité comme un criminel. Enfin, tout est rentré dans l'ordre. Juste à temps pour les noces d'or.

Prenez l'exemple d'un homme de Begowal en Inde qui a des contacts avec Cemuvo, le Centre pour la formation

overdreven reactie wellicht niet aangewezen is.

Overdreven reacties zijn zeker niet de beste. In andere landen wordt met onze veiligheid gelachen. Maar wat is hier nu precies van aan? Inlichtingen over bedreigingen tegen de Amerikaanse ambassade zijn wellicht belangrijk voor de afgevaardigde-generaal van Palestina, die geen enkele bescherming geniet. Misschien hadden anderen even goed behoefte aan onze bescherming. We moeten dus de ware draagwijdte van de bedreiging of van de bedreigingen trachten te achterhalen. Gaat het om een misplaatste grap of is de bron een ernstige Britse tipgever?

Het kan niet dat volksvertegenwoordigers vrede moeten nemen met veronderstellingen. Inzake veiligheid zou ons land meer verantwoordelijkheidszin en transparantie aan de dag moeten leggen.

De heer Didier Reynders, minister van Financiën. – *Ik vrees op minder goede tipgevers te kunnen rekenen dan mevrouw Lizin. Ik zal niet nalaten deze vragen door te spelen aan mijn collega's van Buitenlandse Zaken en van Justitie. Ik herhaal echter dat de Amerikaanse ambassade haar interne veiligheid naar eigen goeddunken mag organiseren en dat de afgelasting enkel en alleen voortvloeit uit de risico-analyse van de Amerikaanse diensten. Over de elementen waarmee in deze analyse rekening werd gehouden, kunnen allerlei gissingen worden gemaakt. Ik kan echter geen antwoord verstrekken op basis van geruchten of van inlichtingen die nog moeten worden nagezien.*

Mondelinge vraag van mevrouw Jacinta De Roeck aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken en aan de minister van Binnenlandse Zaken over «de problemen die vreemdelingen ondervinden bij het bekomen van een toeristenvisum voor België» (nr. 2-314)

De voorzitter. – De heer Didier Reynders, minister van Financiën, antwoordt namens de heer Louis Michel, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken.

Mevrouw Jacinta De Roeck (AGALEV). – *Vandaag, zo net voor de vakantie, ben ik een gelukkige vrouw. Hoe gemakkelijk is het niet voor ons om met vakantie te vertrekken naar het buitenland! In de meeste gevallen volstaat het om koffers te pakken en weg te wezen. Met moeite is er nog een identiteitskaart of paspoort nodig. Hoe anders is dat voor sommige personen!*

Neem nu een ingenieur uit Abu Dhabi die na 20 jaar de gouden bruiloft wil bijwonen van het gezin waar hij op kot was toen hij in Leuven studeerde. Verschillende keren moest hij zich naar de ambassade begeven. Telkens opnieuw moest hij bewijzen dat hij alleen een weekje over en weer naar België wou om het feest bij te wonen. Hij had vaak het gevoel behandeld te worden als een crimineel. Uiteindelijk is alles in orde gekomen. Net op tijd voor de gouden bruiloft.

Neem het voorbeeld van een man uit Begowal in India die contacten heeft met Cemuvo, het Centrum voor Mundiale

mondiale. A plusieurs reprises, des Belges ont logé chez lui pour apprendre à connaître la culture indienne. Pendant ces vacances, il veut passer un mois en tant que touriste en Belgique et loger chez quelqu'un qui travaille à Cemuvo. Apparemment, son dossier n'est pas en ordre. A ce jour, je n'en connais toujours pas la raison.

J'ai le plus grand respect pour un contrôle sérieux des demandes de visas, mais cela peut se passer d'une manière plus rapide, plus efficace et, surtout, plus respectueuse. Je pense pourtant avoir compris qu'une administration à l'écoute du client est une des priorités du gouvernement.

Comment se fait-il que l'on travaille si lentement et que l'on soit si souvent traité avec désobligeance ? Quelles sont les intentions des ministres en la matière ?

M. Didier Reynders, ministre des Finances. – *Le vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères m'a prié de lire la réponse suivante. La question concerne des cas particuliers auxquels il convient d'apporter une réponse adéquate et précise. Je ne connais pas avec précision les circonstances dans lesquelles les postes diplomatiques ont traité ces demandes et je ne puis donc me prononcer immédiatement à ce sujet. En outre, il est difficile d'interroger les ambassades belges en place sur la base des informations fournies par la question de Mme De Roeck. Sans noms, prénoms et dates de naissance, il est en effet impossible de retrouver une demande. Néanmoins, je suis prêt à interroger les ambassades dès que nous disposerons de ces informations. Il est d'ailleurs possible que certains problèmes ne soient pas directement imputables aux postes mis en cause ici, mais bien aux dossiers eux-mêmes. Il se peut que ces derniers aient été examinés en profondeur par l'autorité compétente, à savoir l'Office des étrangers du ministère de l'Intérieur. Alors que Mme De Roeck se base exclusivement sur deux cas particuliers pour étayer sa question, je m'étonne de la voir tirer des conclusions générales. Un complément d'information sur le dossier constitué en Inde nous permettrait de donner suite à cette affaire dans le respect des règles en vigueur pour les demandes de visas touristiques.*

Mme Jacinta De Roeck (AGALEV). – *J'ai cité deux exemples parmi des centaines d'autres. Il y a quelques semaines, il était déjà question ici d'une chorale roumaine qui s'est presque vu refuser l'entrée en Belgique pour participer à un concours. J'insiste sur le fait que les ambassades pourraient quand même faire une distinction entre les demandes légitimes de visas touristiques et les autres. On peut rapidement expliquer aux demandeurs pourquoi ils ne reçoivent pas de visa. Je ne parle pas tant des deux exemples que j'ai cités ; j'ai d'ailleurs fourni tous les détails à ce sujet. Il s'agit d'un problème plus général que j'ai dénoncé il y a plusieurs mois déjà. On a annoncé qu'une commission serait mise sur pied à l'automne pour discuter de cette affaire. Quand sera-t-elle réglée ? Dans quarante ans ?*

M. Didier Reynders, ministre des Finances. – *Divers détails doivent être fournis pour pouvoir mener une enquête, après quoi nous pourrions peut-être formuler des considérations*

Vorming. Verschillende malen logeerden er mensen uit België bij hem om de Indische cultuur te leren kennen. Deze vakantie wil hij één maand als toerist doorbrengen in België en logeren bij iemand die bij het Cemuvo werkt. Zijn dossier geraakt blijkbaar niet rond. Tot op vandaag weet ik nog niet wat de reden daarvoor is.

Ik heb alle respect voor een degelijke controle van de aanvragen tot het bekomen van een visum. Maar die kan wel op een snellere, efficiëntere en vooral meer respectvolle manier plaatsvinden. Ik meen toch begrepen te hebben dat klantvriendelijkheid van de administratie één van de prioriteiten is van de regering?

Hoe komt het dat er zo traag wordt gewerkt en dat men zo vaak onvriendelijk wordt behandeld?

Wat zijn de ministers van plan om hieraan te doen?

De heer Didier Reynders, minister van Financiën. – De vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken heeft mij verzocht het volgende antwoord voor te lezen. De vraag betreft particuliere gevallen waarop een gepast en precies antwoord dient te worden gegeven. Ik heb geen overzicht van de omstandigheden waarin de diplomatieke posten de aanvragen hebben behandeld en kan er dus niet terstond over oordelen. Bovendien is het moeilijk de Belgische ambassades ter plaatse te ondervragen op grond van de informatie die in de vraag van mevrouw De Roeck wordt verschaft. Zonder namen, voornamen en geboortedata is het immers onmogelijk om een verzoek terug te vinden. Desalniettemin ben ik bereid om de ambassades te ondervragen zodra wij over die informatie beschikken. Het is overigens mogelijk dat bepaalde problemen niet rechtstreeks toe te schrijven zijn aan de posten die hier worden beschuldigd, maar aan de dossiers zelf. Misschien werden die dossiers ten gronde door de bevoegde overheid, de Dienst Vreemdelingenzaken van het ministerie van Binnenlandse Zaken, onderzocht. Waar mevrouw De Roeck zich uitsluitend steunt op particuliere zaken om haar vraag te staven, ben ik verwonderd dat zij algemene conclusies trekt uit twee voorbeelden. Na meer informatie in verband met het in India aangelegde dossier, kan op de zaak nader worden ingegaan. Daarbij zullen de regels die van kracht zijn inzake aanvragen voor het bekomen van toeristenvisa worden gerespecteerd.

Mevrouw Jacinta De Roeck (AGALEV). – Ik heb twee voorbeelden gegeven uit honderden gelijkaardige. Enkele weken geleden was hier al sprake van een Roemeens koor dat bijna niet in België geraakte om deel te nemen aan een wedstrijd. Ik wil benadrukken dat er op de ambassades toch een onderscheid kan worden gemaakt tussen terechte en onterechte vragen naar toeristenvisa. Aan de aanvragers kan toch snel worden gezegd waarom ze geen visum krijgen. Het gaat mij niet zozeer om de twee voorbeelden die ik heb gegeven. Daarover heb ik trouwens reeds alle details verstrekt. Het gaat mij om het algemene probleem dat niet kan blijven aanslepen. Ik heb dat al maanden geleden aangeklaagd. Er werd gezegd dat er in het najaar een commissie zal worden opgericht om de zaak te bespreken. Wanneer zijn we dan rond? Over veertig jaar?

De heer Didier Reynders, minister van Financiën. Er moeten verschillende details worden verstrekt om onderzoek te kunnen doen, waarna dan misschien enkele algemene

d'ordre général.

Mme Jacinta De Roeck (AGALEV). – *J'ai déjà fourni au département de l'Intérieur des détails sur les exemples que j'ai cités. Je suis convaincue que Mme Thijs peut également apporter des détails sur certains cas ; il en va de même pour presque tous les membres de cette assemblée. Ce qui m'intéresse, c'est le problème en général. La Belgique a fermé ses frontières, mais elles ne sont tout de même pas hermétiques. Il y a des situations totalement inadmissibles. Nous devons pouvoir encore procéder à des échanges culturels.*

Question orale de Mme Mia De Schamphelaere au ministre de la Fonction publique et de la Modernisation de l'administration sur «la consultation de la population sur les plans de réforme de l'autorité fédérale, et plus particulièrement sur le dépouillement et le traitement des données» (n° 2-317)

Mme Mia De Schamphelaere (CVP). – *Les questionnaires sur la réforme de l'administration pouvaient être renvoyés jusqu'au 30 juin. Quel est le nombre de formulaires renvoyés complétés ? Combien en néerlandais et combien en français ? À qui le traitement des résultats a-t-il été confié ? Quelles directives a-t-on données quant à la validité des formulaires complétés ? Un contrôle public et démocratique a-t-il été prévu pour le comptage et le traitement des formulaires ? Quand attend-on les résultats définitifs ? Dans quelle mesure en tiendra-t-on compte pour l'élaboration des projets de réforme ?*

M. Luc Van den Bossche, ministre de la Fonction publique et de la Modernisation de l'administration. – *Je ne puis encore répondre à votre première question. Les formulaires sont en phase de traitement et il n'est pas possible de préciser le nombre de questionnaires renvoyés.*

Aucune distinction de langue n'est établie lors du traitement des formulaires.

La firme Sopres, chargée du traitement des réponses, a été choisie sur la base d'une adjudication publique. Le Service fédéral d'Information a été chargé, à la demande du gouvernement, de la sélection d'une firme spécialisée. Le marché a été attribué au terme d'un appel d'offre restreint, avec publicité lors du lancement. Vu l'urgence, les autorités administratives compétentes ont décidé d'appliquer une procédure accélérée.

Quant au traitement des données, le principe de base est qu'un formulaire valable est un formulaire qui exprime un

bedenkingen kunnen worden geformuleerd.

Mevrouw Jacinta De Roeck (AGALEV). – *In verband met de voorbeelden waarover ik het had heb ik reeds de details bezorgd aan Binnenlandse zaken. Ik ben ervan overtuigd dat ook mevrouw Thijs details over bepaalde gevallen kan aanbrenge en dat hier in de vergadering bijna iedereen dat kan. Het gaat mij over het probleem in het algemeen. België heeft gesloten grenzen, maar het zijn toch geen onoverkomelijke gesloten grenzen. De situatie wordt wraakroepend. We moeten nog aan cultuuruitwisseling kunnen doen.*

Mondelinge vraag van mevrouw Mia De Schamphelaere aan de minister van Ambtenarenzaken en Modernisering van de openbare besturen over «de bevraging van de bevolking over de hervormingsplannen voor de federale overheid, en meer bepaald over de telling en de verwerking van de gegevens» (nr. 2-317)

Mevrouw Mia De Schamphelaere (CVP). – *Tot 30 juni konden de ingevulde vragenlijsten over de ambtenarenhervorming worden teruggestuurd.*

Een tweetal weken geleden werd het aantal te verwerken formulieren op één miljoen geraamd.

Graag kreeg ik van de minister een antwoord op volgende vragen.

Hoeveel formulieren werden er ingevuld teruggestuurd? Hoeveel Nederlandstalige en hoeveel Franstalige?

Aan wie werd de verwerking van de resultaten toegewezen?

Wat zijn de richtlijnen in verband met de geldigheid van de ingevulde formulieren? Zijn bijvoorbeeld onvolledige of van commentaar voorziene formulieren geldig? Wat met dubbelzinnige en tegenstrijdige antwoorden?

Wordt er voorzien in een publieke en democratische controle bij het tellen en verwerken van de formulieren?

Tegen wanneer worden de definitieve resultaten verwacht?

In welke mate zal bij het uitwerken van de hervormingsplannen met de resultaten rekening worden gehouden?

De heer Luc Van den Bossche, minister van Ambtenarenzaken en Modernisering van de openbare besturen. – *Op de eerste vraag moet ik het antwoord schuldig blijven. Op dit moment worden de formulieren verwerkt en kan nog niet worden meegedeeld hoeveel formulieren uiteindelijk zijn teruggestuurd.*

Bij de telling en de verwerking van de formulieren wordt geen onderscheid gemaakt tussen het aantal Nederlandstalige, het aantal Franstalige en het aantal Duitstalige formulieren.

De firma Sopres staat in voor de verwerking van de antwoorden. Ze is daarvoor geselecteerd op basis van een openbare aanbesteding. De Federale Voorlichtingsdienst werd op vraag van de regering belast met de selectie van een gespecialiseerde firma voor de verwerking van de teruggestuurde vragenlijsten. In het kader van die opdracht behandelt de Federale Voorlichtingsdienst de opdracht als een dienstenopdracht van opiniepeiling, bestemd voor bedrijven

choix. La validité du formulaire est évaluée par un lecteur optique électronique. Si des annotations ont été inscrites sur les cases, le formulaire n'est pas valable. Après ouverture, les formulaires sont classés en quatre catégories : valables, non valables, blancs et autres. Seuls les formulaires valables sont traités.

Le traitement s'opère question par question. On distingue trois catégories par question : correct, incorrect et blanc. Il y a deux types de questions : celles pour lesquelles on exprime une opinion (d'accord ou pas d'accord) et celles demandant une appréciation de 1 à 8. Pour la première catégorie, la réponse n'est valable que si une seule case est cochée. Pour la seconde catégorie, un choix peut être opéré pour chaque point. La même cote peut être attribuée à différents points. Le résultat du traitement sera présenté sous la forme la plus appropriée : diagrammes, pourcentages, etc.

La firme remet son rapport au premier ministre et à moi-même en trois exemplaires sur papier, plus un exemplaire sur support électronique.

En ce qui concerne le contrôle, les mesures nécessaires ont été prises afin de garantir la fiabilité et la confidentialité. Un huissier a contrôlé le transfert des formulaires renvoyés de la Poste à la firme. La firme a, elle aussi, reçu des instructions strictes pour le contrôle de la fiabilité et de la confidentialité.

Les résultats seront communiqués au premier ministre et à moi-même le 20 juillet. Quant à savoir dans quelle mesure il sera tenu compte des résultats, nous ne pourrions répondre judicieusement que lorsqu'ils seront disponibles. Il faudra d'abord vérifier leur pertinence. C'est ensuite seulement qu'on pourra déterminer dans quelle mesure ils seront pris en compte.

die gespecialiseerd zijn in de verzameling en de verwerking van gegevens van het type "opiniepeiling en marktstudie". Technisch heet dat rangschikking C. P. C. 864. De opdracht werd gegund via beperkte offerteaanvraag, met publiciteit bij de lancering ervan. Gezien de dringendheid van de te verwezenlijken verrichtingen hebben de bevoegde administratieve overheden beslist een beroep te doen op artikel 58 dat voorziet in een versnelde procedure.

Wat de richtlijnen voor de verwerking betreft, moeten volgende regels worden gerespecteerd.

Het basisprincipe voor de verwerking van de vragenlijsten is het volgende: een geldig formulier is een formulier dat een keuze uitdrukt. De geldigheid van het formulier wordt beoordeeld door een elektronische optische lezer. Indien doorheen de invulvakjes werd geschreven of indien daar iets werd aangeplakt, is het document ongeldig. Na opening worden de formulieren onderverdeeld in vier categorieën: geldige, ongeldige, blanco en andere. Enkel de geldige formulieren komen in aanmerking voor verdere behandeling.

Bij de behandeling van de geldige formulieren gelden volgende krachtlijnen.

De verwerking gebeurt vraag per vraag. Per vraag zijn er drie categorieën: juist, ongeldig en blanco.

Er zijn twee soorten vragen: die waarbij een mening wordt uitgedrukt: akkoord of niet akkoord, en die waar een beoordeling moet worden gegeven, van 1 tot 8. Voor de eerste categorie vragen is het antwoord enkel geldig wanneer slechts één vakje werd ingevuld. Voor de tweede categorie vragen kan per item een keuze worden gemaakt. Ook kan voor verschillende items hetzelfde cijfer worden gebruikt.

Het resultaat van de verwerking wordt in de meest geschikte vorm voorgesteld: diagrammen, percentages enzovoort.

De firma bezorgt het verslag in drie gedrukte exemplaren aan de eerste minister en aan mezelf, plus nog een exemplaar op elektronische drager.

Wat de controle betreft, werden de nodige maatregelen getroffen om de betrouwbaarheid en het vertrouwelijk karakter van de bevraging te garanderen. Een deurwaarder heeft toezicht gehouden op de overdracht van de teruggestuurde formulieren van De Post aan de firma.

Ook heeft de firma strikte instructies gekregen om controles uit te voeren op de betrouwbaarheid en op het vertrouwelijk karakter. Dat zijn onder meer systematische steekproeven, dagelijks twee testen op de elektronische betrouwbaarheid en dagelijks een schriftelijke rapportering door de firma.

De resultaten zullen op 20 juli door de eerste minister en mezelf worden bekendgemaakt.

De vraag in welke mate met de resultaten zal worden rekening gehouden kan pas zinvol worden beantwoord op het ogenblik dat de resultaten beschikbaar zijn. In de eerste plaats zullen de resultaten moeten worden getoetst op hun relevantie. Pas daarna kan worden nagegaan in welke mate met de resultaten rekening moet worden gehouden. Misschien een voorbeeld: indien uit de resultaten blijkt dat een significant percentage van de bevolking via het Internet met de overheid wenst te communiceren, dan moet daar rekening

Mme Mia De Schamphelaere (CVP). – *Je remercie le ministre, mais je n'ai pas appris grand-chose. Il y a deux semaines, on pouvait estimer le nombre de questionnaires renvoyés à un million. Aujourd'hui, cette estimation n'est manifestement plus possible. Les formulaires auraient pourtant déjà pu être comptés. L'huissier de justice a en effet dû contrôler le nombre de formulaires remis à la firme.*

Je regrette que le nombre de formulaires remplis en néerlandais, en français et en allemand n'ait pas été déterminé.

Le fait que le marché portant sur le traitement des questionnaires ait été attribué par un appel d'offre restreint et une procédure accélérée démontre une nouvelle fois le caractère précipité de l'opération.

Faire dépendre la prise en compte des résultats de leur pertinence est certes conforme à la vision que le ministre défendait déjà avant le lancement de l'enquête mais ce n'est pas une bonne façon d'encourager la population à participer.

M. Luc Van den Bossche, ministre de la Fonction publique et de la Modernisation de l'administration. – *Je vous rapporte ce que je sais. Personne n'a pu me dire le nombre exact de formulaires renvoyés et je ne fais jamais d'estimations. Par ailleurs, ce n'est pas parce qu'une opération se déroule rapidement qu'elle n'est pas bonne. Quant à la pertinence des résultats, mon opinion reste la même, faute d'arguments contraires significatifs.*

Question orale de Mme Clotilde Nyssens au ministre de la Justice sur «les premières conclusions après l'utilisation de la procédure de comparution immédiate lors de l'Euro 2000» (n° 2-312)

M. le président. – M. Rik Daems ministre des Télécommunications et des Entreprises et Participations publiques répondra au nom de M. Marc Verwilghen, ministre de la Justice.

Mme Clotilde Nyssens (PSC). – *Voici peu, nous avons voté dans la précipitation la loi sur la comparution immédiate. L'Euro 2000 a pris fin le week-end dernier et je m'interroge sur l'efficacité de cette nouvelle procédure qui aurait été utilisée.*

La presse a relaté quelques cas d'arrestation d'hooligans. Je

mee gehouden worden.

Mevrouw Mia De Schamphelaere (CVP). – *Ik dank de minister voor zijn antwoorden. Ik ben er evenwel niet veel wijzer van geworden. Wij hadden die schatting vernomen op basis van de formulieren die in de postkantoren waren toegekomen. Twee weken geleden kon men de binnengekomen stukken tellen en dit gaf een raming van één miljoen; nu is er blijkbaar geen schatting meer mogelijk. De formulieren konden toch al geteld zijn? De deurwaarder heeft immers moeten controleren hoeveel formulieren aan de aangezochte firma werden afgeleverd. Op dit moment zouden we toch reeds een concreet antwoord mogen verwachten.*

Ik vind het spijtig dat het aantal teruggestuurde Nederlandstalige, Franstalige en Duitstalige formulieren niet wordt geteld. Gelet op de omvang van de inspanning die de overheid zich heeft getroost, vind ik dat alle gegevens die uit deze operatie kunnen worden gehaald, openbaar moeten worden gemaakt.

Dat de opdracht voor de verwerking werd gegund via een beperkte offerteaanvraag en een versnelde procedure werd gevolgd, wijst alweer op het overhaast karakter van heel deze operatie.

Dat eerst wordt afgewacht of er relevante resultaten uitkomen vóór beslist wordt om er rekening mee te houden in de hervormingsplannen, beantwoordt weliswaar aan de visie van de minister, die overigens al vaststond vóór de lancering van de enquête. In feite deel ik die visie wel, maar dat neemt niet weg dat het geen goede manier is om de bevolking te motiveren om aan de bevraging deel te nemen.

De heer Luc Van den Bossche, minister van Ambtenarenzaken en Modernisering van de openbare besturen. – *Ik heb u misschien niet veel wijzer kunnen maken, mevrouw De Schamphelaere, maar ik heb u meegegeven wat ik weet. Niemand heeft mij precies kunnen zeggen hoeveel formulieren binnengekomen zijn, anders had ik u dat vandaag beslist medegedeeld.*

Op het tweede element van uw repliek is mijn antwoord dat ik mij nooit aan schattingen bezondig. Ten derde is het niet omdat iets snel gebeurt, dat het ook slecht zou zijn.

In verband met uw vraag over de relevantie, blijft mijn mening onveranderd bij gebrek aan betekenisvolle tegenargumenten.

Mondelinge vraag van mevrouw Clotilde Nyssens aan de minister van Justitie over «de eerste conclusies na het gebruik van de procedure van de onmiddellijke verschijning tijdens Euro 2000» (nr. 2-312)

De voorzitter. – De heer Rik Daems, minister van Telecommunicatie en Overheidsbedrijven en Participaties antwoordt namens de heer Marc Verwilghen, minister van Justitie.

Mevrouw Clotilde Nyssens (PSC). – *Recent nog hebben we overhaast de wet op de onmiddellijke verschijning goedgekeurd. Verleden weekend is Euro 2000 geëindigd en ik vraag mij af of de nieuwe procedure nuttig is gebleken.*

De pers heeft bericht over enkele arrestaties van hooligans. Hoeveel arrestaties zijn er in het kader van deze nieuwe

voudrais savoir combien d'arrestations ont été opérées au départ de l'Euro 2000 dans le cadre de cette procédure. Cette dernière a-t-elle bien été utilisée ? Certains dossiers sont-ils en fin de procédure en première instance et en appel ? Des condamnations ont-elles été prononcées dans ce cadre ?

Le travail parlementaire a été mené rapidement et tous les parlementaires avaient émis des objections d'ordre technique sur le projet de texte, devenu loi depuis lors. Le ministre envisage-t-il de déposer un projet de loi pour réparer les erreurs techniques de cette législation ?

J'ai entendu dire que certains députés de la Chambre avaient déposé une proposition de loi en ce sens mais celle-ci n'aurait pas suivi son cours. Où en est-on dans l'aménagement de cette législation ?

M. Rik Daems, ministre des Télécommunications et des Entreprises et Participations publiques. – Je vous communique les quelques éléments de réponse qui m'ont été communiqués par le ministre de la Justice.

En fonction du bilan provisoire qui a été dressé, il ressort qu'environ 185 dossiers ont été ouverts par les autorités judiciaires au cours de la compétition Euro 2000.

Il faut également préciser que 63 dossiers concernent des ventes de tickets non autorisées et 23 dossiers, des faits de faux en écritures, notamment dans le domaine de la billetterie.

On constate également que 29 dossiers ont été ouverts pour des faits de dégradations, 9 dossiers pour coups et blessures volontaires, 5 dossiers pour coups et blessures à agents et 8 dossiers pour rébellion. Vous constaterez que le bilan est réduit, ce dont l'on peut se réjouir. L'Euro 2000 a été un succès à cet égard.

Cela n'a pas empêché les autorités judiciaires d'appliquer la procédure de comparution immédiate. Le parquet de Charleroi a engagé trois procédures de comparution immédiate. Dans deux cas, le juge d'instruction a rendu une ordonnance contraire. Le premier dossier concernait des faits de vol d'un ticket avec violence, le second, des faits de rébellion envers les forces de l'ordre.

Dans un troisième dossier relatif à des faits de rébellion envers les forces de l'ordre, la procédure a été engagée dans son intégralité, mais le juge du fond a prononcé l'acquittement estimant que l'infraction n'était établie pas à suffisance. Le parquet a interjeté appel.

Le parquet de Bruxelles a également requis cinq mandats d'arrêt en vue de comparution immédiate dans trois dossiers distincts.

Dans une procédure à l'égard d'un ressortissant anglais pour des faits de coups et blessures à agent, le tribunal a condamné l'intéressé à une peine d'emprisonnement de douze mois assortie d'un sursis partiel. L'intéressé a interjeté appel.

Dans un autre dossier relatif à deux hooligans, le juge d'instruction s'est estimé incompétent au motif qu'il n'y avait pas de charges suffisantes contre les auteurs et les a libérés.

Dans le troisième dossier, le juge d'instruction a estimé que l'enquête n'était pas complète. Le parquet de Bruxelles a requis un mandat d'arrêt classique et les deux inculpés ont été placés sous mandat d'arrêt selon la procédure habituelle.

procedure tijdens Euro 2000 verricht? Werd de procedure goed gebruikt? Bevinden sommige dossiers zich in het eindstadium van de procedure in eerste aanleg en beroep? Werden reeds veroordelingen uitgesproken?

Het Parlement heeft deze zaak zeer snel behandeld en alle parlementsleden hebben technische bezwaren tegen het ontwerp geuit. Gaat de minister een wetsontwerp indienen om de technische fouten in deze wet recht te zetten?

Ik heb gehoord dat Kamerleden een wetsvoorstel in die zin hebben ingediend, maar dat dit niet de gewone weg is gegaan. Hoever staat het met de aanpassing van deze tekst?

De heer Rik Daems, minister van Telecommunicatie en Overheidsbedrijven en Participaties. – *De gerechtelijke overheden hebben tijdens Euro 2000 ongeveer 185 dossiers geopend.*

In 63 dossiers gaat het om verboden ticketverkoop en in 23 dossiers om schrijftvervalsing bij de verkoop van kaartjes.

Er werden 29 dossiers geopend voor vernielingen, 9 voor vrijwillige slagen en verwondingen, 5 voor slagen en verwondingen aan agenten en 8 voor weerspanningheid. Het gaat dus gelukkig maar om een beperkt aantal. In dit opzicht was Euro 2000 een succes.

Toch hebben de gerechtelijke overheden de procedure van de onmiddellijke verschijning toegepast. Het parket van Charleroi heeft drie dergelijke dossiers geopend. In twee gevallen heeft de onderzoeksrechter anders beschikt. In het eerste dossier ging het om diefstal met geweld van een ticket, in het tweede om weerspanningheid tegenover de ordediensten.

In een derde dossier, dat ook betrekking had op weerspanningheid tegenover de ordediensten, werd de procedure opgestart, maar heeft de feitenrechter de betrokkene vrijgesproken omdat de overtreding niet afdoende kon worden bewezen. Het parket heeft hiertegen beroep aangetekend.

Ook het Brussels parket heeft in drie afzonderlijke dossiers vijf aanhoudingsmandaten uitgeschreven met het oog op een onmiddellijke verschijning.

In een zaak tegen een Brit voor slagen en verwondingen tegenover een agent heeft de rechtbank de betichte veroordeeld tot een gevangenisstraf van twaalf maanden, gedeeltelijk met uitstel. De betrokkene heeft beroep aangetekend.

In een ander dossier, waarin twee hooligans waren betrokken, heeft de rechter zich onbevoegd verklaard vanwege een gebrek aan afdoende bewijzen tegen de betrokkenen en heeft hij ze vrijgelaten.

In het derde dossier heeft de onderzoeksrechter geoordeeld dat het onderzoek niet was afgerond. Het Brussels parket heeft om een klassiek aanhoudingsmandaat verzocht en de twee verdachten werden onder aanhoudingsmandaat geplaatst volgens de gewone procedure.

Bovendien werd tijdens Euro 2000 zevenmaal beslist een procedure van onmiddellijke verschijning volgens de

Il convient d'ajouter que sept procédures de comparution immédiate, version 1994, ont été engagées pour des faits commis à l'occasion de l'Euro 2000. Il faut attendre les décisions définitives des tribunaux.

Le parquet de Louvain a engagé une procédure de comparution immédiate pour port d'arme illégal. Le jugement, condamnant le coupable à six mois d'emprisonnement, est intervenu le 28 juin 2000. Il s'agit de faits commis pendant la période de l'Euro 2000 mais la relation avec la compétition apparaît incertaine.

Enfin, dans le ressort de la Cour d'appel de Gand, quatre procédures de comparution immédiate ont été engagées dans deux dossiers concernant des vols avec violence et des vols simples. Dans le premier dossier, les auteurs ont été condamnés à six mois d'emprisonnement avec sursis pour ce qui dépasse la détention provisoire de sept jours. Dans le deuxième dossier, le premier auteur a été condamné à trois mois d'emprisonnement avec sursis pour ce qui excède la détention provisoire et le second auteur a été condamné à trois mois d'emprisonnement effectif, compte tenu d'antécédents spécifiques. Ces dossiers sont en relation avec l'organisation des matches à Bruges lors de l'Euro 2000.

Le ministre de la Justice tire de ce bilan la conclusion que la procédure de comparution immédiate a été utilisée au cours de l'Euro 2000 et qu'il n'y a donc pas de difficultés insurmontables à cet égard. La procédure de comparution immédiate n'aboutit pas nécessairement à une répression plus lourde. Le ministère public effectue le choix de la voie répressive la plus appropriée en tenant compte des faits et de la personnalité de l'auteur.

Il faut enfin noter que la procédure de comparution immédiate a aussi été utilisée pour des faits qui ne sont pas en relation avec l'Euro 2000. Ainsi, le tribunal correctionnel de Bruges a condamné un supporter français à six mois de prison et une amende de 100 000 francs pour tentative d'escroquerie au préjudice de l'asbl Marc et Corinne.

La loi « réparatrice » sera élaborée dès lors que nous disposerons des informations nécessaires, compte tenu de l'évaluation de l'application de la loi. Cette évaluation interviendra à la fin de cette année. Le ministre de la Justice a d'ailleurs demandé au service de politique criminelle, dès le 26 avril 2000, de prendre toutes les mesures pour effectuer une évaluation digne de ce nom en collaboration avec le collège des procureurs généraux.

Mme Clotilde Nyssens (PSC). – Je remercie le ministre de sa réponse. Je ne porterai pas de jugement à propos de l'application de la loi car je préfère me réserver pour les discussions parlementaires qui auront lieu à la fin de l'année. Je noterai simplement, sans états d'âme, que cette procédure a été appliquée trois fois à Charleroi, cinq fois à Bruxelles, une fois à Louvain et quatre fois à Gand. Je ne finis donc pas de m'étonner du fait que le parlement ait été amené à voter cette loi au pas de charge.

procedure van 1994 te starten. We wachten op de definitieve uitspraken van de rechtbanken.

Het parket van Leuven heeft een procedure van onmiddellijke verschijning opgestart in een zaak van illegale wapendracht. Op 28 juni werd de betichte tot zes maanden gevangenis veroordeeld. Het gaat om feiten gepleegd in de periode van Euro 2000, maar het is niet zeker of er een verband is met het tornooi.

In het ressort van het hof van beroep van Gent werden vier procedures van onmiddellijke verschijning opgestart in twee dossiers van diefstal met geweld en gewone diefstal. In het eerste dossier werden de daders veroordeeld tot een gevangenisstraf van zes maanden met opschorting van de periode boven de voorlopige hechtenis van zeven dagen. In het tweede dossier werd de eerste dader veroordeeld tot een gevangenisstraf van drie maanden met opschorting van de periode boven de voorlopige hechtenis. De tweede verdachte werd, rekening houdend met eerdere feiten, veroordeeld tot een effectieve gevangenisstraf van drie maanden. Deze dossiers hebben betrekking op wedstrijden van Euro 2000 in Brugge.

De minister van Justitie besluit dat de procedure van onmiddellijke verschijning tijdens Euro 2000 werd gebruikt en dat er geen onoverkomelijke moeilijkheden zijn. De procedure leidt niet tot meer repressie. Het openbaar ministerie kiest, rekening houdend met de feiten en de persoon van de dader, voor de meest geschikte procedure.

De procedure van onmiddellijke verschijning werd ook een aantal malen gebruikt voor feiten die niet in verband stonden met Euro 2000. Zo heeft de correctionele rechtbank van Brugge een Franse supporter veroordeeld tot een gevangenisstraf van zes maanden en een boete van 100.000 frank voor een poging tot oplichting ten nadele van de vzw Marc et Corinne.

De herstellwet zal worden uitgewerkt zodra we over de nodige gegevens beschikken. We zullen rekening houden met de evaluatie van de toepassing van de wet, die voor het einde van het jaar zal worden gedaan. De minister heeft de dienst Strafrechtelijk beleid trouwens gevraagd om vanaf 26 april 2000 in samenwerking met het college van procureurs-generaal alle maatregelen voor een goede evaluatie te nemen.

Mevrouw Clotilde Nyssens (PSC). – *Ik bewaar mijn oordeel over de toepassing van de wet voor de bespreking in het Parlement op het einde van het jaar. Ik noteer enkel dat de procedure drie keer in Charleroi werd toegepast, vijf keer in Brussel, één keer in Leuven en vier keer in Gent. Het verbaast mij dan ook dat het Parlement deze wet in stormpas heeft moeten goedkeuren.*

Proposition de loi modifiant la loi du 12 juin 1991 relative au crédit à la consommation (de M. Jacques Santkin et consorts, Doc. 2-223)

Discussion générale

M. Jacky Morael (ECOLO), rapporteur. – La commission Finances et Affaires économiques a consacré quatre réunions à cette proposition qui vise non seulement le crédit à la consommation mais aussi les phénomènes d'endettement et de surendettement. Elle fait suite aux remarques formulées par l'Observatoire du crédit, lequel a notamment relevé que le surendettement continuait à poser problème dans notre pays alors que, par ailleurs, la situation en la matière s'aggravait dans le secteur du crédit à la consommation et dans le secteur des soins de santé.

Une proposition de loi analogue avait été déposée sous la législature précédente. Elle avait fait l'objet de diverses consultations – le Conseil d'État, le Conseil de la consommation, le secteur du crédit, les Affaires économiques – et de maintes discussions.

La proposition soumise à présent à notre examen est un texte remanié puisque plusieurs améliorations, tenant compte des auditions et avis recueillis précédemment, ont été apportées.

(M. Armand De Decker, président, prend place au fauteuil présidentiel.)

Le but de cette proposition de loi est de trouver un juste équilibre entre prêteurs et emprunteurs et de mettre fin à une série de situations confuses où l'on ne sait pas très bien quels sont les obligations et droits des uns et des autres. En cas de rupture ou de retard de paiement du capital et des intérêts, l'emprunteur devrait être dûment informé de sa situation et de ce qu'il devra réellement au prêteur. Il faut en effet remarquer que les imprécisions légales conduisent au fait que, selon les juridictions, des dossiers relativement comparables peuvent aboutir à des conclusions extrêmement différentes et que les jurisprudences ne garantissent pas la protection du consommateur en la matière, ce qui est évidemment dommageable, d'autant que les personnes concernées sont souvent parmi les plus faibles de notre population.

Le principal objectif est donc de rééquilibrer les droits, notamment par une précision accrue d'une série de notions assez floues. Ainsi, la notion de ce qui est incontestablement dû peut faire l'objet de diverses interprétations selon les emprunteurs et parfois même selon les tribunaux. Une autre précision consisterait à faire en sorte que le tableau d'amortissement établi par l'organisme prêteur soit fourni gratuitement à l'emprunteur, de façon que celui-ci connaisse précisément l'état de sa situation lorsqu'un litige l'oppose au prêteur ou lorsque des retards sont constatés.

Pour plus de précisions, je vous renvoie au rapport écrit. Cette question a fait l'objet de longues discussions. Le ministre de l'Économie a marqué son soutien et reconnaît que divers problèmes doivent trouver une solution. Le ministre annonce d'ailleurs, pour la rentrée parlementaire, un projet de loi plus large tendant à réviser la loi de 1991 sur le crédit. Selon le ministre, notre proposition est tout à fait compatible,

Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 12 juni 1991 op het consumentenkrediet (van de heer Jacques Santkin c. s., Stuk 2-223)

Algemene bespreking

De heer Jacky Morael (ECOLO), rapporteur. – *De commissie voor de Financiën en de Economische Aangelegenheden heeft vier vergaderingen gewijd aan dit voorstel, dat niet alleen betrekking heeft op het consumentenkrediet, maar ook op de problematiek van de schulden en de overmatige schuldenlast. Dit voorstel geeft gevolg aan de opmerkingen van het Waarnemingscentrum voor krediet en schuld, waaruit blijkt dat overmatige schuldenlast in ons land een probleem blijft en dat voor het consumentenkrediet en de gezondheidszorg de situatie integendeel nog verslechtert.*

Tijdens de vorige zittingsperiode werd een vergelijkbaar wetsvoorstel ingediend waarover tal van adviezen werden uitgebracht. Het voorstel dat nu voorligt, houdt hiermee rekening.

(Voorzitter: de heer Armand De Decker.)

De bedoeling van dit wetsvoorstel is een evenwicht te vinden tussen kredietgevers en kredietnemers en tevens een einde te maken aan de verwarring tussen de rechten en plichten van de partijen. Ingeval van contractbreuk of bij betalingsachterstand zou de kredietnemer volledig moeten worden ingelicht over zijn toestand en over wat hij de kredietgever moet betalen. Onduidelijkheden in de wet leiden ertoe dat de rechter in vergelijkbare dossiers vaak tot erg uiteenlopende conclusies komt en de verbruikers, die meestal tot de zwakkere bevolkingsgroepen behoren, onvoldoende worden beschermd.

De hoofddoelstelling is dus het evenwicht te herstellen tussen de rechten. Daartoe moeten enkele basisconcepten worden verduidelijkt. Zo wordt het concept verschuldigd blijvende kapitaal op uiteenlopende wijze geïnterpreteerd naargelang de kredietnemers en zelfs naargelang de rechtbanken. Voorts zou de kredietgever, de ontlenaar een tabel van de aflossingen ter beschikking moeten stellen, zodat deze laatste inzicht krijgt in zijn situatie.

Voor meer uitleg verwijs ik naar het verslag. De minister van Economische Zaken steunt het voorstel en heeft aangekondigd dat hij bij het begin van het nieuwe parlementaire jaar een wetsontwerp zal indienen dat de wet van 1991 moet vervangen. Volgens de minister gaat ons voorstel in dezelfde richting.

Er vonden hoorzittingen plaats met de Belgische Vereniging van Banken en met Test-Aankoop. Het verslag van deze hoorzittingen vindt u in de bijlagen.

Het geamendeerde wetsvoorstel en het verslag werden eenparig aangenomen. Ik dank de diensten voor het geleverde

puisqu'elle procède du même esprit et va dans le même sens.

D'autres auditions ont été organisées dans la mesure où les membres de la commission des Finances n'avaient pas nécessairement participé aux auditions de la précédente législature. Cette fois, c'est l'Association Belge des Banques et Test-Achats qui ont été reçus. Vous trouverez en annexe de ce rapport le compte rendu de ces deux auditions.

La proposition de loi amendée a été adoptée dans son ensemble à l'unanimité, ainsi que le rapport. Il convient de remercier les services de la qualité de leur travail.

Je me tiens à votre disposition pour de plus amples informations.

M. Jacques Santkin (PS). – Je n'irai pas jusqu'à dire que nous vivons un événement historique, mais ce moment est important pour moi.

Je saluerai tout d'abord la présence du ministre de l'Économie qui prouve une fois de plus son intérêt pour ce problème qui dépasse le cadre de la proposition que j'ai déposée. Je le répète, celle-ci devrait s'inscrire dans le projet global qu'il a l'intention de déposer dans les semaines ou les mois qui viennent sur la problématique du surendettement, problème majeur auquel la classe politique doit essayer de répondre.

Lorsque j'ai déposé la première ébauche de cette proposition de loi, en 1997, j'imaginai, vu la matière, que le cheminement serait long et ardu. Je vous avoue que la réalité a dépassé mes prévisions.

En effet, de groupes de travail en amendements, d'auditions en discussions – le président honoraire, M. Paul Hatry ne m'aurait pas contredit - il aura fallu près de trois ans, à cheval sur deux législatures, pour faire aboutir ce texte en commission des Finances et des Affaires économiques avant de pouvoir, enfin, le présenter en séance publique du Sénat.

Pourtant, le sujet est extrêmement important et la terminologie ne reflète pas suffisamment la réalité de la chose. Mes collègues, Louis Siquet et Guy Moens, qui m'ont fait l'honneur de cosigner cette proposition, l'ont bien compris.

Je l'ai répété et le répéterai encore, car c'est pour moi essentiel : à l'aube du 21e siècle, plus de 10% de la population sont tombés ou sont malheureusement sur le point de tomber dans la misère par le fait du surendettement.

Loin de nous rassurer sur l'évolution de la situation, le rapport qui a été présenté par l'observatoire du crédit montrait l'hiver dernier que cette situation s'était encore aggravée et que, chose inimaginable dans notre pays dont le système de soins de santé supporte la comparaison et a d'ailleurs souvent été cité en exemple, l'accès aux soins de santé est devenu, pour beaucoup, une préoccupation majeure.

La lutte contre le surendettement doit donc être une préoccupation essentielle. J'en étais déjà persuadé, comme ceux qui ont bien voulu m'accompagner dans ce cheminement, au moment de déposer ma proposition de loi, il y a trois ans. On dit souvent que le cheminement parlementaire est long et je m'en suis rendu compte, même pour des questions très préoccupantes et qui mériteraient une réponse beaucoup plus rapide. Mais, comme on l'a souvent dit dans mon parti, du passé, faisons table rase. Je me réjouis

werk.

De heer Jacques Santkin (PS). – *Ik wil niet zo ver gaan te zeggen dat dit een historisch moment is, maar voor mij is dit een belangrijk ogenblik.*

Allereerst verwelkom ik de minister van Economische Zaken, die met zijn aanwezigheid aantoont dat hij veel belang hecht aan deze problematiek, die in feite veel ruimer is dan het voorstel dat ik indiende. Dit voorstel kadert immers in een wetsontwerp over de overmatige schuldenlast dat de minister binnenkort zal indienen.

Toen ik in 1997 een eerste wetsvoorstel indiende, wist ik dat de weg lang en moeilijk zou zijn.

Het zou drie jaar duren vooraleer het voorstel eindelijk door de plenaire Senaat kon worden besproken.

Nochtans gaat het om een zeer belangrijk onderwerp en de mede-ondertekenaars, Louis Siquet en Guy Moens, hebben dat ook zo begrepen.

Bij het begin van de 21ste eeuw dreigt de armoede, of is ze al een feit, voor 10 procent van de bevolking omwille van een overmatige schuldenlast.

Het verslag van het Waarnemingscentrum voor krediet en schuld wees erop dat de situatie verslechterde en dat de gezondheidszorg voor velen een belangrijk probleem stelt.

De strijd tegen de overmatige schuldenlast is dus van prioritair belang. Ik besepte dat ook drie jaar geleden toen ik mijn wetsvoorstel indiende. De parlementaire weg is lang, ook als het om zeer belangrijke problemen gaat. Maar vandaag verheugt het me te zien dat de strijd tegen overmatige schuldenlast een prioriteit is van de regering en dat zij wetsontwerpen dienaangaande voorbereidt.

Het krediet is een gevoelig onderwerp. Zowel de kredietnemers als de kredietgevers zijn erbij betrokken. Mijn voorstel is geen oorlogsverklaring aan de banksector. Een goed draaiende economie heeft een gezonde banksector nodig. Dat principe bevestig ik.

We hebben zowel de financiële sector als de consumentenverenigingen meermaals gehoord.

Het voorstel werd ook onderzocht door de Raad voor het verbruik.

We hebben in ons land altijd naar een consensus gestreefd. We hebben geluisterd naar de opmerkingen die werden gemaakt. Zelf heb ik in de mate van het mogelijke rekening gehouden met de voorstellen of vragen om de tekst zo

donc de voir que la lutte contre l'endettement est maintenant aussi une priorité du gouvernement et que des projets sont en cours pour remédier à une situation qui devient progressivement intolérable.

Le crédit est un sujet sensible. Il touche ceux qui demandent le crédit mais aussi ceux qui l'octroient. Comprenons - nous bien. Je n'entendais pas et je n'entends toujours pas, avec cette proposition, déclarer la guerre au secteur bancaire. Comme je l'ai dit à ses représentants, je crois fermement qu'un secteur bancaire en bonne santé est une condition essentielle pour une économie saine. C'est un principe que je tiens à réaffirmer.

A de nombreuses reprises, nous avons entendu aussi bien le secteur financier que les associations de consommateurs, au cours des travaux, sous la législature précédente comme au début de celle actuellement en cours.

La proposition avait également fait l'objet d'un examen au sein du Conseil de la consommation.

Nous avons toujours essayé, dans notre pays, de dégager un consensus entre les différentes opinions exprimées. Ce fut le cas avec les partenaires sociaux dans un autre contexte et ce doit l'être également dans d'autres matières. Je crois pouvoir affirmer que les remarques formulées ont été entendues. J'ai personnellement voulu tenir le plus possible compte des suggestions ou demandes afin d'aboutir à un texte le plus équilibré possible. J'insiste sur le terme « équilibré ».

Beaucoup d'amendements ont été déposés au cours des deux législatures. C'est un excellente chose pour le travail parlementaire d'avoir pu ainsi, dans une discussion que je considère comme franche et constructive, tant avec nos collègues qu'avec les représentants des consommateurs et du secteur bancaire, aboutir à ce texte qui tient compte des revendications légitimes des uns et des autres.

N'ont été écartées que les revendications qui auraient abouti à déséquilibrer la proposition – ce que l'auteur principal n'aurait pas accepté – et à lui faire perdre son objet. Il est évident que cet objet est d'abord de protéger la partie la plus faible. Les représentants du secteur bancaire, qui ne sont pas physiquement présents mais sont quand même représentés, ne m'en voudront pas si je rappelle que dans ce genre de contrat, c'est incontestablement le demandeur de crédit qui se trouve dans la situation la plus faible.

Par ailleurs, on aurait tort de croire qu'avec une telle proposition, la Belgique, souvent évoquée dans d'autres matières, se dote d'une législation trop tatillonne par rapport aux pays partenaires et voisins.

J'ai retenu de la dernière discussion que j'ai eue avec les représentants du secteur bancaire, que nous ne devons pas nous placer, au sein d'une Europe sans frontières, dans une situation plus délicate que nos confrères travaillant dans d'autres pays. Je répète à cette tribune que la France, comme l'Allemagne, connaissent toutes deux en la matière des réglementations beaucoup plus protectrices encore que ce qui est prévu dans la proposition qui vous est présentée aujourd'hui. Comme on souhaite que les citoyens se rendent compte dans leur pratique quotidienne que l'Europe existe en dehors de la bourse et du commerce, il n'est pas à dédaigner que dans un parlement comme le nôtre, nous essayions, en

evenwichtig mogelijk te maken.

In de loop van de twee zittingsperiodes werden talrijke amendementen ingediend. Op die manier is een tekst tot stand gekomen die rekening houdt met de legitieme eisen, zowel van mijn collega's als van de vertegenwoordigers van de verbruikers en van de banksector.

Alleen de eisen die het evenwicht binnen het voorstel zouden hebben verstoord of die er tegen ingingen, werden niet aanvaard. Het voorstel wil vóór alles de zwakste partij beschermen. De vertegenwoordigers van de banksector zullen het me niet kwalijk nemen als ik eraan herinner dat dit de kredietnemer is.

Daarnaast zou het verkeerd zijn te denken dat ons land zich met een dergelijk voorstel zwak opstelt ten overstaan van onze buurlanden, zoals de vertegenwoordigers van de banksector beweren. Ik herhaal dat zowel de Franse als de Duitse wetgeving meer bescherming bieden dan het voorliggende voorstel. Als men wil dat de burgers er zich rekenschap van geven dat Europa ook buiten de beurs en de handel bestaat, mag men niet neerkijken op een parlement dat er alles wil voor doen om tot het koppeloton te behoren.

Het krediet kan de collectieve rijkdom verhogen, als het anticipeert op de echte productieve mogelijkheden van de klant. Zonder krediet zou er in dit land niet veel gebeuren, net zo min als in de andere landen. Het mag in geen geval een hypotheek leggen op de armoede. De overmatige schuldenlast bestaat echt.

Een gezond kredietwezen kan evenwel niet leven van slechte betalende, die omwille van de schuldenspiraal waarin ze zijn terechtgekomen, een schuld moeten afbetalen die niet afneemt, maar integendeel steeds sneller toeneemt.

Nochtans zijn er maar weinig slechte betalende die zich opzettelijk aan hun financiële verplichtingen onttrekken. Vaak zijn het ziekte, werkloosheid of andere levensomstandigheden die er hun toe dwingen.

Daarmee wil ik niet zeggen dat er geen kredietnemers zijn die zich onverantwoordelijk gedragen. Daarover gaat het nu niet. Het gaat over diegenen die problemen hebben omwille van omstandigheden buiten hun wil om.

Het consumentenkrediet is niet het enige of zelfs niet het voornaamste element in een dergelijke situatie. We zullen het regeringsinitiatief terzake ondersteunen.

Maar men moet erkennen dat, sedert de inwerkingtreding van de wet van 1991, zowel in gerechtelijke kringen als in de sociale sector, gewezen wordt op ontsporingen en misbruiken en vooral op het gebrek aan transparantie dat bijzonder nadelig is voor de consument als het contract zijn normale verloop niet kent.

Inderdaad, als het contract normaal loopt, is er niets aan de hand. De verbruiker weet waaraan zich te houden en komt zijn financiële verplichtingen na.

Als hij, omwille van omstandigheden, zijn verplichtingen niet meer kan nakomen, wordt de situatie verward.

De contractuele beschikkingen zijn verweven met boetes, verwijlrenten en allerhande kosten die volgens het gerecht soms volkomen onterecht aan de verbruiker worden

toute humilité mais de façon concrète, de rejoindre le peloton de tête.

Pour moi, le but du crédit est en effet d'augmenter la richesse collective en anticipant sur la véritable capacité productive des clients. Le crédit est nécessaire, sinon on ne ferait plus grand-chose dans ce pays, pas plus que dans d'autres. Il ne peut en aucun cas s'agir – l'auteur de la proposition l'exprime clairement – d'hypothéquer sur la misère, ce à quoi certains sont pourtant réduits aujourd'hui. Ainsi que je l'ai indiqué au début de mon intervention, le surendettement, avec son cortège de situations délicates pour ne pas dire plus, est une réalité.

Un crédit sain ne peut cependant vivre d'une rente de situation formée par les mauvais payeurs qui, une fois tombés dans le mauvais engrenage, sont contraints de payer sans fin une dette qui ne diminue jamais parce qu'elle s'auto-alimente plus rapidement que le consommateur ne peut y faire face.

Or, rares sont les mauvais payeurs qui s'abstiennent volontairement de faire face à leurs obligations financières. Le plus souvent – je n'invente rien, c'est un constat qui a été établi dans d'autres dossiers – c'est la maladie, le chômage et autres accidents de la vie qui les y contraignent.

Ne me faites pas dire ce que je ne veux pas dire. Il restera dans toutes les confréries, que ce soient les demandeurs de crédit ou les autres, des gens avec lesquels il est difficile de discuter parce qu'ils n'ont pas la volonté d'être responsables. Ce ne sont pas ceux-là que l'on vise ici. Ce sont ceux qui ont des problèmes parce qu'un certain nombre de facteurs extérieurs les amènent dans cette situation.

Certes, le crédit à la consommation n'est ni le seul ni même le principal facteur de cette situation. Comme je l'ai dit au début de cette intervention, le gouvernement a décidé de s'y attaquer et nous le soutiendrons.

Mais il faut reconnaître que depuis l'entrée en vigueur de la loi de 1991, des voix n'ont cessé de s'élever, tant dans le monde juridique au travers de la jurisprudence et de la doctrine, que dans le secteur social, pour dénoncer les aberrations et les abus constatés et, par-dessus tout, le manque de transparence préjudiciable en particulier au consommateur lorsque, pour l'une ou l'autre raison, le contrat ne suit pas son cours normal. C'est un des points essentiels de la proposition.

En effet, lorsque le contrat ne connaît aucun incident, tout va pour le mieux dans le meilleur des mondes. Le consommateur sait à quoi s'en tenir et effectue les paiements jusqu'à apurement de ses obligations, ce qui est normal.

Si par contre, pour diverses raisons, souvent les plus légitimes et les plus pénibles, comme la maladie ou le chômage, il ne fait plus face à ses obligations, la situation devient extrêmement confuse.

On est alors frappé, et j'en arrive au vif du sujet, par l'enchevêtrement des dispositions contractuelles avec pénalités, intérêts de retard et frais divers qui sont réclamés au consommateur en dépit parfois, selon les observateurs du monde judiciaire, de toute justification économique, voire au mépris de la loi actuelle et dans le flou le plus complet, qui laisse le consommateur totalement désarmé quant à ses droits et obligations.

aangerekend.

De rechters zelf hebben het moeilijk met al deze clausules. Zij klagen dat ze zelfs niet over een aflossingstabel beschikken om de verplichtingen van de betrokkenen juist te kunnen inschatten.

De rechters zijn trouwens geneigd misleidende clausules of overdreven berekeningen, de zogenaamde rekenfouten, uit de contracten te schrappen.

En dit is maar het topje van de ijsberg. Want al te veel verbruikers met terechte eisen, stappen niet naar het gerecht uit vrees voor lang aanslepende geschillen of eenvoudigweg omdat ze hun rechten niet kennen.

Niet alleen de contracten zijn dus onbillijk; dit geldt ook voor de toegang tot justitie. Ook dát moet verholpen worden.

Het leek ons noodzakelijk een aantal begrippen in dit dossier beter te definiëren. Het is overigens niet alleen in deze materie dat de gebruikte begrippen niet altijd dezelfde betekenis hebben.

Buiten het bedrag van het vervallen en het nog terug te betalen kapitaal, en de niet-betaalde interesten, schept het wetsvoorstel ook duidelijkheid in begrippen als nalatigheidsintresten, strafclausules en aanmaningskosten.

In de eerste plaats moet worden vermeden dat bedragen die aan eenzelfde economische realiteit beantwoorden, op verschillende wijze worden geïnterpreteerd, wat in veel contracten gebeurt. Hoe kan het terugvorderen van niet-vervallen intresten worden gerechtvaardigd?

Ook worden in het wetsvoorstel forfaitaire maxima vastgelegd voor de schadeloosstelling, afhankelijk van het belang van de contracten. Deze bedragen zijn gebaseerd op de huidige gegevens inzake consumentenkrediet en dekken de kosten van de kredietgevers.

Om de transparantie te verzekeren moet de klant een aflossingstabel krijgen. De banksector zal het bestaan van dergelijke tabellen niet ontkennen. De kredietgever kent de cijfers en weet wat hij moet terugvorderen. Dat men niet durft te beweren dat dit een bijkomende taak is. Deze tabellen zijn echter ook handig voor de consument om, zelfs zonder dat er sprake is van een geschil, de juistheid van de gevorderde betalingen te kunnen nagaan.

De regels voor de aanrekening van de betalingen werden overigens lichtjes gewijzigd. Wie de werkzaamheden heeft gevolgd en de praktijk kent, weet dat de gewoonte bestond om de betalingen op de intresten en niet op de hoofdsom aan te rekenen. Sommige kredietnemers kwamen tot de vaststelling dat hoe meer zij terugbetaalden, hoe meer zij nog moesten terugbetalen. Dit is toch niet normaal. We wilden aan deze situatie dan ook een einde maken.

De voorgestelde bepaling lost dit probleem gedeeltelijk op, rekeninhoudend met de regels van het Burgerlijk Wetboek over de verjaring op korte termijn, een bezorgdheid die door de kredietgevers werd geuit. De gedane betalingen zullen eerst in mindering worden gebracht van het nog verschuldigde saldo en van de totale kredietkosten en pas daarna van het bedrag van de nalatigheidsintresten en andere boetes.

Les juges eux-mêmes, lorsqu'ils sont saisis, ont la plus grande peine à démêler l'écheveau de toutes ces clauses. Ils se plaignent – c'est un des points rencontrés par cette proposition – de ne même pas disposer d'un tableau d'amortissement pour y situer correctement les obligations du justiciable. À ce stade, c'est en effet le terme qu'il convient d'employer.

La tendance générale des juges est d'ailleurs de nettoyer la plupart des contrats des clauses souvent abusives ou des calculs excessifs, camouflés parfois sous l'euphémisme « d'erreurs de calcul », toujours au détriment du consommateur.

Or, cela n'est que la partie visible de l'iceberg. En effet, trop de consommateurs ne font pas appel à la justice, alors qu'elle pourrait faire droit à certaines de leurs revendications, par crainte de démêlés judiciaires longs et ardues ou par simple ignorance de leurs droits les plus légitimes.

A l'inégalité des contrats s'ajoute donc celle de l'accès à la justice. Comme dans d'autres matières, je crois qu'il était temps d'y remédier.

Il nous a paru normal de chercher à mieux définir un certain nombre de notions utilisées dans le cadre de ce dossier. C'est important car il n'y a pas que dans ce genre de matières que l'on se rend compte que les termes utilisés n'ont pas toujours la même signification.

Outre le montant du capital échu ou à échoir, et les intérêts encore impayés qui sont l'objet même du contrat, la proposition met de l'ordre dans les notions d'intérêts de retard, de clauses pénales et de frais de rappel.

Il s'agit d'abord d'éviter la double perception de montants correspondant à une même réalité économique, comme cela a été le cas pour de nombreux contrats. Comment justifier la pratique consistant à réclamer des intérêts non échus ?

Ensuite, dans le cadre de la proposition, des montants forfaitaires maximaux sont prévus à titre de dédommagement, en fonction de l'importance des contrats. Ces montants n'ont pas été établis « à la grosse fourchette » mais sur la base de données actuelles en matière de crédit à la consommation ; ils sont de nature à couvrir, rapportés à l'ensemble des contrats, les frais supportés par les prêteurs.

Pour assurer la transparence – et c'est un élément important – un tableau d'amortissement est obligatoirement remis au client. En clair, il faut savoir où l'on en est. Ce tableau existe bel et bien et ce ne sont pas les représentants du secteur bancaire qui le démentiront. Le prêteur dispose de ces chiffres et sait ce qu'il doit réclamer. Que l'on ne vienne pas nous dire qu'il s'agit d'une tâche supplémentaire ! Il est de bonne gestion, lorsque l'on est prêteur, de tenir ce type de tableau. Mais il est aussi extrêmement utile au consommateur qui peut ainsi lui-même vérifier l'exactitude des paiements réclamés, et cela même en l'absence de litige.

Par ailleurs, une légère modification est apportée aux règles d'imputation des paiements. Il s'agit également d'un élément important de la proposition. Ceux qui ont suivi les travaux et qui connaissent la pratique savent que l'on avait coutume de déduire sur la base des intérêts et non pas du principal. Par conséquent, certains emprunteurs se rendaient compte que finalement, plus ils remboursaient, plus ils avaient à

Dit is zeker geen revolutionair wetsvoorstel. Het sluit aan op de ontwerpen die de regering zal indienen.

Dit wetsvoorstel had niet tot doel alle bepalingen ter herzien, maar de situatie te verduidelijken gelet op de problematiek van de overmatige schuldenlast.

Wie een krediet opneemt, moet weten dat hij duidelijk bepaalde voorwaarden moet naleven. Hij moet ook weten wat de kredietgever kan terugvorderen als hij, om redenen buiten zijn wil, de betalingen moet stopzetten. Dit is vandaag niet het geval. Ik zeg niet dat er sprake is van willekeur, maar de situatie verschilt van geval tot geval, zelfs bij rechterlijke beslissingen. Het wetsvoorstel strekt ertoe duidelijke regels vast te leggen met respect voor de rechten en plichten van beide partijen. Ik wijs op de belangrijke rol van het banksysteem dat moet krijgen wat het toekomst.

Voor de minst gegoeden is het van belang dat bij het leencontract een overzichtelijke aflossingstabel wordt gevoegd zodat het tijdens de hele leningstermijn duidelijk is wat reeds is terugbetaald en wat nog moet worden terugbetaald.

Het is jammer dat één technisch aspect ons in de commissie is ontgaan. Ik heb dan ook een technisch amendement ingediend, al zullen sommigen beweren dat dit een essentieel punt is. Het bepaalt dat het logisch is dat de kredietgever eist dat wordt betaald wat hem toekomt als de afbetalingen worden stopgezet zonder dat het krediet is opgezegd.

Ik dank iedereen die dit voorstel heeft gesteund, in het bijzonder de collega's die dicht bij de banksector staan, maar hebben ingezien hoe belangrijk deze bepalingen zijn.

rembourser, ce qui est quand même pour le moins aberrant. Je suppose que toutes les personnes rationnelles ici présentes en conviendront. Nous avons voulu mettre fin à cette pratique.

La disposition proposée remédie pour partie à ce problème, tout en tenant compte des règles de prescription de courte durée prévues par le Code civil pour les intérêts ; préoccupations exprimées non pas par la partie adverse, mais par les prêteurs. Dorénavant, les paiements faits s'imputeront d'abord, au choix du prêteur, sur le solde restant dû et le coût total du crédit, et ensuite seulement, sur le montant des intérêts de retard et autres pénalités.

Pour conclure mon intervention, je vous dirai que je suis très heureux de cette proposition qui n'a cependant pas pour prétention de révolutionner la matière. Je me suis inscrit dans le cadre qui va être proposé et discuté à travers les projets du gouvernement.

Cette proposition n'avait pas pour ambition de revoir toutes les dispositions en la matière mais de clarifier la situation tout en s'inscrivant dans la problématique du surendettement.

Je la résumerai en toute humilité en deux points extrêmement importants pour une opinion publique avide de savoir en quoi le travail parlementaire peut améliorer la vie quotidienne des habitants.

Celui qui fait appel au crédit doit savoir qu'en signant, il s'engage à respecter des conditions bien établies, mais il doit aussi savoir ce que peut réclamer le prêteur si, pour diverses raisons indépendantes de sa volonté, il se voit obligé d'arrêter ses paiements. Or, cela n'est pas le cas aujourd'hui. Je ne dirai pas que cela se faisait à la tête du client, mais généralement cela différait selon les cas, même à l'occasion de décisions judiciaires. La proposition prévoit de fixer des règles précises en cette matière dans le respect des droits et devoirs des deux parties. J'insiste beaucoup sur le rôle important que joue le système bancaire et sur la nécessité de faire en sorte qu'il reçoive ce qui lui est dû.

Pour les plus défavorisés, il est important qu'un contrat de prêt contienne un tableau clair de ce qui a été remboursé et de ce qui reste à rembourser durant toute la période de l'emprunt. Je crois que la transparence exige un tableau clair.

Je regrette qu'un élément technique nous ait échappé en commission. J'ai donc déposé un amendement technique. Certains diront qu'il s'agit d'un point essentiel. Il s'agit donc de confirmer que, si les paiements du crédit cessent sans qu'il n'y ait dénonciation de ce crédit, il est normal que le prêteur demande le paiement de ce qui lui est dû. C'est tout simplement l'objet de mon amendement.

Je remercie tout ceux qui ont apporté leur appui à cette proposition, y compris ceux qui sont proches des milieux bancaires mais qui ont compris l'intérêt de ces dispositions.

M. Jacky Moraël (ECOLO), rapporteur. – Il s'est en effet produit une erreur à caractère technique en commission. Un amendement avait été mal transcrit et donc mal examiné. Pour être plus précis, dans la partie qui traite des retards simples de paiement, un alinéa a été oublié lors du dépôt de l'amendement. Cependant cet alinéa ne pose aucun problème. M. Santkin a déposé, dès lors, un amendement pour l'insérer dans le texte avant le vote en séance plénière.

De heer Jacky Moraël (ECOLO), rapporteur. – In de commissie werd inderdaad een vergissing begaan. In een amendement over de eenvoudige betalingsachterstand werd een alinea vergeten. Over deze alinea bestaat geen betwisting. De heer Santkin heeft een amendement ingediend om de tekst alsnog aan te vullen.

Om geen tijd te verliezen en aangezien dit wetsvoorstel eenparig werd aangenomen, stel ik voor de commissie voor

De manière à ne pas perdre de temps, et dans la mesure où cette proposition a été adoptée à l'unanimité, le plus sage serait que nous réunissions brièvement la commission des Finances et des Affaires économiques et que nous revenions ensuite en séance plénière pour traiter de cette proposition.

M. le président. – Je propose que nous poursuivons la discussion générale et que la commission se réunisse ensuite pour examiner cet amendement. (*Assentiment*)

M. Michel Barbeaux (PSC). – Avant le renvoi en commission, je voudrais avoir quelques éclaircissements. Si je ne m'abuse, l'amendement introduit par M. Santkin après lecture du rapport consiste à ajouter un alinéa à l'article 27bis paragraphe 2 prévoyant de rembourser le montant du coût total du crédit échu et non payé. Mais en lisant le document 223/4 – texte adopté par la commission –, je m'aperçois que cet amendement est déjà dans le texte. Je ne vois donc pas pourquoi il y a lieu d'amender un texte qui a déjà inclus l'amendement concerné.

M. Jacques Santkin (PS). – Je comprends bien l'argumentation de M. Barbeaux et je le remercie d'ailleurs car cela montre que l'amendement n'a pas du tout pour objectif de modifier l'esprit de la proposition. Mais je crois qu'il convient de l'inscrire dans le texte.

M. Michel Barbeaux (PSC). – L'amendement est déjà repris dans le texte.

M. Jacques Santkin (PS). – Il figure dans le texte que vous avez évoqué mais il n'est pas repris dans la partie de l'article 27bis concernée. Or, je crois que cet amendement est suffisamment important pour qu'il soit inscrit.

M. le président. – Je propose que cette question soit tranchée en commission et que l'on suive la proposition du rapporteur.

M. Michel Barbeaux (PSC). – La proposition de loi que nous a longuement expliquée M. Santkin et qu'il a redéposée est, comme il l'a bien dit, le résultat d'un long travail mené par la commission des Finances du Sénat, qui a effectivement débuté sous la législature précédente.

Un groupe de travail y a consacré de longues discussions et a obtenu plusieurs avis, du Conseil de la consommation, du Conseil d'État et de différents acteurs dont Test-Achats.

Le texte proposé aujourd'hui fait donc l'objet d'un large consensus et je suis heureux, au nom de mon parti, de signaler qu'après avoir soutenu ce texte depuis ses débuts, nous le soutiendrons encore aujourd'hui.

Ce texte se situe dans le cadre d'une longue réflexion et de décisions qui ont déjà été prises au niveau fédéral et des régions pour lutter contre le surendettement. L'objectif principal de la proposition est en effet de prévenir le surendettement dans notre pays. Sur la base d'une publication de l'Observatoire du crédit à propos de l'endettement belge, il est apparu qu'en matière de surendettement, la situation ne s'améliore pas – au contraire – en particulier dans le secteur du crédit à la consommation et dans celui des soins de santé. Actuellement, de nombreux emprunteurs ne connaissent pas les conséquences de leurs engagements. Or, à partir du moment où une convention est établie entre parties, celle-ci fait loi. Il n'est pas question de protéger les personnes contre elles-mêmes, la responsabilité individuelle doit subsister,

de Financiën en de Economische Aangelegenheden samen te roepen voor een korte vergadering, zodat we daarna de bespreking in plenaire vergadering kunnen voortzetten.

De voorzitter. – Ik stel voor dat we de algemene bespreking voortzetten en dat de commissie nadien samenkomt om dit amendement te bespreken. (*Instemming*)

De heer Michel Barbeaux (PSC). – *Vooraleer de commissie bijeenkomt, kreeg ik graag enige opheldering. Het amendement van de heer Santkin strekt ertoe een alinea in te voegen in artikel 27bis, paragraaf 2, waarin wordt bepaald dat het bedrag van de vervallen en niet-betaalde kosten van het krediet worden aangerekend. Dit amendement is echter reeds opgenomen in document 223/4, de tekst die werd aangenomen door de commissie. Ik begrijp niet waarom de tekst dan nog moet worden geamendeerd.*

De heer Jacques Santkin (PS). – *Ik begrijp de argumenten van de heer Barbeaux. Zijn opmerking bewijst dat het niet mijn bedoeling is met dit amendement de geest van het voorstel te wijzigen. Het zou echter goed zijn dit in de tekst op te nemen.*

De heer Michel Barbeaux (PSC). – *Dit staat reeds in de tekst.*

De heer Jacques Santkin (PS). – *Het staat inderdaad in de tekst waarnaar u hebt verwezen, maar niet in artikel 27bis zelf.*

De voorzitter. – *Ik stel voor dat de commissie hierover beslist en dat wij het voorstel van de rapporteur volgen.*

De heer Michel Barbeaux (PSC). – *De commissie voor de Financiën en de Economische Aangelegenheden heeft haar werkzaamheden rond dit wetsvoorstel, dat opnieuw door de heer Santkin werd ingediend, reeds tijdens de vorige zittingsperiode aangevat.*

Zowel de Raad voor het Verbruik als de Raad van State en andere instellingen, zoals Test-Aankoop, hebben een advies uitgebracht.

Over de huidige tekst werd een brede consensus bereikt. Het verheugt mij namens mijn partij te kunnen zeggen dat wij deze tekst steunen.

Dit wetsvoorstel sluit aan op en aantal beslissingen die op federaal en gewestelijk niveau ter bestrijding van de overmatige schuldenlast werden genomen. De hoofddoelstelling van het voorstel is het probleem van de overmatige schuldenlast in ons land te voorkomen. Onderzoeken hebben uitgewezen dat de toestand niet verbetert, vooral op het vlak van het consumentenkrediet en van de gezondheidszorg. Tal van kredietnemers zijn zich niet bewust van de gevolgen van de verbintenis die ze hebben aangegaan. Het is niet de bedoeling de mensen tegen zichzelf te beschermen, maar om regels op te leggen aan degenen die een machtspositie innemen. Op die manier legt men een grotere verantwoordelijkheid bij de kredietgever. In een aantal persartikelen wordt op een negatief opbod bij de kredietgevers gewezen.

mais il s'agit fondamentalement d'établir une discipline au niveau de ceux qui sont en position de force. Ceux qui ont la capacité financière d'octroyer du crédit doivent assumer une responsabilité plus importante quant à l'octroi de celui-ci. Il y a donc aussi une responsabilité importante dans le chef des prêteurs. Certains articles de presse ont mis le doigt sur le fait qu'il y a une surenchère négative au niveau de ceux qui font offre de crédit.

Cela ne signifie pas pour autant que la responsabilité individuelle doit être considérée comme inexistante. Il faut faire davantage pour attirer l'attention des consommateurs sur un certain nombre de dangers et ceux qui devraient le faire par priorité sont trop souvent ceux qui ne prennent pas suffisamment de garanties.

Ce débat est bien plus large que l'objectif précis qui est poursuivi par la présente proposition de loi. Celle-ci prend place dans un cadre plus large mais elle en constitue une étape importante puisqu'elle concerne les cas de dénonciations et de renoncements de contrats de crédit. En effet, la problématique de la dénonciation des contrats de crédit n'est pas maigre. La centrale des crédits de la Banque nationale relève que plus de 300.000 contrats de crédit ont fait l'objet d'une dénonciation.

Parallèlement à ce nombre important de débiteurs en difficulté de paiement, la législation de 1991 relative au crédit à la consommation n'aborde pas les conséquences financières de la non-exécution d'un contrat de crédit. La loi du 12 juin 1991 relative au crédit à la consommation étant muette quant aux conséquences de la dénonciation, celles-ci sont actuellement régies de manière contractuelle. En outre, de multiples problèmes pratiques surgissent en raison d'une législation trop vague et trop floue, ainsi que l'a justement souligné M. Santkin. Aujourd'hui, lorsque l'emprunteur ne rembourse pas aux échéances, le prêteur peut mettre fin au contrat. En général, il réclamera à son débiteur les mensualités impayées et celles qui restent dues jusqu'au terme du contrat, une clause pénale, des frais de recouvrement et des intérêts de retard sur l'ensemble des sommes dues. Certains de ces postes sont tout à fait légitimes mais il semble que d'autres, notamment les intérêts de retard appliqués à l'ensemble des sommes restant dues, le soient moins. On vise donc ici des opérations douteuses avec, en majorité, des contrats qui ne sont pas portés devant les juridictions parce les emprunteurs, pour une multitude de raisons, en particulier d'ordre socioculturel, n'imaginent même pas qu'ils pourraient se défendre. Même s'ils savent qu'ils peuvent le faire, ils se rendent compte qu'ils n'ont pas les moyens de porter leur différend devant une juridiction, d'autant qu'ils sont confrontés, par définition, à de graves problèmes financiers. L'imprécision de la législation mène souvent ceux qui portent leur affaire en justice à des différences assez importantes en ce qui concerne les conclusions, même sur la base de dossiers objectivement comparables. Ce système n'est donc pas satisfaisant. Il génère une insécurité juridique et des abus au préjudice des consommateurs les plus vulnérables. Il incombe par conséquent au législateur d'y mettre bon ordre.

L'avalanche d'intérêts de retard, de dommages et de frais qui s'abattent sur le consommateur en défaut de paiement le conduit souvent à accentuer la spirale du surendettement. Il se retrouve donc fréquemment dans une situation où la pénalité ne se rémunère pas en termes de dédommagement mais

Dit alles betekent niet dat de individuele verantwoordelijkheid niet bestaat. We moeten de consumenten op de gevaren wijzen. Helaas nemen degenen die er het meest behoefte aan hebben, vaak onvoldoende maatregelen.

Dit debat is ruimer dan de specifieke doelstelling van het huidige wetsvoorstel, dat echter als een belangrijke stap kan worden beschouwd. Het heeft immers betrekking heeft op het verbreken of opzeggen van kredietovereenkomsten. Volgens de kredietcentrale van de Nationale Bank werden meer dan 300 000 kredietovereenkomsten verbroken.

De wet van 1991 op het consumentenkrediet zegt niets over de financiële gevolgen van het niet-nakomen van een kredietovereenkomst. De gevolgen van de verbreking van een kredietovereenkomst worden contractueel vastgelegd. Een te vage wetgeving geeft aanleiding tot heel wat problemen. De kredietverstrekker mag het contract beëindigen indien de vervaldatum van de lening niet worden geëerbiedigd. Hij rekent de onbetaalde bedragen aan, evenals het verschuldigd blijvend saldo, een boete, de inningskosten en nalatigheidsintresten over het geheel van het verschuldigde bedrag. Sommige bedragen zijn inderdaad gerechtvaardigd, maar dit is niet het geval voor de nalatigheidsintresten over het geheel van het verschuldigde bedrag. Geschillen worden meestal niet aan de rechter voorgelegd omdat de kredietnemer niet weet dat hij zich op die manier kan verdedigen. Bovendien worden velen afgeschrikt door de hoge gerechtskosten. De vaagheid van de wetgeving geeft vaak aanleiding tot uiteenlopende gerechtelijke uitspraken. Dit systeem leidt bovendien tot rechtsonzekerheid en tot misbruiken in het nadeel van de zwakste consumenten.

Door de lawine van nalatigheidsintresten, schadevergoeding en kosten geraakt de kredietnemer nog moeilijker uit de schuldenpiraal. De straf is dan niet langer een schadevergoeding maar een echte winstpost. Dat is de kern van het probleem.

In de praktijk streeft de rechter ernaar de eisen van de kredietverleners te beperken. Met dit wetsvoorstel pogen wij het evenwicht tussen de rechten van de partijen te herstellen. Er moet immers een beter evenwicht tot stand komen tussen de kredietnemer, die betalingsmoeilijkheden kent, en de kredietverstrekker, die soms ongerechtvaardigde bedragen eist. In het wetsvoorstel worden een aantal essentiële begrippen gedefinieerd, zoals het verschuldigd blijvend saldo, het kapitaal en de nalatigheidsintrest. De uiteenlopende interpretaties die thans worden gehanteerd, confronteren de rechters immers vaak met zware problemen. De complexiteit van het probleem en het gebrek aan een duidelijke wettelijke definitie van het verschuldigd blijvend kapitaal en van de intresten leiden tot een versnippering van de werkmethode van de magistraten. Elke kredietovereenkomst moet een aflossingstabel bevatten, die voor de rechter een eenvormig, eenvoudig en coherent instrument is om zich een oordeel te vormen. Bovendien verschaft ze de kredietnemer de nodige rechtszekerheid.

Teneinde de rechten en plichten van de kredietnemer en de kredietverstrekker in evenwicht te brengen, werd eveneens voorgesteld om in een apart hoofdstuk duidelijk te omschrijven wat de kredietnemer verschuldigd is in geval van niet-betaling. De kredietverstrekker mag geen bepalingen in het contract inschrijven die strijdig zijn met de bepalingen

rémunère un réel profit. Là réside le nœud du problème.

Dans la pratique, le juge saisi de ce type d'inexécution des clauses contractuelles tranche souvent dans le sens de la réduction des prétentions des prêteurs. C'est dans cette logique de rééquilibrage du droit des parties que la proposition que nous voterons se situe. Il était important d'en tirer les leçons et d'établir un meilleur équilibre entre les parties dont l'une, l'emprunteur, connaît des difficultés de paiement et dont l'autre, le prêteur, réclame des sommes qui, légalement et économiquement, ne sont pas toujours justifiées. A cet égard, la proposition précise et clarifie un certain nombre de notions essentielles comme le solde restant dû, le capital et l'intérêt de retard, dont les interprétations divergeantes qui prévalent aujourd'hui entraînent de lourdes conséquences pour les juges chargés de faire respecter ces différentes notions. La complexité du problème et l'absence de directives légales claires concernant la détermination à chaque moment du capital restant dû et des intérêts rémunérateurs du crédit entraînent le plus souvent une dispersion des méthodes utilisées par les magistrats pour déterminer la conclusion du litige. Un tableau d'amortissement est donc rendu obligatoire pour tout contrat de crédit, ce qui donne au juge un outil uniforme, simple et cohérent d'appréciation. Il permet en outre d'accorder au consommateur la sécurité juridique qui lui fait actuellement défaut.

Pour répondre à l'objectif principal, à savoir le rééquilibrage des droits et obligations de l'emprunteur et du prêteur, il est également proposé, en insérant une nouvelle sous-section à la législation sur le crédit à la consommation, de définir clairement ce qui est incontestablement dû en cas de défaillance du débiteur, avec interdiction pour le prêteur de prévoir des clauses contractuelles contraires aux dispositions prévues dans cette nouvelle section.

Par dérogation à l'article 1254 du Code civil, l'imputation des remboursements en cas d'inexécution du contrat devra se faire par priorité sur le solde restant dû et non pas sur les intérêts de retard ou les pénalités nées de l'inexécution du contrat, sous peine d'entraîner la dette du défaillant dans un réel effet boule de neige, comme l'a exposé M. Santkin. A défaut, le solde restant dû ne diminuerait pas, malgré les paiements réguliers du débiteur.

Enfin, à la demande du secteur bancaire, l'entrée en vigueur de la proposition de loi est portée à douze mois à dater de sa publication au *Moniteur* afin de répondre à sa préoccupation de disposer du temps nécessaire pour prendre les mesures indispensables à son application.

Par cette proposition, il n'est évidemment pas question de libérer le défaillant du paiement de ses dettes mais de l'informer de ce qui peut lui être réclamé et de lui donner une sécurité juridique accrue, ainsi que de rétablir un rapport de forces équilibré entre emprunteur et prêteur. Il revient en effet au législateur de protéger la personne la plus faible dans notre société. Compte tenu du degré d'endettement dramatique de certaines familles, c'est à juste titre que cette proposition doit être défendue. Par conséquent, nous la voterons.

M. le président. – Je propose que la commission des Finances et des Affaires économiques se réunisse maintenant pour l'examen de l'amendement de M. Santkin à l'article 4.

van dit nieuwe hoofdstuk.

In afwijking van artikel 1254 van het Burgerlijk Wetboek moet de terugbetaling bij niet-nakoming van het contract worden berekend op het verschuldigd blijvend saldo en niet op de nalatigheidsintresten of de straffen die voortvloeien uit de niet-nakoming van het contract. Anders ontstaat er een sneeuwbal-effect en blijft het verschuldigd blijvend saldo, ondanks regelmatige betaling door de schuldenaar, even groot.

Dit wetsvoorstel treedt pas twaalf maanden na de publicatie ervan in het Belgisch Staatsblad in werking om de banksector in staat te stellen de nodige maatregelen te nemen.

Het is uiteraard niet de bedoeling dat alle schulden worden kwijtgescholden, maar wel dat de kredietnemer weet wat er van hem kan worden geëist. Bovendien krijgt hij een grotere rechtszekerheid en ontstaat er een evenwichtige relatie tussen de kredietnemer en de kredietverstrekker. De wetgever heeft de taak de zwaksten in onze samenleving te beschermen. Gezien de dramatische schuldenlast van sommige gezinnen verdient dit wetsvoorstel onze steun. Wij zullen het dus goedkeuren.

De voorzitter. – Ik stel voor dat de commissie voor de Financiën en de Economische Aangelegenheden nu samenkomt om het amendement van de heer Santkin op

(Assentiment)

Projet de loi modifiant le Code judiciaire, la loi du 22 décembre 1998 modifiant certaines dispositions de la deuxième partie du Code judiciaire concernant le Conseil supérieur de la Justice, la nomination et la désignation de magistrats et instaurant un système d'évaluation pour les magistrats et la loi du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire (Doc. 2-477)

Discussion générale

Mme Martine Taelman (VLD), rapporteuse. – La loi du 22 décembre 1998 relative au Conseil supérieur de la Justice entre en vigueur le 2 août prochain. Il subsiste certains problèmes pratiques auxquels le présent projet, déposé à la Chambre par M. Coveliers, tente de remédier. D'autres mesures ont été ajoutées à la demande du Conseil supérieur. Ce projet doit être voté d'urgence vu la date précitée.

En commission, on a soulevé le problème des délais d'évaluation des magistrats : certains d'entre eux doivent être évalués immédiatement alors que leurs évaluateurs ne sont pas encore désignés.

Selon le ministre, la suppression du délai de six mois n'aura aucune influence sur le renouvellement des mandats des magistrats en fonction.

Un autre problème concerne l'alternance du régime linguistique des présidents de tribunaux. Une exception existe actuellement au tribunal du travail de Bruxelles où deux francophones sont en fonction. Le ministre a confirmé que le système de l'alternance n'entrerait en vigueur qu'au bout de quatorze ans. A ce moment, il nommera deux néerlandophones.

M. Vandenberghe a fait remarquer que les premières nominations ne pourraient intervenir qu'après 150 à 160 jours et, dans le pire des cas, après mars 2001. L'encombrement actuel de certains tribunaux nécessite une formule de transition.

Ce problème concerne cependant surtout des magistrats admis à la retraite dans les six mois de l'entrée en vigueur du projet. La seule solution serait le maintien de l'ancien système, ce qui est à proscrire.

On a voulu supprimer la discrimination entre référendaires près la Cour de cassation d'une part, et ceux près la Cour d'arbitrage et les membres de l'auditorat du Conseil d'État d'autre part, ces deux dernières catégories étant dispensées d'un examen d'accès à la magistrature. L'amendement a été rejeté sous prétexte qu'il était contraire à l'article 151 de la Constitution.

Enfin, M. Vandenberghe aurait souhaité que le présent projet entre en vigueur en même temps que sa proposition visant à créer une assemblée générale des juges de paix et des juges au tribunal de police. La commission ne l'a cependant pas suivi, estimant qu'il fallait voter d'urgence le projet.

artikel 4 te bespreken. (Instemming)

Wetsontwerp tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek, van de wet van 22 december 1998 tot wijziging van sommige bepalingen van deel II van het Gerechtelijk Wetboek met betrekking tot de Hoge Raad voor de Justitie, de benoeming en aanwijzing van magistraten en tot invoering van een evaluatiesysteem en van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken (Stuk 2-477)

Algemene bespreking

Mevrouw Martine Taelman (VLD), rapporteur. – De wet van 22 december 1998 met betrekking tot de Hoge Raad voor de Justitie, die voortvloeide uit het Octopusakkoord, treedt in werking op 2 augustus van dit jaar.

Er blijken echter nog praktische problemen te bestaan die de toepassing van de wettekst in gevaar kunnen brengen. Het huidige ontwerp, in de Kamer ingediend door de heer Hugo Coveliers na consultatie van de Octopuspartners, probeert dit te verhelpen. Andere maatregelen vervat in het ontwerp werden toegevoegd op expliciete vraag van de Hoge Raad zelf.

Het ontwerp is van fundamenteel belang voor de goede werking van de Hoge Raad voor de Justitie en is uiterst dringend, gelet op de datum van inwerkingtreding van de raad.

In de bespreking in de commissie werd het probleem van de termijnen voor de beoordeling van de magistraten opgeworpen. Artikel 105 van de wet van 22 december 1998 bepaalt dat magistraten die reeds meer dan een jaar in hun ambt werkzaam zijn, voor de eerste maal binnen zes maanden na de inwerkingtreding van de wet worden beoordeeld. De artikelen zijn onmiddellijk van toepassing voor de magistraten die nog geen jaar in hun ambt werkzaam zijn.

Het tweede lid van artikel 105 bepaalt dat artikel 259^{undecies} van het Gerechtelijk Wetboek van toepassing is op de adjunct-mandaten en de bijzondere mandaten die meer dan zes maanden na de inwerkingtreding vervallen.

Het schrappen van de woorden "meer dan zes maanden" in dit ontwerp heeft geleid tot ongerustheid bij de magistraten, omdat de beoordeling onmiddellijk van toepassing wordt op een aantal mandaten waarvan sommige op 2 augustus eerstkomend vervallen. Op dat ogenblik moeten de beoordelaars echter nog worden verkozen, de evaluatiecriteria nog worden bepaald, de interne reglementen van werking nog worden uitgeklaard en dergelijke. Het is duidelijk dat er problemen van continuïteit zullen rijzen voor de mandaten die op 2 augustus vervallen.

De minister bevestigde uitdrukkelijk dat de opheffing van de termijn van zes maanden in dit ontwerp geen invloed zal hebben op de hernieuwing van de mandaten van de magistraten in functie, wat het commissielid heeft gerustgesteld.

Le projet a été adopté dans son ensemble par 9 voix pour et 3 abstentions.

Een ander probleem heeft te maken met de in het Octopusakkoord overeengekomen alternatie voor het taalsysteem van de voorzitters van de rechtbanken.

Voor de arbeidsrechtbank te Brussel zijn momenteel twee Franstaligen in functie, zodat hiervoor een uitzondering werd ingeschreven. Mevrouw Nyssens vroeg dan ook naar de interpretatie van artikel 17. De minister heeft bevestigd dat het systeem van alternatie maar in werking zal treden na veertien jaar. Dat betekent dat men na het vervallen van het huidig mandaat van de magistraten in functie twee Nederlandstaligen zal benoemen, waarna de alternatie pas in werking zal treden.

De heer Vandenberghe heeft opgemerkt dat een aantal moeilijkheden met het ontwerp niet worden opgelost. Het naleven van alle termijnen zal betekenen dat de eerste benoeming pas na 150 tot 160 dagen zal gebeuren en in het slechtste geval pas na maart 2001. Gelet op de bezetting die in bepaalde ressorten nu reeds kritiek is, zou volgens hem een overgangsformule moeten worden ingebouwd.

Dit probleem moet echter worden gerelativeerd; het komt vooral voor bij de magistraten die op pensioen gesteld worden binnen zes maanden na de inwerkingtreding van het ontwerp. Hiervoor is geen oplossing voorhanden. De enige oplossing zou het verder bestaan van het oude systeem zijn, wat niet goed is.

Hetzelfde commissielid ziet nog een ander probleem, namelijk de discriminatie tussen de referendarissen bij het Hof van Cassatie, enerzijds, en de referendarissen van het Arbitragehof en de leden van het auditoraat bij de Raad van State, anderzijds. De laatste twee categorieën zijn vrijgesteld van een examen inzake beroepsbekwaamheid dat toegang verleent tot de magistratuur, de eerste niet. Een amendement om deze discriminatie weg te werken, werd in de commissie verworpen omdat het strijdig zou zijn met artikel 151 van de Grondwet. Tevens werd opgemerkt dat de mogelijkheid wordt opengelaten om hierover een wetsvoorstel in te dienen.

Ten slotte werd gediscussieerd over de samenhang tussen onderhavig ontwerp en het wetsvoorstel van de heer Vandenberghe c. s. dat voorziet in de oprichting van een algemene vergadering van vrederechters en rechters in de politierechtbank. De indiener wenste dat zijn wetsvoorstel gelijktijdig met het wetsontwerp van kracht zou worden. De commissie was echter van mening dat een dergelijke gelijktijdige inwerkingtreding de operationaliteit van het wetsontwerp op 2 augustus, die absoluut noodzakelijk is, in gevaar zou kunnen brengen, terwijl de instelling van een algemene vergadering van vrederechters en politierechters niet zo dringend is. Bovendien werd tijdens het Octopusoverleg over het ontwerp gediscussieerd en een akkoord bereikt, maar over het voorstel niet. Het voorstel regelt trouwens een algemene problematiek, terwijl het ontwerp technische en specifieke aanpassingen inhoudt. Over het ontwerp en het voorstel werd dus apart gestemd. Ik kom hierop later in mijn verslag over het volgende agendapunt nog terug.

Het ontwerp werd in zijn geheel aangenomen met 9 stemmen voor bij 3 onthoudingen.

M. Hugo Vandenberghe (CVP). – La présente proposition entend remédier à certains problèmes soulevés par la

De heer Hugo Vandenberghe (CVP). – Onderhavig wetsontwerp biedt een oplossing voor een aantal

législation relative au Conseil supérieur de la Justice. Celui-ci devant entamer ses travaux le mois prochain, il restait peu de temps pour d'éventuels amendements.

Le groupe CVP n'est pas opposé au projet en tant que tel mais déplore que l'on n'ait pas résolu d'autres problèmes, comme celui de la succession des magistrats retraités et des juges de complément.

Par ailleurs, la commission a refusé de mettre fin à la discrimination dont sont victimes les référendaires près la Cour de cassation qui, contrairement à leurs collègues de la Cour d'arbitrage et aux membres de l'auditorat du Conseil d'État, doivent présenter un examen d'accès à la magistrature. Cela décourage les candidats déjà trop peu nombreux. En effet, la Cour de cassation n'offre guère de perspectives de carrière aux candidats référendaires. De plus, il ne faut pas oublier qu'ils doivent présenter un examen exigeant, équivalent à celui organisé par la Cour d'arbitrage ou le Conseil d'État.

L'argument de l'article 151 de la Constitution n'est pas pertinent et nous ne comprenons pas que notre amendement ait été rejeté. Les articles 10 et 11 de la Constitution, qui interdisent toute forme de discrimination, ne tolèrent aucune exception. C'est pourquoi nous avons déposé à nouveau notre amendement.

Je me réjouis de l'adoption en commission de ma proposition de loi tout en regrettant que la commission n'ait pas voulu l'intégrer dans le projet de loi. Si elle l'avait fait, j'aurais été certain que la Chambre aurait voté à temps le texte de la proposition. J'espère que la Chambre en discutera la semaine prochaine.

Pour ces raisons, le CVP s'abstiendra lors du vote même s'il approuve les modifications techniques apportées au projet.

onnauwkeurigheden en praktische problemen in verband met de wetgeving inzake de Hoge Raad voor de Justitie, die tijdens de vorige legislatuur in het kader van het Octopusakkoord tot stand kwam. Vermits de Hoge Raad voor de Justitie de komende maand zijn werkzaamheden zal aanvangen, is er sprake van urgentie. Dit had tot gevolg dat in de commissie voor de Justitie in feite weinig ruimte werd gelaten voor een eventuele amendement van het ontwerp.

De CVP-fractie is niet gekant tegen het ontwerp als dusdanig. De correcties die het bevat, kunnen onze instemming genieten. Alleen betreuren we dat andere problemen in verband met de wetgeving op de Hoge Raad niet konden worden opgelost. Het stuklopen van het Octopusoverleg is daar wellicht niet vreemd aan.

Zo is het probleem van de opvolging van gepensioneerde magistraten en van de benoeming van vrederechters en toegevoegde rechters niet opgelost. Gedurende een periode van minimum 160 en maximum 225 dagen zal niet meer tot deze benoemingen kunnen worden overgegaan.

Evenzeer heeft de commissie voor de Justitie geweigerd een einde te maken aan de manifest ongelijke behandeling van de referendarissen bij het Hof van Cassatie, enerzijds, en de referendarissen bij het Arbitragehof en de leden van het auditoraat bij de Raad van State, anderzijds. In tegenstelling tot deze laatsten werden de referendarissen bij het Hof van Cassatie niet vrijgesteld van het examen dat toegang verleent tot de magistratuur. De nu al schaarse kandidaten worden zo ontmoedigd om het ambt van referendaris bij het Hof van Cassatie op te nemen. Ze krijgen immers onvoldoende carrièreperspectieven aangeboden in een functie waarvoor ze, in vergelijking met wat gangbaar is in de privé-sector, onderbetaald worden. Bovendien mogen we niet uit het oog verliezen dat ze voor het Hof van Cassatie een ernstig examen dienen af te leggen waarvan bezwaarlijk kan worden beweerd dat het minder eisen stelt dan het examen georganiseerd door het Arbitragehof of de Raad van State.

Het argument van artikel 151 van de Grondwet is natuurlijk niet pertinent. De bestaande wetgeving stelt immers de referendarissen bij het Arbitragehof en de leden van het auditoraat die het examen hebben afgelegd, vrij van het afleggen van het examen van magistraat. Niemand betwijfelt dat deze bepaling conform artikel 151 van de Grondwet is, zodat een aangepaste wijziging van deze bepaling om de referendarissen van het Hof van Cassatie gelijk te stellen met deze van het Arbitragehof heel zeker niet strijdig is met artikel 151 van de Grondwet. Onze fractie begrijpt dan ook niet goed dat geweigerd werd dit technisch amendement goed te keuren. De naleving van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, die een verbod op discriminatie opleggen, verdient immers geen enkel uitstel. We hebben ons amendement dan ook opnieuw ingediend.

Hoewel ik verder uiteraard tevreden ben met de goedkeuring in de commissie van het wetsvoorstel dat ik samen met vele collega's heb ingediend en dat de oprichting van een algemene vergadering van vrederechters en rechters in de politierechtbank beoogt, betreur ik toch dat de commissie dit wetsvoorstel niet heeft willen integreren in de tekst van het wetsontwerp. Ook dat wetsvoorstel beoogt immers een aanpassing van dezelfde wet, wat meteen inhoudt dat het eveneens op 2 augustus aanstaande operationeel moet kunnen

Mme Clotilde Nyssens (PSC). – Comme l’a dit M. Vandenberghe, nous n’avons aucune objection quant à la technicité du texte, étant donné que nous avons participé à son élaboration dans le cadre des négociations Octopus. Durant cette législature, nous avons été convoqués une seule fois dans le cadre « Octopus Justice » pour élaborer le présent texte. Depuis lors, nous n’avons plus été conviés à ce type de réunion et je déplore qu’« Octopus Justice » ait terminé ses travaux car d’autres propositions, tout aussi urgentes, auraient dû progresser, notamment celle relative au parquet fédéral.

Notre groupe s’abstiendra sur cette proposition de loi, étant donné le sort réservé à la proposition de loi de M. Vandenberghe visant à créer l’assemblée générale au niveau de la justice de paix et des tribunaux de police. Cette proposition de notre collègue aurait très bien pu, par amendement, être jointe à cette proposition et constituer un seul texte. Nous n’avons plus aucune assurance que la proposition de loi de M. Vandenberghe soit encore votée par la Chambre durant cette législature avant le 2 août, date à laquelle le premier texte doit impérativement entrer en vigueur, étant donné que le Conseil supérieur de la Justice entamera ses activités en août prochain.

– **La discussion générale est close.**

Discussion des articles

(Pour le texte adopté par la commission de la Justice, voir document 2-477/4.)

– **Les articles 1er à 17 sont adoptés sans observation.**

M. le président. – M. Vandenberghe propose l’amendement n° 1 (voir doc. 2-477/2) ainsi libellé :

Insérer un article 17bis (nouveau) rédigé comme suit :

« Art. 17bis. – À l’article 21, alinéa 5, de la loi du 18 juillet 1991 modifiant les règles du Code judiciaire relatives à la formation et au recrutement des magistrats, modifiée par la loi du 22 décembre 1998, les mots « Les référendaires à la Cour d’arbitrage » sont remplacés par les mots « Les référendaires à la Cour de cassation et à la Cour d’arbitrage. »

– **Le vote sur l’amendement est réservé.**

– **L’article 18 est adopté sans observation.**

– **Il sera procédé ultérieurement au vote réservé ainsi qu’au vote sur l’ensemble du projet de loi.**

zijn. Indien de commissie voor de Justitie de teksten geïntegreerd had, dan hadden we in elk geval de zekerheid gehad dat de Kamer nog tijdig de tekst van het voorstel, dat trouwens unaniem is aangenomen, op zijn beurt zou goedkeuren. Natuurlijk hoop ik nog altijd dat de Kamer het punt volgende week zal behandelen.

Om al deze redenen zal de CVP-fractie zich bij de stemming onthouden, hoewel ze met de technische verbeteringen van onderhavig wetsontwerp akkoord kan gaan.

Mevrouw Clotilde Nyssens (PSC). – Wij hebben geen enkel bezwaar tegen het technische karakter van de tekst. Wij hebben er immers aan meegewerkt in het kader van de Octopusonderhandelingen. Gedurende deze zittingsperiode werd wij slechts één enkele keer in het kader van “Octopus Justitie” bijeengeroepen om de onderhavige tekst op te stellen. Sindsdien zijn wij niet meer uitgenodigd op een dergelijke bijeenkomst. Ik betreur dat “Octopus Justitie” zijn werkzaamheden heeft afgesloten, want er zijn nog andere belangrijke voorstellen, met name dat over het federale parket.

Mijn fractie zal zich bij de stemming over dit voorstel onthouden als reactie op wat er is gebeurd met het wetsvoorstel van de heer Vandenberghe inzake de oprichting van een algemene vergadering van vrederechters en rechters in de politierechtbank. Dit voorstel had bij amendement aan het onderhavige voorstel kunnen worden toegevoegd. Het is helemaal niet zeker dat de Kamer het voorstel van de heer Vandenberghe nog vóór 2 augustus zal aannemen, de datum waarop de eerste tekst in werking moet treden. De Hoge Raad voor de Justitie vat zijn werkzaamheden immers in augustus aan.

– **De algemene bespreking is gesloten.**

Artikelsgewijze bespreking

(Voor de tekst aangenomen door de commissie voor de Justitie, zie stuk 2-477/4.)

– **De artikelen 1 tot 17 worden zonder opmerking aangenomen.**

De voorzitter. – De heer Vandenberghe heeft amendement nr. 1 ingediend (zie stuk 2-477/2) dat luidt:

Een artikel 17bis (nieuw) invoegen, luidende:

“Art. 17bis. – In artikel 21, vijfde lid, van de wet van 18 juli 1991 tot wijziging van de voorschriften van het Gerechtelijk Wetboek die betrekking hebben op de opleiding en werving van magistraten, gewijzigd bij de wet van 22 december 1998, worden de woorden “De referendarissen bij het Arbitragehof” vervangen door de woorden “De referendarissen bij het Hof van Cassatie en bij het Arbitragehof”

– **De stemming over het amendement wordt aangehouden.**

– **Artikel 18 worden zonder opmerking aangenomen.**

– **De aangehouden stemming en de stemming over het wetsontwerp in zijn geheel hebben later plaats.**

Proposition de loi modifiant le Code judiciaire, en vue de créer une assemblée générale des juges de paix et des juges au tribunal de police (de M. Hugo Vandenberghe et consorts, Doc. 2-441)

Discussion générale

Mme Martine Taelman (VLD), rapporteuse. – La proposition de M. Vandenberghe vise à créer une assemblée générale des juges de paix et des juges au tribunal de police en vue de l'évaluation de ces magistrats.

La loi du 22 décembre 1998, la première loi Octopus, confirme que le président du tribunal de première instance est le chef de corps de ces juges. L'article 259decies du Code judiciaire prévoit une évaluation par le chef de corps et deux magistrats désignés par l'assemblée générale. Les juges de paix et les juges au tribunal de police n'appartiennent pas à ce niveau. Il peut y avoir discrimination à partir du moment où dans certains cas, le chef de corps procède seul à l'évaluation tandis que dans d'autres, c'est un collègue de juges qui s'en charge.

Il est important que les juges de paix et les juges au tribunal de police disposent de leur propre assemblée générale. Leur indépendance, en tant que juges de première ligne, doit être garantie car leurs jugements sont évalués, en appel, par le tribunal de première instance. L'un d'entre eux doit être nommé président au niveau de la juridiction de la cour d'appel.

La liaison de cette proposition avec le projet que nous venons d'examiner a été traitée dans le rapport sur ce projet de loi.

L'un des amendements, déposé par l'auteur principal, demandait l'entrée en vigueur de la proposition le 2 août. Il s'agit là d'un signal clair adressé à la Chambre. Une entrée en vigueur simultanée de ces deux futures lois n'est cependant pas strictement indispensable.

La proposition amendée a été adoptée en commission à l'unanimité des 10 membres présents.

M. Hugo Vandenberghe (CVP). – *La proposition prévoit, comme le projet, de modifier la législation relative au Conseil supérieur de la Justice. La loi du 22 décembre 1998 prévoit un système d'évaluation des magistrats par leur chef de corps et deux magistrats. Dans le cas des juges de paix et des juges au tribunal de police, ce chef de corps est le président du tribunal de première instance ; en d'autres termes, il s'agit de leur juge d'appel.*

Non seulement ce règlement est discriminatoire, tous les autres magistrats étant évalués par leurs pairs, mais en

Wetsvoorstel tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek, met het oog op de oprichting van een algemene vergadering van vrederechters en rechters in de politierechtbank (van de heer Hugo Vandenberghe c. s., Stuk 2-441)

Algemene bespreking

Mevrouw Martine Taelman (VLD), rapporteur. – Dit wetsvoorstel, ingediend door de heer Vandenberghe c. s., strekt ertoe een algemene vergadering van vrederechters en rechters in de politierechtbank op te richten met het oog op het evaluatiesysteem van deze magistraten.

De wet van 22 december 1998, de eerste Octopuswet, bevestigt het principe dat de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg de korpschef van deze rechters is. Artikel 259decies van het Gerechtelijk Wetboek voorziet in de evaluatie door de korpschef en twee magistraten, verkozen door de algemene vergadering. Nochtans behoren vrederechters en politierechters niet tot dit niveau. Daarenboven kan er sprake zijn van discriminatie als de ene rechter door een korpschef alleen beoordeeld wordt en de andere als zijn of haar college vijf of meer leden telt, meer bepaald op de rechtbank van eerste aanleg, door een college van rechters.

Belangrijk is ook de onafhankelijkheid van de vrede- en politierechters als eerstelijnsrechter omdat hun vonnissen in beroep op het niveau van de rechtbank van eerste aanleg worden beoordeeld. Zij dienen dus een eigen algemene vergadering te hebben. Eén van hen moet worden benoemd tot voorzitter op niveau van het rechtsgebied van het hof van beroep. Deze algemene vergadering vormt het ideale platform voor de organisatie van de evaluatie.

De samenhang van dit voorstel met het daarnet behandelde ontwerp werd zojuist besproken bij het verslag over het vorige wetsontwerp. Het wetsvoorstel kon op zeer ruime consensus, zelfs unanimité rekenen, mits enkele minieme technische aanpassingen. Eén van de amendementen, ingediend door de hoofdindieners, strekte ertoe ook dit voorstel op 2 augustus in werking te laten treden. Volgens de commissie is dit een niet te miskennen signaal aan de Kamer. Een gelijktijdige behandeling en inwerkingtreding van de twee toekomstige wetten is wenselijk, maar niet strikt noodzakelijk.

Het geamendeerde voorstel werd door de 10 aanwezige commissieleden eenparig aangenomen.

De heer Hugo Vandenberghe (CVP). – Het voorliggend wetsvoorstel houdt, evenals het wetsontwerp, een wijziging in van de wetgeving inzake de oprichting van de Hoge Raad voor de Justitie. De wet van 22 december 1998 betreffende de Hoge Raad voor de Justitie impliceert een evaluatiesysteem voor magistraten. Deze evaluatie dient te gebeuren door de korpschef en twee magistraten. In het geval van de vrederechters en de rechters van de politierechtbank is deze korpschef de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg. Het betreft met andere woorden de appelrechter van de

confiant l'évaluation au juge d'appel, il compromet également l'indépendance des juges de première ligne.

C'est pour remédier à cette situation que l'idée fut lancée d'une assemblée générale des juges de paix et des juges au tribunal de police. Le président de cette assemblée pourrait jouer le rôle de chef de corps dans le cadre de l'évaluation. La proposition reprend cette idée en prévoyant la création d'une telle assemblée générale au niveau de la Cour d'appel.

Un nombre suffisant de magistrats sont ainsi rassemblés au sein d'une structure normale. De plus, la Cour d'appel dépasse le particularisme des arrondissements ou des cantons. Pour Bruxelles, on a prévu deux assemblées, l'une francophone, l'autre néerlandophone.

Les assemblées générales seront notamment chargées de la rédaction du rapport annuel et de la désignation des magistrats évaluateurs.

La proposition a été adoptée à l'unanimité par la commission de la Justice ; j'espère qu'il en ira de même en séance plénière. Nous montrerons ainsi à la Chambre combien nous accordons d'importance à cette proposition qui, pour bien faire, devrait également pouvoir entrer en vigueur début août.

– **La discussion générale est close.**

Discussion des articles

(Pour le texte adopté par la commission de la Justice, voir document 2-441/4.)

M. le président. – Je vous rappelle que la commission propose un nouvel intitulé : Proposition de loi créant une assemblée générale des juges de paix et des juges au tribunal de police.

- **Les articles 1er à 15 sont adoptés sans observation.**
- **Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble de la proposition de loi.**

vrederechters en de rechters in de politierechtbank.

Deze regeling is niet alleen discriminerend, alle andere magistraten worden door hun gelijke geëvalueerd. Ze houdt ook een gevaar in voor de onafhankelijkheid van de eerstelijnsrechters. Het toevertrouwen van hun evaluatie aan de appelrechter brengt deze onafhankelijkheid immers ontgensprekelijk in het gedrang.

Om aan deze situatie te verhelpen lanceerde het Koninklijk Verbond der Vrederechters en Politierchters de idee om een algemene vergadering van vrederechters en rechters in de politierechtbank op te richten. De voorzitter van deze vergadering zou daarbij dan, in het raam van de evaluatie van de betrokken magistraten, de functie van korpschef kunnen vervullen. Dit idee wordt in het wetsvoorstel overgenomen en voorziet bijgevolg in de oprichting van een dergelijke algemene vergadering op het niveau van het Hof van Beroep. Aldus kan binnen een normale structuur een voldoende aantal magistraten verzameld worden, magistraten die nu reeds gewoon zijn zich op elkaar af te stemmen voor permanente vorming en voor de toepassing van de wetgeving. Bovendien overstijgt het niveau van het hof van beroep elk arrondissementeel of kantonnaal particularisme. Voor het rechtsgebied van het hof van beroep te Brussel werd geopteerd voor twee afzonderlijke vergaderingen, namelijk een Nederlandstalige en een Franstalige.

Het opstellen van een jaarverslag zal ondermeer tot de bevoegdheden van de algemene vergadering van de vrederechters en de rechters in de politierechtbank behoren, evenals de verkiezing van de magistraten-evaluateurs, de coördinatie van het preventiebeleid en de conflictbeheersing tussen de leden van de vergadering en het opstellen van een specifieke plichtenleer voor de eerstelijnsrechter. De evaluatie van de betrokken vrederechters en rechters in de politierechtbank zal gebeuren door de korpschef, zijnde dus de voorzitter van de algemene vergadering en door twee evaluateurs verkozen door en uit de algemene vergadering. Zij zullen daarenboven ook als tuchtoverheid fungeren.

Het voorstel werd door de commissie voor de Justitie unaniem aangenomen en ik hoop dat de voltallige vergadering van de Senaat hetzelfde zal doen. Op deze wijze kunnen we alvast aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers duidelijk maken welk belang wij hechten aan dit voorstel, dat – zoals reeds gezegd – eveneens begin augustus in werking zou moeten kunnen treden.

– **De algemene bespreking is gesloten.**

Artikelsgewijze bespreking

(Voor de tekst aangenomen door de commissie voor de Justitie, zie stuk 2-441/4.)

De voorzitter. – Ik herinner eraan dat de commissie een nieuw opschrift voorstelt: Wetsvoorstel tot oprichting van een algemene vergadering van vrederechters en rechters in de politierechtbank.

- **De artikelen 1 tot 15 worden zonder opmerking aangenomen.**
- **Over het wetsvoorstel in zijn geheel wordt later gestemd.**

Proposition de loi modifiant la loi du 12 juin 1991 relative au crédit à la consommation (de M. Jacques Santkin et consorts, Doc. 2-223)

Suite de la discussion générale

M. Jacky Moraël (ECOLO), rapporteur. – Après l'approbation du rapport, M. Santkin a présenté un amendement visant à réparer un oubli lors des travaux en commission. Cet amendement modifie l'article 4 de la proposition de loi en y ajoutant un tiret supplémentaire visant, en cas de simple retard de paiement, à inclure dans ce qui reste à payer – cela va de soi et c'est logique – le montant du coût total du crédit échu et non payé. Cet amendement a été discuté et mis au vote. Il a recueilli 10 voix, soit l'unanimité des membres présents en commission. L'article 4 amendé a également été adopté à l'unanimité, de même que l'ensemble de la proposition, telle que modifiée par la commission.

– La discussion générale est close.

Discussion des articles

(Pour le texte adopté par la commission des Finances et des Affaires économiques, voir document 2-223/6.)

– Les articles 1er à 8 sont adoptés sans observation.

– Il sera procédé ultérieurement aux votes réservés ainsi qu'au vote sur l'ensemble de la proposition de loi.

Proposition de loi modifiant l'article 23, §1er, de la loi électorale communale et l'article 11, §1er, de la loi électorale provinciale, en ce qui concerne le nom des femmes-candidates (de Mme Magdeleine Willame-Boonen et Mme Iris Van Riet, Doc. 2-411)

Discussion générale

M. le président. – Mme Erika Thijs, rapporteuse, renvoie à son rapport écrit.

Mme Magdeleine Willame-Boonen (PSC). – La proposition de loi modifiant l'article 23, §1er, de la loi communale électorale, et l'article 11, §1er, de la loi électorale provinciale, en ce qui concerne le nom des femmes candidates, proposition que j'ai déposée à trois mois des élections communales et provinciales et qui a été cosignée par Mmes Van Riet et de Bethune – cela montre bien que le problème dépasse les clivages majorité-opposition – ne semble sans doute pas essentielle à certains, puisqu'elle ne touche pas fondamentalement à la parité hommes-femmes, mais n'en est pas anodine pour autant, car elle peut aider à réaliser un objectif de promotion de l'égalité, en politique, des hommes et des femmes candidates.

Cette proposition vise deux catégories de femmes candidates, d'âges différents, qui peuvent se sentir discriminées par la législation communale et provinciale existante. En effet, il

Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 12 juni 1991 op het consumentenkrediet (van de heer Jacques Santkin c. s., Stuk 2-223)

Voortzetting van de algemene bespreking

De heer Jacky Moraël (ECOLO), rapporteur. – Na de goedkeuring van het verslag heeft de heer Santkin een amendement ingediend dat ertoe strekt een verzuim tijdens de commissiewerkzaamheden te herstellen. Met dit amendement wordt er een streepje toegevoegd aan artikel 4, dat luidt dat bij een eenvoudige betalingsachterstand het bedrag van de vervallen en niet-betaalde totale kosten van het krediet wordt aangerekend. Het amendement werd unaniem aangenomen door de tien aanwezige leden. Het geamendeerde artikel 4 werd ook unaniem aangenomen, evenals het geheel van het door de commissie gewijzigde voorstel.

– De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

(Voor de tekst aangenomen door de commissie voor de Financiën en de Economische Aangelegenheden, zie stuk 2-223/6.)

– De artikelen 1 tot 8 worden zonder opmerking aangenomen.

– De aangehouden stemmingen en de stemming over het wetsvoorstel in zijn geheel hebben later plaats.

Wetsvoorstel tot wijziging van artikel 23, §1, van de gemeentekieswet en artikel 11, §1, van de provinciekieswet, inzake de naam van vrouwelijke kandidaten (van mevrouw Magdeleine Willame-Boonen en mevrouw Iris Van Riet, Stuk 2-411)

Algemene bespreking

De voorzitter. – Mevrouw Erika Thijs, rapporteur, verwijst naar haar schriftelijk verslag.

Mevrouw Magdeleine Willame-Boonen (PSC). – Sommigen zullen vinden dat dit wetsvoorstel, dat ik drie maanden vóór de gemeente- en provincieraadsverkiezingen heb ingediend en dat werd medeondertekend door mevrouw Van Riet en mevrouw de Bethune, niet van fundamenteel belang is omdat het de pariteit tussen mannen en vrouwen niet ingrijpend wijzigt. Het kan niettemin bijdragen tot de gelijkheid op politiek vlak tussen mannelijke en vrouwelijke kandidaten.

Twee categorieën van vrouwen van verschillende leeftijden worden door de huidige gemeente- en provinciewet gediscrimineerd.

Jonge ongehuwde vrouwen beginnen hun politieke loopbaan met hun meisjesnaam, maar willen er later om uiteenlopende redenen de naam van hun echtgenoot aan toevoegen.

Anderzijds zijn er vrouwen die de naam van hun vroegere

n'est pas rare aujourd'hui de rencontrer de très jeunes femmes, non mariées, qui commencent leur vie politique en utilisant leur nom dit de « jeune fille » et qui, par la suite, souhaitent le conserver, pour diverses raisons, tout en y adjoignant le nom de leur époux.

Par ailleurs, pour des raisons d'usage, d'autres femmes ont porté durant toute leur vie – privée, familiale, sociale et professionnelle – le nom de celui qui, entre-temps, est devenu leur ex-époux. Pour celles-ci, le fait de devoir se présenter à un scrutin sous leur nom de « jeune fille » peut créer un préjudice du fait qu'elles n'ont jamais fait usage de ce nom dans leur vie sociale et professionnelle et qu'elles ne sont donc pas connues sous ce nom de naissance. La législation actuelle ne leur permet pas, même avec l'autorisation expresse de leur ex-époux, de faire usage du nom sous lequel elles sont connues socialement, professionnellement, voire électoralement.

Ma proposition a pour objectif de remédier à ces deux lacunes, l'une touchant plutôt des jeunes femmes, l'autre des femmes plus âgées qui ont pris, parce que c'était habituel à leur époque, le nom de leur conjoint.

Le premier volet de ma proposition tend donc à autoriser les candidates à joindre leur nom d'épouse à leur nom de jeune fille. Ce volet a fait l'objet d'un vote favorable en commission de l'Intérieur.

Le second volet de ma proposition vise à ce que les épouses divorcées puissent, le cas échéant et avec l'autorisation de leur ex-époux, continuer à porter leur nom de femme mariée. Dans ce dernier cas, l'accord explicite de l'ex-époux, exprimé par un acte sous seing privé dont la signature a été légalisée par les services de la commune où réside ce dernier, pourra permettre aux épouses divorcées de porter, malgré le divorce, le nom qui les a fait connaître durant toute leur vie.

Ce deuxième volet de ma proposition a été rejeté par la commission de l'Intérieur par sept voix contre trois. Je le regrette profondément, car il s'agissait de régler simplement une situation particulière qui se présente fréquemment dans tous les partis politiques.

C'est pourquoi je dépose en séance plénière deux amendements qui complètent le texte adopté en commission et traduisent l'ensemble des objectifs que je viens d'énoncer. J'espère que les sénateurs, qu'ils soient de la majorité ou de l'opposition, seront sensibles au réalisme de ces deux amendements et au réalisme de mes arguments.

M. Marc Hordies (ECOLO). – Les Verts voteront en faveur de cette proposition telle qu'amendée en commission. Nous retenons donc le premier volet et non le deuxième, qui concerne les épouses divorcées.

Je tiens cependant à préciser que nous considérons cette législation comme provisoire. Il nous semble en effet qu'il y a peu de cohérence historique avec l'évolution des esprits, qui veut que les épouses conservent et revendiquent leur seul nom de famille. Afin d'éviter toute discrimination, on pourrait éventuellement estimer, dans le sens de l'évolution des esprits et des mœurs, que les époux ou les cohabitants légaux, c'est-à-dire les couples homosexuels, puissent également revendiquer de pouvoir porter les deux noms. Nous réfléchissons afin de formuler ultérieurement une proposition

echtgenoot na de echtscheiding wensen te behouden en daarvoor de uitdrukkelijke toestemming hebben van hun ex-echtgenoot. De huidige wetgeving verbiedt hen echter gebruik te maken van de naam waaronder zij in hun sociale en professionele betrekkingen en bij de kiezers gekend zijn.

Met mijn wetsvoorstel wil ik iets doen aan de problemen van deze twee groepen.

Het eerste deel van mijn voorstel strekt ertoe de kandidaten toe te laten de naam van hun echtgenoot aan hun eigen naam toe te voegen. Dit deel werd door de commissie voor de Binnenlandse Zaken en de Administratieve Aangelegenheden goedgekeurd.

Het tweede deel bepaalt dat de kandidaten die uit de echt gescheiden zijn, de naam van hun ex-echtgenoot mits diens toestemming mogen blijven gebruiken. In dit laatste geval moet de ex-echtgenoot zijn uitdrukkelijke toestemming geven in een onderhandse akte waarvan de handtekening werd gelegaliseerd door de diensten van de gemeente waar de ex-echtgenoot verblijft.

De commissie heeft het tweede deel van mijn voorstel verworpen met zeven stemmen tegen drie. Ik betreur dit ten zeerste want het is een probleem waarmee alle politieke partijen te maken hebben.

Daarom dien ik in de plenaire vergadering twee amendementen in ter aanvulling van de door de commissie goedgekeurde tekst. Ik hoop dat de senatoren van de meerderheid en van de oppositie deze amendementen, die getuigen van realiteitszin, zullen goedkeuren.

De heer Marc Hordies (ECOLO). – *De Groenen zullen het door de commissie geamendeerde voorstel goedkeuren. Dit betekent dat wij het tweede deel met betrekking tot de gescheiden echtgenoten niet goedkeuren.*

Wij beschouwen dit evenwel slechts als een voorlopige wetgeving. De maatschappij evolueert immers naar het behoud van de eigen naam na het huwelijk. Om discriminatie te voorkomen, kan men overwegen om beide echtgenoten en wettig samenwonende homoseksuelen de naam van hun echtgenoot of partner te laten toevoegen aan hun eigen naam. Wij denken na over een wetsvoorstel in die zin.

en ce sens.

M. Philippe Mahoux (PS). – Nous nous prononcerons en faveur des deux amendements. Certes, on peut attendre, mais le temps n'a pas une valeur identique pour la personne qui sera très prochainement candidate et pour ceux qui, dans une assemblée parlementaire, ont le temps de voir venir les choses.

– **La discussion générale est close.**

Discussion des articles

(Pour le texte adopté par la commission de l'Intérieur et des Affaires administratives, voir document 2-411/4.)

– **L'article 1er est adopté sans observation.**

M. le président. – L'article 2 est ainsi libellé :

À l'article 23, §1er, alinéa 5, de la loi électorale communale, coordonnée le 4 août 1932, modifié par la loi du 11 avril 1994, dans la troisième phrase, les mots « ou suivie » sont insérés entre les mots « précédée » et « du nom ».

À cet article, Mme Willame-Boonen propose l'amendement n° 3 (voir document 2-411/5) ainsi libellé :

Remplacer cet article par ce qui suit :

« Art. 2. - À l'article 23, §1er, alinéa 5, de la loi électorale communale, coordonnée le 4 août 1932, modifié par la loi du 11 avril 1994, sont apportées les modifications suivantes :

- A) dans la troisième phrase, les mots « ou suivie » sont insérés entre les mots « précédée » et « du nom » ;
- B) l'alinéa est complété comme suit : « Il en est de même pour la femme-candidate divorcée, moyennant l'accord explicite de son ex-époux par acte sous seing privé dont la signature a été légalisée. »

– **Le vote sur cet amendement et sur l'article 2 est réservé.**

M. le président. – L'article 3 est ainsi libellé :

À l'article 11, §1er, alinéa 4, de la loi du 19 octobre 1921 organique des élections provinciales, modifié par la loi du 11 avril 1994, dans la deuxième phrase, les mots « ou suivie » sont insérés entre les mots « précédée » et « du nom ».

À cet article, Mme Willame-Boonen propose l'amendement n° 4 (voir document 2-411/5) ainsi libellé :

Remplacer cet article par ce qui suit :

« Art. 2. - À l'article 11, §1er, alinéa 4, de la loi du 19 octobre 1921 organique des élections provinciales, modifié par la loi du 11 avril 1994, sont apportées les modifications suivantes :

- A) dans la deuxième phrase, les mots « ou suivie » sont insérés entre les mots « précédée » et « du nom » ;
- B) l'alinéa est complété comme suit :

De heer Philippe Mahoux (PS). – *Wij zullen de beide amendementen goedkeuren. De personen die zich in een zeer nabije toekomst kandidaat willen stellen, hebben immers geen tijd om te wachten tot er een nieuw voorstel komt.*

– **De algemene bespreking is gesloten.**

Artikelsgewijze bespreking

(Voor de tekst aangenomen door de commissie voor de Binnenlandse Zaken en de Administratieve Aangelegenheden, zie stuk 2-411/4.)

– **Artikel 1 wordt zonder opmerking aangenomen.**

De voorzitter. – Artikel 2 luidt:

In artikel 23, §1, vijfde lid, van de gemeentekieswet, gecoördineerd op 4 augustus 1932, gewijzigd door de wet van 11 april 1994 worden in de derde zin de woorden “mag voorafgegaan worden” vervangen door de woorden “mag voorafgegaan of gevolgd worden”.

Op dit artikel heeft mevrouw Willame-Boonen amendement nr. 3 ingediend (zie stuk 2-411/5) dat luidt:

Dit artikel vervangen als volgt:

“Art. 2. - In artikel 23, §1, vijfde lid, van de gemeentekieswet, gecoördineerd op 4 augustus 1932, gewijzigd door de wet van 11 april 1994, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- A) in de derde zin worden de woorden “mag voorafgegaan worden” vervangen door de woorden “mag voorafgegaan of gevolgd worden”;
- B) het lid wordt aangevuld als volgt: “Hetzelfde geldt voor de vrouwelijke kandidaat die gescheiden is, mits haar ex-echtgenoot zijn uitdrukkelijke toestemming geeft in een onderhandse akte waarvan de handtekening gelegaliseerd werd.”

– **De stemming over dit amendement en over artikel 2 wordt aangehouden.**

De voorzitter. – Artikel 3 luidt:

In artikel 11, §1, vierde lid, van de wet van 19 oktober 1921 tot regeling van de provincieraadsverkiezingen, gewijzigd door de wet van 11 april 1994, worden in de tweede zin de woorden “mag worden voorafgegaan” vervangen door de woorden “mag worden voorafgegaan of gevolgd”.

Op dit artikel heeft mevrouw Willame-Boonen amendement nr. 4 ingediend (zie stuk 2-411/5) dat luidt:

Dit artikel vervangen als volgt:

“Art. 2. - In artikel 11, §1, vierde lid, van de wet van 19 oktober 1921 tot regeling van de provincieraadsverkiezingen, gewijzigd door de wet van 11 april 1994, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- A) in de tweede zin worden de woorden “mag worden voorafgegaan” vervangen door de woorden “mag worden voorafgegaan of gevolgd”;

« Il en est de même pour la femme-candidate divorcée, moyennant l'autorisation explicite de son ex-époux par acte sous seing privé dont la signature a été légalisée. »

- Le vote sur cet amendement et sur l'article 3 est réservé.
- Il sera procédé ultérieurement aux votes réservés ainsi qu'au vote sur l'ensemble de la proposition de loi.

Ordre des travaux

M. le président. – Le Bureau propose l'ordre du jour suivant pour la semaine prochaine :

Mercredi 12 juillet 2000 à 14 heures

Procédure d'évocation

Projet de loi relative à la criminalité informatique; Doc. 2-392/1 à 4.

Jeudi 13 juillet 2000

l'après-midi à 15 heures

Prise en considération de propositions.

Questions orales.

Art. 81, al. 3, et art. 79, al. 1er, de la Constitution

Projet de loi modifiant l'article 2, alinéa 1er, de la loi du 19 juillet 1991 relative aux registres de la population et aux cartes d'identité et modifiant la loi du 8 août 1983 organisant un registre national des personnes physiques; Doc. 2-324/8. (*Pour mémoire*)

Projet de loi modifiant l'article 1er ter de la loi du 6 août 1931 établissant des incompatibilités et interdictions concernant les ministres, anciens ministres et ministres d'Etat, ainsi que les membres et anciens membres des Chambres législatives; Doc. 2-503/1 à 3.

Proposition de loi tendant à assurer la sécurité routière aux abords des écoles (de Mme Kathy Lindekens et consorts); Doc. 2-261/1 à 5.

À partir de 16 heures 30 :

Votes nominatifs sur l'ensemble des points à l'ordre du jour dont la discussion est terminée.

Vote nominatif sur l'ensemble de la proposition de loi modifiant l'article 23, §1er, de la loi électorale communale et l'article 11, §1er, de la loi électorale provinciale, en ce qui concerne le nom des femmes-candidates; Doc. 2-411/1 à 5. (*Amendé en séance plénière du 6 juillet 2000*)

Demandes d'explications :

- de M. Georges Dallemagne au Ministre de l'Économie et de la Recherche scientifique sur "la brevetabilité des gènes humains" (n° 2-200);
- de M. Vincent Van Quickenborne au Ministre de l'Économie et de la Recherche scientifique sur "la note d'orientation sur le commerce électronique" (n° 2-177);

B) *het lid wordt aangevuld als volgt:*

"Hetzelfde geldt voor de vrouwelijke kandidaat die gescheiden is, mits haar ex-echtgenoot zijn uitdrukkelijke toestemming geeft in een onderhandse akte waarvan de handtekening gelegaliseerd werd."

- De stemming over dit amendement en over artikel 3 wordt aangehouden.
- De aangehouden stemmen en de stemming over het wetsvoorstel in zijn geheel hebben later plaats.

Regeling van de werkzaamheden

De voorzitter. – Het Bureau stelt voor volgende week deze agenda voor:

Woensdag 12 juli 2000 te 14 uur

Evocatieprocedure

Wetsontwerp inzake informaticacriminaliteit; Gedr. St. 2-392/1 tot 4.

Donderdag 13 juli 2000

's namiddags te 15 uur

Inoverwegingneming van voorstellen.

Mondelinge vragen.

Art. 81, derde lid, en art. 79, eerste lid, van de Grondwet

Wetsontwerp tot wijziging van artikel 2, eerste lid, van de wet van 19 juli 1991 betreffende de bevolkingsregisters en de identiteitskaarten en tot wijziging van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen; Gedr. St. 2-324/8. (*Pro memorie*)

Wetsontwerp tot wijziging van artikel 1ter van de wet van 6 augustus 1931 houdende vaststelling van de onverenigbaarheden en ontzeggingen betreffende de ministers, gewezen ministers en ministers van Staat, alsmede de leden en de gewezen leden van de Wetgevende Kamers; Gedr. St. 2-503/1 tot 3.

Wetsvoorstel tot bevordering van de verkeersveiligheid in de schoolomgevingen (van mevrouw Kathy Lindekens c. s.); Gedr. St. 2-261/1 tot 5.

Vanaf 16.30 uur :

Naamstemmingen over de afgehandelde agendapunten in hun geheel.

Naamstemming over het geheel van het wetsvoorstel tot wijziging van artikel 23, §1, van de gemeentekieswet en artikel 11, §1, van de provinciekieswet, inzake de naam van vrouwelijke kandidaten; Gedr. St. 2-411/1 tot 5. (*Geamendeerd in plenaire vergadering van 6 juli 2000*)

Vragen om uitleg :

- van de heer Georges Dallemagne aan de Minister van Economie en Wetenschappelijk Onderzoek over "het patenteren van menselijke genen" (nr. 2-200);
- van de heer Vincent Van Quickenborne aan de Minister van Economie en Wetenschappelijk Onderzoek over "de

- de M. Vincent Van Quickenborne au Ministre de l'Économie et de la Recherche scientifique sur "la suppression du système de bonus-malus et la disparition des sauts tarifaires fixes et automatiques" (n° 2-180);
- de M. Vincent Van Quickenborne au Ministre de l'Agriculture et des Classes moyennes sur "le statut des personnes régularisées déployant une activité de travailleur indépendant" (n° 2-174);
- de M. Vincent Van Quickenborne au Premier Ministre et au Ministre de la Fonction publique et de la Modernisation de l'administration sur "la diminution des charges administratives" (n° 2-176);
- de M. Johan Malcorps au Vice-Premier Ministre et Ministre du Budget, de l'Intégration sociale et de l'Économie sociale et au Ministre des Finances sur "la baisse de la TVA pour les centres de recyclage et les autres établissements à but social" (n° 2-195);
- de M. Alain Destexhe au Ministre des Finances et au Ministre des Télécommunications et des Entreprises et Participations publiques sur "le Berlaymont" (n° 2-197);
- de M. Michiel Maertens au Ministre de la Protection de la consommation, de la Santé publique et de l'Environnement sur "l'absence d'arrêtés d'exécution de la loi du 20 janvier 1999 portant protection du milieu marin et l'application des directives de l'Union européenne en la matière" (n° 2-199);
- de M. Vincent Van Quickenborne au Ministre des Télécommunications et des Entreprises et Participations publiques sur "la mise en enchères des fréquences sans fil UMTS" (n° 2-172).

le soir à 19 heures

Reprise de l'ordre du jour de la séance de l'après-midi.

– **Le Sénat est d'accord sur cet ordre des travaux.**

Votes

(Les listes nominatives figurent en annexe.)

Projet de loi modifiant le Code judiciaire, la loi du 22 décembre 1998 modifiant certaines dispositions de la deuxième partie du Code judiciaire concernant le Conseil supérieur de la Justice, la nomination et la désignation de magistrats et instaurant un système d'évaluation pour les magistrats et la loi du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire (Doc. 2-477)

M. le président. – Nous votons d'abord sur l'amendement n° 1 de M. Vandenberghe.

Vote n° 1

Présents : 49

Pour : 12

Contre : 30

oriëntatienota over de elektronische handel" (nr. 2-177);

- van de heer Vincent Van Quickenborne aan de Minister van Economie en Wetenschappelijk Onderzoek over "de afschaffing van het bonus-malussysteem en het verdwijnen van de automatische vaste tariefsprongen" (nr. 2-180);

- van de heer Vincent Van Quickenborne aan de Minister van Landbouw en Middenstand over "het statuut van geregulariseerde personen die activiteiten als zelfstandige ontplooiën" (nr. 2-174);

- van de heer Vincent Van Quickenborne aan de Eerste Minister en aan de Minister van Ambtenarenzaken en Modernisering van de openbare besturen over "de vermindering van de administratieve lasten" (nr. 2-176);

- van de heer Johan Malcorps aan de Vice-Eerste Minister en Minister van Begroting, Maatschappelijke Integratie en Sociale Economie en aan de Minister van Financiën over "de BTW-verlaging voor kringloopcentra en andere instellingen met een sociaal oogmerk" (nr. 2-195);

- van de heer Alain Destexhe aan de Minister van Financiën en aan de Minister van Telecommunicatie en Overheidsbedrijven en Participaties over "het Berlaymont-gebouw" (nr. 2-197);

- van de heer Michiel Maertens aan de Minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu over "het ontbreken van uitvoeringsbesluiten op de wet van 20 januari 1999 ter bescherming van het mariene milieu en de toepassing van de EU-richtlijnen ter zake" (nr. 2-199);

- van de heer Vincent Van Quickenborne aan de Minister van Telecommunicatie en Overheidsbedrijven en Participaties over "het veilen van draadloze UMTS-frequenties" (nr. 2-172).

's avonds te 19 uur

Hervatting van de agenda van de namiddagvergadering.

– **De Senaat is het eens met deze regeling van de werkzaamheden.**

Stemmingen

(De naamlijsten worden in de bijlage opgenomen.)

Wetsontwerp tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek, van de wet van 22 december 1998 tot wijziging van sommige bepalingen van deel II van het Gerechtelijk Wetboek met betrekking tot de Hoge Raad voor de Justitie, de benoeming en aanwijzing van magistraten en tot invoering van een evaluatiesysteem en van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken (Stuk 2-477)

De voorzitter. – We stemmen eerst over het amendement nr. 1 van de heer Vandenberghe.

Stemming nr. 1

Aanwezig: 49

Voor: 12

Tegen: 30

Abstentions : 7

– **L'amendement n'est pas adopté.**

M. Hugo Vandenberghe (CVP). – *Je voudrais seulement faire remarquer que la majorité ne réunit pas actuellement suffisamment de membres pour atteindre le quorum requis, alors qu'elle dispose d'une large majorité des deux tiers.*

M. Jacky Morael (ECOLO). – Je voudrais simplement que vous preniez acte que, par inadvertance, j'ai poussé sur le bouton « abstention ». Je voulais évidemment voter contre.

M. le président. – Nous passons au vote sur l'ensemble du projet de loi.

Vote n° 2

Présents : 51

Pour : 35

Contre : 0

Abstentions : 16

M. René Thissen (PSC). – J'ai pairé avec M. Istasse, qui est en mission officielle.

– **Le projet de loi est adopté.**

– **Il sera soumis à la sanction royale.**

Proposition de loi créant une assemblée générale des juges de paix et des juges au tribunal de police (de M. Hugo Vandenberghe et consorts, Doc. 2-441)

Vote n° 3

Présents : 54

Pour : 48

Contre : 0

Abstentions : 6

– **La proposition de loi est adoptée.**

– **Elle sera transmise à la Chambre des représentants.**

Proposition de loi modifiant la loi du 12 juin 1991 relative au crédit à la consommation (de M. Jacques Santkin et consorts, Doc. 2-223)

M. Charles Picqué, ministre de l'Économie et de la Recherche scientifique. – Je voudrais me réjouir de cette initiative parlementaire. Je remercie M. Santkin d'avoir pu la faire aboutir. C'est en effet une proposition qui est de nature à réduire les abus qui mènent aujourd'hui certains emprunteurs dans l'impasse du surendettement.

Je puis en outre communiquer que cette proposition se situe dans le droit fil du projet que le gouvernement déposera dans les prochains mois.

Vote n° 4

Présents : 54

Onthoudingen: 7

– **Het amendement is niet aangenomen.**

De heer Hugo Vandenberghe (CVP). – Mijnheer de Voorzitter, ik wil enkel opmerken dat de meerderheid op het ogenblik niet met voldoende leden aanwezig is om voor het vereiste quorum te zorgen, terwijl ze nochtans over een ruime tweederde meerderheid beschikt.

De heer Jacky Morael (ECOLO). – *Ik heb me bij vergissing onthouden. Ik wou uiteraard tegenstemmen.*

De voorzitter. – We stemmen nu over het wetsontwerp in zijn geheel.

Stemming nr. 2

Aanwezig: 51

Voor: 35

Tegen: 0

Onthoudingen: 16

De heer René Thissen (PSC). – *Ik heb een stemafpraak met de heer Istasse, die met opdracht in het buitenland is.*

– **Het wetsontwerp is aangenomen.**

– **Het zal aan de Koning ter bekrachtiging worden voorgelegd.**

Wetsvoorstel tot oprichting van een algemene vergadering van vrederechters en rechters in de politierechtbank (van de heer Hugo Vandenberghe c. s., Stuk 2-441)

Stemming nr. 3

Aanwezig: 54

Voor: 48

Tegen: 0

Onthoudingen: 6

– **Het wetsvoorstel is aangenomen.**

– **Het zal aan de Kamer van volksvertegenwoordigers worden overgezonden.**

Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 12 juni 1991 op het consumentenkrediet (van de heer Jacques Santkin c. s., Stuk 2-223)

De heer Charles Picqué, minister van Economie en Wetenschappelijk Onderzoek. – *Dit parlementair initiatief verheugt mij. Ik dank de heer Santkin, die dit werk tot een goed einde heeft gebracht. Dit voorstel bestrijdt de misbruiken die vandaag vaak tot een overmatige schuldenlast leiden.*

Ik kan bovendien meedelen dat dit voorstel helemaal in de lijn ligt van het ontwerp dat de regering een van de komende maanden zal indienen.

Stemming nr. 4

Aanwezig: 54

Pour : 54

Contre : 0

Abstentions : 0

- **La proposition de loi est adoptée.**
- **Elle sera transmise à la Chambre des représentants.**

M. le président. – Je félicite M. Santkin pour l'adoption de sa proposition de loi. (*Applaudissements sur tous les bancs*)

Proposition de loi modifiant l'article 23, §1er, de la loi électorale communale et l'article 11, §1er, de la loi électorale provinciale, en ce qui concerne le nom des femmes-candidates (de Mme Magdeleine Willame-Boonen et Mme Iris Van Riet, Doc. 2-411)

M. le président. – Nous votons d'abord sur l'amendement n° 3 de Mme Willame-Boonen.

Vote n° 5

Présents : 53

Pour : 25

Contre : 19

Abstentions : 9

- **L'amendement est adopté.**
- **L'article 2 ainsi amendé est adopté.**

M. le président. – Nous votons sur l'amendement n° 4 de Mme Willame-Boonen.

Vote n° 6

Présents : 54

Pour : 29

Contre : 16

Abstentions : 9

- **L'amendement est adopté.**
- **L'article 3 ainsi amendé est adopté.**

M. le président. – Le texte ayant été amendé, le vote sur l'ensemble de cette proposition de loi aura lieu à la prochaine séance publique conformément à l'article 61 du règlement.

Voor: 54

Tegen: 0

Onthoudingen: 0

- **Het wetsvoorstel is aangenomen.**
- **Het zal aan de Kamer van volksvertegenwoordigers worden overgezonden.**

De voorzitter. – Ik feliciteer de heer Santkin met de goedkeuring van zijn wetsvoorstel. (*Algemeen applaus*)

Wetsvoorstel tot wijziging van artikel 23, §1, van de gemeentekieswet en artikel 11, §1, van de provinciekieswet, inzake de naam van vrouwelijke kandidaten (van mevrouw Magdeleine Willame-Boonen en mevrouw Iris Van Riet, Stuk 2-411)

De voorzitter. – We stemmen eerst over amendement nr. 3 van mevrouw Willame-Boonen.

Stemming nr. 5

Aanwezig: 53

Voor: 25

Tegen: 19

Onthoudingen: 9

- **Het amendement is aangenomen.**
- **Het aldus geamendeerde artikel 2 is aangenomen.**

De voorzitter. – We stemmen over amendement nr. 4 van mevrouw Willame-Boonen.

Stemming nr. 6

Aanwezig: 54

Voor: 29

Tegen: 16

Onthoudingen: 9

- **Het amendement is aangenomen.**
- **Het aldus geamendeerde artikel 3 is aangenomen.**

De voorzitter. – Daar de tekst werd geamendeerd zal stemming over dit wetsvoorstel in zijn geheel plaatsvinden tijdens de volgende plenaire vergadering overeenkomstig artikel 61 van het reglement

**Demande d'explications de
M. Philippe Moureaux au vice-premier
ministre et ministre des Affaires étrangères
sur «la possibilité de saisine de la Cour
européenne des droits de l'homme par la
Belgique en raison de la contrariété du
programme Echelon avec les principes de
la Convention européenne des droits de
l'homme» (n° 2-179)**

M. Philippe Moureaux (PS). – Je me réjouis de la présence du gouvernement. J'aurais, bien sûr, souhaité la présence du ministre des Affaires étrangères, mais je comprends qu'il soit souvent amené à voyager. J'imagine toutefois que M. Daems, qui le remplace, sera extrêmement attentif à cette question.

Le problème du programme Echelon est aujourd'hui particulièrement à l'ordre du jour. En effet, le hasard de la programmation des demandes d'explications fait que ma demande, introduite depuis quelque temps, intervient au lendemain d'un vote au niveau européen qui, je pense, ne va pas tous nous satisfaire et certainement pas moi. Malheureusement, je crois que l'on a déjà raté une occasion, mais cet échec au plan européen accroît peut-être encore la pertinence de ma question. Je voudrais que le ministre relaie ma demande auprès de son homologue des Affaires étrangères et auprès du gouvernement. Dans des matières de ce genre où, sans doute, il est difficile de faire bouger les choses au départ des grands pays, y compris de ceux qui croient, à tort, que dans une assemblée européenne, ils maîtrisent ces mêmes matières, peut-être peut-on agir au départ de modestes pays qui, n'ayant pas de services de renseignements trop importants, ne craignent pas, d'emblée, que s'ils dénoncent certaines choses, ils pourraient eux aussi être montrés du doigt.

La Belgique pourrait éventuellement être pionnière en la matière, comme elle l'a été à d'autres occasions. J'espère que le gouvernement pourra, dès aujourd'hui ou assez rapidement, s'interroger et suivre ma suggestion.

On peut, bien sûr, s'interroger sur la réalité de ce système d'écoute généralisée, puisque certains se posent encore la question. Je pense qu'il devient de plus en plus hypocrite de ne pas le reconnaître puisque plusieurs sources, dont certaines se recourent, l'attestent. Cependant, la meilleure source – celle que l'on oublie à certains moments de consulter – provient des pays qui ont organisé, organisent ou aident à l'organisation d'Echelon. Ainsi, le rapport rendu en 1996 par l'auditeur général du Canada – dont le chapitre 27 traite de la politique du renseignement – mentionne sans ambiguïté que le Canada, depuis la guerre froide, organise avec d'autres pays des systèmes de ce genre. Et même si le terme Echelon n'apparaît pas dans le rapport, il est tout à fait clair que c'est de cela qu'il s'agit. On retrouve le même type d'informations à des endroits que nous pouvons désormais tous consulter : en effet, les services officiels anglais d'écoute évoquent sur leur site Internet l'existence de ce système d'écoute dont le gouvernement anglais nie pourtant l'existence.

Par conséquent, j'appelle nos commissaires de la commission

**Vraag om uitleg van
de heer Philippe Moureaux aan de vice-
eerste minister en minister van
Buitenlandse Zaken over «de mogelijkheid
tot het beroep dat België bij het Europees
Hof voor de rechten van de mens dient in te
stellen wegens strijdigheid van het
Echelon-programma met de beginselen van
het Europees Verdrag ter bescherming van
de rechten van de mens» (nr. 2-179)**

De heer Philippe Moureaux (PS). – *Ik had liever de minister van Buitenlandse Zaken gezien, maar ik neem aan dat de heer Daems bijzonder aandachtig zal luisteren naar mijn vraag om uitleg.*

Het Echelon-programma is bijzonder actueel. Het toeval wil dat ik deze vraag kan stellen de dag na een belangrijke stemming op Europees niveau. De uitslag van die stemming maakt niet iedereen gelukkig, zeker mij niet. Mijn vraag zal er allicht nog pertinenter door worden.

Voor dergelijke dossiers is het misschien niet aangewezen te beginnen met de grote landen die moeilijk te bewegen zijn, maar met de kleine landen die geen uitgebreide inlichtingendiensten hebben en dus ook niet moet vrezen met de vinger te worden gewezen wanneer zij bepaalde zaken aan de kaak stellen. Wellicht kan België hier – zoals elders – een pioniersrol vervullen.

Het wordt steeds hypocrieter het bestaan van dit afliustersysteem te ontkennen, aangezien het door verschillende bronnen wordt bevestigd. De beste informatie komt van de landen die het Echelonprogramma hebben opgezet of die hieraan hun medewerking verlenen. In een verslag van de auditeur-generaal van Canada van 1996 staat ondubbelzinnig dat Canada sedert de koude oorlog samen met andere landen aan een dergelijk systeem werkt. Er zijn nog andere bronnen. Op de website van de officiële Engelse afliusterdiensten wordt van dit systeem gewag gemaakt, alhoewel de Britse regering het bestaan ervan ontkent. De interessantste inlichtingen komen natuurlijk van de Verenigde Staten. Sedert maart lanceert een gewezen directeur van de CIA een campagne om de noodzaak van Echelon aan te tonen, wat een bevestiging van het bestaan ervan inhoudt.

De directeurs van de NSA en de CIA ontkennen het bestaan niet, maar spreken in vage bewoordingen. Uit documenten van het Amerikaanse Congres blijkt echter dat er vragen zijn gerezen over de wettelijke basis van de Amerikaanse diensten die communicaties onderscheppen.

Andere officiële teksten van het Congres maken melding van de financiering van twee afliusterbasissen, een in Engeland en een Duitsland. Ik verwijs voorts naar het rapport van journalist Duncan Campbell dat het vuur aan de lont heeft gestoken en naar een beslissing van de Europese Commissie voor de Rechten van de Mens die de klacht van een Britse burger onontvankelijk verklaarde. In deze beslissing staat te lezen dat Britse diensten faxen onderscheppen met de software Dictionary. Dit is de software van Echelon.

Rijst dan de vraag tot welke rechtbank we ons kunnen

spéciale à ne pas chercher trop loin et à utiliser des sources simples. Les informations les plus intéressantes proviennent évidemment des États-Unis. Depuis le mois de mars, un ancien directeur de la CIA s'est lancé dans une vaste campagne dont l'objet n'est pas de nier l'existence du système mais d'en justifier l'existence.

En effet, il s'est lancé dans une grande campagne, pour affirmer la nécessité d'Echelon. Il s'adresse régulièrement à tous les médias pour dire que l'Europe est à ce point corrompue qu'il faut absolument la mettre sur écoute pour se défendre sur le plan économique. À l'aveu s'ajoutent donc des indications de l'appréciation que l'on porte sur l'Europe dans certains milieux d'outre-Atlantique.

Les directeurs des agences comme la NSA et la CIA tiennent des langages intermédiaires, ne niant pas franchement, restant imprécis, parlant à demi-mots. Dans les documents du Congrès américain se trouvent pourtant des textes qui montrent que l'on s'est interrogé précisément sur la base légale des services américains qui procèdent à l'interception des communications. Je suis prêt à fournir ces renseignements au ministre des Affaires étrangères s'il ne les possède pas. J'imagine que, nonobstant ses déclarations récentes au parlement, il détient plus d'informations que moi.

D'autres textes officiels du Congrès des États-Unis évoquent le financement des deux bases d'écoute de Menwith Hill en Angleterre et de Bad Aibling en Allemagne. Quand j'apprends que l'on s'interroge encore ici sur l'existence de ces écoutes, je m'étonne. La preuve est facile à trouver heureusement, ou malheureusement pour les sceptiques. Outre ces documents connus, on peut se référer aussi au rapport du journaliste Duncan Campbell qui a mis le feu aux poudres.

Un juriste de qualité – dont je m'inspire pour cette demande d'explication – sans m'en cacher, a relevé une décision de la Commission européenne des droits de l'homme, rendue le 27 juin 1994, dans une affaire qui opposait un citoyen anglais à son pays et dans laquelle elle concluait à l'irrecevabilité de la requête. Mais ce qui est intéressant, c'est que ce document de justice européen explique clairement que les services d'écoute britanniques procèdent à l'interception des communications par fax qui entrent et sortent de Londres, à l'aide du logiciel Dictionary qui est celui d'Echelon.

Nous avons donc une décision de justice européenne qui confirme l'existence d'Echelon. Je pense que c'est un argument particulièrement intéressant. Se pose alors le problème des recours possibles : la cour européenne des droits de l'homme, d'autres juridictions internationales compétentes ?

On parle beaucoup des aspects économiques d'Echelon. En France, si l'on en croit les dépêches, le procureur général de Paris aurait demandé l'ouverture d'une enquête, mais ce qui semble surtout intéresser le gouvernement français est l'espionnage économique, plus particulièrement l'espionnage industriel.

C'est un aspect important et non négligeable, mais nous ne pouvons pas perdre de vue qu'au-delà de l'aspect « espionnage économique », déjà en soi très important et très grave, des problèmes de respect de la vie privée et du droit des personnes se posent. Bien sûr, les grands États

wenden: het Europese Hof voor de Rechten van de Mens of een andere internationaal bevoegde rechtbank?

Er wordt veel gesproken over de economische aspecten van Echelon. De procureur-generaal van Parijs zou gevraagd hebben een onderzoek in te stellen. De Franse regering lijkt vooral geïnteresseerd in de economische, lees industriële spionage.

Belangrijker echter zijn de problemen in verband met het eerbiedigen van de privacy en het personenrecht, iets waar de grote landen minder aandacht aan besteden.

Het Echelonsysteem doet immers ernstige juridische problemen rijzen. Recente werken van het Instituut voor Internationaal Recht bevestigen met klem dat het opleggen van dwangmaatregelen op het grondgebied van een land zonder dat dit ermee heeft ingestemd een schending betekent van de soevereiniteit van dat land. België zou zich dus kunnen wenden tot het Internationaal Tribunaal van Den Haag. Aangezien de Verenigde Staten en Duitsland hierbij echter slechts op een vrijwillige basis kunnen worden betrokken en ze de gewoonte hebben in dergelijke aangelegenheden verstek te laten gaan, is dat niet de beste oplossing.

Het is dus beter zich te baseren op het principe van de eerbiediging van de privacy, dat door Echelon dreigt te worden geschonden.

We zouden de zaak dus aanhangig kunnen maken bij het Comité voor de Rechten van de Mens van de Verenigde Naties wegens schending van artikel 17 van het internationaal pact inzake burger- en politieke rechten. Behalve Japan hebben de vijf deelnemers van het Ukusa-akkoord dat Echelon heeft opgericht, met de bevoegdheden van dat comité ingestemd. Dit is mogelijk, maar het is een zware en moeilijke procedure.

De meest efficiënte methode is de zaak aanhangig maken bij het Europese Hof voor de Rechten van de Mens, zich baserend op artikel 33 van de Europese Conventie van de Rechten van de Mens dat een interstatelijke klacht mogelijk maakt. Dit rechtsmiddel zou moeten worden gebruikt tegen Duitsland en het Verenigd Koninkrijk waar de stations gevestigd zijn. Artikel 8 van die conventie waarborgt het recht op eerbiediging van de privacy en het briefgeheim en artikel 13 waarborgt het recht op een daadwerkelijk rechtsmiddel om schendingen van de conventie aan te klagen.

Deze interstatelijke zaken zouden een steun zijn voor de individuele verzoeken die particulieren indienen op basis van artikel 34 van de conventie. Echelon is op zich immers al een inmenging in de privacy. Iedere af luistering, onderschepping, opslag en bewerking van gegevens moet worden getoetst aan artikel 8 van de conventie.

Ik kan de heer Hordies geruststellen. Ik heb geen inzage gehad van het tweede verslag van zijn geheim comité, journalisten blijkbaar wel.

s'intéressent moins à cet aspect des choses et je voudrais attirer votre attention sur ce point.

Ce système Echelon, pose en effet de sérieuses questions d'ordre juridique. Une jurisprudence internationale constante prohibe des actes de contrainte, comme les interceptions téléphoniques, posés par un État en dehors de sa juridiction territoriale. Je pourrais vous citer une série d'exemples en la matière.

Les travaux les plus récents de l'Institut de droit international confirment avec force que les actes de contrainte extraterritoriaux violent la souveraineté territoriale des États sur le territoire desquels ils sont effectués sans que ceux-ci y aient consenti. Dans ces conditions, la Belgique pourrait introduire un recours devant la Cour de La Haye. Mais nous savons que, faute de déclaration sur sa juridiction obligatoire, les États-Unis et l'Allemagne ne peuvent y être attirés que volontairement. Nous savons aussi que, quand les États-Unis sont mis en cause, ils ont pour habitude d'oublier de venir à la cause. Ce recours n'est donc pas le meilleur parce que les États-Unis pourraient nous jouer le tour qu'ils ont déjà joué à de nombreux autres pays.

A mon sens, il faut donc essentiellement se tourner vers la question du respect de la vie privée mis en cause par Echelon. Nous pourrions alors – et c'est une voie qu'il ne faut pas exclure – saisir le comité des droits de l'homme des Nations unies pour violation de l'article 17 du pacte international relatif aux droits civils et politiques. Puisqu'à l'exception du Japon, les cinq pays parties à l'accord Ukusa qui a donné naissance à Echelon, ont souscrit à la déclaration de compétences habilitant le comité, nous pourrions intervenir à ce niveau. Ce serait une première, en un certain sens, mais cette procédure serait très lourde et très difficile.

La méthode la plus efficace serait de saisir la Cour européenne des droits de l'homme sur la base de l'article 33 de la Convention européenne des droits de l'homme qui érige la requête étatique en recours objectif garant de l'ordre public européen.

Ce recours devrait être introduit contre ceux qui accueillent les relais, c'est-à-dire l'Allemagne et le Royaume-Uni. Ces deux pays sont en effet partie à la convention dont l'article 8 garantit le droit au respect de la vie privée, de la correspondance et l'article 13, le droit à un recours effectif pour contester les violations de la convention.

Un recours étatique permettrait d'épauler utilement les requêtes que des particuliers introduiront très vraisemblablement sur la base de l'article 34 de la convention. L'existence même d'Echelon est en soi constitutive d'ingérence dans la vie privée, chaque écoute, interception, stockage ou traitement de l'information auquel il est procédé devant être justifié séparément au regard de l'article 8 de la convention. L'on parle ici de l'interception d'un nombre très important de communications.

Je voudrais rassurer M. Hordies : je n'ai pas eu accès au deuxième rapport de son comité très secret, mais il ne peut m'empêcher de lire la presse. Comme visiblement, son comité ne montre pas son rapport aux collègues sénateurs mais bien aux journalistes, j'ai tout de même pu en prendre quelque peu connaissance.

M. le président. – Monsieur Moureaux, je ne peux pas vous laisser dire que M. Hordies montre son rapport aux journalistes.

M. Philippe Moureaux (PS). – A mon avis, les journalistes, utilisant le système d'Echelon, réussissent à en prendre connaissance.

D'après cet article – peut-être imaginaire, nous verrons le jour où nous aurons accès au rapport – on indiquerait que ce serait finalement moins grave qu'on le pensait, au motif que le nombre d'interceptions serait inférieur à celui évoqué au départ. Je tiens à faire remarquer que le principe reste identique, qu'il s'agisse de centaines de millions de communications ou de milliards de communications, et ne dispense donc pas d'agir.

Nous devons évidemment nous interroger quant à nos chances d'obtenir gain de cause devant la Cour. A cet égard, il convient de noter que les mesures de surveillance secrète en général, et les écoutes téléphoniques en particulier, ont donné lieu à une importante jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme. La Cour a pris une série d'arrêts disposant qu'une écoute administrative ou judiciaire devait, pour respecter l'article 8 de la Convention, être conforme à trois conditions cumulatives : la légalité, la légitimité et la nécessité dans une société démocratique. La condition de légalité exige d'abord l'existence d'une loi autorisant l'écoute. En l'occurrence, la réponse est assez simple... La condition exige le respect de la loi. Dans le cas qui nous occupe, la réponse découle de la première question. Il faut aussi, en principe, respecter le droit le plus favorable à l'individu, ce qui signifie que pour un Belge, c'est le droit belge qui doit être respecté. En cette matière, nous disposons d'un argument pour obtenir la condamnation des organisateurs de ce système. La condition de légalité exige surtout que la loi doit, non seulement exister, mais aussi être accessible à tout un chacun et prévisible. Il faut pouvoir la connaître. Cet élément renforce, me semble-t-il, les chances que nous aurions d'être entendus par la Cour européenne. Le respect de la condition de légitimité du but poursuivi pose aussi problème. Un État peut-il imposer à l'étranger sa propre conception de la sécurité nationale ? La protection du bien-être économique d'un pays peut-elle l'autoriser à informer ses entreprises du résultat de la captation des communications du concurrent ? Une fois encore, je crois que la réponse est évidente. La condition de nécessité dans une société démocratique, soit la démonstration de la proportionnalité des écoutes par rapport au but sensé être poursuivi, peut aussi se révéler extrêmement importante et s'avérer être un argument complémentaire pour démontrer la violation. Nous sommes là au cœur de la philosophie du fonctionnement d'Echelon. La surveillance opérée sur l'ensemble du continent européen est de caractère général et exploratoire. Le tri de ce qui est utile ou non n'intervient qu'en deuxième lieu, ce que la Cour européenne des droits de l'homme prohibe de façon absolue tout comme d'ailleurs tout droit un peu civilisé. Dans l'hypothèse contraire, il est évident que les perquisitions générales seraient autorisées alors quelles sont, par définition, interdites en l'absence d'indices.

Face à une série aussi impressionnante d'exemples de non-respect des règles élémentaires en la matière, les chances d'obtenir gain de cause sont extrêmement importantes.

De voorzitter. – Mijnheer Moureaux, ik kan u niet laten zeggen dat de heer Hordies zijn verslag toont aan de journalisten.

De heer Philippe Moureaux (PS). – *Ik denk dat de journalisten Echelon hebben gebruikt om het verslag in te zien.*

Volgens een artikel zou in dit verslag staan dat het aantal onderscheppingen veel lager ligt dan aanvankelijk aangenomen. Dat doet echter niets af aan het principe en is geen reden om niets te ondernemen.

We moeten ons natuurlijk bezinnen over de kansen die er zijn om deze rechtszaak te winnen. Het Europese Hof voor de Rechten van de Mens bezit op dat vlak een belangrijke rechtspraak. In arresten van het Hof lezen we dat, krachtens artikel 8 van de Conventie, administratieve of juridische afluisteringen moeten voldoen aan drie cumulatieve voorwaarden, namelijk aan de wettelijkheid, de legitimiteit en de noodzaak voor een democratische samenleving.

Om aan de wettelijkheid te voldoen moet er eerst een wet zijn die het afluisteren toestaat en die wet moet dan worden nageleefd. In principe moet de voor het individu meest gunstige wetgeving worden nageleefd. Voor een Belg is dat de Belgische wetgeving. We hebben dus een argument om de organisatoren van het systeem te laten veroordelen. De wettelijkheidsvoorwaarde vereist echter vooral dat iedereen de wet moet kunnen kennen. Dit element verhoogt volgens mij de kansen om door het Europese Hof te worden gehoord.

De eerbiediging van de voorwaarde dat het nagestreefde doel legitiem moet zijn, stelt een probleem. Kan een land zijn visie op de staatsveiligheid opdringen aan een ander land? Mag een land, met het oog op de bescherming van zijn economisch welzijn, de resultaten van het onderscheppen van communicaties doorspelen aan zijn ondernemingen?

De voorwaarde van de noodzaak voor een democratische samenleving – waarbij men moet aantonen dat de afluisteringen evenredig zijn aan het nagestreefde doel – kan een bijkomend element zijn om de schending van het verdrag te bewijzen. Daarmee komen we tot de kern van de werkingsfilosofie van Echelon.

Het toezicht op het geheel van het Europese continent is slechts algemeen en van voorbereidende aard. De selectie tussen wat nuttig en niet nuttig is, komt slechts op de tweede plaats. Dit is iets wat het Europese Hof en iedere beschaafde wet absoluut verbiedt. In het tegenovergestelde geval zouden algemene huiszoekingen moeten worden toegelaten, terwijl ze per definitie verboden zijn als er gebrek is aan bewijs.

Aangezien de lijst van schendingen van de ter zake geldende elementaire regels zeer lang is, zijn de kansen om in het gelijk te worden gesteld vrij groot.

Een recent arrest in de zaak Matthews tegen het Verenigd Koninkrijk stelde met klem dat het sluiten van een ander verdrag door een lidstaat – in dit geval het akkoord van Ukusa van 1947 – of enige andere vorm van internationale samenwerking die lidstaat geenszins ontslaat van de verplichtingen die werden aangegaan door de toetreding tot het Europese Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens. Het argument waarin zou worden aangevoerd dat dit akkoord in volle koude oorlog werd gesloten, werd al

J'indiquerai également qu'à la suite d'un arrêt du 18 février 1999, l'arrêt Matthews contre le Royaume-Uni, on a désormais posé avec force que la passation d'un autre traité par un État – en l'occurrence l'accord Ukusa de 1947 – ou toute autre forme de collaboration internationale, ne délie pas des obligations souscrites lors de son adhésion à la Convention européenne des droits de l'homme. L'argument qui consisterait à dire que l'on a accepté – en pleine période de guerre froide – un traité dans ce sens a déjà été contré par la Cour européenne qui a estimé que cela n'exonérerait en rien l'État qui avait adhéré à cette convention.

Les États qui sont parties à la convention sont, de surcroît, tenus, aux termes d'une jurisprudence constante, au respect d'une obligation de vigilance ou de diligence particulièrement forte. Cette obligation impose à tout État – et cela constituerait un argument à opposer aux Anglais ou aux Allemands qui pourraient tenter d'édulcorer leurs responsabilités – de prévenir ou de réprimer tous les actes graves d'atteinte aux droits de l'homme qui se déroulent sur leurs territoires ou à partir de ceux-ci, quels que soient les auteurs, particuliers ou acteurs internationaux.

Plusieurs arrêts de Strasbourg ont d'ailleurs estimé qu'il y aurait violation de la convention en raison de manquements propres à des États parties, si ceux-ci donnaient suite à des comportements d'autres États, même non parties, même non européens, qui entraîneraient une violation grave de la convention. Sur ce plan, une jurisprudence de la Cour européenne permet déjà d'intervenir.

Ce sont ces devoirs constitutifs de l'ordre public européen que la Belgique devrait rappeler, dans un premier temps à l'Allemagne et au Royaume-Uni, devant la Cour européenne des Droits de l'homme, devoirs que la Cour a d'ailleurs pleinement confirmés dans des arrêts encore plus récents, du mois de mai 2000, et dont je peux vous donner la référence.

Le ministre des Affaires étrangères déclarait, le 17 février, devant la commission de la Chambre, et le 22 février, devant la commission du Sénat, que le gouvernement tirerait toutes les conclusions en matière de politique étrangère en cas de confirmation de l'existence d'Echelon. Or, les documents prouvent que c'est indéniable, malgré les contorsions de certains.

Je demande donc au gouvernement d'en tirer les conclusions, lui qui a eu, depuis sa constitution, une attitude exemplaire en ce qui concerne le respect des droits de l'homme. Il a même donné le ton. Je pense à l'affaire Pinochet où le gouvernement belge a osé affronter le Royaume-Uni, notamment. La matière qui nous occupe offre aussi la possibilité au gouvernement belge, et en particulier au ministre des Affaires étrangères, de prouver à la fois notre indépendance, mais aussi notre volonté absolue du respect des droits de l'homme.

J'imagine, monsieur le ministre, que vous allez me donner lecture d'une réponse rédigée préalablement, avant que je n'aie pu vous convaincre, car je vous vois déjà convaincu. J'espère que vous pourrez transmettre ce sentiment au gouvernement et que j'aurai le plaisir, sinon aujourd'hui en tout cas assez rapidement, de constater que ce modeste pays qui est le nôtre reste pionnier en matière de droits de l'homme.

M. le président. – Je voudrais dire à M. Moureaux qu'en ma

afgewezen door het Europese Hof.

Een vaste rechtspraak bepaalt ook dat de lidstaten bovendien gehouden zijn tot bijzondere waakzaamheid. Deze verplichting houdt in dat elke Staat ernstige schendingen van de mensenrechten die op of vanuit zijn grondgebied worden gepleegd, moet voorkomen of bestraffen, wie ook de daders zijn, particulieren of internationale actoren. Met dit argument moeten het Verenigd Koninkrijk en Duitsland geconfronteerd worden indien ze zouden pogen hun verantwoordelijkheid af te zwakken.

Verskillende arresten van het Hof te Straatsburg stellen trouwens dat de lidstaten een inbreuk plegen op het Verdrag als zij hun medewerking verlenen aan gedragingen van andere, zelfs niet-Europese Staten die geen partij zijn bij het Verdrag, die een ernstige schending van het Verdrag vormen.

Voor het Europees Hof voor de Rechten van de Mens moet België op de eerste plaats het Verenigd Koninkrijk en Duitsland herinneren aan deze verplichtingen, die deel uitmaken van de Europese openbare orde en die in een zeer recente arresten van het Hof nog werden bevestigd.

In februari verklaarde de minister van Buitenlandse zaken in de bevoegde Kamer- en Senaatscommissies dat de regering de nodige besluiten zou trekken inzake buitenlands beleid, mocht het bestaan van het Echelon-spionagenet bevestigd worden. Sommigen wringen zich in allerlei bochten, maar de documenten tonen aan dat het bestaan van Echelon niet kan ontkend worden.

De regering heeft van bij het begin een voorbeeldige en zelfs toonaangevende houding aangenomen inzake mensenrechten, met name door de confrontatie aan te gaan met het Verenigde Koninkrijk over de zaak Pinochet. Ik vraag haar besluiten te trekken. Ook in deze zaak kunnen de Belgische regering en de minister van Buitenlandse Zaken niet alleen blijk geven van onafhankelijkheid maar ook van vastberadenheid in het afdwingen van de naleving van de mensenrechten.

Ik vermoed dat minister Daems een antwoord zal voorlezen dat vooraf werd opgesteld. Ik zie echter dat ik hem heb overtuigd. Ik hoop dat hij die overtuiging aan de regering zal overbrengen en dat spoedig zal blijken dat ons land nog steeds een voortrekkersrol vervult inzake mensenrechten.

De voorzitter. – Als voorzitter van de Commissie belast met

qualité de président de la commission chargée du suivi du Comité R et en tant que président du Sénat, je suis quelque peu embarrassé par la forme de sa demande d'explications, que j'ai bien entendu acceptée, ce que j'assume entièrement. Je voudrais vous en donner les raisons.

Depuis quelques mois, la commission chargée du suivi du Comité R travaille sur ce sujet, avec précisément la volonté de ne faire aucune contorsion et, surtout, de ne tirer aucune conclusion politique mais, au contraire, de réaliser un travail qui pourrait amener le Sénat à adresser des recommandations au gouvernement.

Par ailleurs, je voudrais dire que nous entourons notre travail dans ce comité d'une certaine confidentialité, jusqu'au moment où nous décidons, de commun accord, de rendre nos documents publics. Dès lors, les membres de cette commission du suivi, qui subissent tous des pressions de la part des journalistes pour en dire davantage, s'en tiennent tous à une certaine discipline et n'évoquent pas à ce stade des conclusions partielles. Aussi, votre demande d'explications provoque certaines frustrations chez les membres du Comité R qui, jusqu'à présent, ont observé cette discipline momentanée. Ils attendent en effet d'avoir réuni la documentation la plus complète possible, de disposer de tous les éléments et de toutes les analyses techniques des services juridiques avant de provoquer ici même un vrai débat sur Echelon, en sachant ce qui est de la manipulation ou ce qui ne l'est pas.

Monsieur Moureaux, je partage votre point de vue concernant l'importance de l'étude juridique des mesures et des procédures judiciaires que la Belgique pourrait prendre. Cela constitue un apport à notre débat.

Cependant, à l'intention des autres intervenants qui demandent la parole et qui ne sont pas nécessairement membres du Comité R, je tiens à dire mon embarras, d'autant plus que nous avons appris hier qu'en France, à la suite de la plainte d'un député européen adressée au procureur de Paris, ce dernier a chargé la DST d'une information préliminaire. Or, depuis de nombreux mois, nous sommes plus loin que la France dans l'étude de cette question. J'aimerais donc que les choses se fassent sérieusement, en profondeur, et je demande en particulier à ceux qui n'ont pas accès aux documents d'éviter de lancer maintenant un grand débat général sur Echelon. Il aura lieu à la rentrée.

Je rappelle par ailleurs que le 19 juillet prochain, le premier ministre se présentera devant notre commission pour faire part de la position concertée du gouvernement sur les différents aspects de cette matière.

M. Marc Hordies (ECOLO). – Je voudrais féliciter mon collègue Philippe Moureaux pour l'esprit de son intervention, tout en exprimant mon embarras, tout comme M. le président.

En tant que membre de la commission du suivi du Comité R et en tant que rapporteur des conclusions de cette commission, plus particulièrement, des derniers rapports du Comité R en cours d'examen, je suis en effet doublement tenu à la totale discrétion au sujet des travaux de cette commission avant que ce rapport ne soit approuvé et présenté au Sénat.

Par ailleurs, je vous rappelle que les commissions P et R réunies doivent encore entendre le premier ministre à ce sujet

de begeleiding van het Vast Comité van toezicht op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten en als Senaatsvoorzitter ben ik enigszins verveeld met de manier waarop de heer Moureaux zijn vraag om uitleg heeft gesteld, ofschoon ik ze natuurlijk wel heb aanvaard en ik daarvoor de verantwoordelijkheid op mij neem.

Sedert enkele maanden buigt de commissie belast met de begeleiding van het Vast Comité I zich over dit onderwerp, precies met de bedoeling de zaak objectief te bekijken en vooral geen politieke conclusies te trekken, maar integendeel voorbereidend werk te verrichten zodat de Senaat ten aanzien van de regering eventueel aanbevelingen kan formuleren.

Over de werkzaamheden van de commissie nemen wij een zekere discretie in acht tot wanneer wij samen beslissen onze stukken openbaar te maken. Omdat de commissieleden druk van journalisten ondergaan, nemen ze allemaal een zekere discipline in acht en spreken ze niet over gedeeltelijke conclusies. Uw vraag om uitleg veroorzaakt dan ook wat frustratie bij de leden van het Comité I die de gevraagde discipline hebben in acht genomen. Zij willen eerst zo veel mogelijk informatie verzamelen en over alle elementen en analyses van de juridische diensten beschikken alvorens in de Senaat een echt debat over Echelon te voeren in de wetenschap wat al dan niet manipulatie is.

Ik ben het met de heer Moureaux eens dat moet worden onderzocht welke rechtsmiddelen België kan aanwenden en beschouw dit als een positieve inbreng in ons debat.

Niettemin wil ik tegen de andere sprekers, die niet noodzakelijk lid zijn van het Comité I, zeggen dat ik hiermee verveeld zit, temeer daar wij hebben vernomen dat in Frankrijk, na een klacht van een Europees parlamentslid, de procureur van Parijs de Franse binnenlandse veiligheidsdienst (DST) met een vooronderzoek heeft belast. Wij staan op dit punt al veel verder dan de Fransen. Ik wens dus dat hierover degelijk voorbereidend werk wordt verricht en dat wie geen toegang tot de stukken heeft, nu geen algemeen debat op gang brengt over Echelon, want dat komt er in het najaar.

Op 19 juli komt de minister het standpunt van de regering over de verschillende aspecten van deze zaak in onze commissie uiteenzetten.

De heer Marc Hordies (ECOLO). – *Ik feliciteer de heer Moureaux met de geest van zijn betoog, ook al zit ik er, net als de voorzitter, mee verveeld.*

Als lid van de Commissie belast met de begeleiding van het Vast Comité I en als rapporteur van de conclusies van die commissie en meer bepaald van de recente verslagen van het Comité I, ben ik inderdaad tot volstrekte discretie gehouden, zolang het verslag niet is goedgekeurd en aan de Senaat is voorgelegd.

Bovendien moeten de verenigde commissies P en I, alvorens ze hun aanbevelingen formuleren, de eerste minister hierover

le 17 juillet, avant de pouvoir déposer leurs recommandations.

Je m'en tiendrai donc là afin de respecter le fonctionnement parlementaire et mes engagements de membre et de rapporteur de cette commission.

Sachez néanmoins que si les conclusions de nos travaux confirment les hypothèses de nombreux spécialistes en la matière, nous nous élèverons avec la plus grande fermeté contre ce qui sera alors apparu comme une atteinte aveugle, a priori, sans contrôle démocratique ni judiciaire par notre pays et par l'Europe, des droits fondamentaux des citoyens, de la protection des pouvoirs et autorités publics, de la défense des intérêts économiques de nos entreprises. Il s'agira alors sans doute de suivre la proposition de M. Philippe Moureaux.

Sachez enfin que je regrette profondément qu'une majorité des députés du Parlement européen n'ait pas suivi le député européen Paul Lannoye dans sa demande de création d'une commission d'enquête à ce sujet. Une telle commission n'aurait pu qu'aider à clarifier cette hypothèse potentiellement et particulièrement préoccupante.

Je me réjouis donc de ce point de l'exposé de M. Philippe Moureaux. Si ce dernier avait été chef de groupe au Parlement européen, il aurait pu faire basculer le vote dans le sens de la création d'une commission d'enquête.

M. Hugo Vandenberghe (CVP). – *Je m'associe aux propos du président du Sénat. Ils renforcent le sérieux du débat et la valeur des conclusions de la commission.*

Il est évident que le programme Echelon mérite notre attention particulière. La politique menée ces derniers mois n'est pas toujours la bonne. Il ne s'agit pas de faire un procès a posteriori mais de résoudre un problème.

Comme l'a montré M. Moureaux, l'originalité de la Convention européenne de sauvegarde des droits de l'homme est d'offrir une garantie collective objective du respect de ces droits. Une grande innovation de l'immédiat après-guerre a été de permettre à un État de déposer une plainte contre un autre État. Au cours des cinquante dernières années, dix-huit requêtes interétatiques ont été introduites. Elles ont parfois permis des avancées dans le domaine des droits de l'homme. Mais le recours aux requêtes interétatiques dans le cadre de la Convention européenne de sauvegarde des droits de l'homme reste exceptionnel. Il n'est possible qu'en cas de violation grave de la Convention.

Quand nous examinerons le dossier Echelon au cours des prochaines semaines, nous devons tenter de déterminer les responsabilités. Nous sommes confrontés à un problème juridique extrêmement complexe. Divers avis de la Commission européenne et arrêts de la Cour européenne ne considèrent pas l'espionnage comme contraire à la Convention européenne de sauvegarde des droits de l'homme. La Cour a cependant précisé qu'une base légale est nécessaire, que la protection de la vie privée visée à l'article 8.2 de la Convention doit être recherchée et que ces activités doivent être socialement nécessaires.

Les États-Unis participent manifestement au système mais une requête interétatique ne peut être introduite contre eux puisqu'ils n'ont pas signé la Convention européenne. Selon la presse, la France et l'Angleterre seraient aussi concernées. Si

op 17 juli nog horen.

Voor de goede werking van het parlement en conform mijn verplichtingen als lid en rapporteur van deze commissie zal ik het hierbij houden.

Indien de conclusies de hypotheses van vele specialisten terzake bevestigen, zullen wij met klem protesteren tegen wat dan een blinde aantasting van de fundamentele rechten van de burgers, van de bescherming van de overheid en van de verdediging van de economische belangen van onze ondernemingenbescherming zou blijken te zijn, waarop noch in ons land, noch in Europa enige democratische of gerechtelijke controle wordt uitgeoefend. Dan zal het wellicht raadzaam zijn in te gaan op het voorstel van de heer Moureaux.

Ik betreur ten zeerste dat de meerderheid van de Europese parlementsleden niet is ingegaan op het verzoek van Paul Lannoye om hierover een onderzoekscommissie op te richten. Die had tot de opheldering van deze bijzonder verontrustende mogelijkheid kunnen bijdragen.

Daarom ben ik blij met dit punt in de uiteenzetting van de heer Moureaux. Als hij fractievoorzitter in het Europees Parlement was geweest, dan had hij de stemming in de zin van de oprichting van een onderzoekscommissie kunnen doen kantelen.

De heer Hugo Vandenberghe (CVP). – Ik onderschrijf de woorden van de voorzitter van de Senaat. Ze komen de ernst van het debat ten goede en ondersteunen de waarde van de besluiten van de commissie.

Vanzelfsprekend verdient het Echelon-programma onze bijzondere aandacht. Inzicht is geboden om het probleem te kunnen onderkennen. De politiek die de jongste maanden wordt gevolgd is niet altijd de juiste. Het komt er immers niet op aan om a priori een proces te voeren, maar wel om een probleem op te lossen.

De heer Moureaux heeft in zijn uiteenzetting duidelijk gemaakt dat het originele van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens erin bestaat dat het een objectieve collectieve waarborg voor de naleving van de mensenrechten inhoudt. Een grote innovatie op het einde van de jaren veertig en in het begin van de jaren vijftig was dat een staat een klacht tegen een andere staat kon indienen. Die diende als betichte voor een internationaal hof te verschijnen en kon effectieve sancties worden opgelegd.

In de afgelopen vijftig jaar werden er achttien interstatenklachten ingediend. Ik geef enkele voorbeelden om aan te tonen in welke gevallen wordt overgegegaan tot een procedure. Ik denk hier aan een klacht van enkele landen tegen Griekenland na de staatsgreep van 1967 van de Griekse kolonels; aan een klacht tegen Turkije wegens de bezetting van Cyprus; aan een klacht van Ierland begin de jaren zeventig tegen het Verenigd Koninkrijk omwille van de gebeurtenissen in Noord-Ierland en aan een klacht in 1982 van vijf landen van de Raad van Europa tegen Turkije toen daar een militarisering van het regime plaatsvond. Precies in het kader van deze laatste klacht heb ik gezeteld als lid van de Europese Commissie voor de bescherming van de rechten van de mens. De klacht van de vijf landen tegen Turkije eindigde in 1989 met een minnelijke regeling die er onder meer toe

on veut suivre la voie suggérée par M. Moureaux, il faut d'abord s'assurer que les législations française, britannique ou allemande permettent d'agir contre les autorités françaises, britanniques ou allemandes. Par ailleurs, il est loin d'être certain que toutes les activités économiques des entreprises bénéficient de la protection de l'article 8 de la Convention européenne de sauvegarde des droits de l'homme.

Tous ces éléments soulèvent de nombreuses questions auxquelles diverses réponses peuvent être apportées. Je suis persuadé que la politique étrangère de la Belgique vise à produire des effets sur le terrain. Si les droits individuels de nos citoyens sont violés, nous devons nous porter garants qu'il sera mis fin à ces violations. La première démarche qu'un pays signataire de la Convention européenne doit entreprendre n'est pas d'intenter un procès mais de prendre une initiative diplomatique dans le cadre du Conseil de l'Europe ou de l'Union européenne.

Tout autre est le problème de l'estimation du dommage économique et social qu'ont pu subir les entreprises et de l'indemnisation qu'elles peuvent éventuellement réclamer. La requête interétatique ne peut apporter de solution à cet égard puisque les particuliers ne peuvent être associés à une telle requête mais doivent suivre la voie nationale.

La Commission chargée du suivi du Comité permanent de contrôle des services de renseignements et de sécurité dispose de rapports intéressants. Il me paraît indiqué d'attendre les résultats de ses travaux. On pourra alors étudier les actions que peuvent mener les autorités belges pour atteindre les objectifs qui emportent l'adhésion de chaque membre de l'assemblée.

Une plainte déposée par un État contre un autre pour violation de la Convention européenne de sauvegarde des droits de l'homme n'est pas chose banale. Le dossier doit être traité avec le sérieux nécessaire et doit être étayé par des éléments effectifs et juridiques suffisants.

La suggestion de M. Moureaux ne doit pas être rejetée a priori. Nous devons voir si nous pouvons la suivre dès que la commission aura terminé ses travaux.

geleid heeft dat Turkije het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens heeft onderschreven en het individuele verhaalsrecht van alle Turkse inwoners, en dus de jurisdictie van het Europees Hof voor de rechten van de mens, heeft aanvaard. Iedereen kan vaststellen dat onze Turkse medeburgers vandaag verhaal kunnen nemen tegen grote problemen die in Turkije blijven rijzen op het vlak van de naleving van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens. Ik haal deze precedentes aan om er de aandacht op te vestigen dat het gebruik maken van een interstatenklacht in het kader van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens, een uitzonderlijke gebeurtenis is. Het is niet omdat er problemen zijn in een land dat een dergelijke klacht noodzakelijkerwijze moet worden ingediend. Dit hoeft enkel te gebeuren wanneer het gaat om een ingrijpende inbreuk op het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens.

Wanneer in de volgende weken het Echelon-dossier zal worden onderzocht, zal moeten worden nagegaan waar de verantwoordelijkheden moeten worden gelegd. We staan voor een bijzonder ingewikkeld juridisch probleem, omdat in de wereld spionage- en contraspionageactiviteiten nu eenmaal aanwezig zijn. In verschillende uitspraken hebben de Europese Commissie en het Europees Hof niet in se de spionage- of de contraspionageactiviteiten als strijdig met het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens beoordeeld. Het Hof heeft wel gesteld dat er een wettelijke basis moet zijn, dat de doelstelling van artikel 8.2 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens, namelijk de bescherming van de privacy, moet worden nagestreefd en dat deze activiteiten maatschappelijk noodzakelijk moeten zijn.

De Verenigde Staten zijn blijkbaar bij het systeem betrokken, maar de interstatenklacht kan niet tegen de Verenigde Staten worden gericht omdat zij het Europees Verdrag voor de bescherming van de rechten van de mens niet hebben onderschreven. Volgens de pers zouden ook Engeland en Frankrijk hierbij op een of andere manier zijn betrokken. Als men de weg wil volgen die wordt gesuggereerd door senator Moureaux, dan moet eerst worden onderzocht of de Franse, de Britse of de Duitse wetgeving een grondslag biedt om tegen de Franse, de Britse of de Duitse overheid op te treden. Het probleem is immers uitermate gecompliceerd en delicaat. Het af luistermateriaal dat geïnstalleerd is op het eigen territorium, heeft een actieradius die tot op het territorium van andere landen reikt.

Ik wil niet ingaan op de vraag of alle economische activiteiten van bedrijven de bescherming genieten van artikel 8 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens. Dat is verre van zeker, aangezien het begrip privacy van artikel 8 niet zo maar van toepassing is op economische activiteiten.

Een en ander roept heel wat vragen op, waarop uiteenlopende antwoorden kunnen worden gegeven.

Ik ben ervan overtuigd dat de Belgische buitenlandse politiek tot doel heeft effect te ressorteren op het terrein. Indien zich inbreuken voordoen op de individuele rechten van onze burgers, moeten wij er borg voor staan dat aan deze inbreuken een einde komt.

M. Georges Dallemagne (PSC). – Sans préjudice des conclusions du Comité de suivi et du Comité R, je pense comme M. Moureaux que les informations dont nous disposons aujourd'hui concernant le réseau Echelon et le rôle joué par les autorités britanniques dans le cadre de celui-ci, justifient une action déterminée de la Belgique et de notre gouvernement en particulier.

Des poursuites semblent s'engager en France et une commission temporaire est constituée au sein du Parlement européen. On peut regretter que cette commission ne soit pas une commission d'enquête parlementaire.

En Belgique, M. Moureaux vous a interrogé sur la possibilité pour la Belgique de saisir la Cour européenne des droits de l'homme de Strasbourg.

Personnellement, je souhaite vous interroger sur une piste complémentaire ou supplémentaire, à savoir la possibilité pour la Belgique de poursuivre le Royaume-Uni devant la Cour de justice des Communautés européennes de Luxembourg. Vous ne me répondez peut-être pas aujourd'hui, puisque vous lirez probablement la réponse écrite de votre collègue, mais j'aimerais que vous lui transmettiez ces considérations.

De eerste stap die een land dat het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens heeft onderschreven, mijns inziens moet doen, is niet het voeren van een proces, maar wel het nemen van een diplomatiek initiatief in het kader van de Raad van Europa of van de Europese Unie waarmee duidelijk wordt gemaakt dat aan bepaalde praktijken een einde moet worden gesteld.

Daarenboven rijst er een probleem van een totaal andere aard, met name het inschatten van de economische en maatschappelijke schade die de bedrijven mogelijk hebben geleden en de schadevergoeding die ze eventueel kunnen eisen. De interstatenklacht op zich kan hier geen soelaas brengen, omdat particuliere klagers niet bij een interstatenklacht kunnen zijn betrokken, maar de nationale weg moeten volgen, zijnde een strafklacht bij de Belgische overheid, hetzij een burgerlijke procedure tot schadevordering ten aanzien van de Britse, de Duitse of de Amerikaanse regering.

De commissie belast met de begeleiding van het Vast Comité van toezicht op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten beschikt over interessante rapporten. Het lijkt me aangewezen om de resultaten van haar werkzaamheden af te wachten. Er kan dan worden onderzocht welke acties de Belgische overheid kan nemen om de doelstellingen te bereiken die de goedkeuring van elk lid van de assemblee wegdragen.

Een klacht van een staat tegen een andere staat wegens overtreding van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens is geen banale aangelegenheid. Dat heeft geen vergelijk met het individueel verhaal van een advocaat bij het Hof te Straatsburg. Het dossier moet met de nodige ernst worden behandeld en inhoudelijk, feitelijk en juridisch voldoende worden gestoffeerd.

De suggestie van de heer Moureaux is niet a priori te verwerpen. Van zodra de commissie haar werkzaamheden heeft beëindigd, na 19 juli of begin oktober, moet worden onderzocht of op de suggestie kan worden ingegaan.

De heer Georges Dallemagne (PSC). – Zonder vooruit te lopen op de conclusies van het Opvolgingscomité en van het Comité I denk ik, net als de heer Moureaux, dat onze informatie over Echelon en de rol van de Britse overheid een vastberaden optreden van onze regering rechtvaardigt.

In Frankrijk lijken vervolgingen te worden ingesteld en het Europese Parlement heeft een tijdelijke commissie opgericht, jammer genoeg geen parlementaire onderzoekscommissie.

Bij ons heeft de heer Moureaux de minister ondervraagd over de mogelijkheid dat België de zaak bij het Europees Hof voor de rechten van de mens in Straatsburg aanhangig maakt.

Ik wens de minister te ondervragen over de mogelijkheid dat België het Verenigd Koninkrijk voor het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen in Luxemburg daagt.

Ik meen namelijk dat het Verenigd Koninkrijk door zijn houding het loyaliteitsbeginsel schendt dat vervat is in artikel 10 (het vroegere artikel 5) van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, dat bepaalt dat “de lidstaten zich onthouden van alle maatregelen welke de verwezenlijking van de doelstelling van dit Verdrag in gevaar kunnen brengen”. Tot die doelstellingen behoren die van artikel 2, namelijk “de economische en sociale samenhang” en “de solidariteit

Je suis personnellement d'avis que l'attitude du Royaume-Uni constitue une violation patente, si elle est confirmée, du principe de loyauté communautaire établi par l'article 10 (ex-article 5) du traité instituant la Communauté européenne et selon lequel « les États membres s'abstiennent de toute mesure susceptible de mettre en péril la réalisation des buts du présent traité ». Parmi ces buts, je relève plus particulièrement, par rapport au problème qui nous occupe, ceux fixés à l'article 2 du traité comme « la cohésion économique et sociale » ou « la solidarité entre les États membres » ou ceux fixés à l'article 2 du Traité de l'Union comme « le maintien et le développement de l'Union en tant qu'espace de liberté, de sécurité et de justice » ou encore « l'affirmation de son identité sur la scène internationale, notamment par la mise en œuvre d'une politique étrangère et de sécurité commune ». À ces objectifs, on peut encore ajouter celui fixé par l'article 3 du Traité de l'Union selon lequel « l'Union veille en particulier à la cohérence de l'ensemble de son action extérieure dans le cadre de ses politiques en matière de relations extérieures, de sécurité, d'économie et de développement ». Or, l'article 227 du traité prévoit que « chacun des États membres peut saisir la Cour de justice s'il estime qu'un autre État membre a manqué à une des obligations qui lui incombent en vertu du présent traité ». Il me paraît donc qu'une voie supplémentaire ou complémentaire à celle proposée par M. Moureaux s'ouvre à nous vers la Cour de justice de Luxembourg.

L'introduction d'une telle procédure aurait également pour avantage d'amener la Commission à prendre ses responsabilités dans la mesure où l'article 227 prévoit qu'« avant qu'un État membre n'introduise, contre un autre État membre, un recours fondé sur une prétendue violation des obligations qui lui incombent en vertu du présent traité, il doit en saisir la Commission. » La Belgique devrait donc saisir la Commission européenne. Celle-ci devrait alors, en vertu de la même disposition, émettre « un avis motivé après que les États intéressés ont été mis en mesure de présenter contradictoirement leurs observations écrites et orales. Si la commission n'a pas émis d'avis dans un délai de trois mois à compter de la demande, l'absence d'avis ne fait pas obstacle à la saisine de la Cour de justice ».

Si cette procédure conduit à une condamnation du Royaume-Uni par la Cour de justice et que celui-ci ne se conforme pas à l'arrêt de la Cour, celle-ci peut, à la demande de la Commission, « condamner le Royaume-Uni à une astreinte d'un montant qu'elle juge approprié ». Ce dernier mécanisme confère à la Commission et à la Cour de justice un moyen efficace de faire respecter les arrêts de cette dernière. C'est pour cette raison que cette piste me paraît intéressante à suivre.

Compte tenu de la gravité des faits en cause et du fait que la Belgique a déjà fait usage de l'article 227 contre l'Espagne – sans succès il est vrai –, je souhaiterais savoir si le ministre des Affaires étrangères envisage de faire usage de cette disposition dans le cadre du problème que constitue le réseau Echelon.

Mme Anne-Marie Lizin (PS). – Je voudrais parler en tant que co-rapporteuse de ce dossier.

Je tiens à souligner les bonnes conditions dans lesquelles s'est déroulé notre travail, compte tenu d'un point de départ

tussen de lidstaten”, en die van artikel 2 van het Verdrag betreffende de Europese Unie, namelijk de “handhaving en ontwikkeling van de Unie als een ruimte van vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid” alsook de “bevestiging van de identiteit van de Unie op het internationale vlak, met name door het voeren van een gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid”. Hiertoe kan ook de doelstelling van artikel 3 van dit Verdrag worden gerekend, volgens hetwelk “de Unie in het bijzonder zorgt voor de samenhang van haar gehele externe optreden in het kader van haar beleid op het gebied van externe betrekkingen, veiligheid, economie en ontwikkeling”. Artikel 227 van het Verdrag bepaalt “ieder van de lidstaten kan zich wenden tot het Hof van Justitie, indien hij van mening is dat een andere lidstaat één van de krachtens dit Verdrag op hem rustende verplichtingen niet is nagekomen”. Volgens mij ligt deze weg voor ons open.

Op die manier zou de Commissie trouwens voor haar verantwoordelijkheid worden geplaatst, want artikel 227 bepaalt ook “voordat een lidstaat tegen een andere lidstaat een klacht indient op grond van een beweerde schending van de verplichtingen welke krachtens dit Verdrag op deze laatste rusten, moet hij deze klacht aan de Commissie voorleggen”. België zou deze zaak dus aan de Europese Commissie moeten voorleggen. Die moet dan, volgens dezelfde bepaling, “een met redenen omkleed advies uitbrengen nadat aan de betrokken staten de gelegenheid is gegeven om over en weer schriftelijk en mondeling opmerkingen te maken. Indien de Commissie binnen drie maanden na indiening van de klacht geen advies heeft uitgebracht, kan desniettemin de klacht bij het Hof van Justitie worden ingediend”.

Als deze procedure leidt tot een veroordeling van het Verenigd Koninkrijk door het Hof van Justitie en als dat land het arrest niet nakomt, kan het Hof op verzoek van de Commissie een dwangsom opleggen.

Gelet op de ernst van de feiten, zou ik willen weten of de minister van Buitenlandse Zaken zich in dit geval op deze bepaling wil beroepen?

Mevrouw Anne-Marie Lizin (PS). – Ik spreek als co-rapporteur voor dit dossier.

Ik heb vanaf het begin gevraagd dat, als ons verslag het belang daarvan aantoont, een onderzoekscommissie wordt

difficile, à savoir la mise au conditionnel de la réalité du système d'écoute qui constitue l'objet de la question effectivement posée au comité R, à la fois par notre commission de suivi et par différents parlementaires.

Si cela peut rassurer M. Moureaux, nous aurons peut-être l'occasion de supprimer ce conditionnel.

Je rappelle d'ailleurs que j'ai, d'emblée, demandé que l'on examine la possibilité de constituer une commission d'enquête, si notre rapport en montre l'intérêt, dans trois directions : la protection de la vie privée et la législation y afférente, la concurrence déloyale ainsi que la formation de la capacité européenne de s'exprimer sur le troisième pilier, matière très importante même si elle apparaît moins clairement dans les traités.

L'exécutif peut ainsi nous fournir certains éléments utiles. A l'occasion des travaux de notre commission du suivi sur le contrôle des services de renseignements, nous aurons encore l'occasion de poser des questions précises au sujet de l'importance d'une qualification des faits. Je pense que ces éléments ne sont pas toujours clairement mis sur la table aujourd'hui. La qualification des faits passe par celle des auteurs. Ce qui me frappe dans les informations que nous recevons, c'est que l'on parle d'une station – que l'on situe en Angleterre – et qu'on en mentionne une autre en Allemagne, mais il manque aujourd'hui encore une qualification précise des faits et de leurs auteurs. C'est sans doute dans cette direction que le gouvernement a intérêt à répondre aux quelques questions que nous lui poserons dans le cadre de notre commission.

Mais puisque M. Daems est présent, de même que le ministre de la Défense, je ne puis que lui conseiller de réfléchir à la question de savoir qui, parmi les forces belges, a eu accès à ces deux stations. Il est vrai qu'elles se trouvent en Angleterre et en Allemagne mais est-il possible qu'en vingt ans, pas un membre des forces militaires belges n'ait eu accès à ces lieux alors qu'il existe sur ce plan une excellente collaboration à tous les niveaux ? Je pense que nous aurons l'occasion de poursuivre notre travail en détail mais puisque M. Flahaut nous fait le plaisir d'être là, je ne puis que lui conseiller de regarder dans cette direction.

Par ailleurs, nous assistons actuellement à des soubresauts passionnants dans la formation de la capacité de décision en matière européenne, particulièrement sur les questions de sécurité européenne et de défense.

Il y aura encore quelques soubresauts et celui-ci est particulièrement intéressant étant donné qu'il oblige la Grande-Bretagne à se poser la question de son lien de fidélité particulier avec les États-Unis. Ce lien est-il compatible avec la requête que nous avons adressée à M. Solana ? Aujourd'hui, les Anglais répondent par l'affirmative. La réponse allemande n'est guère différente et aucune voix allemande réellement institutionnelle ne s'élève à ce propos. M. Solana, qui se montre très discret alors qu'il s'installe à Bruxelles avec un équipement devant correspondre à des normes de sécurité, ne semble pas se poser aujourd'hui ce genre de question. C'est l'une des pistes de réflexion que nous devons envisager en détail.

Sans dévoiler les travaux de la commission, il est évident que la position prise par la France privilégie le seul intérêt que

opgericht om zich met drie problemen bezig te houden: de bescherming van de persoonlijke levenssfeer en de desbetreffende wetgeving, de oneerlijke concurrentie en het vermogen van Europa om zich over de derde pijler uit te spreken.

De regering kan ons enkele nuttige elementen verstrekken. Tijdens de werkzaamheden van onze Commissie belast met de begeleiding van het Vast Comité van toezicht op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten zullen wij precieze vragen stellen over het belang van de kwalificatie van de feiten en de identificatie van de daders. Nu wordt gewag gemaakt van een station in Engeland en één in Duitsland, maar over de feiten en daders is er geen duidelijkheid.

De minister van Landverdediging zou moeten nagaan wie van het leger toegang had tot deze beide stations.

We stellen ook merkwaardige ontwikkelingen vast in de Europese besluitvorming, inzonderheid met betrekking tot het Europese veiligheids- en defensiebeleid.

Groot-Brittannië zal zich moeten beraden over zijn bijzondere band met de Verenigde Staten. Is die wel in overeenstemming met het verzoek dat wij tot de heer Solana hebben gericht? Volgens de Britten wel en volgens de Duitsers ook. De heer Solana lijkt zich dat soort vragen nog niet te stellen. Dat denkspoor moeten wij grondig onderzoeken.

Het standpunt van Frankrijk is ingegeven door het feit dat het zelf een afliuistersysteem heeft en oneerlijke concurrentie toepast. De conclusies van de commissie kunnen gevolgen hebben voor alle landen die zo een systeem hebben, dus ook voor Frankrijk. In tegenstelling tot wat eerder is gezegd, heeft Frankrijk geen vervolging ingesteld, maar is daar beslist een onderzoek te voeren om informatie te verzamelen.

Het verslag van onze commissie zal ook aandacht besteden aan het juridische aspect en aan de band tussen techniek en democratie. Die band wordt gedomineerd door specialisten die niet noodzakelijk democratisch zijn ingesteld.

Ik vraag mij trouwens af waarom wij plots zoveel informatie over Echelon hebben gekregen. Bovendien komt die informatie uit Angelsaksische hoek.

Is het mogelijk dat die informatie is vrijgegeven omdat het systeem verouderd of vervangen is, of omdat op die wijze een markt kan ontstaan om ons tegen afliuisterpraktijken te beschermen, een markt die gedomineerd wordt door de Amerikanen? Door te kiezen voor die bescherming zoeken we ons heil bij technici over wie we geen controle hebben.

Een burgemeester van een stad met een kerncentrale moet aandacht hebben voor kernenergie. Zo moeten wij ons ook bekwanen in het coderen en decoderen als we ons willen beschermen tegen afliuisterpraktijken.

Denkt de minister dat er in België computerfirma's zijn die aan Belgische bedrijven geheime codes verkopen die niet aan Amerikaanse diensten worden bezorgd?

Denkt de minister dat de strijd verloren is? Ik denk dat die codes al van bij de aanvang door de ontwerpers ervan aan de Amerikaanse diensten worden overgezonden.

Als we het debat later voeren, kunnen we gebruikmaken van de resultaten van het onderzoek dat in Frankrijk wordt

peut avoir un pays qui possède, lui aussi, un système d'écoute, c'est-à-dire qui pratique la concurrence économique déloyale. C'est à l'évidence gênant. La France ne soulève pas l'atteinte à la vie privée. En effet, tous les pays, dont la France, qui ont un système d'écoute, sont susceptibles d'être visés par les conclusions de la commission. Contrairement à ce qui a été dit, il ne s'agit pas de poursuites entamées par le gouvernement français mais d'une simple décision d'enquête sur injonction du gouvernement pour obtenir des informations.

Vous avez, vous le savez, une compétence sur le problème du cryptage qui est des plus intéressants. Certes le volet juridique, judiciaire est passionnant et fera partie du rapport que notre commission prépare. Mais le lien entre technique et démocratie doit être pris en compte. En effet, ce lien – là n'est dominé que par des spécialistes qui ne sont pas nécessairement de notre côté, celui de la démocratie.

Je me pose d'ailleurs des questions. Pourquoi avons-nous eu tout d'un coup une pléthore d'informations sur Echelon ? En effet, le moment de la déclassification des archives de la NSA n'a pas été le moment de la diffusion des informations ; elle a été antérieure. En outre, ces informations ne provenaient pas de pays hostiles au pacte de l'UKUSA mais, au contraire, de sources anglo-saxonnes.

Quand on connaît le coût des techniques de cryptage et de décryptage, quand on connaît leurs qualités, est-il pensable que les informations ne sortent que parce que le système serait, soit démodé, soit remplacé, soit susceptible de créer un marché de la protection qui serait déjà dominé par les firmes américaines. En choisissant une technique de protection, en croyant nous protéger des écoutes, nous nous précipitons, en réalité, dans une direction déjà dominée par des techniciens que nous ne contrôlons pas.

Lorsqu'on est bourgmestre d'une ville où se trouve une centrale nucléaire, qu'on le veuille ou non, on doit s'intéresser au nucléaire. De même, si nous voulons nous protéger contre les techniques d'écoute, nous devons devenir aussi des experts en matière de cryptage et de décryptage.

Pensez-vous, monsieur le ministre, en conscience, qu'il existe en Belgique des codes de cryptage vendus par des firmes informatiques à des entreprises belges qui ne soient pas, d'une manière évidemment non officielle, transmis aux spécialistes américains ?

Estimez-vous la bataille déjà perdue ? J'estime que ces codes délicats entre tous sont transmis, dès le départ, par le concepteur aux services américains.

Il me paraît intéressant que ce soit précisément vous notre interlocuteur et je me prépare à écouter avec beaucoup d'attention votre réponse.

Le président a rappelé que nous aurons un grand débat lorsque les sénateurs y seront préparés, la commission estimant qu'il est encore trop tôt pour entamer un débat général. De plus, en le différant, nous pourrions bénéficier, pour établir nos conclusions, des éléments obtenus par l'enquête française. Je fais confiance au président pour organiser un débat avec l'ampleur que ce sujet mérite.

M. Rik Daems, ministre des Télécommunications et des Entreprises et Participations publiques. – Je trouve cette

gevoerd.

De heer Rik Daems, minister van Telecommunicatie en Overheidsbedrijven en Participaties. – Ik geef het antwoord

question particulièrement intéressante. En effet, même si ne suis pas directement concerné par les relations de la Belgique avec d'autres pays, certains éléments pourraient être intéressants du point de vue technique notamment.

Je voudrais conditionner la réponse qui m'a été fournie par mon collègue des Affaires étrangères à des éléments supplémentaires qui pourraient être apportés par le premier ministre lui-même au cours d'une réunion qui se tiendra le 17 ou le 19 juillet, ou à d'autres éléments qui pourraient encore intervenir dans les jours ou semaines qui viennent.

Mon collègue des Affaires étrangères me demande de vous communiquer les informations suivantes.

Premièrement, compte tenu de la complexité du sujet – c'est la moindre des choses que l'on puisse dire –, il est bon d'évoquer quelques éléments de jurisprudence et de faire un bref rappel historique.

Le 30 mars de cette année, le président de l'Union européenne a condamné le système Echelon en déclarant que le Conseil des ministres ne peut accepter un système d'interception qui ne respecterait pas les droits des États et des citoyens. Toutefois, il a ajouté que le Conseil ne disposait pas d'informations claires ou objectives permettant de conclure à l'existence de ces interceptions.

La question a été soulevée au Parlement européen le 30 mars. Le commissaire Liikanen, chargé des télécommunications, a indiqué qu'à la suite d'une demande de la Commission, le Département d'État des États-Unis a envoyé une lettre affirmant que les services de renseignement américains ne pratiquent pas d'espionnage industriel. Ce dernier élément doit, je l'avoue, être mis entre guillemets.

Mme Anne-Marie Lizin (PS). – Mais bien de l'espionnage en quantité industrielle.

M. Rik Daems, ministre des Télécommunications et des Entreprises et Participations publiques. – Il s'agit d'autre chose. Il faut que je m'en tienne aux éléments formels car cette affaire est assez importante et chaque mot a son poids.

Les autorités britanniques ont, par ailleurs, précisé que leurs services de renseignement travaillent dans le cadre légal fixé par le parlement et qu'ils n'effectuent que des interceptions autorisées – des interceptions sont donc bien effectuées – relatives à la sécurité nationale, à la sauvegarde du bien-être économique de la nation et à la grande criminalité. Les autorités britanniques reconnaissent donc effectuer des interceptions autorisées, en relation avec la sauvegarde du bien-être économique de la nation. Je trouve cette déclaration assez forte.

Du point de vue juridique, mon collègue des Affaires étrangères communique les données suivantes. Premièrement, il existe peu d'informations sur les bases politiques et légales du système Echelon, ce qui rend aléatoire l'identification des responsabilités ainsi que la base légale sur laquelle bâtir une plainte.

Deuxièmement, l'article 8 de la Convention européenne des Droits de l'Homme prévoit que toute personne a droit au respect de sa vie privée. Il ne peut y avoir ingérence d'une autorité publique dans l'exercice de ce droit que pour autant que cette ingérence soit prévue par la loi et qu'elle constitue

van mijn collega van Buitenlandse Zaken, met dien verstande dat de eerste minister tijdens een vergadering op 17 of 19 juli meer informatie kan verstrekken en dat in de komende dagen of weken nog andere elementen kunnen opduiken.

Gelet op de complexiteit van het onderwerp is het goed hier naar de rechtspraak te verwijzen en een kort historisch overzicht te geven.

Op 30 maart laatstleden heeft de voorzitter van de Europese Unie het Echelonsysteem veroordeeld. Hij verklaarde dat de Raad van Ministers geen interceptiesysteem kan aanvaarden dat de rechten van de staten en van de burgers niet respecteert. Hij voegde er wel aan toe dat de Raad niet over duidelijke of objectieve informatie beschikt die het bestaan van die interceptie bewijst.

De zaak is op 30 maart in het Europese Parlement besproken. Commissaris Liikanen, belast met de telecommunicatie, wees erop dat, op verzoek van de Commissie, het Amerikaanse departement van Buitenlandse Zaken schriftelijk heeft bevestigd dat de Amerikaanse veiligheidsdiensten niet aan industriële spionage doen.

Mevrouw Anne-Marie Lizin (PS). – Maar wel aan spionage in industriële hoeveelheden.

De heer Rik Daems, minister van Telecommunicatie en Overheidsbedrijven en Participaties. – Dat is een andere zaak. Ik moet mij beperken tot de formele elementen, want deze zaak is heel belangrijk en elk woord heeft zijn gewicht.

De Britse overheid heeft toegegeven dat ze berichten onderschept, maar alleen binnen het wettelijk kader dat het Parlement heeft vastgesteld en uitsluitend met betrekking tot de nationale veiligheid, de vrijwaring van het economisch welzijn en de zware criminaliteit.

Op juridisch gebied geeft mijn collega van Buitenlandse Zaken de volgende elementen.

Ten eerste bestaat er weinig informatie over de politieke of wettelijke basis van het Echelonsysteem. Dat maakt het moeilijk om de verantwoordelijkheden vast te stellen en om een rechtsgrondslag te vinden op basis waarvan een klacht kan worden ingediend.

Ten tweede bepaalt artikel 8 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens dat eenieder recht heeft op eerbiediging van zijn privé-leven. Geen inmenging van enig openbaar gezag is toegestaan met betrekking tot de uitoefening van dit recht dan voor zover bij de wet is voorzien en in een democratische samenleving nodig is in het belang van 's lands veiligheid, de openbare veiligheid, het democratisch welzijn van het land, de bescherming van de openbare orde en het voorkomen van strafbare feiten, de

une mesure nécessaire à la sécurité nationale, à la sûreté publique, au bien-être démocratique du pays, à la défense de l'ordre et à la prévention des infractions pénales, à la protection de la santé ou de la morale ou à la protection des droits et libertés d'autrui.

Je vous fais quand même remarquer que parmi les éléments qui figurent explicitement à l'article 8, on ne trouve pas la sauvegarde du bien-être économique d'un pays. Cela me paraît important.

La Cour a élaboré une jurisprudence sur l'interprétation de l'article 8, y compris sur l'utilisation des écoutes téléphoniques. Elle admet la légitimité des interceptions téléphoniques de la part des autorités publiques en tant qu'instrument de défense des États démocratiques contre les menaces du terrorisme et de la délinquance. Elle a toutefois prévu des garanties pour éviter que le pouvoir discrétionnaire offert à l'État gardien de la démocratie ne devienne un instrument de menace et de destruction des institutions démocratiques.

Les limites et modalités d'exercice du pouvoir de surveillance doivent donc être précisées par une loi connue des citoyens, ce qui est bien le cas au Royaume-Uni, paraît-il.

Troisièmement, selon les informations, Echelon serait un système secret de surveillance et d'interception de télécommunications civiles et militaires opérées à l'échelle mondiale par les États-Unis et des pays alliés anglo-saxons.

L'architecture présumée du réseau, l'origine extraeuropéenne des acteurs et l'étendue de son rayon d'action rendent malaisée toute initiative juridique devant la Cour européenne des droits de l'homme.

La convention européenne a été établie pour construire et protéger un ordre juridique européen. Elle a mis sur pied une juridiction qui surveille les engagements souscrits et révèle les violations commises dans l'espace européen par les États membres en les obligeant à y mettre fin par des moyens appropriés. L'exécution des arrêts est laissée aux États mêmes.

Le mécanisme de la protection européenne des droits de l'homme est peu outillé pour faire face à des systèmes transnationaux mis en œuvre par une pluralité d'États non européens. Il n'a pas été conçu pour poursuivre les États dont la responsabilité internationale simple ou pénale serait à établir.

Faut-il maintenant envisager une requête étatique individuelle ou une requête interétatique, sachant que de nouveaux éléments peuvent encore intervenir ? En tout cas, une requête individuelle serait très difficile à défendre en raison de la complexité du dossier. Dès lors, une requête étatique individuelle ne peut avoir qu'une portée symbolique, mais elle est tout de même importante.

Le dépôt d'une requête interétatique suppose une forte volonté politique et une grande cohésion des corequérants. Quel que soit le regret que l'on puisse en éprouver, il n'est pas certain qu'une telle volonté soit unanime parmi les États membres de l'Union européenne. De ce fait, le vice-premier ministre estime que, pour la Belgique, les inconvénients d'une telle démarche l'emportent sur les avantages symboliques qui en découleraient. Cette réponse est aussi conditionnée par

bescherming van de gezondheid of de goede zeden, of voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen.

Ik wijs erop dat het behoud van het economisch welzijn van het land geen deel uitmaakt van de elementen die uitdrukkelijk vermeld zijn in artikel 8. Dat lijkt mij belangrijk.

Het Hof heeft een rechtspraak ontwikkeld over de interpretatie van artikel 8, ook betreffende het afluisteren van telefoongesprekken. Het erkent de rechtmatigheid van intercepties door de overheid met het oog op de bescherming van de democratische staat tegen terrorisme en delinquentie. Het heeft ook waarborgen ingebouwd om te voorkomen dat die discretionaire bevoegdheid een bedreiging vormt voor de democratische instellingen. Daarom moet die bewaking steunen op een wet die de burgers kennen. In het Verenigd Koninkrijk is dat volgens mij het geval.

Ten derde zou, volgens ingewonnen inlichtingen, Eechelon een systeem zijn voor de bewaking en de interceptie van civiele en militaire telecommunicatie, dat de Verenigde Staten en de geallieerde Angelsaksische landen wereldwijd gebruiken.

De vermoedelijke architectuur van het netwerk, het feit dat de daders van buiten Europa afkomstig zijn en het uitgestrekte werkterrein bemoeilijken elk juridisch initiatief voor het Europese Hof voor de rechten van de mens.

Het Europese Verdrag is gericht op een Europese rechtsorde. Het heeft geleid tot de ontwikkeling van een rechtspraak voor de landen die het hebben ondertekend en brengt schendingen aan het licht die door lidstaten in de Europese ruimte zijn begaan. De uitvoering van de arresten wordt aan de lidstaten overgelaten.

Het mechanisme van de Europese bescherming van de rechten van de mens is niet voldoende uitgerust voor transnationale systemen van niet-Europese Staten.

Moet nu een klacht door een individuele staat of een interstatenklacht worden ingediend? Een individuele klacht zou slechts een symbolische waarde hebben. Een interstatenklacht veronderstelt een sterke politieke wil en samenhang tussen de staten. Het is niet zeker of die wil in de Europese Unie aanwezig is. De vice-eerste minister meent dat voor België de nadelen zwaarder zullen wegen dan de symbolische voordelen.

Ik geef nu enkele persoonlijke overwegingen.

d'éventuels éléments supplémentaires induits.

Je voudrais à présent ajouter quelques considérations personnelles.

L'existence d'un tel système est techniquement possible. Grâce à lui, on peut intercepter des messages et les décoder. De plus, il est possible de l'utiliser à grande échelle. On peut aussi travailler sur la base de strings – des suites de bits et de bytes – ou de mots. Il est ainsi possible de contrôler systématiquement tous les messages contenant un mot particulier. L'énorme volume d'informations est parfaitement maîtrisable à condition de prévoir une capacité suffisante.

Il est donc également possible de contrôler les messages revêtant un intérêt économique, ce qui est préoccupant. Moyennant un contrôle démocratique, on peut accepter les interceptions destinées à protéger la société, mais il est nécessaire de prévoir d'importantes mesures de protection. Je ne peux pas répondre avec certitude à la question de savoir si une telle procédure appartient au domaine du contrôle démocratique, et de quelle manière elle doit être organisée. Elle n'est possible qu'à la condition qu'il s'agisse d'informations d'intérêt général. N'oublions pas que les milieux criminels disposent de plus de moyens que les autorités qui les combattent. Afin de lutter contre les activités criminelles, il est nécessaire que le système reste secret. Mais il est également impératif que les utilisateurs aient confiance dans le système. Si ce n'est plus le cas, celui-ci implosera.

Le débat qui aura lieu dans cette assemblée ainsi que partout ailleurs en Europe aura des répercussions économiques très importantes sur tous les systèmes de communication en cours de développement. Ce débat exige donc que l'on fasse preuve d'une certaine prudence. Il doit néanmoins aborder le problème du respect de la vie privée. Quoiqu'il en soit, il serait évidemment insensé de défendre sa propre économie en recourant à des pratiques contraires aux règles de la concurrence.

Ce dossier doit être examiné dans le cadre de la politique européenne relative au marché intérieur et aux communications. J'ai déjà contacté dans ce sens M. Liikanen, le commissaire européen compétent pour les entreprises et la société de l'information. J'ai également pris contact avec M. Utsumi, le secrétaire général de l'International Telecommunication Union, afin d'examiner les conséquences d'un tel système.

Ik wil immers een foutieve terminologie vermijden.

Het staat als een paal boven water dat het bestaan van een dergelijk systeem technisch mogelijk is. Men kan een systeem ontwikkelen dat bepaalde communicatiestromen onderschept en begrijpt. Indien men erin slaagt de manier van decoderen te dupliceren, kan men boodschappen lezen en begrijpen die aan een andere persoon zijn gericht. Dit klinkt wellicht simplistisch, maar het is de essentie van een interceptiesysteem.

Bovendien is het mogelijk dit systeem op grote schaal toe te passen. Men kan werken op basis van *strings* – vervlochten bits en bytes – of van woorden. Zo kunnen alle berichten die het woord “bom” bevatten, worden geïsoleerd om na te gaan of ze iets te maken hebben met terrorisme. Men kan zelfs wettelijk vastleggen dat berichten die een bepaald woord bevatten, systematisch worden gecontroleerd.

Het enorme volume aan informatie is wel degelijk beheersbaar. Wanneer de nodige capaciteit voorhanden is, kan men op basis van een aantal sleutelementen alle potentieel belangrijke boodschappen screenen.

Aangezien men naast het woord “bom” net zo goed de woorden “graan”, “geld” of “olie” kan kiezen, is het ook mogelijk boodschappen van economisch belang te controleren. Dat is verontrustend. Met de nodige democratische controle kan men perfect overgaan tot interceptieconcepten die de gemeenschap beschermen, maar die zeer grote beveiligingsmaatregelen vereisen. Hierbij moet men voortdurend afwegen of het individuele risico opweegt tegen een potentiële algemene screening en of een *atteinte à la vie privée* verantwoord is. Ik kan niet met zekerheid antwoorden op de vraag in hoeverre een dergelijke praktijk thuishoort in het domein van de democratische controle en op welke manier hij moet worden georganiseerd. Dit is maar mogelijk op voorwaarde dat het gaat om informatie van algemeen nut. De effectiviteit van het systeem is op dat ogenblik nihil, omdat de personen die misbruik maken van een communicatie, zich op een andere manier zullen organiseren. Men moet goed voor ogen houden dat de criminele milieus steeds over meer investeringsmiddelen beschikken dan de overheid, die de criminele milieus moet bestrijden. Dit betekent met andere woorden dat de boosdoeners vaak een voorsprong hebben. Om criminele activiteiten te bestrijden, is het noodzakelijk dat het systeem geheim blijft.

Ik herhaal dus dat een interceptiesysteem technisch gezien perfect mogelijk is. Het bestaan ervan zou uiteraard heel wat problemen doen rijzen. Een van de succesfactoren die het communicatielandschap mee bepalen, is immers het vertrouwen van de gebruiker in het systeem. Indien dit vertrouwen wordt geschaad omdat de indruk wordt gewekt dat de informatie niet individueel is, implodeert het systeem.

Het is dus begrijpelijk dat dit soort van interceptiesystemen zo geheim wordt gehouden. De kritische succesfactor van een communicatiesysteem berust immers op het vertrouwen in het systeem. Het debat dat hier, maar ook in de Kamer en

ongetwijfeld in heel Europa wordt gevoerd, zal ook een zeer grote economische weerslag hebben op alle communicatiesystemen die vandaag worden ontwikkeld. Dit debat vereist dus enige voorzichtigheid.

Is het gebeurde aanvaardbaar? Elke democratische assemblee zal daarover wellicht dezelfde gevoelens hebben, namelijk dat het te gek zou zijn de eigen economie te verdedigen door niet-concurrentieële praktijken toe te passen. Een bepaalde informatie capteren en misbruiken komt neer op deloyale concurrentie, wat in de interne markt niet mag. Dat is zeker een interessante invalshoek voor het economische deel van het debat.

Het probleem van de privacy moet in de democratische debatten zeker naar voor komen en met de meeste aandacht worden bekeken. Het vertrouwen in het systeem dreigt er immers door te worden aangetast.

Welke stappen kan een land terzake doen? De stappen die de heer Moureaux voorstelt, kunnen interessant zijn, maar ik houd me zeer strikt aan het antwoord van mijn collega van Buitenlandse Zaken. We voeren hier immers een publiek debat over een zeer belangrijke zaak. Elk uitgesproken woord kan gevolgen hebben.

Wat kan ik vanuit mijn eigen bevoegdheid doen? Ik zie twee belangrijke aspecten.

Ten eerste zou deze aangelegenheid moeten worden bekeken in het kader van het Europees beleid inzake de interne markt en de communicatie, al is het maar om hypothetisch te onderzoeken hoe op Europees niveau op dergelijk probleem kan worden gereageerd. Als de Europese commissaris voor Interne Markt ziet dat een bedrijf of een overheid niet concurrentieel handelt, kan hij rechtstreeks ingrijpen. Daarover hoeven geen grote debatten te worden gehouden. Het gaat gewoon om een ingebrekestelling. Dat kan dus een interessante invalshoek zijn. Ik heb contact gehad met commissaris Liikanen, bevoegd voor innovatie en informatiemaatschappij, die eventueel bereid is deze hypothese en de gevolgen ervan te onderzoeken.

Ten tweede zal ik contact opnemen met secretaris-generaal Utsumi van de International Telecommunication Union, ITU, de wereldorganisatie die zich met dit soort problemen bezighoudt. Die organisatie is ook bevoegd voor het aspect veiligheid van de telecommunicatie. Ze is in essentie opgericht om ontwikkelingslanden te helpen en heeft bevoegdheid inzake radiofrequenties en satellietlicenties. Ik zal vragen de gevolgen van dit hypothetisch systeem, dat technisch realiseerbaar is, te onderzoeken.

Tot zo ver mijn visie, die ik geef als aanvulling op de informatie van de minister van Buitenlandse Zaken en die kan dienen om in een breder debat een juiste besluitvorming mogelijk te maken.

De heer Philippe Moureaux (PS). – Ik heb slechts één reden tot tevredenheid, namelijk dat het debat toch heeft kunnen plaatsvinden, ook al was dat niet naar de zin van de voorzitter. Voor het overige heb ik mijn collega's en de minister vooral horen zeggen dat ze er wel van uitgaan dat er bij wijze van spreken een misdaad is gepleegd, maar dat men niet echt bereid is hem op te helderen.

Ik ben mij ervan bewust dat de minister enkel het antwoord

M. Philippe Moureaux (PS). – Je me réjouis que le débat ait pu avoir lieu nonobstant l'avis du président du Sénat. Je pense en effet que ce n'était pas inutile. Ma satisfaction s'arrête néanmoins là, car j'ai surtout entendu, de la part de mes collègues et du ministre, des propos reconnaissant la matérialité du crime mais traduisant une situation où la recherche du cadavre, que l'on ne souhaite pas tellement retrouver, passe au second plan. Souvent, dans les affaires de

meurtres commis par la mafia, le cadavre reste introuvable : il est sous l'eau. J'ai un peu l'impression que certains tournent autour de cette idée. Je suis bien conscient que le ministre s'est borné à lire la réponse de son collègue. Je lui dirai néanmoins que l'analyse juridique du département des Affaires étrangères est extrêmement faible et ne tient nul compte de ma démonstration. J'ai répondu de manière anticipée aux arguments tendant à démontrer que nous ne pouvions aller devant la Cour européenne, en me référant d'ailleurs à la jurisprudence. Je ne peux reprocher à M. Daems de ne pas avoir pris la balle au bond mais je lui demanderai de prier son collègue d'inviter son service juridique de s'informer quant à la jurisprudence.

Quoi qu'il en soit, ma déception est grande, car au moment où l'on commence à parler d'Echelon, où l'on se rend compte qu'il existe peut-être mais que les éléments de preuve font défaut, les hommes politiques européens, y compris notre ministre des Affaires étrangères, font de la musculation. Si cela existe, on va voir ce que l'on va voir ! Au fur et à mesure que les preuves de l'existence d'Echelon s'accumulent, les muscles deviennent filandreux et on dit qu'il faut éviter de peiner nos amis anglais. On peut toujours espérer un sursaut, mais je crains la « frilosité » des grands pays. Mme Lizin a eu raison de dire pourquoi la France insistait dans le cadre de sa « pré-enquête » sur les aspects économiques. Je pense d'ailleurs que si nous parlions des droits de l'homme, la France devrait peut-être, elle aussi, se regarder dans un miroir. Je dois en tout cas avouer, après avoir entendu la réponse du ministre, que mon espoir qu'un petit pays comme le nôtre serait éventuellement plus courageux, s'amenuise. Je crains que les puissants lobbies internationaux nous fassent taire, tant au niveau du parlement qu'à celui du gouvernement. C'est très dommage pour la défense de la démocratie.

M. le président. – Je pense qu'il ne faut jamais préjuger des travaux d'un parlement, surtout sur un sujet aussi important.

Demande d'explications de M. Michiel Maertens au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur « l'absence de base juridique pour la coopération transfrontalière entre les collectivités territoriales et les autorités dans le cadre d'Interreg III » (n° 2-181)

M. le président. – M. André Flahaut, ministre de la Défense, répondra à toutes les demandes d'explications.

M. Michiel Maertens (AGALEV). – *En juillet 1990, la Commission européenne a lancé l'initiative Interreg afin de promouvoir les accords de coopération transfrontaliers au sein de l'Union. Depuis, des centaines d'accords de ce type ont été conclus mais l'absence, au niveau administratif, d'un cadre juridique transfrontalier empêche l'établissement de collaborations permanentes. Ce cadre juridique était déjà réclamé en 1993 mais rien n'a changé depuis lors.*

Je m'étonne qu'un problème évolue si lentement au niveau

van zijn collega heeft voorgelezen. Toch vind ik de juridische analyse van het departement van Buitenlandse Zaken erg zwak. Ze houdt immers geen rekening met de argumenten die ik heb aangevoerd: ik heb gezegd dat we ons wel degelijk tot het Europees hof kunnen wenden en heb naar de rechtspraak verwezen.

Ik hoop dat de heer Daems zijn collega zal vragen dat hij zijn juridische dienst naar de rechtspraak doet kijken.

Ik ben zeer ontgoocheld. Toen men ging beseffen dat Echelon misschien wel bestaat maar dat concrete bewijzen daarvoor ontbreken, rolden de politici, ook onze minister van Buitenlandse Zaken, de spieren. Naarmate de bewijzen zich opstapelen, verslappen die spieren echter om onze Britse vrienden toch maar niet voor het hoofd te stoten.

Ik vrees dat de grote landen zich op de vlakke zullen houden. Mevrouw Lizin wees terecht op de reden waarom Frankrijk in zijn 'vooronderzoek' de nadruk legt op de economische aspecten. Als het om de mensenrechten zou gaan, zou Frankrijk misschien de hand ook in eigen boezem moeten steken.

Nu ik het antwoord van de minister heb gehoord, heb ik nog weinig hoop dat ons land in deze zaak een moedigere houding zal aannemen. Ik vrees dat de internationale lobbies zowel het parlement als de regering het zwijgen hebben opgelegd. Dat is een spijtige zaak voor de democratie.

De voorzitter. – Op de werkzaamheden van een parlement moet men nooit vooruitlopen, zeker niet in een belangrijke aangelegenheid als deze.

Vraag om uitleg van de heer Michiel Maertens aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over « de afwezigheid van een juridische grondslag voor de grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale collectiviteiten en autoriteiten in het kader van Interreg III » (nr. 2-181)

De voorzitter. – De heer Flahaut, minister van Landsverdediging, zal op alle vragen om uitleg antwoorden.

De heer Michiel Maertens (AGALEV). – In juli 1990 lanceerde de Europese Commissie het Interreg-initiatief ter bevordering van de grensoverschrijdende Europese samenwerking. Sedertdien zijn op alle bestuurlijke niveaus honderden bilaterale samenwerkingsakkoorden en – protocollen gesloten en werd terzake zeer grote vooruitgang geboekt. Toch blijken samenwerkingsverbanden van blijvende aard niet te kunnen worden gerealiseerd wegens het gebrek aan een grensoverschrijdend juridisch kader op

fédéral alors que les régions et les provinces le traitent avec un soin particulier. Selon les autorités provinciales de Flandre occidentale, les législations nationales n'autorisent pas la création de structures transfrontalières possédant leur propre personnalité juridique. Ces autorités exigent donc un cadre juridique adapté permettant la réalisation, l'exploitation et la gestion de grands projets publics permanents.

La solution réside peut-être dans le Protocole du 9 novembre 1995 à l'Accord-cadre de Madrid du 21 juin 1980. Mais ce n'est pas encore certain. En outre, ce protocole est un « traité mixte » qui doit être ratifié par les six parlements de notre pays. Or, aucun d'entre eux ne l'a fait, même si, en 1996, ils étaient d'accord de le ratifier. Pourtant, les accords gouvernementaux, que ce soit au niveau fédéral ou dans les régions, donnent la priorité aux coopérations transfrontalières.

L'Accord du Benelux du 12 septembre 1986 nous offre des garanties suffisantes mais il est limité au territoire du Benelux. Les lois françaises du 6 février 1992 et du 4 février 1995 rendent cette coopération possible entre la France, l'Allemagne, le Luxembourg et la Suisse, mais pas la Belgique. Pourquoi notre pays n'est-il pas concerné ? Serait-il possible d'étendre l'accord de Karlsruhe au Benelux ? Si oui, dans quels délais ?

Il est inacceptable que dix ans après la décision de l'Interreg, aucun cadre légal n'ait été développé pour le concept d'intégration européenne. Quand et comment s'est-on concerté avec les régions et les provinces à ce sujet ? Quels furent les résultats et les points d'achoppement ? Quelles options politiques le ministre et son prédécesseur ont-ils prises ? Dans quels délais seront-elles réalisées ?

Où en est la ratification du Protocole au Traité de Madrid ? Quand sera-t-elle soumise au Sénat ? Ce Protocole offre-t-il suffisamment de possibilités pour résoudre le problème ? Si oui, de quelle manière ? Où en est l'étude spécifique à ce sujet et quels en sont les résultats provisoires ?

De quelles autres possibilités juridiques les autorités concernées disposent-elles pour créer les structures juridico-administratives permanentes nécessaires ? Dans quels délais le ministre pense-t-il que ce problème sera intégralement résolu ?

bestuurlijk niveau.

Dit werd al heel vroeg aan de orde gesteld. Reeds op het colloquium van mei 1993 te Kortrijk over de Frans-Belgische grensoverschrijdende samenwerking en op het symposium van september 1993 te Ieper waar een synthese werd gemaakt van het overleg in verband met deze samenwerking, bleek dat verder moet worden gezocht naar een voor beide landen wettelijk aanvaarde structuur waarin de samenwerking in overleg kan worden gepland en uitgewerkt.

Na 7 jaar blijkt de situatie nog niet veel verder te zijn geëvolueerd. Tijdens het colloquium van 23 juni ll. te Brugge onder het thema : "West-Vlaanderen en Noord-Frankrijk, grensoverschrijdende samenwerking, stand van zaken en krachtlijnen voor een beleidsvisie ", noemde Prof. Dr. Frank Baert deze problematiek het voornaamste knelpunt. Hij zei dat er om daadwerkelijk vooruitgang te boeken en efficiënt te kunnen samenwerken, nood is aan een grensoverschrijdend juridisch kader op bestuurlijk niveau.

Het verwondert mij dat deze problematiek zo traag vordert op federaal niveau, terwijl ze op regionaal en provinciaal niveau een bijzondere bekommernis uitmaakt. Volgens het West-Vlaams provinciebestuur laten de nationale wetgevingen het tot op heden niet toe voor samenwerkingsverbanden grensoverschrijdende structuren met een eigen rechtspersoonlijkheid op te richten. Ze vergen een aangepast juridisch kader voor de realisatie, de exploitatie en het beheer van grote en blijvende openbare projecten, zoals bijvoorbeeld het oprichten van zuiveringsstations, en dit kader is er nog altijd niet.

In dat verband verwijs ik naar mijn betoog naar aanleiding van de ratificatie op 22 juni laatstleden door de Senaat van het ECE-verdrag van Helsinki. Dit verdrag maakt het ons mogelijk grensoverschrijdende rivieren te zuiveren, zoals de IJzer, waar ik naar verwees. Daarvoor moeten uiteraard ook gemeenschappelijk structuren kunnen worden opgericht, wat ons bij het hier voorgelegde probleem brengt. Er wordt nog steeds nagegaan of voor deze structuren een oplossing kan worden gevonden in het reeds op 25 juli 1997 namens België ondertekende bijkomende Protocol van 9.11.95 bij de Europese kaderovereenkomst van Madrid van 21 mei 1980, goedgekeurd bij wet van 31 juli 1986. Maar duidelijkheid is er niet.

We beseffen wel dat dit Protocol een "gemengd verdrag" is dat door onze zes Belgische parlementen moet worden geratificeerd. Toch kunnen we moeilijk aanvaarden dat het nog aan geen enkel van deze zes werd voorgelegd, ook al waren de federale en de gewestelijke overheden het in 1996 eens over de ondertekening ervan. We menen dat het onderzoek ervan zo'n belangrijke invloed heeft op de Europese integratie via de grensoverschrijdende projecten, dat dit zeker bij hoogdringendheid moet worden behandeld. Zowel in de Federale als in de Gewestelijke regeerakkoorden werd trouwens overeengekomen prioriteit te verlenen aan de grensoverschrijdende samenwerking. Het probleem situeert zich blijkbaar bij de vraag van de Franse overheid waarmee in ons land best een samenwerkingsakkoord wordt gesloten dat juridisch voldoende waarborgen biedt voor een gedecentraliseerde grensoverschrijdende samenwerking. Het Beneluxakkoord van 12 september 1986, verschenen in het Belgisch Staatsblad van 30 maart 1991, biedt daartoe

M. André Flahaut, ministre de la Défense. – *Je vous livre la réponse de mon collègue des Affaires étrangères.*

Les entités fédérées ont toujours été impliquées dans le développement des points de vue belges qui ont été défendus lors des négociations menées dans l'Union européenne à propos d'« Agenda 2000 ». A la suite du Conseil européen de Berlin, on a octroyé à la Belgique 8,1 milliard de francs belges pour des initiatives des communautés ; 50% de ce budget était destiné à l'initiative Interreg III.

A ce propos, la mise en œuvre du nouveau règlement général sur les fonds structurels est, depuis le 26 juin 1999, une compétence exclusive des entités fédérées. Quant au programme Interreg franco-belge, un protocole d'accord a été signé par les autorités flamandes et wallonnes. Pour plus d'informations concernant la base juridique de la

voldoende waarborgen binnen de Benelux-ruimte, maar verder niet.

De Franse wetten van 6 februari 1992 en 4 februari 1995 maken deze samenwerking ook mogelijk tussen Frankrijk, Duitsland, Luxemburg en Zwitserland, maar niet met België.

Waarom is die samenwerking mogelijk met alle Franse buurlanden maar niet met België ?

Acht de minister het eventueel mogelijk het akkoord van Karlsruhe uit te breiden tot de Benelux, en zo ja, binnen welke termijn ? Ofwel moet hij overgaan tot een bilaterale overeenkomst. Die was door zijn voorganger bijna vanaf 5 juni 1996 tot stand gekomen, na tussenkomst van Pierre Maurois. Die overeenkomst moest begin 1999 zijn afgerond, maar de Fransen lijken vooral akkoorden te willen sluiten op het niveau van de lidstaten, en onze steeds evoluerende staatsstructuren lijken dit te verhinderen.

Het is onaanvaardbaar dat tien jaar na de Interreg-beslissing en vier jaar na de genoemde overeenkomst tussen de federale overheid en de gewesten nog geen wettelijk kader is uitgewerkt voor de Europese integratiegedachte. Vooral aangezien het als een prioriteit is ingeschreven in de regeerakkoorden en er na een jaar regeringswerk nog niets aan de parlementen werd voorgelegd.

Wanneer en op welke wijze werd met de Gewesten en de Provincies over deze problematiek overleg gepleegd? Wat waren de resultaten en de knelpunten, en welke beleidsopties werden door de minister en zijn voorganger genomen, en binnen welk termijn moesten ze worden gerealiseerd ?

In welk stadium bevindt zich de ratificatie van het genoemde Protocol bij het Verdrag van Madrid, en wanneer wordt het aan de Senaat voorgelegd ?

Biedt het genoemde Protocol voldoende mogelijkheden om het gestelde probleem te verhelpen en op welke wijze? In welk stadium bevindt zich de specifieke studie daaromtrent en wat zijn de voorlopige resultaten?

Welke andere juridische mogelijkheden hebben de ondergeschikte besturen om de noodzakelijke blijvende grensoverschrijdende bestuurlijk-juridische structuren te kunnen oprichten ?

Binnen welke termijn denkt de minister deze aanslepende problematiek definitief te kunnen oplossen ?

De heer André Flahaut, minister van Landsverdediging. – Ziehier het antwoord van mijn collega van Buitenlandse Zaken.

Het opvolgen van de hervorming van de structuurfondsen die in maart 1998 door de Europese Commissie werd voorgesteld, en van alle andere voorstellen die werden gedaan in het kader van Agenda 2000, was een van de belangrijkste taken van de directie Europese Integratie van het departement van Buitenlandse Zaken. Op basis van het samenwerkingsakkoord van 8 maart 1994 werden de deelgebieden te allen tijde betrokken bij de uitwerking van de Belgische standpunten die op de onderhandelingen over Agenda 2000 in de Europese Unie en in de daaraan verbonden financiële vooruitzichten voor 2000-2006 werden verdedigd. De besluiten van de Europese Raad van Berlijn hebben ertoe geleid dat aan België een budget van 200 miljoen euro of 8,1 miljard Belgisch frank

coopération transfrontalière entre communautés territoriales, je renvoie aux autorités régionales belges.

Le 6 avril 1987, la Belgique a ratifié une convention-cadre du Conseil de l'Europe en matière de coopération transfrontalière entre communautés territoriales et autorités. Le protocole complémentaire précisant les effets juridiques de la coopération transfrontalière et le statut juridique des organes transfrontaliers éventuels est entré en vigueur le 1er décembre 1998.

Les procédures internes devant mener à la ratification du protocole complémentaire sont en cours. Le dossier est actuellement examiné par le Conseil d'État. Il sera prochainement soumis aux différents parlements compétents.

M. Michiel Maertens (AGALEV). – *J'ai l'impression que l'on fait endosser aux régions le rôle du père fouettard juridique étant donné qu'Interreg III relève de leur compétence politique.*

– **L'incident est clos.**

(M. Jean-Marie Happart, vice-président, prend place au fauteuil présidentiel.)

Demande d'explications de M. Michiel Maertens au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur «la position de la Belgique à l'égard de la République populaire démocratique de Corée» (n° 2-182)

M. Michiel Maertens (AGALEV). – *Le 25 juin dernier, il y a eu 50 ans que l'opération « Colombe du matin calme » déclenchait la guerre de Corée. Quelque 3.500 Belges y ont*

word toegekend voor initiatieven van de gemeenschappen. Daarvan was 50% bestemd voor het initiatief Interreg III.

Wat dat Interreg III betreft, behoort de uitvoering van het nieuwe algemene reglement van de structuurfondsen sinds het van kracht worden van dat reglement op 26 juni 1999 tot de exclusieve bevoegdheid van de deelgebieden. Voor het Frans-Belgische Interreg-programma werd een protocol voor akkoord uitgewerkt dat door de Waalse en Vlaamse overheid werd bekrachtigd. Dat protocol betreft een programma dat uit drie evenwaardige sub-programma's bestaat: Frans-Waals, Frans-Vlaams en transversaal voor alle Frans-Belgische grensgebieden.

Momenteel onderhandelen de Belgische deelgebieden en de Franse overheid over het protocol. Voor meer inlichtingen over de juridische basis voor de grensoverschrijdende samenwerking tussen de territoriale gemeenschappen verwijst ik naar de bevoegde Belgische gewestelijke overheden.

Op 6 april 1987 heeft België een kaderovereenkomst geratificeerd van de Raad van Europa inzake de grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale gemeenschappen en autoriteiten, die open was voor ondertekening op 21 mei 1980 in Madrid. Het aanvullend protocol van 9 november 1995 dat de juridische effecten van de grensoverschrijdende samenwerking en het juridisch statuut van de eventueel opgerichte grensoverschrijdende organen preciseert, werd van kracht op 1 december 1998, nadat het door België op 28 juli 1997, op basis van door de betrokken deelgebieden toegekende bijzonder bevoegdheden, werd ondertekend.

De interne procedures die moeten leiden tot de ratificatie van het aanvullend protocol zijn lopende. Het dossier is momenteel bij de Raad van State. Het zal dus binnenkort aan de verschillende bevoegde parlementen worden voorgelegd.

De heer Michiel Maertens (AGALEV). – Het is mij duidelijk geworden dat het protocol bij het Verdrag van Madrid naar de Raad van State is gezonden en weldra wordt ondertekend. Dat is, na al die jaren, goed nieuws.

In die procedure gaat het niet over de Interreg-programma's zelf. Ik heb de indruk dat de juridische zwarte piet wordt doorgeschoven naar de regio's. Die zullen er inderdaad in de eerste plaats mee te maken krijgen, omdat Interreg III onder hun politieke bevoegdheid valt.

– **Het incident is gesloten.**

(Voorzitter: de heer Jean-Marie Happart, ondervoorzitter.)

Vraag om uitleg van de heer Michiel Maertens aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over «de Belgische houding t. o. v. De Democratische Volksrepubliek van Noord-Korea» (nr. 2-182)

De heer Michiel Maertens (AGALEV). – Vorige week zondag, 25 juni, was het 50 jaar geleden dat de operatie "Duif van de Stille Morgen" de Koreaanse oorlog inleidde, waaraan

participé, 106 ne sont jamais revenus. La Corée a été divisée contre le gré des Coréens eux-mêmes. Nous devons nous demander ce que notre pays peut faire pour encourager la réunification des deux Corée.

Une délégation parlementaire dont je faisais partie a pris la première initiative en ce sens, en rendant une visite de courtoisie à la RDPC. Des initiatives seront également prises à l'égard du Sud. Outre les manifestations culturelles, un symposium scientifico-militaire intitulé « The Korean War : a Eurasian Perspective » a eu lieu à Bruxelles les 13 et 14 juin derniers. Le ministre des Affaires étrangères, tout comme M. Flahaut, y ont associé la guerre et la paix dans une perspective très positive. Il n'empêche que leur message est resté trop axé sur l'aspect militaire.

La Corée du Nord a fait un pas important en suspendant ses essais de missiles à longue portée, tandis que les États-Unis ont fait un geste plus symbolique. La Thaïlande a retiré ses troupes de la Corée du Sud. La « détente » s'accélère visiblement.

Comment notre pays peut-il manifester sa volonté de pacification, non seulement par des paroles, mais aussi par des actes ? Le 4 mai dernier, le ministre des Affaires étrangères m'avait répondu que la Belgique soutenait la politique de Kim Dae Jung. Le sommet des deux présidents coréens laisse entrevoir des perspectives économiques. Nous devons dès lors pouvoir offrir une aide.

Les questions que je posais le 4 mai restent d'actualité. La Belgique est-elle prête à aider la Corée du Nord sur les plans écologique et économique ? Nous pourrions également apporter une aide médicale étant donné que 80% des Coréens du Nord souffrent de tuberculose.

Lors de notre visite parlementaire fin avril, à laquelle participait M. Van Quickenborne, nous avons pu constater que la situation du pays était catastrophique et que la famine menaçait. Le ministre des Affaires étrangères est-il prêt à revoir à la hausse notre soutien via l'UE et le PNUD ? Quand estime-t-il pouvoir formuler des propositions ?

La Corée du Nord ouvre ses frontières aux investisseurs étrangers. Outre la mission économique en Corée du Sud, ne faudrait-il pas en prévoir une autre pour la Corée du Nord ? Ne devrions-nous pas, à l'instar d'autres pays, engager des relations diplomatiques avec elle, par exemple par l'ouverture à Bruxelles d'un bureau diplomatique nord-coréen ? Pourquoi ne pas tenter de convaincre les États-Unis de renoncer à leur système de défense anti-missiles, maintenant que le Nord a stoppé ses essais de missiles à longue portée ?

Poser un acte substantiel à Bruxelles en faveur de la réunification constituerait un soutien important à la politique du président Kim Dae Jung. Ainsi, une nouvelle « Colombe du Matin Calme », une colombe de la paix cette fois, pourrait déployer ses ailes sur une Corée réunifiée et prouver que les 106 Belges morts là-bas ne sont pas tombés pour rien.

3.500 Belgen deelnamen van wie er 106 nooit terugkeerden. Dit land werd tegen de zin van de Koreanen zelf, zoals ambassadeur Choi Dae-hwa op het Korea-symposium nog stelde, verdeeld in Noord en Zuid, zoals Duitsland eertijds in Oost en West. Toen werd ook de NAVO actief die tot op vandaag nog de VN militair domineert. Ter gelegenheid van deze verjaardag was op 25 juni een uitgebreide Belgische militaire en parlementaire delegatie in Seoel aanwezig, onder leiding van minister Flahaut. Opvallend was dat de Zuid-Koreaanse regering de militaire parade in Seoel heeft geschrapt in het kader van de onderhandelingen tussen Noord- en Zuid-Korea, de zogenaamde Kim-Kim – top op 14 en 15 juni laatstleden. Een wijs Koreaans gebaar, waaruit het NAVO-land België misschien nog iets kan leren. De vraag moet vooral worden gesteld wat België kan doen om de vredelievende hereniging van beide Korea's te bevorderen.

Een parlementaire delegatie, waarvan ik deel uitmaakte, heeft als eerste daartoe een initiatief genomen, door de laatste week van april aan de DPRK een vriendschapsbezoek te brengen op uitnodiging trouwens van de Noord-Koreaanse regering zelf. Een paar weken later bracht ook een hograng-diplomaat van het ministerie van Buitenlandse Zaken een kort informatief bezoek aan Pyong-Yang. Voor wat het zuiden betreft wordt van mei tot oktober 2000 een uitwisseling met België georganiseerd als onderdeel van een driejarig programma.

Naast culturele manifestaties, is er dit jaar een belangrijk militair-wetenschappelijk luik aan toegevoegd. Ik vermeld in dit verband het bezoek van het Belgisch fregat De Wandelbaar aan Seoel, en een tweedaags symposium te Brussel op 13 en 14 juni laatstleden, net op het ogenblik dat Kim Jong-Il en Kim Dae-Yung te Pyong-Yang hun historische vredesbesprekingen voerden. Het symposium droeg als titel: "The Korean War: a Eurasian Perspective".

Dit had een bijzonder cynische tegenstelling kunnen zijn, ware het niet dat de minister van Buitenlandse zaken duidelijk oorlog en vrede aan elkaar heeft gekoppeld in zeer positieve zin. De openingstoespraak van de minister van Buitenlandse zaken op het symposium, die hij trouwens zelf niet heeft gehouden omdat hij alweer in het buitenland was, begon trouwens met de zinnen: 'Twee mannen zullen elkaar vandaag en morgen ontmoeten. Zij hebben de toekomst van miljoenen van hun landgenoten in handen. Meer nog: zij beslissen over de veiligheid van honderden miljoenen andere mensen.'

Ook de minister van Landsverdediging Flahaut verwees in zijn toespraken en persoonlijke contacten meermaals naar de betekenisvolle vredesonderhandelingen te Pyong-Yang. Maar de nadruk bleef toch op het militaire aspect liggen, wat ik eigenlijk niet zo wijs vind.

Op de voorgeschiedenis en de inhoud van de Kim-Kim top wil ik niet ingaan. Dit is trouwens een interne Koreaanse aangelegenheid, alhoewel ze van bijzondere wereldbetekenis is. De V. S., de zogenaamde "aartsvijand", maar tegelijk ook de grootste voedselvoorrader van Noord-Korea heeft zopas een nieuwe bijdrage tot de vredesonderhandelingen tussen beide Korea's geleverd, door het begrip "schurkenstaat" te schrappen, waarmee ook Noord-Korea werd bedoeld. Een niet onbelangrijke, maar toch wel goedkope, psychologische stap. Een veel groter gebaar was dit van Noord-Korea zelf door het testen van lange-afstandsraketten op te schorten, teneinde daarmee ook een versoepeling van de V. S. -sancties tegen

hun land te bekomen. Noord-Korea zit trouwens economische totaal aan de grond, om vele, ook ecologische redenen. Een andere belangrijke stap is de Thaise beslissing om hun troepen uit Zuid-Korea terug te trekken. De 'ontspanning' geraakt duidelijk in een stroomversnelling.

De vraag die ik U zou willen stellen is, op welke wijze ons land, dat zoals de minister zelf heeft kunnen vaststellen, terecht een enorme faam heeft in Zuid-Korea, ook t. o. v. het Noorden zijn vredeswil kan laten blijken, niet enkel met woorden, maar met daden. Vieren in Seoel kan niet zonder in te spelen op de signalen vanuit Pyong-Yang.

Op welke wijze zal België, net als de Zuid-Koreaanse president Kim Dae-Jung, het Noorden dan ook de hand reiken? Niet een lege hand, maar net als Kim Dae-Jung een gevulde hand. De minister van Buitenlandse zaken heeft me trouwens op 4 mei laatstleden geantwoord dat België vanzelfsprekend de Sunshine-politiek van Kim Dae-Jung steunt. Hij deed toen ook terecht de belofte af te wachten wat de top van de beide Koreaanse Kims zou opleveren. 'We zullen het resultaat daarvan heel aandachtig bestuderen en op basis daarvan onze houding bepalen', was zijn antwoord. Wie A zegt, moet ook B zeggen. Deze top is bijzonder positief verlopen en heeft ook een aantal economische vooruitzichten geopend zelfs vanuit de V. S. We moeten dus ook iets kunnen aanbieden.

De vragen die ik op 4 mei stelde, blijven m. i. nog altijd even relevant, met name of de minister van Buitenlandse zaken bereid is met zijn collega's van Ontwikkelingssamenwerking en Buitenlandse Handel te overleggen op welke wijze via technisch-coöperatieve maatregelen en handelsmissies, het Noorden zowel ecologisch als economisch kan geholpen worden en welke de eventuele diplomatieke samenwerking met dat gebied zou kunnen zijn?

Er kan trouwens ook medische hulp geboden worden, want 80% van de Noord-Koreanen lijdt aan TBC, wat een bijzonder grote hinderpaal blijkt voor de Zuid-Koreanen om hun families uit het Noorden in het Zuiden te kunnen ontvangen, omdat zij eigenlijk een besmetting meebrengen, wat het ontwikkelde Zuiden liever niet ziet gebeuren.

Ons parlementair bezoek van eind april, waaraan collega Van Quickenborne ook heeft deelgenomen, heeft duidelijk gemaakt dat het land onder meer in een medische, ecologische en economische rampsituatie verkeert met miljoenen hongerdoden voor gevolg. De Verenigde Naties hebben er al op gewezen dat het land na deze zomer opnieuw in een hongersnood-situatie zal terechtkomen. Onze steun en onze voorstellen kunnen via de E. U. en de UNDP geherformuleerd en ook opgetrokken worden om deze humanitaire ramp te helpen voorkomen. Is de minister van Buitenlandse zaken bereid dit met zijn collega's te bestuderen, en binnen welke termijn denkt hij tot voorstellen te kunnen komen?

Het gevolg van de Kim-Kimtop is alvast ook dat Noord-Korea zijn grenzen openstelt, ook voor de V. S., voor wat betreft economische ontwikkeling en samenwerking. Zou het dan niet nuttig zijn, i. p. v. alleen een economische zending naar Zuid-Korea te sturen van 25 november tot 1 december a. s., er ook een tweede voor te bereiden naar het Noorden? Onze goede relatie met Zuid-Korea zou daardoor zeker

M. Vincent Van Quickenborne (VU-ID). – *Lors de la mission en Corée du Nord avec MM. Maertens et Dalleman, nous nous sommes pris de sympathie pour les 22 millions de personnes qui vivent là-bas dans des conditions épouvantables.*

Le sommet des deux présidents a rapproché les deux pays. 90% de la population sud-coréenne est favorable à une réunification. J'espère que cela sera un jour le cas pour Taiwan et la République populaire de Chine.

Ce sommet est important car il indique que la Corée du Nord entend mener une politique étrangère active, y compris avec les États-Unis.

Le respect manifesté par les dirigeants nord-coréens envers la Corée du Sud constitue un signal important pour la population.

Lors de la rencontre entre Kim Jong Il et Jiang Zemin, ce dernier a indiqué qu'une ouverture économique permettrait une reprise de l'économie. Compte tenu des millions de personnes déjà mortes de faim, il s'agit d'une perspective encourageante.

Le fait que Kim Jong Il ait renoncé à menacer la Corée du Sud sort le pays de son isolement.

La Corée du Nord est encouragée par les exemples chinois et Vietnamiens de compatibilité entre communisme et ouverture

kunnen verstevigd worden.

Wanneer Noord-Korea in Brussel met onze medewerking een diplomatiek bureau zou kunnen openen zoals het er nu al een heeft in Parijs, om de samenwerking te kunnen activeren met de Belgische overheid en met het Europees Parlement en de Commissie, zouden we al een heel stuk kunnen opschuiven in de richting van toekomstige diplomatieke relaties. Trouwens hebben voor het ogenblik verschillende landen onderhandelingen aangeknoopt om tot echte diplomatieke relaties met Noord-Korea te komen. Ik denk niet dat we als Korea-vriend zomaar aan de zijlijn kunnen blijven toekijken?

We kunnen ook een "militair" voorstel formuleren – daarom ben ik blij dat de minister van Landsverdediging hier aanwezig is - waarom niet een openlijke poging doen om de VS ervan te overtuigen af te zien van het hen door de high-tech-wapenindustrie opgedrongen Missile Defence System, nu het Noorden inderdaad ook zijn testen met lange-afstandsraketten in de koelkast heeft gestopt en waarschijnlijk ook volledig zal afblazen als daarop positief wordt geantwoord?

Het zou een bijzondere blijk van steun zijn aan de *Sunshine*-politiek van President Kim Dae-Jung om in Brussel iets substantieels ten voordele van deze hereniging te realiseren. Onze Koreaanse Ambassadeur Choi Dae-hwa zei trouwens in zijn openingsrede van het Symposium over de Koreaanse Oorlog heel duidelijk: 'I hope and pray, with the participants here today, that this historic summit will gain the fruitful results that we all aspire to.'

Op deze wijze zou een nieuwe "Duif van de Stille Morgen", deze keer een vredesduif, haar vleugels over het herenigde Korea kunnen uitspreiden en zo duidelijk maken dat de 106 Belgische gesneuvelden niet totaal zinloos achtergebleven zijn.

De heer Vincent Van Quickenborne (VU-ID). – Omdat de minister van Buitenlandse Zaken niet aanwezig is, zal ik maar kort spreken. Ik had over dit onderwerp trouwens samen met mijn collega's Maertens en Dalleman, die inmiddels ook al moest vertrekken, graag een mini-debat gehouden. We waren eind april nog op zending in Noord-Korea en hebben een zekere sympathie opgevat voor de 22 miljoen mensen die daar in schrijnende omstandigheden leven.

De top tussen de twee presidenten is van onschatbare waarde voor de regio. De beelden op televisie waren onvergetelijk: Kim Jong Il, de teruggetrokken kluisenaar, ontpopte zich zowaar tot een sympathieke teletubbie. De cover van *The Economist* twee weken geleden toonde een foto van diezelfde Kim Jong Il met daarboven "Greetings earthlings", gegroet aardse wezens, ik ben ook maar iemand van vlees en bloed. Belangrijker evenwel is de appreciatie van de Zuid-Koreaanse bevolking waarvan negentig procent positief staat tegenover het resultaat van de Top met slechts drie procent negatief ingestelde mensen. De ontmoeting heeft de landen dus opnieuw bij elkaar gebracht. Ik hoop trouwens dat dit ooit ook met Taiwan en de Volksrepubliek China mag gebeuren.

De top is belangrijk omdat hij aangeeft dat Noord-Korea een actieve buitenlandse politiek wil gaan voeren. De diplomatieke contacten met Italië, Australië en andere landen bewijzen dit. Het land wil ook contact zoeken met de Verenigde Staten. Deze houding staat schril tegenover het

économique, même si je ne peux y souscrire en raison de la situation des droits de l'homme.

Il y a donc de l'espoir. Un geste symbolique à l'égard des deux Corée ne serait pas sans importance. L'ouverture d'un poste diplomatique me paraît prématurée. Nous pourrions montrer que notre pays est sensible à la situation en prenant contact avec les responsables sud-coréens.

Notre éventuel soutien financier doit être destiné à la production d'énergie, qui est pour le moment insuffisante.

Dans nos contacts avec les pays voisins, nous devons souligner l'importance d'une réunification harmonieuse. Puisque la Corée du Sud est toujours sous la férule des États-Unis, un moyen d'accélérer la réunification est de faire prendre conscience les Américains des conséquences néfastes de certains de leurs agissements.

J'ai lu dans la presse américaine qu'une des raisons motivant la création d'un bouclier de défense anti-missile était l'existence d'États voyous. Or, les États-Unis envisagent de ne plus considérer la Corée du Nord comme tel. Si ces États disparaissent, on pourra se demander pourquoi les États-Unis veulent à tout prix ce bouclier.

Je ne pense pas qu'il soit indiqué de réclamer le retrait des 37.000 soldats situés sur le territoire sud-coréen.

Même si la Russie a permis la création de la Corée du Nord, la réunification serait d'une grande importance pour la Russie.

Enfin, la Chine est le seul partenaire crédible de la Corée du Nord. Elle doit tout faire pour résoudre le problème.

Restent malgré tout quelques problèmes. Le sommet n'a pas abordé l'aspect sécurité. Aucune date n'a été fixée pour une prochaine rencontre. On n'a pas abordé la situation des réfugiés vendues en Chine comme prostituées. Enfin, on soupçonne la Corée du Nord de vendre des armes à la Syrie, à l'Irak et à la Libye.

En conclusion, notre groupe attend du gouvernement belge un geste symbolique à l'adresse de la Corée du Nord en vue d'encourager la réunification et la pacification de la péninsule.

voorheen gevoerde passieve, teruggetrokken, geïsoleerde buitenlands beleid. Ik herinner mij – net vóór mijn vertrek – een ontmoeting met de directeur-generaal Buitenlandse Zaken, die verklaarde dat relaties tussen ons land en Noord-Korea uitgesloten waren, precies omwille van het feit dat Noord-Korea zich niet wil inschakelen in een wereldorde. Dat argument lijkt nu toch meer en meer weg te vallen.

Vervolgens was er het optimisme te zien in de straten van Pyongyang. Men heeft daar ook gemerkt dat de president van Zuid-Korea “president” – hetgeen een eerste erkenning van de soevereiniteit van Zuid-Korea inhoudt sinds 1953 – werd genoemd, dat Zuid-Korea als staat werd erkend en dat de beide heren elkaar de hand hebben geschud. Het respect van de Noord-Koreaanse leiders voor Zuid-Korea is een zeer belangrijk signaal voor de bevolking.

Er was ook de ‘geheime’ ontmoeting tussen Jiang Zemin en Kim Jong Il. Jiang Zemin wees erop dat een openstelling op de wereldeconomie een economische heropleving van een land kan teweeg brengen. Met de beelden van het bezoek van Kim Jong Il aan een Chinese computerfirma wilde men de indruk wekken dat hij dat ook in zijn land mogelijk achtte. Er is dus perspectief voor de Noord-Korea, waar al miljoenen hongerdoden zijn gevallen en overleven in de komende maanden niet zeker is. In die zin is een economische heropleving zeer belangrijk.

De top was ook belangrijk als signaal voor de wereldgemeenschap. Dat is te danken aan de Sunshine-politiek van Kim Dae-Jung, die afzag van zijn vroegere dreigementen aan het adres van Noord-Korea om het land desgevallend op te slorpen. Dit signaal heeft Noord-Korea uit zijn isolement gehaald.

Noord-Korea wordt ook gesterkt door de experimenten in China en Vietnam, waar men ziet dat een communistisch regime kan samengaan met een openstelling op de wereldeconomie. Tussen haken: ik kan dit niet volledig onderschrijven, omwille van de situatie van de mensenrechten in deze landen.

Er is hoop. De Top was en is belangrijk. Gelet op het bezoek dat een aantal parlementsleden weliswaar niet officieel hebben gebracht, zou een symbolisch gebaar ten opzichte van Noord- en Zuid-Korea niet onbelangrijk zijn.

De vraag is natuurlijk wat het symbool moet zijn. Hierover hebben we lang gediscussieerd, onder meer over de opening van een diplomatieke post zoals Australië en Italië, maar volgens mij is dat voorlopig een stap te ver. Alleszins zou op zijn minst contact moeten worden gelegd met vertegenwoordigers van Zuid-Korea, met het oog op een bespoediging van de hereniging van Noord- en Zuid-Korea, wat zou aanduiden dat ons land gevoelig is voor de problematiek aldaar.

Onze eventuele financiële steun moet erop gericht zijn de problematiek van de energie van dat land aan te pakken. Ter plaatse heb ik immers vastgesteld dat fabrieken nauwelijks draaien – ze halen slechts 10 tot 20% van de capaciteit – dat er circa twintig stroompannes per dag zijn en dat de bevolking kampt met voedseltekorten. Via de Europese Unie moet ons land een supplementair steentje bijdragen om Korea op een goed spoor te zetten.

In onze contacten met de omringende landen van Noord- en Zuid-Korea moeten we de aandacht vestigen op het belang van de hereniging en de goede verstandhouding tussen beide landen.

Hierbij wijs ik onder meer op het belang van de rol van de Verenigde Staten. De Verenigde Staten zijn nog steeds voor een deel de voogd van Zuid-Korea, hoewel de autonomie van Zuid-Korea met deze Top deels hersteld is. Alleszins blijven de Verenigde Staten voogd als het gaat over militaire aangelegenheden en veiligheidskwesties. Op dat vlak zijn ze heer en meester en bevelen ze wat de Zuid-Koreanen moeten doen.

Niettemin is de snelheid van de Koreaanse hereniging ook rechtstreeks afhankelijk van de Amerikaanse goodwill. Met andere woorden, als ons land de Verenigde Staten kan wijzen op een aantal nefaste aspecten van hun handelingen, kan de Koreaanse hereniging worden bespoedigd.

Er werden reeds positieve stappen gedaan. Het idee van de *rogue states* – de schurkenstaten – werd afgezwakt. Tegelijkertijd werd het economisch embargo versoepeld, waardoor investeringen nu mogelijk zijn. Als men wil, kan er zelfs vliegtuigverkeer plaatsvinden tussen de Verenigde Staten en de luchthaven van Pyongyang, maar ik vermoed dat terzake geen plannen voor de nabije toekomst bestaan!

Bovendien stellen we vast dat het idee van het *national missile defence shield*, het allesomvattend verdedigingsscherm boven de Verenigde Staten, opgang blijft vinden. In dit verband heb ik interessante discussies gevolgd in de Amerikaanse pers, waaruit blijkt dat de motivatie voor zo'n schild mee werd ingegeven door het bestaan van een aantal *rogue states*. Als die staten verdwijnen of voortaan als minder erg worden gekwalificeerd, kan men zich afvragen waarom de Verenigde Staten obsessie blijven zoeken naar zo'n schild, de NAVO daarbij op sleeptouw nemend.

Volgens mij is met deze Top een argument weggevallen voor de ondersteuning van een dergelijk schild. We moeten de Verenigde Staten van dat waanidee afbrengen.

Voorts wijs ik op de aanwezigheid van 37.000 soldaten op het Zuid-Koreaanse grondgebied. Zoals de president van Zuid-Korea heeft aangegeven, staat deze aangelegenheid niet onmiddellijk ter discussie. Bovendien meen ik dat het niet aangewezen is aan te dringen op een onmiddellijke terugtrekking van de troepen.

De rol van Rusland is al evenmin onbelangrijk, aangezien president Putin binnenkort op bezoek gaat naar Noord-Korea. Rusland heeft steeds een dubbelzinnige relatie gehad met Noord-Korea. Enerzijds heeft Rusland het ontstaan van Noord-Korea mogelijk gemaakt met de installatie van de marionet-*puppet* Kim Il Sung. Anderzijds probeert Rusland contact te zoeken met Zuid-Korea. Een verenigd Korea is immers ook van groot belang voor Rusland.

Ten slotte de rol van China. China is de enige geloofwaardige partner voor Noord-Korea en heeft tegelijkertijd een goede relatie met Zuid-Korea.

Het is belangrijk dat we ook in onze contacten met China durven zeggen dat dit land er alles aan moet doen om dit probleem op te lossen.

M. André Flahaut, ministre de la Défense. – *La Belgique apporte à la Corée une aide humanitaire, notamment alimentaire, dans le cadre de l'Union européenne.*

Pour l'instant, il n'existe aucun projet humanitaire bilatéral en faveur de la Corée du Nord, la Belgique ayant rompu ses relations diplomatiques avec ce pays qui n'est d'ailleurs pas considéré comme un pays cible en matière de coopération au développement.

En décembre, une mission économique se rendra en Corée du Sud, mais pour la Corée du Nord, il est encore trop tôt. Nous restons en tout cas attentifs à l'évolution des relations entre ces deux pays.

La Corée du Nord souhaiterait avoir une représentation à Bruxelles. Cette demande est actuellement examinée par l'Union européenne. Celle-ci souhaite une politique coordonnée à l'égard de la Corée du Nord.

L'établissement de relations diplomatiques est une étape importante dans le rapprochement entre les deux pays. Nous devons suivre de près ce processus.

Le président Kim Dae Jung vient d'annoncer que les questions de sécurité seraient abordées dans le cadre d'un comité militaire bilatéral intercoréen auquel sont conviés les pays directement intéressés. Il poursuivra sa coordination avec les États-Unis et le Japon et entretiendra des liens étroits avec la Chine et la Russie.

Au lendemain du sommet intercoréen, M. Verhofstadt a adressé au président Kim Dae Jung une lettre dans laquelle il lui fait part du soutien de la Belgique à la politique menée par la Corée. Il est évident que notre pays soutient le processus de décrispation amorcé après ce sommet.

Ik sluit af met een enkele belangrijke accenten, punten die we moeten blijven signaleren, ook al heb ik er goede hoop op dat de beide volkeren herenigd zullen worden. Aan de punten die collega Maertens al heeft opgesomd, wil ik er nog enkele toevoegen. De top tussen Noord en Zuid was goed, maar enkele dingen zijn niet aan bod gekomen. Het veiligheidsaspect werd niet echt aangekaart. Er is geen datum afgesproken voor een tegenbezoek. Er zijn geen vertegenwoordigingskantoren opgericht. De situatie van de vluchtelingen werd niet besproken. Heel wat vluchtelingen uit Noord-Korea trekken naar China en worden daar verkocht als prostituees. Dat blijft een probleem dat ook in de internationale pers aan bod komt. Tot slot is er nog het probleem van de wapenhandel. Noord-Korea wordt ervan verdacht wapens te verkopen aan Syrië, Irak en Libië en dat verdient onze blijvende aandacht. Slotsom, onze fractie verwacht van de Belgische regering een symbolisch gebaar aan het adres van Noord-Korea ter bespoediging van de hereniging en vrede op het schiereiland.

De heer André Flahaut, minister van Landsverdediging. – België levert op Europees niveau een bijdrage aan de humanitaire hulp aan Noord-Korea. De Europese Commissie heeft dit jaar nog aanzienlijke voedselhulp verstrekt.

Op het ogenblik lopen er geen bilaterale hulpprojecten voor Noord-Korea, omdat België met dat land geen diplomatieke betrekkingen onderhoudt en het niet tot de concentratielanden behoort die door Ontwikkelingssamenwerking zijn vastgelegd.

Van 11 tot 16 december eerstkomend gaat een economische zending naar de republiek Zuid-Korea. Het is evenwel nog iets te vroeg om een zending naar Noord-Korea te overwegen. De contacten tussen Noord- en Zuid-Korea, die ingevolge de interkoreaanse top geleidelijk op gang zullen komen, zullen de situatie op het Koreaanse schiereiland doen omslaan. We moeten erop toezien welke richting die evolutie zal uitgaan.

De Europese Unie heeft kennis genomen van de wens van Noord-Korea om in Brussel een vertegenwoordigingsbureau te openen. Die vraag wordt momenteel onderzocht. België wenst dat de Europese Unie een gecoördineerd beleid voert ten opzichte van Noord-Korea, waarbij rekening wordt gehouden met de evolutie van de situatie op het Koreaanse schiereiland.

Het tot stand brengen van diplomatieke betrekkingen is een belangrijke stap in het uitbouwen van betrekkingen tussen twee landen. De evolutie van de politieke situatie in Noord-Korea en het interkoreaanse verzoeningsproces worden op de voet gevolgd en de concrete resultaten ervan zullen worden onderzocht.

De Koreaanse staten zullen de veiligheidsvraagstukken bespreken in een bilateraal militair comité dat binnenkort wordt opgericht. President Kim Dae Jung kondigde dit belangrijk nieuws aan op 25 juni jongstleden. Hij liet tevens weten dat de Republiek Korea de coördinatie met de Verenigde Staten en Japan zal voortzetten en dat het nauwe contacten met China en Rusland zal onderhouden. De landen die er rechtstreeks belang bij hebben, worden dus betrokken bij de interkoreaanse besprekingen over de veiligheid.

De dag na de interkoreaanse top richtte premier Verhofstadt aan president Kim Dae Jung een brief die ik persoonlijk

M. Michiel Maertens (AGALEV). – *Je me réjouis qu'elle installe un bureau de représentation à Bruxelles. Cela ne peut que favoriser la coopération avec le gouvernement belge.*

Je suis heureux du soutien de la Belgique au président Kim Dae Jung mais je regrette que la main tendue reste désespérément vide ; au niveau européen, nous pourrions bientôt faire beaucoup plus mais aucun chiffre n'est avancé et il n'est pas question d'aide technique. Quant à l'envoi d'une mission en Corée du Nord, elle demande tant de préparation qu'elle ne sera possible qu'en 2001.

En bref, je regrette que l'on n'ait pas prévu d'aider concrètement ce pays qui en a tant besoin. Je souhaite que le ministre fasse part de cette réflexion à son collègue des Affaires étrangères. Nous pourrions revenir plus tard sur cette question et y consacrer un débat dans le cadre de la commission des Relations extérieures. A l'automne, nous organiserons un autre débat sur les aspects militaires liés à la question de la Corée car en ce domaine aussi, les choses évoluent rapidement.

M. André Flahaut, ministre de la Défense. – Je veux simplement préciser qu'il y aura, avant la fin de l'année, un intérêt certain pour cette partie du monde. En effet, non seulement une mission économique s'y rendra, mais une visite du premier ministre et du ministre des Affaires étrangères est prévue dans le courant du mois d'octobre, si je ne me trompe.

Pour avoir été présent dans des circonstances historiquement importantes, la commémoration de la Guerre de Corée, et avoir très nettement senti au sein de la population cette volonté de réunification, je crois pouvoir dire que le processus va s'accélérer et aboutira plus vite qu'on ne le pense en général.

– **L'incident est clos.**

Demande d'explications de Mme Sabine de Bethune au ministre de l'Intérieur sur «l'attention accordée à l'égalité des chances des femmes et des hommes dans la réforme des services de police» (n° 2-175)

Mme Sabine de Bethune (CVP). – *Depuis le moment où j'ai déposé cette demande d'explications, la réforme des services de police a progressé à grands pas. Cependant, aucune*

mocht overhandigen, met daarin de steun van de Belgische regering voor het gevoerde beleid. Het hoeft dan ook geen betoog dat het detenteproces dat met deze top tot stand kwam, op de steun van ons land kan rekenen.

De heer Michiel Maertens (AGALEV). – Het verheugt mij dat er in Brussel een bureau zou kunnen komen, zij het een op Europees niveau. Dit kan de samenwerking alleen maar verbeteren, aangezien de agenten van dit bureau ook met de Belgische regering gemakkelijker overleg zullen kunnen plegen.

Eenzijds ben ik blij dat de minister aan president Kim Dae Jung de volledige steun van de Belgische regering heeft kunnen toezeggen door middel van de brief van de eerste minister. Anderzijds blijft de uitgestoken hand jammerlijk leeg. Op het Europees niveau kunnen we weldra wel wat meer doen, maar daarbij staat vooralsnog geen cijfer en van technische hulp wordt niet gesproken. Ik besef wel dat Noord-Korea niet behoort tot de concentratielanden waar België prioriteit aan geeft. Ik zie ook wel in dat de economische zending van eind december te vroeg komt om daaraan nog veel te wijzigen. Een bezoek aan Noord-Korea vraagt zoveel voorbereiding dat dit pas in 2001 mogelijk wordt.

Samengevat betreur ik toch dat er van concrete hulp aan de Noord-Koreanen al bij al weinig of geen sprake is. Dat is precies wat ze op het ogenblik nodig hebben. Ik vraag de minister dat hij deze bedenking aan zijn collega van Buitenlandse Zaken mededeelt. We kunnen later nog op deze kwestie terugkomen en daar mogelijk in de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen een debat over organiseren. Dit najaar zullen we alleszins over Korea opnieuw een discussie voeren. Bij die gelegenheid kunnen we het allicht ook hebben over de militaire aspecten van de zaak. Ook op dat terrein is er immers een snelle evolutie waar te nemen.

De heer André Flahaut, minister van Landsverdediging. – *Ik wil alleen duidelijk maken dat er vóór het einde van het jaar aan dit deel van de wereld bijzondere aandacht zal worden verleend. Er vertrekt niet alleen een handelsmissie, maar ook de eerste minister en van de minister van Buitenlandse Zaken brengen in oktober een bezoek.*

Ik was ter plaatse op een historisch belangrijk moment – de herdenking van de oorlog in Korea – en ik heb bij de bevolking duidelijk de wil tot hereniging aangevoeld. Daarom denk ik dat het sneller zal gaan dan algemeen wordt aangenomen.

– **Het incident is gesloten.**

Vraag om uitleg van mevrouw Sabine de Bethune aan de minister van Binnenlandse Zaken over «de aandacht voor gelijke kansen van vrouwen en mannen bij de hervorming van de politiediensten» (nr. 2-175)

Mevrouw Sabine de Bethune (CVP). – Ik heb deze vraag al een hele tijd geleden ingediend. Ondertussen is een heel stuk vooruitgang geboekt bij de hervorming van de politiediensten.

précision n'a été fournie par la presse ou le Parlement quant au sort réservé aux femmes dans cette réforme. Aussi aimerais-je savoir quelles sont les perspectives envisagées par le ministre en matière d'égalité des chances pour les femmes dans les services de police.

La réforme de ces services est une occasion unique de mettre en application le principe de l'égalité des chances entre femmes et hommes dans les nouvelles structures policières. Sous la précédente législature, à la demande expresse du Sénat et de son Comité d'avis pour l'égalité des chances entre les femmes et les hommes, ce point avait été repris parmi les priorités de la réforme des services de police. Le ministre compétent avait promis d'être attentif à cette question et j'espère que le document signé par la plupart des syndicats de policiers en a également tenu compte.

De plus en plus, on prend conscience du fait que l'équilibre entre le nombre de femmes et d'hommes est indispensable à des services de police de qualité. En effet, outre les interventions répressives, le rôle de la police consiste désormais à accorder également une attention proactive à la sécurité et la qualité de la vie. Aussi les services de police doivent-ils tirer leur force de la combinaison des qualités masculines et féminines.

Ces dernières années ont vu une évolution positive, quoique limitée, puisqu'on est passé de 3,37% de femmes dans les services de police en 1994 à 6,5% en 1999. L'assouplissement de certaines exigences de recrutement a contribué à cette évolution. Cependant, au niveau européen, la Belgique figure encore parmi les pays où la police ne compte qu'un nombre limité de femmes.

Pour attirer plus de femmes vers la police, il faut d'accorder une attention prioritaire au recrutement et aux possibilités de carrière. Cela suppose une gestion du personnel axée sur l'amélioration concrète de la situation des femmes. Au cours de l'audition d'experts des services de police le 9 juillet 1998, au Sénat, un avis unanime fut exprimé sur ce point.

Dans quelle mesure le personnel féminin de la police est-il associé aux négociations sur les nouvelles structures policières ? Exerce-t-il une influence ? Ne pourrait-on prévoir une consultation de son Association ? Cela permettrait de la reconnaître cette association et de l'associer aux négociations.

La réforme des polices prévoit-elle l'installation d'une cellule égalité des chances dans les services du commissaire général chargé de la politique d'égalité des chances au sein de la police intégrée ? Désignera-t-on des responsables locaux et nationaux pour veiller en permanence au respect de l'égalité des chances dans la gestion du personnel ? Mettra-t-on sur pied un plan d'action positif pour assurer une présence équilibrée des femmes au sein de la police, à tous les niveaux et dans tous les services ?

Pour le moment, les femmes sont sous-représentées dans les jurys et les commissions d'examens. Le plan de réforme y remédiera-t-il ? La règle dite des deux tiers sera-t-elle observée dans la composition de tous les organes, comités, etc. ?

Les chiffres montrent que les femmes sont sous-représentées dans le cadre moyen de la police ainsi que dans les fonctions

In de pers noch in het parlement heb ik echter iets vernomen over het lot van de vrouwen in het kader van deze hervorming. Mijn vraag blijft in die zin actueel en ik kijk dan ook uit naar het perspectief dat de minister hopelijk kan openen voor gelijke kansen voor vrouwen in de politiediensten.

De hervorming van de politiediensten is in ieder geval een unieke kans om het principe van gelijke kansen voor vrouwen en mannen in de nieuwe politiestructuren te realiseren. In de vorige legislatuur werd dit punt uitdrukkelijk op vraag van de Senaat en zijn Adviescomité voor gelijke kansen voor vrouwen en mannen opgenomen als één van de aandachtspunten in de politiehervorming. De bevoegde minister heeft toen aandacht voor deze problematiek beloofd en ik hoop dan ook dat daarvan iets terug te vinden is in het document dat door de meeste politievakbonden is ondertekend.

Meer en meer groeit het besef dat een goede balans tussen het aantal vrouwen en mannen noodzakelijk is voor een hoog gekwalificeerde politiedienst. Van de politie wordt niet langer alleen repressief optreden verwacht, maar ook proactieve zorg voor de veiligheid en de leefbaarheid in de samenleving. De kracht van politiewerk nu en in de toekomst zit dan ook in de combinatie van de kwaliteiten van mannen en vrouwen.

De laatste jaren is er een positieve evolutie merkbaar inzake het aantal vrouwen in de politiediensten. Het gaat om een zeer relatieve, maar toch positieve evolutie: van 3,37% vrouwen in 1994 tot 6,5% vrouwen in 1999. Belangrijke factoren hierbij waren ondermeer de verlaging van de minimumlengte en de vervanging van de fysieke test door een potentialiteitstest bij de rijkswacht. In Europees perspectief bekeken behoort België echter nog altijd tot de landen met het kleinste aantal politievrouwen.

Om meer vrouwen in de politiediensten te krijgen moet er prioritair aandacht besteed worden aan rekrutering en aan loopbaanmogelijkheden. Dat veronderstelt een gericht personeelsbeleid met concrete actieplannen om de positie van de vrouwen te verbeteren.

Dat was ook het idee dat tot uiting kwam in de hoorzitting met experts van de politiediensten die op 9 juli 1998 plaatsvond in de Senaat op initiatief van het Adviescomité voor gelijke kansen voor vrouwen en mannen en waar verschillende collega's van de commissie voor de Binnenlandse Zaken en de Administratieve Aangelegenheden bij betrokken waren. We hebben toen een unaniem advies over dit punt kunnen formuleren.

Graag kreeg ik van minister een antwoord op volgende vragen.

Aangezien de gelijkekansenproblematiek een essentieel onderdeel vormt van het toekomstig politiepersoneelsbeleid, is het noodzakelijk dat vrouwen die reeds een tijd in het vak zitten, betrokken worden bij de onderhandelingen over de nieuwe politiestructuren. Deze vraag is gedeeltelijk achterhaald, maar niet helemaal, aangezien er nog heel wat geconcretiseerd moet worden. In welke mate zijn politievrouwen betrokken bij de onderhandelingen? Hebben zij enige invloed? Waarom is bijvoorbeeld niet voorzien in een raadpleging van de Vereniging voor Belgische politievrouwen? Op die manier had men deze vereniging

dirigeantes, bien que les centres de formations admettent qu'en général, elles obtiennent de meilleurs résultats. Qu'envisage-t-on pour rectifier cette situation ?

Les agents de police prouvent de grandes difficultés pour combiner vie familiale et vie professionnelle. C'est particulièrement le cas des femmes qui assument encore toujours la plupart des tâches domestiques. Les résultats d'une enquête montrent que 81% des femmes agents de police sont favorables au travail à temps partiel. Le préaccord de statut du personnel des services de police intégrée rédigé par les divers groupements syndicaux représentatifs prévoit d'ailleurs cette possibilité. Dans quels cas et à quelles conditions le personnel de la police pourra-t-il recourir aux prestations à temps partiel ?

M. André Flahaut, ministre de la Défense. – Je réponds donc au nom du ministre de l'Intérieur. Je dois vous dire qu'il y a beaucoup de points de convergence entre mon département et le sien. Je partage l'opinion qu'il exprime dans sa réponse et je poursuis les mêmes objectifs pour la Défense.

Je suis tout à fait sensible aux problèmes dont vous faites état. Comme vous, je suis convaincu que les services de police doivent compter un nombre significatif de femmes. Il convient toutefois d'être réaliste dans la recherche des solutions et de respecter le principe d'égalité des personnes en matière d'accès aux emplois publics.

Les négociations sur le statut du personnel de la future police sont menées conformément à la législation syndicale, c'est-à-dire avec les organisations syndicales représentatives et non avec d'autres partenaires. Ces organisations composent librement leurs délégations et j'ai pu y observer la présence

kunnen erkennen en opnemen in de onderhandelingsronde.

Voorziet de politiehervorming in de oprichting van een cel gelijke kansen bij de diensten van de commissaris-generaal die belast is met het voeren van een gelijkheidskansenbeleid binnen de geïntegreerde politie? Zullen er, zowel voor het lokale als het nationale niveau, gelijkheidskansenverantwoordelijken worden aangesteld die er permanent op toezien hoe het personeelsbeleid tot stand komt? Wordt er gewerkt aan een positief actieplan voor een evenwichtige aanwezigheid van vrouwen binnen de politie op alle niveaus en in alle diensten?

Momenteel zijn vrouwen ondervetegenwoordigd in jury's en examencommissies. Voorziet het hervormingsplan in een evenwichtige samenstelling? Zal als minimummaatregel de zogenaamde "tweederde regel" worden toegepast waarbij ten hoogste twee derde van de leden van organen van hetzelfde geslacht mogen zijn? Zal deze regel gevolgd worden bij de samenstelling van alle organen, raden, comités enzovoort.

Uit cijfermateriaal blijkt dat politievrouwen niet proportioneel verspreid zijn over alle graden. Ze zijn ondervetegenwoordigd in het middenkader en bij het hoger leidinggevend personeel, hoewel in alle opleidingscentra wordt toegegeven dat vrouwen over het algemeen betere resultaten halen. Welke maatregelen worden er genomen om de promotie-examens en promotieopleidingen vrouwvriendelijk te maken?

Politiemensen, zowel vrouwen als mannen, hebben grote problemen om hun gezinsleven te combineren met hun werk. Vooral voor vrouwen, die nog steeds het grootste deel van de zorgtaken in het gezin op zich nemen, valt deze combinatie zeer zwaar. Uit onderzoek blijkt dat 81% van de politievrouwen voorstander is van de mogelijkheid om deeltijds te werken. In het voorakkoord dat de verschillende representatieve vakverenigingen op 1 april 2000 hebben opgesteld betreffende de leidende principes van het personeelsstatuut van de geïntegreerde politiediensten en dat op 5 april 2000 werd voorgelegd aan de Ministerraad werd voorzien in de mogelijkheid om deeltijds te werken. Hoever staat het met de uitwerking van dit punt? In welke gevallen en onder welke voorwaarden zal het politiepersoneel een beroep kunnen doen op deeltijdse dienstprestaties?

De heer André Flahaut, minister van Landsverdediging. – *Ik antwoord in de naam van de minister van Binnenlandse Aangelegenheden. Er zijn heel wat punten van overeenkomst tussen zijn departement en het mijne. Ik deel de mening die hij vertolkt in zijn antwoord en streef eigenlijk dezelfde doelstellingen na als Landsverdediging.*

Ik ben gevoelig voor de problematiek waarvan u gewag maakt in uw vraag om uitleg. Net zoals u, ben ik ervan overtuigd dat er bij de politiediensten een betekenisvol quotum aan vrouwen moet zijn. Men moet echter realistisch blijven bij het zoeken naar oplossingen en men moet het gelijkheidsprincipe voor de toegang tot openbare betrekkingen naleven.

De onderhandelingen met betrekking tot het personeelsstatuut van de toekomstige politie worden, overeenkomstig de syndicale wetgeving, gevoerd met de representatieve vakbonden en niet met andere partners. De representatieve vakbonden stellen vrij hun delegaties samen en de laatste weken heb ik in hun midden de aanwezigheid van vrouwen

de femmes.

L'organigramme détaillé de la police fédérale n'étant pas encore fixé, je ne puis vous dire si une cellule destinée à garantir l'égalité des chances sera mise en place. Je relève toutefois que l'article 129, alinéa 1er, de la loi du 7 décembre 1998 organisant un service de police intégré dispose que le statut des fonctionnaires de police garantit l'égalité des chances entre hommes et femmes au sein des polices fédérale et locale. L'alinéa 2 de cette disposition garantit les mêmes conditions de travail pour tous sous réserve, bien entendu, des dispositions relatives à la protection de la maternité. Le nombre de femmes actuellement présentes dans les services de police ainsi que leur répartition dans les différents grades empêchent de garantir une représentation d'un tiers dans tous les jurys et commissions d'examen prévus par le futur statut.

Je suis conscient que les femmes sont sous-représentées dans les cadres moyen et supérieur. Je continuerai dès lors à éliminer les conditions de sélection discriminatoires.

Les statuts que je viens de négocier avec les organisations syndicales prévoient une série de mesures susceptibles de rencontrer les préoccupations des femmes. Je comprends que certaines puissent avoir des difficultés à concilier leur vie professionnelle et leur vie familiale. C'est la raison pour laquelle ces statuts prévoient la possibilité de travailler dans un régime volontaire de semaine de quatre jours, l'interruption de carrière et le congé pour motifs impérieux d'ordre familial à concurrence de 45 jours par an, notamment pour l'accueil des enfants.

Mme Sabine de Bethune (CVP). – *Je ne suis pas surprise d'entendre que le ministre est favorable à l'égalité des chances entre femmes et hommes, y compris dans la police. Le monde policier demeure toutefois essentiellement masculin. Aussi la création d'une cellule pour l'égalité des chances n'y est-elle certainement pas superflue. Le ministre ne s'étant pas prononcé clairement à ce sujet, je souligne qu'une telle cellule peut donner une réelle impulsion à la mise en application du principe de l'égalité des chances. Ce fut notamment le cas dans la gendarmerie.*

Le ministre se dit également favorable à la promotion des femmes dans la police ainsi qu'à l'élimination de toute forme de discrimination à leur encontre. Je l'invite donc à mener une politique d'actions positives, avec des chances de promotion pour les femmes, et non une politique de discrimination positive. Le fait d'ouvrir des perspectives de carrière aux femmes contribuera à modifier l'image du nouveau corps de police, qui pourrait même jouer un rôle d'exemple. Cependant, une politique d'actions positives doit être gérée par une cellule et un responsable. Il faut créer les conditions positives permettant d'attirer un nouveau public féminin.

Je voudrais dire également que les jurys et les commissions d'examen ne doivent pas être constitués uniquement d'experts en matière policière, lesquels sont majoritairement des hommes. On pourrait y inclure d'autres spécialistes, notamment des psychologues et des pédagogues. Les femmes étant bien représentées dans ces professions, la féminisation

kunnen vaststellen.

Het gedetailleerd organogram van de federale politie is nog niet samengesteld en ik kan u dan ook nog niet zeggen of er een cel zal worden opgericht die de gelijkheid van kansen moet waarborgen. Ik merk echter op dat artikel 129, 1e lid van de wet van 7 december 98 tot oprichting van een geïntegreerde politie, gestructureerd op twee niveaus bepaalt dat "het statuut van de politieambtenaren" de gelijkheid van kansen waarborgt tussen mannen en vrouwen binnen de federale en de lokale politie. Het 2e lid van deze bepaling waarborgt dezelfde werkvoorwaarden voor allen, onder voorbehoud evenwel van de bepalingen betreffende de bescherming van het moederschap. Het huidige aantal vrouwen bij de politiediensten en hun indeling in de verschillende graden kunnen onmogelijk garanderen dat één derde vertegenwoordigd is in alle jury's en examencommissies waarin het toekomstig statuut voorziet.

Ik ben mij ervan bewust dat de vrouwen in het midden- en hoger kader van de huidige politiekorpsen ondervetegenwoordigd zijn. Ik zal er dan ook op letten dat alle selectievoorwaarden die discriminerend zijn voor de vrouwelijke kandidaten, worden geweerd.

De zopas met de vakbonden onderhandelde statuten voorzien in een aantal maatregelen die moeten tegemoetkomen aan de bekommernissen van de vrouwen. Ik begrijp dat sommigen onder hen moeilijkheden ondervinden om hun beroepsleven met hun gezinsleven te verzoenen. Daarom voorzien de statuten in de mogelijkheid om te werken in een vrijwillige vierdagenweek, in de loopbaanonderbreking en in het verlof voor dwingende familiale redenen ten belope van 45 dagen per jaar, onder meer voor de kinderopvang.

Mevrouw Sabine de Bethune (CVP). – Mijnheer de minister, uw antwoord is vrij kort en wij kunnen spijtig genoeg niet inpikken op de actualiteit.

Bij de oprichting van een cel gelijke kansen heb ik nog wel wat vragen. Het verbaast me natuurlijk niet dat de minister gewonnen is voor het gelijkekansenbeleid. Het verheugt me wel dat hij daarvan werk wil maken bij de politie want de politie heeft echt wel vrouwen nodig. Wie een doel wil bereiken, moet zich daartoe met de gepaste instrumenten uitrusten. De politiewereld blijft overwegend een mannenwereld. Om de gelijkheid van kansen te verwezenlijken is het niet overbodig een cel gelijke kansen op te richten.

De minister heeft geen definitief uitsluitsel gegeven over de oprichting van die cel. Het is dus niet uitgesloten dat zij er komt en om die reden wil ik het belang van zo'n cel nog eens uitdrukkelijk beklemtonen. Zo'n cel kan een hefboom zijn voor gelijke kansen. Ook in andere landen hebben soortgelijke cellen hun nut bewezen. In het verleden bestond er ook zo'n cel bij de Rijkswacht en dat heeft vruchten afgeworpen.

De minister is ook gewonnen voor de promotie van vrouwen bij de politie en wil daartoe alle vormen van discriminatie ten aanzien van vrouwen wegnemen. Ik wil de minister oproepen om een effectief 'positieve-actie-beleid' te voeren. Ik bedoel daarmee geen beleid van positieve discriminatie, maar wel positieve actie waarmee wordt gezocht naar promotiekansen voor vrouwen. Dat is tevens een manier om de cultuur bij de

partielle des jurys et des commissions d'examen se ferait sans difficulté. En outre, il est fréquent que des mandataires communaux ou nationaux siègent dans ces organes. Or, de nombreux mandataires sont des femmes.

Le manque de précisions quant à la réalisation concrète de l'égalité des chances entre les femmes et les hommes m'incite à craindre qu'en l'absence d'une politique volontariste, nous ne devions attendre encore longtemps l'égalité des chances pour les femmes au sein de la police.

M. André Flahaut, ministre de la Défense. – Nous n'en sommes qu'au début d'un processus.

Je crois qu'il faut faire confiance au ministre de l'Intérieur.

– **L'incident est clos.**

Demande d'explications de M. René Thissen au ministre de l'Intérieur sur «la situation des réfugiés Kosovars» (n° 2-193)

M. René Thissen (PSC). – En avril 1999, le Centre de Fraipont a accueilli de nombreux réfugiés Kosovars venus, pour la plupart, par leurs propres moyens.

Quelques responsables locaux, et notamment de la Ligue des Droits de l'Homme ou du Comité de Vigilance, continuent de s'inquiéter de l'avenir de ces réfugiés.

En effet, la durée de séjour des personnes déplacées arrive à échéance le 30 juin ou le 31 août prochains. Ces Kosovars souhaiteraient majoritairement obtenir une prolongation de séjour jusqu'au printemps 2001 dans les conditions de séjour actuelles avec autorisation de travail, aide sociale et aide à la reconstruction lors de leur retour.

Leur demande est justifiée par la situation d'insécurité

politie te veranderen en om ze een voorbeeldfunctie te laten spelen. Als vrouwen die een politieloopbaan aanvatten perspectieven krijgen, dan wordt er een andere stempel op het nieuwe politiekorps gedrukt. Het 'positieve-actie-beleid' kan maar vruchten afwerpen als het geleid wordt door een cel en een actieverantwoordelijke. Gelijke kansen komen er niet na een verklaring over het wegwerken van de discriminaties. De positieve voorwaarden moeten worden geschapen om een nieuw vrouwelijk publiek aan te trekken.

Ik wil ook even ingaan op de examenjury's en de examencommissies. Het korps telt vandaag uiteraard onvoldoende vrouwen om die organen te 'bemannen'. Maar niets belet het voeren van een modern personeelsbeleid; die jury's hoeven niet uitsluitend uit politiedeskundigen te bestaan, zij kunnen worden verruimd met andere vaardigheden zoals psychologen of pedagogen. In deze beroepen zijn vrouwen goed vertegenwoordigd. Voor deze deskundigen kan dus bij voorkeur naar vrouwen worden uitgekeken.

In jury's voor politie-examens zitten vaak ook burgemeesters, schepenen, gemeentelijke, provinciale of nationale mandatarissen of ambtenaren, die ook heel wat vrouwen in hun midden tellen. Door de samenstelling van de examenjury's en – commissies te diversifiëren wordt meteen de mogelijkheid geschapen om er vrouwelijke deskundigen in op te nemen. Deze benadering past in een positieve-actiebeleid en past perfect in de nieuwe visie op de politie.

Ik dank de minister voor zijn antwoord maar ben niettemin ontgoocheld omdat hij niet uitdrukkelijk aangeeft op welke manier hij de gelijke kansen wil realiseren. Ik blijf dus ongerust en vrees dat we zonder een voluntaristisch beleid nog zeer lang zullen moeten wachten op gelijke kansen voor vrouwen bij de politie.

De heer André Flahaut, minister van Landsverdediging. – We zijn maar aan het begin van een proces.

Ik denk dat wij vertrouwen moeten hebben in de minister van Binnenlandse Zaken.

– **Het incident is gesloten.**

Vraag om uitleg van de heer René Thissen aan de minister van Binnenlandse Zaken over «de situatie van de Kosovaarse vluchtelingen» (nr. 2-193)

De heer René Thissen (PSC). – In april 1999 werden talrijke Kosovaarse vluchtelingen, waarvan de meesten op eigen kracht hierheen waren gekomen, opgevangen te Fraipont.

Enkele plaatselijke beleids mensen maken zich zorgen over de toekomst van die vluchtelingen.

De verblijfsvergunning van de verplaatste personen loopt tot 30 juni of 31 augustus a. s. De meeste van die Kosovaren wensen hun verblijf te verlengen tot in het voorjaar 2001 onder de huidige verblijfsvoorwaarden, met een arbeidsvergunning, sociale bijstand en hulp voor de heropbouw bij hun terugkeer. Als reden voeren zij de onzekere materiële toestand ter plaatse aan. Kan hun vertrekdatum worden uitgesteld?

matérielle : maisons détruites, terrains minés, infrastructures inexistantes, usines et écoles fermées. Est-il possible d'envisager que soit repoussée la date de leur départ ?

Parmi ces personnes, certaines ont introduit une demande de séjour dans le cadre de la régularisation suivant les critères 2 ou 3. L'accusé de réception de cette demande permet au titulaire de séjourner en Belgique jusqu'à l'aboutissement du dossier. Que deviennent les droits à l'aide au retour, à l'aide sociale, à l'autorisation de travail ?

En cas de retour volontaire, les demandeurs d'asile venus avant, pendant ou après les frappes de l'OTAN pourraient-ils bénéficier de l'aide à la reconstruction ?

A-t-on envisagé une solution au cas particulier des malades et notamment celui des dialysés rénaux qui n'ont qu'un seul centre de dialyse à Pristina, centre dans lequel seuls deux appareils fonctionnent ? Faut-il renvoyer ces malades ?

Dans le même esprit, peut-on renvoyer aujourd'hui les personnes originaires des zones particulièrement dangereuses telle que Mitrovica, ou les personnes originaires des territoires serbes à majorité ethnique kosovare tels que Preshevan Medveja ou Bujanov ?

M. André Flahaut, ministre de la Défense. – Le gouvernement n'envisage pas de repousser la prolongation du statut de protection temporaire pour les Kosovars jusqu'en 2001. Je rappelle que le statut qui devait prendre fin dès la fin de la guerre a déjà été prolongé durant l'hiver 1999-2000 et, le cas échéant, jusqu'à la fin de cette année scolaire.

Des instructions ont même été données pour que les adultes ayant commencé une formation puissent la terminer.

Les difficultés pour retourner au Kosovo que vous évoquez, même si elles sont réelles, ne justifient pas une telle prolongation. L'accent doit être mis sur l'aide sur place : il faut aider les personnes à réintégrer leur pays, leur région.

Concernant l'aide sociale et l'autorisation de travail, il ne sera pas fait de différence avec les autres demandeurs de régularisation.

Concernant l'aide au retour et à la reconstruction, je vous renvoie aux programmes de l'Organisation Internationale pour les Migrations et du Haut Commissariat des Nations unies.

Les personnes gravement malades – vous citez les dialysés rénaux – ou pour lesquelles un retour au pays est réellement impossible, et qui demandent à être régularisées ; peuvent l'être ; la Commission de régularisation appréciera chaque dossier au cas par cas.

Les personnes qui craignent à juste titre d'être persécutées en raison de leur appartenance ethnique peuvent obtenir le statut de réfugié ; c'est dans ce cas le Commissariat aux Réfugiés et le cas échéant la Commission permanente de recours qui appréciera le fondement de leur demande.

M. René Thissen (PSC). – Les questions étaient claires, les réponses le sont également. Je regrette que l'on n'ait pas encore pu envisager la prolongation pour un certain nombre de personnes. Je peux comprendre également que les règles doivent être plus ou moins les mêmes pour tout le monde. En tout cas, un certain nombre de personnes dans des situations

Sommige van die personen hebben een regularisatie aangevraagd volgens de criteria 2 of 3. Met het ontvangstbewijs kunnen zij in België blijven tot hun dossier is afgehandeld. Behouden zij dan het recht op hulp bij hun terugkeer, op sociale bijstand, op een arbeidsvergunning?

Kunnen asielzoekers die voor, tijdens of na de NAVO-acties naar hier zijn gekomen en die vrijwillig terugkeren hulp voor de heropbouw krijgen?

Is er een oplossing voor de zieken en in het bijzonder voor de nierdialysepatiënten die alleen te Pristina terecht kunnen in een centrum waar slechts twee toestellen zijn? Moeten zij worden teruggestuurd?

Kan men vandaag mensen terugsturen die uit bijzonder gevaarlijke zones komen, zoals Mitrovica, of uit Servische gebieden met een meerderheid van etnische Kosovaren, zoals Preshevan Medveja en Bujanov?

De heer André Flahaut, minister van Landsverdediging. – *De regering is niet van plan het statuut van tijdelijke bescherming voor Kosovaren te verlengen tot in 2001. Het statuut dat ten einde moest lopen bij het einde van de oorlog werd al verlengd tijdens de winter 1999-2000 en in sommige gevallen tot het einde van dit schooljaar.*

Er werd ook voor gezorgd dat volwassenen die een opleiding volgden die konden afmaken.

De moeilijkheden om naar Kosovo terug te keren kunnen een dergelijk uitstel niet rechtvaardigen. De nadruk moet gelegd worden op de hulp die ter plaatse aan die mensen wordt geboden met het oog op hun reïntegratie.

Wat de sociale bijstand en de arbeidsvergunning betreft, zal geen onderscheid gemaakt worden met de andere regularisatie-aanvragers.

Wat het hulp bij de heropbouw betreft, verwijs ik naar de programma's van de Internationale Organisatie voor Migratie en van het Hoog-Commissariaat van de Verenigde Naties.

Mensen die ernstig ziek zijn of voor wie de terugkeer onmogelijk is, kunnen op hun verzoek worden geregulariseerd., De regularisatiecommissie beoordeelt elk geval afzonderlijk.

Wie terecht vreest om etnische redenen te worden vervolgd, kan het statuut van vluchteling krijgen. De gegrondheid van de aanvraag wordt onderzocht door het Commissariaat voor de Vluchtelingen en, in voorkomend geval, door de Vaste Commissie van Beroep.

De heer René Thissen (PSC). – *de antwoorden waren even duidelijk als de vragen. Ik betreur dat verlenging voor een aantal mensen niet mogelijk is. Ik begrijp dat de regels voor iedereen gelijk moeten zijn. Sommige van de personen met een bijzondere situatie hebben in elk geval een antwoord op hun vragen gekregen.*

particulières ont la réponse à leur question.

Peut-être pourrais-je vous demander ce que signifie pour vous « mettre l'accent sur l'aide sur place ». La Belgique intervient-elle directement dans cette aide sur place ?

M. André Flahaut, ministre de la Défense. – Ce que je peux vous dire, c'est que dans la région où les militaires belges se trouvent, c'est-à-dire le nord du Kosovo, la coopération civile et militaire est effectivement mise au service des réfugiés qui reviennent au pays. C'est l'expérience que j'en ai par l'action de mon propre département. D'autres actions sont entreprises, notamment par des organisations non gouvernementales qui se sont installées là aussi comme Caritas Catholica.

M. René Thissen (PSC). – Je suppose que toutes les personnes concernées, puisqu'elles sont dans un centre bien localisé, sont informées de toutes les modalités que vous venez d'évoquer ou qu'elles le seront prochainement.

– **L'incident est clos.**

Demande d'explications de Mme Anne-Marie Lizin au ministre de l'Intérieur sur « la situation de sûreté de Tihange I » (n° 2-187)

Mme Anne-Marie Lizin (PS). – Cet exercice perd malheureusement un peu de son sens. En effet, à partir du moment où l'on a attendu une heure, autant bénéficier de la réponse écrite du ministre de l'Intérieur, que M. le ministre de la Défense pourrait d'ailleurs tout aussi bien nous fournir.

Le premier examen du nouveau dispositif d'étanchéité conduit aux hypothèses et aux questions ci-après.

Je rappelle que j'avais déjà interrogé votre collègue à chaud sur la parution d'un article dans *Le Monde* à propos de l'étanchéité des fameux boulons des thermocouples qui composent la fermeture de la structure essentielle du cœur des réacteurs.

Donc, quatre boulons sont exigés au lieu de dix, selon une nouvelle technique. De ces quatre boulons, trois doivent être utilisés pour le joint situé à l'extrémité ; c'est le minimum exigé pour des considérations de mécanique.

Dans ce cas, il ne resterait plus qu'un seul boulon pour assurer le serrage du joint inférieur.

Nous sommes ici confrontés à une question de sécurité de la structure. Un fonctionnaire de Framatome, pour des raisons qui lui sont propres, a révélé qu'il avait été en conflit avec son employeur parce que l'administration de la société française ne lui permettait pas d'appliquer les critères qu'il souhaitait aux productions non françaises.

Si cette hypothèse sur la distribution des boulons se révélait exacte, le risque serait élevé ; l'étanchéité en phase de fonctionnement du réacteur dépendrait alors de ce seul boulon qui est desserré et resserré à chaque chargement de combustible ; dans ce cas, la défaillance d'un seul élément de cette structure pourrait provoquer un accident majeur.

Est-il exact que l'étanchéité du nouveau dispositif cesse avec la défaillance d'un seul boulon ?

Wat is precies de betekenis van 'de nadruk leggen op hulp ter plaatse'? Verstrekt België rechtstreekse hulp ter plaatse?

De heer André Flahaut, minister van Landsverdediging. – *In de streek waar de Belgische militairen actief zijn, namelijk het noorden van Kosovo, staat de burgerlijke en militaire samenwerking inderdaad ten dienste van de terugkerende vluchtelingen. Er zijn ter plaatse ook niet-gouvernementele organisaties actief, zoals Caritas Catholica.*

De heer René Thissen (PSC). – *Ik veronderstel dat alle betrokkenen, die trouwens gemakkelijk te bereiken zijn, over dit alles volledig zullen worden ingelicht.*

– **Het incident is gesloten.**

Vraag om uitleg van mevrouw Anne-Marie Lizin aan de minister van Binnenlandse Zaken over « de veiligheid in de kerncentrale van Tihange I » (nr. 2-187)

Mevrouw Anne-Marie Lizin (PS). – *Ik heb de minister van Binnenlandse Zaken reeds ondervraagd naar aanleiding van een artikel in Le Monde over de dichtheid van de bouten van de thermische koepels die het reactorhart afsluiten. Volgens de nieuwe techniek zijn er nog slechts vier bouten nodig in plaats van tien. Daarvan moeten er drie worden gebruikt voor de dichting van de buitenkant. Omwille van mechanische redenen is dat het vereiste minimum. Er blijft dus slechts één bout over voor het aanschroeven van de binnenste dichting. Het gaat hier over de veiligheid van de structuur. Een ambtenaar van Framatome heeft bekend gemaakt dat hij een geschil had met zijn werkgever, omdat het bestuur van de Franse onderneming hem niet toestond de criteria toe te passen die hij wenste toe te passen op niet-Franse productie.*

Indien het vorige juist is, bestaat er een groot risico. Wanneer de reactor in werking is, hangt de dichtheid af van die ene bout die los- en vast wordt geschroefd bij iedere brandstofbevoorrading. Het falen van één element kan een grootschalig ongeval veroorzaken. Is het juist dat de afdichting van het nieuwe systeem staat of valt met het falen van één bout? Kan een dergelijk falen worden uitgesloten? Hoe schat de exploitant van de centrale de gevolgen in? Welke gevolgen acht hij aanvaardbaar?

Ik herinner eraan – en Framatome bevestigt dit – dat de testtechnieken verschillen naargelang het gaat om Franse, Belgische of Zuid-Afrikaanse operators. Dat is evenwel geen gevolg van de inhoud van de veiligheidscodes. België en Zuid-Afrika gebruiken de Amerikaanse ASME-code. België heeft ook het Franse systeem, dat sterk op ASME lijkt, aanvaard. België staat dus op een internationaal kwaliteitsniveau. Het verschil betreft veeleer de toepassing van die codes. Wanneer het teveel kost om een conformiteitsattest te krijgen of wanneer de techniek moeilijkheden oplevert, worden de reglementen het voorwerp van transacties en compromissen. De veiligheid kan

La défaillance d'un boulon peut-elle être exclue et quelles sont les conséquences évaluées et considérées comme acceptables par l'exploitant de la centrale ?

Je rappelle – et Framatome le confirme – que les techniques de tests sont différentes selon qu'il s'agit d'opérateurs français, belges ou sud-africains. La disparité constatée ne devrait pas être attribuée au contenu des codes ; en effet, la Belgique et l'Afrique du Sud utilisent le code ASME des USA ; la Belgique a accepté l'usage du système français fort similaire à l'ASME. On peut donc considérer que la Belgique – tous les experts l'admettent – est à un niveau de qualité international en termes d'utilisation des codes de qualité.

La forte disparité concerne plutôt l'application de ces codes : quand le coût d'obtention de la conformité du certificat est élevé ou que la technique pose des difficultés, les règlements font l'objet de transactions et de compromis en tous genres ; globalement, la sûreté peut en souffrir, même si chaque partie se détourne de l'évidence ou en renie la responsabilité.

Dans le cas de M. Front, qui porte un nom prédestiné au sort qui lui a été réservé par Framatome, il y a eu une dérive un peu particulière de l'organisation dans laquelle il travaille.

D'après l'exigence fondamentale du code de sûreté nucléaire, toute entité présentant des anomalies doit être signalée, identifiée et neutralisée. Mais c'est l'inverse qui peut se produire quand les transgressions persistent, se succèdent et ne sont pas signalées ; on écarte alors les règles et le mode de fonctionnement peut vraiment devenir très dangereux.

Je souhaiterais que le ministre compétent confirme l'absolue garantie de sécurité du matériel de Tihange I et des autres unités.

Par ailleurs, son administration est-elle en possession d'un dossier de sûreté émanant de Framatome concernant le nouveau système d'étanchéité ? Les sous-parties du nouveau système sont-elles certifiées selon la norme ASME applicable en Belgique ?

Le permis d'exploiter de Tihange I a-t-il été modifié dans l'idée d'autoriser le nouveau système d'étanchéité ? Si oui, quelles furent les procédures suivies et les études réalisées par l'administration ?

Un permis a-t-il été délivré pour le remplacement du couvercle du réacteur qui a déjà eu lieu ? Dans quelle mesure le nouveau couvercle diffère-t-il techniquement du précédent ou en a-t-on repris les autorisations techniques ?

M. André Flahaut, ministre de la Défense. – J'ai appris beaucoup de choses sur Tihange mais je vais néanmoins vous faire part de la réponse de mon collègue.

Si l'on compare l'ancien et le nouveau dispositif d'étanchéité des colonnes thermocouples du couvercle de Tihange I, il est effectivement exact que l'étanchéité du dispositif est assurée par un collier de serrage, lequel est maintenu en place par un boulon. Il faut toutefois préciser qu'une bride supplémentaire est prévue pour éviter, en cas de rupture de celui-ci, toute éjection du joint d'étanchéité mais, même dans cette éventualité, il n'y a pas de fuite possible.

Par ailleurs, il faut ajouter que le nouveau dispositif permet un démontage plus rapide avec, comme conséquence, une réduction des doses pour le personnel.

daaronder lijden.

In het geval van de heer Front is het bij Framatome wel erg verkeerd gelopen. Volgens de nucleaire veiligheidscode moet elke anomalie worden gemeld, geïdentificeerd en geneutraliseerd. Het omgekeerde kan gebeuren wanneer overtredingen blijven bestaan, zich opstapelen en niet worden gemeld. Dan schuift men de regels terzijde en dat kan gevaarlijk worden.

Ik zou willen dat de bevoegde minister bevestigt dat veiligheid van het materieel in Tihange I en de andere centrales absoluut gewaarborgd is. Bezit zijn administratie een veiligheidsdossier van Framatome over het nieuwe afdichtingsstelsel? Zijn de onderdelen van dat nieuwe stelsel gecertificeerd volgens de in België gangbare ASME-norm? Wordt de exploitatievergunning van Tihange I gewijzigd om het nieuwe dichtingsstelsel toe te staan? Zo ja, welke procedures werden daarvoor gevolgd en welke studies werden door de administratie uitgevoerd? Wordt een vergunning verleend voor de reeds doorgevoerde vervanging van het reactordeksel? Waarin verschilt het nieuwe deksel technisch van het vorige of werden daarvan de technische toelatingen overgenomen?

De heer André Flahaut, minister van Landsverdediging. – *Ik lees u het antwoord van mijn collega.*

Indien men het oude en het nieuwe dichtingsstelsel van het deksel van Tihange I vergelijkt, is het zo dat de dichting nu wordt verzekerd door een dichtingsring die door een bout op zijn plaats wordt gehouden. Er werd een extra flens geplaatst om te voorkomen dat de pakking naar buiten wordt geduwd, maar zelfs bij een breuk van de bout is er geen lek mogelijk. Het nieuwe stelsel maakt overigens een vluggere demontering mogelijk, zodat het personeel minder aan straling is blootgesteld.

In België geldt de ASME-code voor de nucleaire centrales. Voor materieel dat is gebouwd volgens de Franse RCCM-code is er een omzetting naar de ASME-code. Het

En Belgique, le code applicable aux centrales nucléaires est le code ASME. Dans le cas de matériels construits suivant le code français RCCM, une transposition est prévue vers le code ASME ; ce document de transposition a été établi par le bureau d'étude Tractebel et a été examiné en détail par l'organisme mandaté, en l'occurrence AIB Vinçotte qui l'a approuvé.

Mme Anne-Marie Lizin (PS). – Quand cette approbation a-t-elle eu lieu ?

M. André Flahaut, ministre de la Défense. – Je transmettrai cette question à mon collègue. Je poursuis la lecture de sa réponse.

En matière de garantie, il est faux d'affirmer que l'obtention de la conformité fait l'objet de transactions et de compromis mais, par contre, l'acceptabilité selon deux codes différents a été vérifiée, ce qui conforte l'acceptabilité de la conception. Les dérives en matière d'organisation, dérives auxquelles vous faites allusion, sont, en fait, des considérations personnelles dont je laisse la responsabilité à leur auteur.

Mon administration a reçu le rapport annoncé d'AVN. Selon les conclusions de celui-ci, l'organisme agréé a pu passer en revue les différentes étapes de la conception des dispositifs d'étanchéité des colonnes thermocouples installées à Tihange I, identifier les différents documents établis à cet effet et confirmer que tous les documents requis pour justifier cette conception avaient été établis dans le respect des spécifications et des codes applicables en Belgique

Les sous-parties du niveau « système » sont certifiées selon le code ASME par le bureau d'étude et approuvées par l'organisme mandaté, AIB Vinçotte.

Le nouveau dispositif d'étanchéité a fait l'objet d'un dossier de modification non importante au sens de l'Arrêté royal d'autorisation. Ce dossier a été examiné par l'organisme agréé qui l'a approuvé. Il n'y avait pas lieu de modifier le permis d'exploitation.

Le remplacement du couvercle de cuve ne nécessitait pas un permis particulier ; néanmoins, l'ensemble du dossier de remplacement et de stockage du couvercle de Tihange 1 a été examiné par la commission spéciale des radiations ionisantes sur base du rapport d'évaluation présenté par l'organisme agréé. Le dossier particulier du nouveau dispositif d'étanchéité faisait partie de ce dossier.

Le nouveau couvercle ne diffère pas fondamentalement du précédent ; les pénétrations au travers du couvercle sont cette fois en inconel 690 qui présente une meilleure résistance aux fissurations.

– **L'incident est clos.**

Demande d'explications de Mme Sabine de Bethune au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur « la peine de mort aux Etats-Unis » (n° 2-189)

Mme Sabine de Bethune (CVP). – Aux États-Unis, la controverse sur la peine de mort s'est à nouveau enflammée à la suite de récentes exécutions. Le nombre de ces dernières a

omzettingsdocument werd opgesteld door het studiebureau Tractebel en het werd in detail onderzocht en goedgekeurd door Vinçotte.

Mevrouw Anne-Marie Lizin (PS). – Wanneer werd die goedkeuring gegeven?

De heer André Flahaut, minister van Landsverdediging. – Ik zal die vraag aan mijn collega doorgeven.

Het is onjuist te zeggen dat het verkrijgen van het conformiteitsattest het voorwerp uitmaakt van transacties en compromissen. De aanvaardbaarheid werd volgens twee verschillende codes geverifieerd en dat vergemakelijkt de aanvaarding van het concept. De ontsporingen inzake organisatie waarop mevrouw Lizin alludeert zijn persoonlijke opmerkingen die ik voor haar rekening laat.

Mijn administratie heeft het aangekondigde AVN-rapport ontvangen. Volgens de conclusies ervan heeft het erkend organisme de verschillende stappen in de conceptie van het dichtingsstelsel kunnen opvolgen, de documenten daarover kunnen nagaan en kunnen bevestigen dat alle vereiste documenten om het concept te schragen werden opgesteld overeenkomstig de in België geldende specificaties en codes. De onderdelen van het nieuwe stelsel werden door het studiebureau gecertificeerd volgens de ASME-code en goedgekeurd door Vinçotte. Het nieuwe dichtingsstelsel was het voorwerp van een onbelangrijk wijzigingsdossier in het kader van het gunningsbesluit. Dit dossier werd goedgekeurd door het erkend organisme. Er bestond geen aanleiding om de exploitatievergunning aan te passen.

De vervanging van het reactordeksel vereiste geen bijzondere vergunning. Wel werd het gehele dossier van de vervanging en de opslag van het deksel van Tihange I onderzocht door de bijzondere commissie voor ioniserende stralingen op basis van een evaluatieverslag dat door het erkend organisme werd opgesteld. Het dossier over het nieuwe dichtingsstelsel maakte deel uit van dat dossier. Het nieuwe deksel verschilt niet wezenlijk van het vorige. Wel is er een betere weerstand tegen scheuren.

– **Het incident is gesloten.**

Vraag om uitleg van mevrouw Sabine de Bethune aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over « de doodstraf in de Verenigde Staten » (nr. 2-189)

Mevrouw Sabine de Bethune (CVP). – In de Verenigde Staten is de controverse over de doodstraf, die in 1976 door het Opperste Gerechtshof opnieuw werd ingevoerd,

augmenté de 30% l'année dernière par rapport à 1998. Un rapport des Nations unies fait apparaître que la race, l'origine ethnique et le statut économique jouent un rôle clé dans les condamnations à mort et soulève la question de la peine capitale prononcée à l'encontre de personnes handicapées mentales et de mineurs. Ces derniers mois, de nombreux condamnés à mort et prisonniers exécutés n'ont pas eu de procès équitable ou ont même été reconnus non coupables, notamment à la suite de l'utilisation des nouvelles techniques ADN. L'opinion publique s'inquiète et le nombre d'Américains favorables à la peine de mort a diminué. Des propositions de moratoire national ont été déposées au Congrès.

Les États-Unis adhèrent à la Convention des Nations unies sur les droits civils et politiques mais s'en tiennent à l'article 6 qui réserve la peine de mort aux délits les plus graves. En outre, lors de la ratification de cette convention, ils ont clairement déclaré qu'ils maintenaient la peine de mort pour des condamnés âgés de moins de 18 ans. La peine capitale est aussi utilisée comme moyen de lutte contre la grande criminalité.

En tant que garants de l'ordre international et du respect des droits de l'homme, ils perdent de leur crédibilité, notamment à l'égard des pays où les droits fondamentaux sont violés.

Que pense le ministre de l'application de la peine de mort aux États-Unis ? Peut-il remettre cette problématique à l'agenda international et la relancer dans les forums internationaux ?

Les États-Unis ne respectent pas la Convention de Vienne qui oblige à informer le consulat concerné lorsque des personnes étrangères condamnées le souhaitent. Quelles mesures la communauté internationale pourrait-elle prendre pour améliorer ces normes internationales et instaurer d'éventuelles sanctions en cas de non-respect ?

A l'exception des États-Unis, quasiment toutes les démocraties occidentales ont signé le deuxième protocole facultatif à la Convention des Nations unies sur les droits civils et politiques rédigé en 1989 et imposant l'abolition de la peine de mort. Comment persuader les États-Unis de signer ce protocole ?

D'autres pays, principalement la Chine, l'Irak, l'Arabie Saoudite et le Congo, appliquent encore la peine de mort. Différentes organisations de défense des droits de l'homme ont joint leurs efforts et récoltent des signatures dans le monde entier en faveur de son abolition. Une pétition sera transmise à l'assemblée générale des Nations unies. Notre gouvernement soutiendra-t-il cette initiative ? Dans quelle mesure l'aide publique belge aux pays en développement restera-t-elle subordonnée au respect des droits de l'homme ou à la suppression de la peine de mort ?

andermaal fel opgelaaid naar aanleiding van een aantal recente executies. De cijfers spreken voor zich: 3 670 mensen wachten in de *death row* op de uitvoering van hun executie; niet minder dan 38 staten op 55 in de Verenigde Staten voeren de doodstraf nog steeds effectief uit en volgens Amnesty International werden in de VS 68 mensen terechtgesteld in 1998. Vorig jaar is dit cijfer met ongeveer 30% toegenomen tot 98 terechtstellingen. Overigens blijkt uit een rapport van de speciale VN-rapporteur Waly N'Diaye dat ras, etnische oorsprong en economische status een sleutelrol spelen in het al dan niet veroordelen tot de doodstraf. Bovendien heeft de rapporteur heel wat vragen bij de veroordeling van zwakzinnigen en personen die minderjarig waren op het moment dat ze het misdrijf pleegden. De VS is een van de weinige landen waar de doodstraf effectief wordt toegepast op mensen die minderjarig waren op het ogenblik dat zij het criminele feit pleegden.

In de Verenigde Staten is in de publieke opinie ongerustheid gerezen over de recente onterechte doodvonnissen. Volgens het jongste jaarrapport van Amnesty International werden sinds 1976 reeds 84 ter dood veroordeelden vrijgelaten nadat gebleken was dat zij ten onrechte waren veroordeeld. De jongste maanden bleek eens te meer dat vele Amerikaanse terechtgestelden en ter dood veroordeelden geen degelijk proces hadden gekregen of zelfs onschuldig waren. Een recent onderzoek maakt gewag van niet minder dan 68% missers. Om die reden kondigde de gouverneur van Illinois een moratorium af toen bij een onderzoek met nieuwe DNA-technieken duidelijk werd dat al te veel veroordeelden onschuldig bleken. Ook in het Congres liggen voorstellen ter tafel voor een nationaal moratorium.

De Amerikaanse publieke opinie over de doodstraf is hierdoor sterk gewijzigd. Op basis van een recente peiling blijkt dat 66% van de Amerikanen de doodstraf nog steeds goedkeuren tegenover circa 80% in de jaren '80.

Het recht op leven behoort tot de fundamentele mensenrechten. Als zodanig is het ook opgenomen in artikel 6 van het VN-Verdrag inzake burgerlijke en politieke rechten, waarbij 144 staten, waaronder de Verenigde Staten, partij zijn. Strikt juridisch gezien houden de Verenigde Staten zich aan artikel 6 van het verdrag, dat zegt dat niemand op willekeurige wijze van het leven mag worden beroofd en dat in staten waar de doodstraf niet is afgeschaft, een veroordeling tot de doodstraf uitsluitend voor de zwaarste misdrijven mag worden uitgesproken. Bovendien hebben de Verenigde Staten in een voorbehoud bij de ratificatie van dit verdrag uitdrukkelijk verklaard dat ze blijven vasthouden aan de doodstraf voor veroordeelden jonger dan 18 jaar.

Voor wie de mensenrechten wil eerbiedigen, is de uitvoering van de doodstraf natuurlijk onaanvaardbaar. In feite ontkent de doodstraf de begrippen "vergeving, verzoening en eerherstel", die als basisprincipes in een democratisch juridisch bestel fungeren. Ondanks de internationale trend om een einde te maken aan de uitvoering van de doodstraf, handhaven de beleidsmakers in de Verenigde Staten de doodstraf als middel in de strijd tegen de zware criminaliteit.

De Europese Unie stelt dan ook vast dat de Verenigde Staten als "morele politieagent" in de wereld en als behoeder van de internationale orde en van het respect voor de mensenrechten heel wat aan geloofwaardigheid inboeten. Het is dan ook

moeilijk voor de Verenigde Staten om met enig gezag druk uit te oefenen op andere landen waar de mensenrechten worden geschonden. Terecht verklaarde een reporter in *The Los Angeles Times*: “As our official killing rate climbs, our moral authority is undermined”.

Graag kreeg ik van de minister van Buitenlandse Zaken een antwoord op de volgende vragen:

Wat is zijn houding ten opzichte van de doodstraf in de Verenigde Staten? Kunt hij, naar analogie met onze eerdere inzet in de strijd tegen de landmijnen en de lichte wapens, deze problematiek opnieuw op de internationale agenda plaatsen of ten minste de dynamiek in de strijd tegen de doodstraf op de internationale fora andermaal aanzwengelen?

Bij een aantal terechtstellingen van niet-Amerikaanse staatsburgers het afgelopen jaar bleken de Verenigde Staten een loopje te nemen met artikel 36 van de Conventie van Wenen inzake de consulaire betrekkingen. Dit artikel bevat de verplichting om het bevoegde consulaat in te lichten indien de verdachte dit wenst. Welke maatregelen kan de internationale gemeenschap nemen om deze internationale standaardnormen te verbeteren en om eventueel sancties te nemen bij de niet-naleving ervan?

Hoewel de doodstraf in tegenspraak is met het ideaal van een rechtsorde waarin mensenrechten optimaal worden gerespecteerd, blijven de Verenigde Staten ze uitvoeren. In 1989 werd een Tweede Facultatief Protocol bij het VN-Verdrag betreffende de burgerlijke en politieke rechten opgesteld dat partijen bij het verdrag verplicht de doodstraf af te schaffen. Nagenoeg alle Westerse democratieën, de Verenigde Staten uitgezonderd, hebben dit protocol ondertekend. Over welke morele en effectieve middelen beschikken ons land en de EU om de Verenigde Staten ervan te overtuigen dit protocol te ondertekenen? Welke initiatieven heeft de EU tot op heden genomen om de Verenigde Staten ertoe aan te zetten de doodstraf af te schaffen?

De doodstraf is niet alleen een probleem in de Verenigde Staten. Volgens Amnesty International werden in 1999 niet minder dan 1 813 mensen terechtgesteld. In werkelijkheid ligt dit aantal wellicht hoger aangezien het hier slechts de door Amnesty International gekende gevallen betreft. Opvallend is dat 85% van deze executies uitgevoerd werden in een beperkt aantal landen, namelijk China, Iran, Saoedi-Arabië, Kongo en de Verenigde Staten.

Verscheidene confessionele en niet-confessionele mensenrechtenorganisaties hebben intussen hun krachten gebundeld en voeren samen actie om vanaf 2000 de doodstraf af te schaffen of tenminste op te schorten. Deze actie, Moratorium 2000, wordt onder meer gedragen door een petitieactie die wereldwijd miljoenen handtekeningen tracht te verzamelen voor de afschaffing van de doodstraf. Deze petitie zal worden overhandigd aan de Algemene Vergadering van de VN. In welke mate steunt onze regering dit initiatief? In welke mate zal de Belgische overheidshulp aan ontwikkelingslanden afhankelijk blijven van het eerbiedigen van de mensenrechten en meer in het bijzonder van een moratorium of afschaffing van de doodstraf?

M. André Flahaut, ministre de la Défense. – La peine de mort aux États-Unis est un sujet traité sous tous ses aspects au niveau de l'Union européenne. Celle-ci est l'instrument le

De heer André Flahaut, minister van Landsverdediging. – Het thema van de doodstraf in de VS wordt in al zijn aspecten behandeld op EU-niveau. De EU is immers het meest

plus efficace permettant aux pays européens de faire entendre leur voix dans ce débat fondamental.

Les ambassades des Quinze à Washington ont pour instruction permanente d'entreprendre des démarches afin d'empêcher les exécutions ou tout au moins de les ajourner.

Certains États américains ont instauré un moratoire à l'exécution de prisonniers. Même la constitutionnalité de la peine de mort est mise en cause. L'opinion publique est sous le choc de nombreuses condamnations à mort de personnes manifestement non coupables. De tels faits nuisent à la réputation du système judiciaire américain. La peine de mort sera un thème incontournable lors de la prochaine campagne des élections présidentielles. Les Quinze affineront leur action en fonction de cette nouvelle tendance.

En ce qui concerne le respect de la Convention de Vienne et les relations consulaires, des discussions sont actuellement en cours.

A la demande expresse des Quinze, la peine de mort est un sujet régulièrement mis à l'agenda des discussions et consultations officielles entre l'Union européenne et les États-Unis dans le cadre du dialogue transatlantique. L'Union européenne fait aussi entendre sa voix dans tous les forums européens à ce sujet. Il ne peut être question d'une position sélective des Quinze en la matière.

Mme Sabine de Bethune (CVP). – *Cette semaine, lors de la réunion des parlementaires européens à Assise, une motion visant à abolir la peine de mort et à instaurer un moratoire a été adoptée à l'unanimité. La situation aux États-Unis a également été évoquée.*

Je suis heureuse d'apprendre que les Quinze abordent régulièrement ce problème dans leurs discussions avec les États-Unis. Je déplore simplement que cela ne se fasse pas de façon plus apparente.

Le ministre des Affaires étrangères devrait aussi publiquement faire état de notre souhait de voir les États-Unis interdire cette sanction inhumaine qui diminue leur crédibilité. Dans les discussions avec ces derniers, l'argument des droits de l'homme doit être clairement soulevé.

Au cours de l'assemblée générale des Nations unies, la

doeltreffende instrument om de Europese landen, en dus ook België, in staat te stellen hun stem te laten horen in dit fundamentele debat, dat ook – helaas – in vele andere landen dient te worden gevoerd.

De ambassades van de EU-landen te Washington hebben de permanente instructie gekregen de evolutie van de kwestie van de doodstraf in de VS van zeer nabij te volgen en demarches te doen, zowel op federaal niveau als op het niveau van de afzonderlijke staten, om executies te voorkomen of ten minste uit te stellen. Ook nemen de vijftien landen van de EU deel aan het groeiende debat in de Amerikaanse publieke opinie, waar toch een zekere evolutie waar te nemen is. Het gewicht van de actie van de vijftien is in deze context belangrijk.

Een aantal Amerikaanse staten heeft al een moratorium op de executie van gevangenen afgekondigd; sommige andere ijveren voor de afschaffing ervan. Zelfs de grondwettelijkheid van de doodstraf wordt meer en meer in vraag gesteld. Niet alleen op filosofisch vlak, maar ook op het vlak van de uitvoering wordt de doodstraf in de VS meer en meer ter discussie gesteld. De publieke opinie is immers onder de indruk van het grote aantal blijkbaar onschuldig terechtgestelden en het debat hierrond zwelt aan omdat dergelijke gevallen een smet werpen op het Amerikaans rechtssysteem. De doodstraf zal een onvermijdelijk thema worden in de komende campagne voor de presidentsverkiezingen ingevolge de kandidatuur van de gouverneur van de staat Texas. De vijftien lidstaten zullen op deze nieuwe tendens inspelen om hun actie nog doeltreffender te maken.

Wat de toepassing van artikel 36 van de Conventie van Wenen inzake de consulaire betrekkingen betreft, heeft de EU bij de recente terechtstelling van Duitse staatsburgers de Amerikaanse autoriteiten gewezen op de verdragsrechtelijke verplichtingen die moeten worden gerespecteerd. De dialoog hierover wordt verder gevoerd.

De doodstraf staat op aandringen van de vijftien op de agenda van alle officiële besprekingen en consultaties tussen de EU en de VS in het kader van de transatlantische dialoog. In alle internationale fora laat de EU zijn stem over de doodstraf horen en niet alleen tegenover de VS. Er kan immers geen sprake zijn van een selectieve houding van de vijftien terzake.

Mevrouw Sabine de Bethune (CVP). – Ik dank de minister voor het antwoord. We weten natuurlijk dat de EU in die zin handelt. Deze week had in Assisi een bijeenkomst plaats van de parlementen van Europa en van de EU waarop de Senaat vertegenwoordigd was. Daar is eens te meer unaniem een motie aangenomen om de doodstraf in het algemeen te verbieden en een moratorium in te stellen. Ook de situatie in de VS is er aan de orde gekomen.

Het is goed om te vernemen dat de diplomaten van de vijftien lidstaten en van de EU dit punt geregeld aan de orde stellen in de gesprekken met de VS. Ik betreur alleen dat dat niet zichtbaarder gebeurt. Waarom wordt daarrond ook niet politiek actie gevoerd? De minister van Buitenlandse Zaken heeft terecht de mensenrechten heel hoog op de prioriteitenlijst geplaatst, maar hij moet ook geregeld zowel tegen onze publieke opinie als die in de VS zeggen dat wij de VS oproepen te streven naar een grondwettelijk verbod van

Grande-Bretagne s'est opposée à une motion déposée par l'Union européenne visant à une abolition universelle de la peine de mort. Une fois de plus, ce pays se désolidarise de la politique européenne ; or, l'unité est nécessaire sur ce point pour que nous soyons crédibles dans les forums internationaux.

Je demande au ministre de saisir l'occasion de la présidence européenne de notre pays pour inscrire ce problème à l'agenda et tenter qu'un moratoire à la peine de mort soit instauré aux États-Unis.

M. André Flahaut, ministre de la Défense. – La présidence européenne de notre pays sera effectivement une bonne occasion pour travailler sur ce thème.

– **L'incident est clos.**

Demande d'explications de M. Michiel Maertens au ministre de la Justice sur «les nouveaux trafics illégaux d'armes par l'aéroport d'Ostende» (n° 2- 184)

M. Michiel Maertens (AGALEV). – Ma demande d'explications s'adressait en fait aux ministres Reynders et Verwilghen. Or, je constate dans l'ordre du jour qu'elle est adressée à un seul ministre. La réponse risque donc d'être incomplète.

Nous sommes régulièrement confrontés au problème du commerce illégal d'armes via l'aéroport d'Ostende. Après que quatre hélicoptères destinés à Kabila furent renvoyés en Grande-Bretagne, la douane a retenu voici quelques semaines une cargaison de 44 caisses de matériel militaire de radio, en provenance d'Ukraine et à destination de Delhi. L'autorisation spéciale qui doit, dans ce cas, être délivrée par le ministère des Finances n'avait pas été demandée.

Étant donné le nombre trop restreint d'agents contrôleurs, surtout la nuit et le week-end, et les déficiences du système international de contrôle, Ostende jouit d'une grande réputation auprès des trafiquants d'armes. Certains d'entre eux y ont établi non seulement leur siège mais aussi leur résidence.

Le ministre des Finances a indiqué en février dernier à la Chambre que nous ne disposons d'aucune statistique en la matière. C'est très étrange.

La cause principale de cette situation réside dans le fait que la législation européenne en la matière est incomplète et que les organismes de contrôle internationaux n'effectuent pas correctement leur travail. Durant la présidence belge de l'Union européenne, notre pays devra essayer d'agir en la

deze onmenselijke straf die de internationale geloofwaardigheid van de VS in diskrediet brengt, of ten minste naar een moratorium. In de huidige media- en communicatiemaatschappij, waarvan deze regering de knepen kent, moet het argument van de mensenrechten in het gesprek met de VS op zichtbare wijze worden gehanteerd.

De EU had in de algemene vergadering van de VN een motie ingediend om tot een universeel verbod van de doodstraf te komen. Mee op aandringen van Groot-Brittannië is die motie niet aanvaard. Wij vernamen dat onlangs tijdens de conferentie in Assisi. Eens te meer desolidariseert een Europese partner, altijd dezelfde trouwens, zich van de algemene Europese politiek. We moeten de druk opvoeren om tot een eenduidige politiek te komen en aldus geloofwaardig te kunnen optreden op de internationale fora.

Ik roep de minister op om tijdens het Belgisch voorzitterschap van de EU dit probleem opnieuw op de agenda te plaatsen en te proberen in de VN een moratorium op de doodstraf te doen goedkeuren.

De heer André Flahaut, minister van Landsverdediging. – Ik denk inderdaad dat het Europees voorzitterschap van ons land een goed gelegenheid is om daarrond te werken.

– **Het incident is gesloten.**

Vraag om uitleg van de heer Michiel Maertens aan de minister van Justitie over «de nieuwe illegale wapentrafiëken via de luchthaven van Oostende» (nr. 2-184)

De heer Michiel Maertens (AGALEV). – Ik had deze vraag eigenlijk gesteld aan de ministers Reynders en Verwilghen. Uiteraard antwoordt maar één minister. Op de agenda is echter maar één minister vermeld. Daarom vraag ik mij af of het antwoord al dan niet door beide ministers is opgesteld. Als dat niet het geval is, is het antwoord wel onvolledig. Ik denk dus dat hier wellicht een kleine administratieve vergissing is gebeurd bij het indienen van de vraag, die duidelijk tot twee ministers was gericht.

We worden al vele jaren met de regelmaat van een klok geconfronteerd met berichten over illegale wapenhandel via de Oostendse luchthaven. Nadat vier helikopters voor Kabila naar Groot-Brittannië werden teruggestuurd, hield de douane een paar weken geleden nog een lading met 44 kisten militair radiomaterieel uit Oekraïne voor Delhi tegen. De speciale vergunning die het ministerie van Financiën daarvoor moest geven, was niet eens aangevraagd.

Sedert enige tijd onderschept de douane af en toe een illegale zending. Aangezien er echter te weinig controlerende ambtenaren zijn, vooral 's nachts en in de weekends, en controles op bepaalde periodes daarenboven nog moeten worden aangevraagd, geniet Oostende bij de illegale wapenhandelaars een hoge faam, vooral 's nachts.

Een eerste conclusie is alvast dat de Oostendse nachtvluchten, dankzij de gaten in het nationale en internationale controlesysteem, bij de wapensmokers goed in de markt liggen, zodat ze van Oostende niet enkel hun zetel maakten maar er zelfs kwamen wonen! Ik herinner de minister van

matière. La seule réponse au commerce illégal des armes consiste à revoir profondément le système ou à fermer l'aéroport d'Ostende au transport de marchandises la nuit et le week-end.

La situation est grave. Ostende semble être devenue la plaque tournante du trafic illégal d'armes, ce qui est toujours le cas malgré les enquêtes effectuées pendant des années par le département de la Justice.

C'est une honte pour notre pays et il faut le plus rapidement possible mettre fin à cette situation, ce qui est tout à fait possible, étant donné que les aéroports peuvent à certains moments être fermés à tout transport de marchandises. Selon certains rapports, les trafiquants utiliseraient les canaux d'approvisionnement des opérations des Nations unies et des organisations humanitaires pour leurs activités de commerce des armes. Les avions qui fournissent des armes au Sierra Leone y envoient également l'aide humanitaire ! Il est clair que nos missions humanitaires doivent éviter Ostende.

Comment la législation fédérale sera-t-elle renforcée dans le cadre de la politique proactive afin de mettre fin au commerce illégal des armes légères, entre autres via Ostende ?

Début 1999, un comité interdépartemental de lutte contre le commerce illégal d'armes a été créé et élargi aux magistrats nationaux. Quels en sont les résultats jusqu'à présent ?

Depuis janvier 1997, une enquête est en cours sur le trafic illégal d'armes pratiqué à Ostende, entre autres par les différentes sociétés du ressortissant russe Viktor Bouts. Quel en est le résultat ? Les parquets de Bruges, Anvers et Bruxelles collaborent-ils ? De quelle façon les services de douane ont-ils amélioré les contrôles ? Quelles propositions ont déjà été présentées aux instances européennes ? Cette matière ne doit-elle pas également être traitée par la commission du Sénat qui se penche sur la criminalité organisée ?

Financiën aan zijn antwoord op de schriftelijke vraag van kamerlid Leterme van 3 februari over de douanediens. Daarin staat: "Voor de documenten van de Oostende-haven en -luchthaven zijn geen statistieken voorhanden". Dat betekent dat men al jaren weet dat in Oostende illegale wapentransporten plaatsvinden maar men heeft er geen cijfers van. Dat is merkwaardig.

De belangrijkste oorzaak is dat de Europese wetgeving terzake nog altijd vol gaten zit en dat de internationale controleorganismen ongestoord hun oncontroleerbare wegen kunnen gaan! Tijdens het Belgische voorzitterschap van de Europese Unie moet ons land proberen daar iets aan te doen. Inzake de illegale wapenhandel kan de conclusie alleen zijn dat het systeem grondig moet worden aangepakt of dat de Oostendse luchthaven 's nachts en in het weekend gesloten wordt voor alle vrachtvervoer. Dat zou dan toch een eerste stap in de goede richting zijn.

De toestand blijft erg. Wie er de studie "the arms Fixers" van Brian Woord en Johan Peleman, in 1999 uitgegeven door het International Peace Research Instituut van Oslo op naslaat, komt op bijna elke pagina verwijzingen naar Oostende tegen. Oostende blijkt inderdaad de draaischijf van de illegale wapentrafiëken te zijn geweest en is het jammer genoeg nog steeds, spijts de jarenlange onderzoeken door het departement van Justitie.

Dit is een schande voor ons land en er moet zo spoedig mogelijk een einde aan worden gemaakt. En dat kan want de luchthaven kan op bepaalde momenten worden gesloten voor alle vrachtverkeer. Het PRIO-rapport beweert zelfs dat handelaars de bevoorradingskanalen van VN-operaties en van humanitaire organisaties misbruiken voor hun wapenhandelsactiviteiten. De vliegtuigen die wapens naar Sierra Leone brengen, sturen er ook humanitaire hulp naartoe. Erger kan niet!

Het is dan ook duidelijk dat onze Belgische humanitaire zendingen Oostende moeten vermijden en zeker bepaalde maatschappijen die twee keer munt slaan uit het oorlogsgeweld.

We zouden een opsomming kunnen geven van alle maatschappijen, tussenpersonen, trafiëken enz.. die Oostende gebruikt hebben of nog gebruiken. De douanediens en de diens van Justitie zullen die echter ook wel kennen.

Hoe zal de federale wetgeving worden versterkt in het raam van het pro-actief beleid om een einde te kunnen maken aan de illegale handel in kleine wapens, ondermeer via Oostende?

Begin 1999 werd een interdepartementaal comité voor de illegale wapenhandel opgericht en uitgebreid met de nationaal magistraten. Wat zijn daarvan tot op heden de resultaten?

Sinds januari 1997 loopt een onderzoek, bevolen door de Minister Buitenlandse Zaken, naar de illegale Oostendse wapentrafiëken, ondermeer door de verschillende maatschappijen van de Rus Viktor Bouts. Wat is daarvan het resultaat en wanneer wordt het afgerond? Werken de parketten van Brugge, Antwerpen en Brussel samen? Wat zijn daarvan de resultaten? Op welke wijze hebben de douanediens in de voorbije jaren hun greep op de controle verhoogd en welke zijn de resultaten en de verdere beleidsopties terzake? Welke voorstellen werden reeds

M. André Flahaut, ministre de la Défense. – *La question du trafic d'armes et du rôle de notre pays en tant que plaque tournante est l'un des grands problèmes de société auquel les gouvernements successifs ont régulièrement été confrontés.*

Le problème des armes en général est l'une des priorités du gouvernement actuel et le projet 26 du plan fédéral de sécurité et de politique pénitentiaire a pour but de revoir cette problématique dans son ensemble.

Je déposerai au Parlement, avant la fin de l'année, un projet de loi modifiant considérablement la loi du 3 janvier 1933. Il aura pour but d'assurer un encadrement et un contrôle des intermédiaires établis en Belgique qui font le commerce des armes ou exercent une activité commerciale en rapport avec l'importation, l'exportation et le transit des armes, et plus spécialement des armes légères. Cette loi permettra de mener une politique proactive.

Le comité interdépartemental de lutte contre le trafic d'armes ne s'est pas réuni régulièrement depuis le début de la législature actuelle. La réunion prévue le 6 juin a été reportée. Ce comité est placé sous l'autorité du ministre des Affaires étrangères.

Je ne puis répondre pour le moment à la question portant sur les activités du ressortissant russe. J'y répondrai ultérieurement.

Il est évident que tous les parquets du pays collaborent dans la lutte contre le trafic d'armes. Le magistrat national attache une grande importance à ce problème et est membre du comité interdépartemental.

La loi du 5 août 1991 règle les transports internationaux d'armes de guerre et de matériel militaire tant intracommunautaires qu'extracommunautaires ainsi que les transports d'armes légères sur le plan extracommunautaire. Ces derniers sont régis par la directive européenne 91/477 entrée en vigueur en 1994.

Étant donné qu'une directive n'a en principe aucun effet direct avant d'avoir été transposée en droit national, il n'y a aucune base juridique permettant d'appliquer les règles de la loi du 5 août 1991 sur les transports d'armes légères au sein de la Communauté européenne. En raison du principe de légalité, il est impossible de poursuivre et de sanctionner les infractions à cette réglementation.

Nous sommes également impuissants face aux trafiquants d'armes qui se limitent aux armes légères et ne commettent pas d'infractions à d'autres lois. Il est donc urgent de transposer entièrement cette directive en droit belge.

En raison de cette absence de transposition, les poursuites ne peuvent avoir lieu qu'au plan extracommunautaire. Mais, il y a également des raisons pour lesquelles les poursuites ne peuvent plus avoir lieu pour les infractions au plan intracommunautaire. En effet, selon la loi de 1991, la compétence en matière de poursuites est réglée par la loi générale en matière de douanes et accises, laquelle attribue celle-ci exclusivement à la douane. Or, cette dernière ne peut

voorgelegd aan de Europese overheden en met welke resultaten? Moet dit onderwerp niet worden toegevoegd aan de onderzoeken van de Senaatscommissie die de georganiseerde criminaliteit bestudeert?

De heer André Flahaut, minister van Landsverdediging. – De problematiek van de wapentrafiëk, met ons land als draaischijf, vormt één van de grootste problemen van de maatschappij waarmee de opeenvolgende regeringen met de regelmaat van een klok geconfronteerd worden.

Het probleem van de wapens, in het algemeen, vormt één van de prioriteiten van de huidige regering en het project 26 van het federaal veiligheids- en detentieplan heeft tot doel deze problematiek in zijn geheel te herzien.

Voor het einde van het jaar zal ik in het Parlement een ontwerp van wet indienen die de Wet van 3 januari 1933 beduidend wijzigt. Een van de pistes zal het verzekeren van een omkadering zijn van en een toezicht zijn op de in België gevestigde tussenpersonen die wapens verhandelen of die handelsactiviteiten uitoefenen die verband houden met de invoer, de uitvoer en de doorvoer van wapens, en meer bepaald van lichte wapens in ons land. Deze wet zal het mogelijk maken een pro-actief beleid te voeren.

De interdepartementale groep in de strijd tegen de wapentrafiëk is op onregelmatige basis sedert het begin van de huidige legislatuur samengekomen. Een vergadering diende plaats te vinden op 6 juni maar is uitgesteld en werd nog niet opnieuw samengeropen. Deze groep staat onder het gezag van de Minister van Buitenlandse Zaken.

Ik verkeer momenteel nog niet in de mogelijkheid om op de derde vraag te antwoorden. Het bevoegde parket heeft de gevraagde inlichting nog niet aan mijn kabinet kunnen verstrekken. Ik zal later op deze vraag antwoorden.

Het spreekt voor zich dat het geheel van de parketten van dit land, en niet enkel die van Brussel, Brugge en Antwerpen, samenwerken in de strijd tegen de wapentrafiëk. Meerdere dossiers die handelen over de onwettige wapenverkoop worden momenteel onderzocht bij het Parket te Luik. De nationale magistraat hecht eveneens een bijzondere aandacht aan dit probleem en is daarenboven lid van het interdepartementale Comité tegen de wapentrafiëk.

De wet van 5 augustus 1991 regelt de internationale transporten van oorlogswapens en militair materieel zowel op intracommunautair als extracommunautair vlak en de transporten van lichtere wapens op extracommunautair vlak. De laatstgenoemde transporten worden beheerst door de Europese Richtlijn 91/477/EEG die sinds 1994 in werking is getreden.

Aangezien een richtlijn in principe geen directe werking heeft zonder formele omzetting ervan in nationaal recht, is er ook geen wettelijke grond meer voor de toepassing van de regels van de wet van 5 augustus 1991 op de transporten van lichte wapens binnen de Gemeenschap. Gelet op het legaliteitsbeginsel is het bijgevolg onmogelijk inbreuken op deze reglementering te vervolgen en te bestraffen. Hiermee worden al twee belangrijke problemen duidelijk. Ons land kan door de Europese instanties worden vervolgd wegens de niet volledige omzetting van deze richtlijn. Bovendien staan we machteloos tegenover wapentrafiëkanten die zich beperken tot

intervenir que pour les importations, les exportations et le transit, ce qui n'est juridiquement plus possible au plan intracommunautaire depuis la création du marché interne et l'ouverture des frontières en 1993. La douane ne peut donc plus agir à ce niveau.

Le ministère de la Justice, les magistrats nationaux et le ministère de l'Intérieur ont émis des suggestions à cet égard et un projet de loi sera déposé au Parlement. A ma connaissance, depuis la directive de 1991, plus aucune proposition n'avait été formulée en la matière par les autorités belges. Compte tenu du fait que la directive européenne 91/477 semble suffisante mais doit encore être complètement transposée en droit belge et qu'un projet de loi sera prochainement déposé au Parlement, il ne me semble pas opportun de saisir de ce problème la commission du Sénat qui traite de la criminalité organisée.

M. Michiel Maertens (AGALEV). – *La réponse du ministre m'a donné la chair de poule. Ce qui est en chantier est tout à fait positif, mais la situation décrite par le ministre montre que nous sommes en plein vide juridique et qu'il y a beaucoup à faire.*

Je comprends maintenant pourquoi les contrôles de douane sont aussi peu fréquents et j'espère que des progrès seront rapidement accomplis sur ce plan.

Je constate que le comité interdépartemental se réunit trop peu et que le problème du fameux marchand d'armes n'a pas encore été résolu.

Des progrès importants ont été accomplis. C'est la première fois qu'une réponse aussi claire est donnée. On peut espérer que des mesures seront encore prises sous cette législature. Nous ne pouvons plus accepter que des compagnies qui, par exemple, acheminent l'aide humanitaire au Sierra Leone fournissent quelques semaines plus tard des armes aux mêmes personnes.

lichte wapens en geen inbreuken begaan op andere wetten. Om deze redenen alleen al is een wetgevend optreden dringend aangewezen, waarbij de richtlijn volledig en expliciet in Belgisch recht wordt omgezet.

Meer specifiek stelt zich dan het probleem van de vervolgingsbevoegdheid voor inbreuken op de wet van 5 augustus 1991. Vermits de richtlijn niet is omgezet, kan er alleen op extracommunautair vlak worden vervolgd. Maar ook om nog andere redenen kunnen geen vervolgingen meer worden ingesteld voor inbreuken op intracommunautair vlak.

De wet van 1991 verwijst in haar artikel 10 inzake de vervolgingsbevoegdheid uitdrukkelijk naar de algemene wet inzake douane en accijnzen, die deze bevoegdheid exclusief aan de douane toekent. Hoewel voor de opsporing en vaststelling van de feiten alle bevoegde diensten mogen optreden, mag alleen de douane vervolgen. Maar zij kan alleen optreden bij in-, uit- of doorvoer, wat intracommunautair juridisch niet meer mogelijk is sinds de creatie van de interne markt en de openstelling van de grenzen in 1993.

Dit verklaart waarom de douane krachtens de algemene regels niet meer kan optreden tegen inbreuken op intracommunautair vlak.

Het departement van Justitie, de nationale magistraten en het departement van Binnenlandse Zaken hebben in het recente verleden hieromtrent suggesties gedaan en hoewel de douane inmiddels op dit standpunt teruggekomen schijnt te zijn, heeft de Minister van Economische Zaken er geen gevolg aan gegeven.

Bij het Parlement zal een wetsontwerp worden ingediend. Bij mijn weten werd sedert de richtlijn van 1991 door de Belgische autoriteiten geen enkel voorstel geformuleerd in deze materie. Rekening houdend met de Europese Richtlijn 91/477 die toereikend lijkt maar die volledig in ons Belgisch recht moet worden omgezet en het ontwerp van wet dat binnenkort bij het Parlement zal worden ingediend, lijkt het mij niet opportuun om dit probleem aanhangig te maken bij de Senaatscommissie die zich bezighoudt met de georganiseerde criminaliteit.

De heer Michiel Maertens (AGALEV). – Ik heb kippenvol gekregen van het ontluisterend duidelijk antwoord van de minister.

Wat op stapel staat, is zeer goed, maar de situatie die de minister schetst, toont aan dat we ons in een vacuüm bevinden. Er is nog heel wat werk voor de boeg.

Ik begrijp nu waarom er zo weinig douanecontroles gebeuren, maar niettemin hoop ik dat op dit vlak snel vorderingen worden gemaakt. Ik stel vast dat het interdepartementaal comité tegen de wapentrafiëk te weinig vergadert en dat voor de problematiek van de fameuze wapenhandelaar nog geen oplossing werd gevonden.

Ik noteer de enorme vooruitgang. Het is de eerste keer dat zo'n duidelijk antwoord wordt gegeven. Hopelijk worden ook nog in deze legislatuur maatregelen genomen. Dat maatschappijen die, bijvoorbeeld aan Sierra Leone, humanitaire hulp leveren enkele weken later aan dezelfde mensen wapens bezorgen, kan niet langer worden geduld.

Nous portons une énorme responsabilité et si nous progressons sur ce plan, nous pourrions sauver des milliers de vies humaines.

– **L'incident est clos.**

**Demande d'explications de
Mme Clotilde Nyssens au ministre de la
Justice sur «l'arrêté royal en matière
d'analyse ADN qui devrait être pris» (n° 2-
194)**

Mme Clotilde Nyssens (PSC). – La loi du 22 mars 1999, relative à la procédure d'identification par analyse ADN en matière pénale, a été publiée le 20 mai 1999. Cela fait donc plus d'un an mais on attend toujours son application. En effet, les arrêtés royaux prévus par cette loi ne sont toujours pas publiés. Des magistrats s'en inquiètent. Cette loi peut être d'une grande utilité dans le domaine pénal car elle sert à identifier, grâce à l'analyse de l'ADN, des matières et des échantillons. Ce nouveau mode de preuve pourrait être extrêmement utile pour prévoir les nouveaux modes d'opération de la Justice.

Selon mes informations, les arrêtés prévus par cette loi n'ont toujours pas été finalisés. Un projet d'arrêté royal, déjà demandé par M. Van Parys, préparé par l'administration, l'INCC et des professeurs d'université, aurait été transmis au ministre en septembre dernier.

Je crois avoir lu aussi que, dans la première version du plan de sécurité, un projet d'arrêté royal était presque prêt et devrait être incessamment soumis à la signature royale. Mais je ne vois toujours rien venir. Dans la dernière version du plan de sécurité, il n'est pas fait état de cet arrêté royal. Je m'en inquiète. Je suppose que cette matière n'est pas devenue « accessoire » pour le ministre de la Justice.

Je souhaite, par conséquent, interroger le ministre sur les raisons du retard de l'adoption des arrêtés royaux prévus par la loi. Existe-t-il des obstacles à leur rédaction ? Ou le ministre peut-il m'annoncer que ces arrêtés seront prêts dans les plus brefs délais ?

M. André Flahaut, ministre de la Défense. – Je vous donne lecture de la réponse préparée par le ministre de la Justice.

Je peux rassurer l'honorable membre : l'arrêté royal portant exécution de la loi relative à la procédure d'identification par analyse ADN est en voie de finalisation. C'est très certainement une priorité de ce gouvernement.

En décembre 1999, j'ai reçu, via l'administration, un texte contenant une proposition d'arrêtés d'exécution, texte débattu et évalué dans le cadre de nos objectifs et estimé insuffisant pour la politique visée.

Cet arrêté royal a pris plus de temps que prévu car il vise à corriger des erreurs contenues dans la loi.

En outre, nous avons dû également prévoir des conditions auxiliaires pour ce qui est des critères de qualité des laboratoires. Les objectifs devront, en effet, s'inscrire dans le cadre du Plan fédéral de sécurité et de politique pénitentiaire

Wij dragen een enorme verantwoordelijkheid. Als we op dit vlak vooruitgang boeken, zullen we duizenden mensenlevens kunnen redden.

Ik dank alleszins de minister voor zijn schitterend antwoord.

– **Het incident is gesloten.**

**Vraag om uitleg van
mevrouw Clotilde Nyssens aan de minister
van Justitie over «het koninklijk besluit
inzake DNA-analyse dat zou moeten
genomen worden» (nr. 2-194)**

Mevrouw Clotilde Nyssens (PSC). – De wet van 22 maart 1999 betreffende de identificatieprocedure via DNA-analyse in strafzaken werd gepubliceerd op 20 mei 1999. De uitvoeringsbesluiten werden evenwel nog steeds niet gepubliceerd. De magistraten zijn daarover ongerust. De wet kan immers zeer nuttig zijn. Volgens mijn informatie zijn de besluiten nog steeds niet klaar. Een ontwerp dat door de administratie, de NICC en universiteitsprofessoren werd voorbereid, zou in september aan de minister zijn voorgelegd. Ik meen in de eerste versie van het veiligheidsplan te hebben gelezen dat een ontwerp van besluit bijna klaar was. Maar ik zie nog steeds niets verschijnen. In de jongste versie van het plan wordt niet over het besluit gesproken. Dat maakt me ongerust. Deze materie is toch niet bijkomstig geworden voor de minister van Justitie?

Wat zijn de redenen voor de vertraging van deze besluiten? Zijn er hinderpalen? Kan de minister aankondigen dat de besluiten weldra klaar zijn?

De heer André Flahaut, minister van Landsverdediging. – Ik lees het antwoord van de minister van Justitie.

Ik kan het geachte lid geruststellen. Het koninklijk besluit tot uitvoering van de wet betreffende de identificatieprocedure via DNA-analyse is bijna klaar. Het is wel degelijk een prioriteit van deze regering.

In december 1999 ontving ik een voorstel van besluit dat niet voldeed. Het besluit vereist meer tijd dan verwacht, omdat het vergissingen in de wet wil rechtzetten. We hebben ook aanvullende voorwaarden moeten opstellen voor de kwaliteitscriteria van de laboratoria. De doelstellingen moeten kaderen in het federaal plan inzake veiligheid en penitentiair beleid dat inmiddels werd goedgekeurd. De wetenschappelijke basis en deze onderzoeken moeten gebeuren in centra waarvan de kwaliteit minstens wordt gewaarborgd door Beltest.

approuvé entre-temps. Comme vous le savez, la recherche médico-légale devra être étayée par une solide base scientifique et les examens médico-légaux devront être effectués dans des centres où la qualité sera garantie au minimum par l'accréditation Beltest.

Quant aux grandes lignes, je puis uniquement vous dire que cet arrêté royal contiendra les arrêtés d'exécution et qu'il doit, dès lors, suivre le texte de base de la loi du 22 mars 1999.

Actuellement, le projet est pour ainsi dire prêt et sera soumis prochainement pour avis au Conseil d'État et à la commission pour la protection de la vie privée.

Cela ne signifie toutefois pas qu'il soit impossible de comparer aujourd'hui des résultats d'analyses d'ADN prélevé dans diverses enquêtes. En effet, ce qui n'est pas explicitement interdit est autorisé. C'est au juge d'instruction d'en décider dans sa réquisition. Au sein des laboratoires, une méthodologie technologique générale permettant de comparer les résultats ADN entre les laboratoires a été convenue de manière informelle, également à la demande du magistrat requérant.

Ces matières techniques seront réglées dans cet arrêté royal qui est pratiquement prêt.

Mme Clotilde Nyssens (PSC). – Je me réjouis d'apprendre que l'arrêté est pratiquement finalisé. Je lirai le *Moniteur belge* avec attention pour guetter sa publication mais j'entends bien qu'il est actuellement au Conseil d'État ou qu'il est sur le point d'y être envoyé ; il doit aussi être soumis à la Commission de la protection de la vie privée. Sa publication n'est donc pas encore pour demain.

M. André Flahaut, ministre de la Défense. – Effectivement.

– **L'incident est clos.**

M. le président. – L'ordre du jour de la présente séance est ainsi épuisé.

La prochaine séance aura lieu le mercredi 12 juillet 2000 à 14 h.

(La séance est levée à 21 h.)

Excusés

Mme van Kessel, pour raisons de santé, M. Destexhe, à l'étranger, MM. Istasse, Colla, Geens, Kelchtermans et Van den Brande, en mission à l'étranger, MM. Tobback, Moens et Mahassine, pour d'autres devoirs, demandent d'excuser leur absence à la présente séance.

– **Pris pour information.**

Over de krachtlijnen kan ik enkel zeggen dat het KB de uitvoeringsbesluiten zal bevatten en dat het dus de wettekst moet volgen. Het ontwerp is zo goed als klaar en wordt weldra voor advies aan de Raad van State en de commissie voor de bescherming van de privé-levenssfeer toegezonden.

Het is niet onmogelijk vandaag reeds de resultaten van DNA-analyses in strafonderzoeken te vergelijken. Wat niet uitdrukkelijk is verboden, is immers toegelaten. De onderzoeksrechter oordeelt daarover. Tussen de laboratoria werd op informele wijze een methodologie afgesproken om DNA-resultaten te vergelijken. Die technische materie wordt geregeld in het KB dat bijna klaar is.

Mevrouw Clotilde Nyssens (PSC). – *Ik ben verheugd dat het besluit bijna klaar is. Ik noteer dat het nu bij de Raad van State is of dat het er naar toe wordt gestuurd. Het moet ook naar de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer. De publicatie is dus nog niet voor morgen.*

De heer André Flahaut, minister van Landsverdediging. – *Inderdaad.*

– **Het incident is gesloten.**

De voorzitter. – De agenda van deze vergadering is afgewerkt.

De volgende vergadering vindt plaats op woensdag 12 juli 2000 om 14 uur.

(De vergadering wordt gesloten om 21 uur.)

Berichten van verhindering

Afwezig met bericht van verhindering: mevrouw van Kessel, om gezondheidsredenen, de heer Destexhe, in het buitenland, de heren Istasse, Colla, Geens, Kelchtermans en Van den Brande, met opdracht in het buitenland, de heren Tobback, Moens en Mahassine, wegens andere plichten.

– **Voor kennisgeving aangenomen.**

Annexe

Votes nominatifs

Vote n° 1

Présents: 49
 Pour: 12
 Contre: 30
 Abstentions: 7

Pour

Michel Barbeaux, Ludwig Caluwé, Georges Dallemagne, Sabine de Bethune, Mia De Schamphelaere, Clotilde Nyssens, Erika Thijs, René Thissen, Hugo Vandenberghe, Chris Vandenbroeke, Patrik Vankrunkelsven, Magdeleine Willame-Boonen.

Contre

Christine Cornet d'Elzius, Mohamed Daif, Olivier de Clippele, Armand De Decker, Paul De Grauwe, Jacinta De Roeck, Jacques Devolder, Josy Dubié, Jean-Marie Happart, Marc Hordies, Meryem Kaçar, Mimi Kestelijn-Sierens, Marie-José Laloy, Jeannine Leduc, Kathy Lindekens, Anne-Marie Lizin, Frans Lozie, Michiel Maertens, Philippe Mahoux, Johan Malcorps, Jean-Pierre Malmendier, Philippe Moureaux, Marie Nagy, Francis Poty, Didier Ramoudt, Jan Remans, Jacques Santkin, Louis Siquet, Myriam Vanlerberghe, Iris Van Riet.

Abstentions

Jurgen Ceder, Frank Creyelman, Jacky Morael, Roeland Raes, Gerda Staveaux-Van Steenberge, Joris Van Hauthem, Wim Verreycken.

Vote n° 2

Présents: 51
 Pour: 35
 Contre: 0
 Abstentions: 16

Pour

Christine Cornet d'Elzius, Mohamed Daif, Olivier de Clippele, Armand De Decker, Paul De Grauwe, Jacinta De Roeck, Nathalie de T' Serclaes, Jacques Devolder, Josy Dubié, Jean-Marie Happart, Marc Hordies, Meryem Kaçar, Mimi Kestelijn-Sierens, Marie-José Laloy, Jeannine Leduc, Kathy Lindekens, Anne-Marie Lizin, Frans Lozie, Michiel Maertens, Philippe Mahoux, Johan Malcorps, Jean-Pierre Malmendier, Jacky Morael, Philippe Moureaux, Marie Nagy, Francis Poty, Didier Ramoudt, Jan Remans, Jacques Santkin, Louis Siquet, Chris Vandenbroeke, Patrik Vankrunkelsven, Myriam Vanlerberghe, Vincent Van Quickenborne, Iris Van Riet.

Contre

N.

Abstentions

Michel Barbeaux, Ludwig Caluwé, Jurgen Ceder, Frank Creyelman, Georges Dallemagne, Sabine de Bethune, Mia De Schamphelaere, Clotilde Nyssens, Roeland Raes, Gerda Staveaux-Van Steenberge, Erika Thijs, René Thissen, Hugo Vandenberghe, Joris Van Hauthem, Wim Verreycken, Magdeleine Willame-Boonen.

Vote n° 3

Bijlage

Naamstemmingen

Stemming nr. 1

Aanwezig: 49
 Voor: 12
 Tegen: 30
 Onthoudingen: 7

Voor

Tegen

Onthoudingen

Stemming nr. 2

Aanwezig: 51
 Voor: 35
 Tegen: 0
 Onthoudingen: 16

Voor

Tegen

Onthoudingen

Stemming nr. 3

Présents: 54
 Pour: 48
 Contre: 0
 Abstentions: 6

Aanwezig: 54
 Voor: 48
 Tegen: 0
 Onthoudingen: 6

Pour

Voor

Michel Barbeaux, Ludwig Caluwé, Christine Cornet d'Elzius, Mohamed Daif, Georges Dallemagne, Sabine de Bethune, Olivier de Clippele, Armand De Decker, Paul De Grauwe, Jacinta De Roeck, Mia De Schamphelaere, Nathalie de T' Serclaes, Jacques Devolder, Josy Dubié, Paul Galand, Jean-Marie Happart, Marc Hordies, Meryem Kaçar, Mimi Kestelijn-Sierens, Marie-José Laloy, Jeannine Leduc, Kathy Lindekens, Anne-Marie Lizin, Frans Lozie, Michiel Maertens, Philippe Mahoux, Johan Malcorps, Jean-Pierre Malmendier, Philippe Monfils, Jacky Morael, Philippe Moureaux, Marie Nagy, Clotilde Nyssens, Francis Poty, Didier Ramoudt, Jan Remans, Jacques Santkin, Louis Siquet, Erika Thijs, René Thissen, Hugo Vandenberghe, Chris Vandembroeke, Patrik Vankrunkelsven, Myriam Vanlerberghe, Vincent Van Quickenborne, Iris Van Riet, Magdeleine Willame-Boonen, Alain Zenner.

Contre

Tegen

N.

Abstentions

Onthoudingen

Jurgen Ceder, Frank Creyelman, Roeland Raes, Gerda Staveaux-Van Steenberge, Joris Van Hauthem, Wim Verreycken.

Vote n° 4

Stemming nr. 4

Présents: 54
 Pour: 54
 Contre: 0
 Abstentions: 0

Aanwezig: 54
 Voor: 54
 Tegen: 0
 Onthoudingen: 0

Pour

Voor

Michel Barbeaux, Ludwig Caluwé, Jurgen Ceder, Christine Cornet d'Elzius, Frank Creyelman, Mohamed Daif, Georges Dallemagne, Sabine de Bethune, Olivier de Clippele, Armand De Decker, Paul De Grauwe, Jacinta De Roeck, Mia De Schamphelaere, Nathalie de T' Serclaes, Jacques Devolder, Josy Dubié, Paul Galand, Jean-Marie Happart, Marc Hordies, Meryem Kaçar, Mimi Kestelijn-Sierens, Marie-José Laloy, Jeannine Leduc, Kathy Lindekens, Anne-Marie Lizin, Frans Lozie, Michiel Maertens, Philippe Mahoux, Johan Malcorps, Jean-Pierre Malmendier, Philippe Monfils, Jacky Morael, Philippe Moureaux, Marie Nagy, Clotilde Nyssens, Francis Poty, Roeland Raes, Didier Ramoudt, Jan Remans, Jacques Santkin, Louis Siquet, Gerda Staveaux-Van Steenberge, Erika Thijs, René Thissen, Hugo Vandenberghe, Chris Vandembroeke, Joris Van Hauthem, Patrik Vankrunkelsven, Myriam Vanlerberghe, Vincent Van Quickenborne, Iris Van Riet, Wim Verreycken, Magdeleine Willame-Boonen, Alain Zenner.

Contre

Tegen

N.

Abstentions

Onthoudingen

N.

Vote n° 5

Stemming nr. 5

Présents: 53
 Pour: 25
 Contre: 19
 Abstentions: 9

Aanwezig: 53
 Voor: 25
 Tegen: 19
 Onthoudingen: 9

Pour

Voor

Michel Barbeaux, Ludwig Caluwé, Mohamed Daif, Georges Dallemagne, Sabine de Bethune, Olivier de Clippele, Armand De Decker, Mia De Schampelaere, Jean-Marie Happart, Kathy Lindekens, Anne-Marie Lizin, Philippe Mahoux, Jean-Pierre Malmendier, Philippe Moureaux, Clotilde Nyssens, Francis Poty, Jacques Santkin, Louis Siquet, Erika Thijs, Hugo Vandenberghe, Chris Vandenbroeke, Patrik Vankrunkelsven, Myriam Vanlerberghe, Vincent Van Quickenborne, Magdeleine Willame-Boonen.

Contre

Tegen

Christine Cornet d'Elzius, Paul De Grauwe, Jacinta De Roeck, Jacques Devolder, Josy Dubié, Paul Galand, Marc Hordies, Meryem Kaçar, Mimi Kestelijn-Sierens, Marie-José Laloy, Jeannine Leduc, Frans Lozie, Michiel Maertens, Johan Malcorps, Jacky Morael, Marie Nagy, Didier Ramoudt, Jan Remans, Alain Zenner.

Abstentions

Onthoudingen

Jurgen Ceder, Frank Creyelman, Nathalie de T' Serclaes, Philippe Monfils, Roeland Raes, Gerda Staveaux-Van Steenberge, René Thissen, Joris Van Hauthem, Wim Verreycken.

Vote n° 6

Stemming nr. 6

Présents: 54

Aanwezig: 54

Pour: 29

Voor: 29

Contre: 16

Tegen: 16

Abstentions: 9

Onthoudingen: 9

Pour

Voor

Michel Barbeaux, Ludwig Caluwé, Mohamed Daif, Georges Dallemagne, Sabine de Bethune, Olivier de Clippele, Armand De Decker, Paul De Grauwe, Mia De Schampelaere, Jacques Devolder, Jean-Marie Happart, Marie-José Laloy, Jeannine Leduc, Kathy Lindekens, Anne-Marie Lizin, Philippe Mahoux, Jean-Pierre Malmendier, Philippe Moureaux, Clotilde Nyssens, Francis Poty, Didier Ramoudt, Jan Remans, Jacques Santkin, Louis Siquet, Erika Thijs, Hugo Vandenberghe, Myriam Vanlerberghe, Iris Van Riet, Magdeleine Willame-Boonen.

Contre

Tegen

Christine Cornet d'Elzius, Jacinta De Roeck, Josy Dubié, Paul Galand, Marc Hordies, Meryem Kaçar, Mimi Kestelijn-Sierens, Frans Lozie, Michiel Maertens, Johan Malcorps, Jacky Morael, Marie Nagy, Chris Vandenbroeke, Patrik Vankrunkelsven, Vincent Van Quickenborne, Alain Zenner.

Abstentions

Onthoudingen

Jurgen Ceder, Frank Creyelman, Nathalie de T' Serclaes, Philippe Monfils, Roeland Raes, Gerda Staveaux-Van Steenberge, René Thissen, Joris Van Hauthem, Wim Verreycken.

Dépôt de propositions

Propositions de loi

Article 81 de la Constitution

Proposition de loi modifiant l'article 42 des lois coordonnées du 16 mars 1968 relatives à la police de la circulation routière (de M. Philippe Monfils; Doc. 2-501/1).

Proposition de loi modifiant l'article 298 du Code des impôts sur les revenus 1992 (de M. Olivier de Clippele; Doc. 2-505/1).

- Ces propositions seront traduites, imprimées et distribuées.
- Il sera statué ultérieurement sur la prise en considération.

Indiening van voorstellen

Wetsvoorstellen

Artikel 81 van de Grondwet

Wetsvoorstel tot wijziging van artikel 42 van de gecoördineerde wetten van 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer (van de heer Philippe Monfils; Gedr. St. 2-501/1).

Wetsvoorstel tot wijziging van artikel 298 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 (van de heer Olivier de Clippele; Gedr. St. 2-505/1).

- Deze voorstellen zullen worden vertaald, gedrukt en rondgedeeld.
- Er zal later over de inoverwegingneming worden beslist.

Proposition de résolution

Proposition de résolution relative au droit au retour des réfugiés palestiniens (de M. Michiel Maertens et consorts; Doc. 2-507/1).

- Cette proposition sera traduite, imprimée et distribuée.
- Il sera statué ultérieurement sur la prise en considération.

Propositions prises en considération**Propositions de loi**Article 81 de la Constitution

Proposition de loi insérant un article 19bis dans la loi du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs (de M. Philippe Monfils; Doc. 2-427/1).

- Envoi à la commission des Finances et des Affaires économiques.

Proposition de loi relative au cumul entre une pension de survie et une indemnité pour cause de maladie, d'invalidité ou de chômage involontaire (de M. René Thissen; Doc. 2-428/1).

- Envoi à la commission des Affaires sociales.

Proposition de loi modifiant l'article 518 du Code des impôts sur les revenus 1992 en ce qui concerne l'indexation des revenus cadastraux (de M. Olivier de Clippele; Doc. 2-455/1).

- Envoi à la commission des Finances et des Affaires économiques.

Proposition de loi relative au statut du sportif rémunéré (de M. Jean-Marie Dedecker; Doc. 2-462/1).

- Envoi à la commission des Affaires sociales.

Proposition de loi relative au contrat de soins médicaux et aux droits du patient (de Mme Ingrid van Kessel; Doc. 2-486/1).

- Envoi à la commission des Affaires sociales.

Proposition de loi modifiant l'article 66 de la loi provinciale et insérant un article 242bis dans la nouvelle loi communale, en ce qui concerne le programme de politique générale (de M. Paul Wille et consorts; Doc. 2-490/1).

- Envoi à la commission de l'Intérieur et des Affaires administratives.

Proposition de loi complétant la loi sur les hôpitaux, coordonnée le 7 août 1987, en ce qui concerne le droit de plainte du patient (de Mme Ingrid van Kessel; Doc. 2-492/1).

Voorstel van resolutie

Voorstel van resolutie betreffende het recht op terugkeer voor de Palestijnse vluchtelingen (van de heer Michiel Maertens c.s.; Gedr. St. 2-507/1).

- Dit voorstel zal worden vertaald, gedrukt en rondgedeeld.
- Er zal later over de inoverwegingneming worden beslist.

In overweging genomen voorstellen**Wetsvoorstellen**Artikel 81 van de Grondwet

Wetsvoorstel tot invoeging van een artikel 19bis in de wet van 21 november 1989 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen (van de heer Philippe Monfils; Gedr. St. 2-427/1).

- Verzonden naar de commissie voor de Financiën en voor de Economische Aangelegenheden.

Wetsvoorstel betreffende de cumulatie van een overlevingspensioen en een uitkering wegens ziekte, invaliditeit of onvrijwillige werkloosheid (van de heer René Thissen; Gedr. St. 2-428/1).

- Verzonden naar de commissie voor de Sociale Aangelegenheden.

Wetsvoorstel tot wijziging van artikel 518 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 wat de indexering van de kadastrale inkomens betreft (van de heer Olivier de Clippele; Gedr. St. 2-455/1).

- Verzonden naar de commissie voor de Financiën en voor de Economische Aangelegenheden.

Wetsvoorstel betreffende het statuut van de betaalde sportbeoefenaar (van de heer Jean-Marie Dedecker; Gedr. St. 2-462/1).

- Verzonden naar de commissie voor de Sociale Aangelegenheden.

Wetsvoorstel betreffende het medisch zorgcontract en de rechten van de patiënt (van mevrouw Ingrid van Kessel; Gedr. St. 2-486/1).

- Verzonden naar de commissie voor de Sociale Aangelegenheden.

Wetsvoorstel tot wijziging van artikel 66 van de provinciewet en tot invoeging van een artikel 242bis in de nieuwe gemeentewet, inzake het beleidsprogramma (van de heer Paul Wille c.s.; Gedr. St. 2-490/1).

- Verzonden naar de commissie voor de Binnenlandse Zaken en voor de Administratieve Aangelegenheden.

Wetsvoorstel tot aanvulling, wat het klachtrecht van de patiënt betreft, van de wet op de ziekenhuizen, gecoördineerd op 7 augustus 1987 (van mevrouw Ingrid van Kessel; Gedr. St. 2-492/1).

– **Envoi à la commission des Affaires sociales.**

Composition de commissions

Le Sénat est saisi de demandes tendant à modifier la composition de certaines commissions :

À la commission des Affaires sociales:

M. Ludwig CALUWÉ remplacerait M. Réginald Moreels comme membre effectif;

Mme Mimi KESTELIJN-SIERENS remplacerait Mme Jeannine Leduc comme membre suppléant;

À la commission des Finances et des Affaires économiques :

Mme Jeannine LEDUC remplacerait M. Jan Remans comme membre suppléant.

Demandes d'explications

Le Bureau a été saisi des demandes d'explications suivantes:

de Monsieur Johan **MALCORPS** au Vice-Premier Ministre et Ministre du Budget, de l'Intégration sociale et de l'Économie sociale et au Ministre des Finances sur «*la baisse de la TVA pour les centres de recyclage et les autres établissements à but social*» (n° 2-195)

de Monsieur Alain **DESTEXHE** au Ministre des Finances et au Ministre des Télécommunications et des Entreprises et Participations publiques sur «*le Berlaymont*» (n° 2-197)

de Monsieur Michiel **MAERTENS** au Ministre de la Protection de la consommation, de la Santé publique et de l'Environnement sur «*l'absence d'arrêtés d'exécution de la loi du 20 janvier 1999 portant protection du milieu marin et l'application des directives de l'Union européenne en la matière*» (n° 2-199)

de Monsieur Georges **DALLEMAGNE** au Ministre de l'Économie et de la Recherche scientifique sur «*la brevetabilité des gènes humains*» (n° 2-200)

– **Ces demandes sont envoyées à la séance plénière.**

Évocation

Par message du 30 juin 2000, le Sénat a informé la Chambre des représentants de la mise en œuvre, ce même jour, de l'évocation :

Projet de loi modifiant diverses dispositions relatives au régime de l'indemnisation automatique des usagers de la route les plus vulnérables et des passagers de véhicules (Doc. 2-478/1).

– **Le projet de loi a été envoyé à la commission des Finances et des Affaires économiques.**

– **Verzonden naar de commissie voor de Sociale Aangelegenheden.**

Samenstelling van commissies

Bij de Senaat zijn voorstellen ingediend tot wijziging van de samenstelling van sommige commissies :

In de commissie voor de Sociale Aangelegenheden:

zou de heer Ludwig CALUWÉ, de heer Réginald Moreels als effectief lid vervangen;

zou mevrouw Mimi KESTELIJN-SIERENS, mevrouw Jeannine Leduc als plaatsvervangend lid vervangen;

In de commissie voor de Financiën en voor de Economische Aangelegenheden :

zou mevrouw Jeannine LEDUC, de heer Jan Remans als plaatsvervangend lid vervangen.

Vragen om uitleg

Het Bureau heeft volgende vragen om uitleg ontvangen:

van de heer Johan **MALCORPS** aan de Vice-Eerste Minister en Minister van Begroting, Maatschappelijke Integratie en Sociale Economie en aan de Minister van Financiën over «*de BTW-verlaging voor kringloopcentra en andere instellingen met een sociaal oogmerk*» (nr. 2-195)

van de heer Alain **DESTEXHE** aan de Minister van Financiën en aan de Minister van Telecommunicatie en Overheidsbedrijven en Participaties over «*het Berlaymont-gebouw*» (nr. 2-197)

van de heer Michiel **MAERTENS** aan de Minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu over «*het ontbreken van uitvoeringsbesluiten op de wet van 20 januari 1999 ter bescherming van het mariene milieu en de toepassing van de EU-richtlijnen ter zake*» (nr. 2-199)

van de heer Georges **DALLEMAGNE** aan de Minister van Economie en Wetenschappelijk Onderzoek over «*het patenteren van menselijke genen*» (nr. 2-200)

– **Deze vragen worden naar de plenaire vergadering verzonden .**

Evocatie

De Senaat heeft bij boodschap van 30 juni 2000 aan de Kamer van volksvertegenwoordigers ter kennis gebracht dat tot evocatie is overgegaan, op die datum, van :

Wetsontwerp tot wijziging van diverse bepalingen betreffende de regeling inzake automatische vergoeding van de schade, geleden door zwakke weggebruikers en passagiers van motorrijtuigen (Gedr. St. 2-478/1).

– **Het wetsontwerp werd verzonden naar de commissie voor de Financiën en voor de Economische Aangelegenheden.**

Non-évocation

Par message du 4 juillet 2000, le Sénat a retourné à la Chambre des représentants, en vue de la sanction royale, le projet de loi non évoqué qui suit :

Projet de loi portant confirmation des arrêtés royaux des 4 décembre 1998, 30 mars 1999 et 24 juin 1999 modifiant, en matière de précompte professionnel, l'AR/CIR 92 (Doc. 2-476/1).

– **Pris pour notification.**

Messages de la Chambre

Par messages du 29 juin 2000, la Chambre des représentants a transmis au Sénat, tels qu'ils ont été adoptés en sa séance du même jour :

Article 77 de la Constitution

Projet de loi modifiant l'article 1er ter de la loi du 6 août 1931 établissant des incompatibilités et interdictions concernant les ministres, anciens ministres et ministres d'État, ainsi que les membres et anciens membres des Chambres législatives (Doc. 2-503/1).

– **Le projet de loi a été envoyé à la commission de l'Intérieur et des Affaires administratives.**

Article 78 de la Constitution

Projet de loi modifiant l'article 72, 5°, de la nouvelle loi communale (Doc. 2-502/1).

– **Le projet a été reçu le 30 juin 2000; la date limite pour l'évocation est le lundi 17 juillet 2000.**

– **La Chambre a adopté le projet le 29 juin 2000.**

Article 81 de la Constitution

Projet de loi modifiant l'article 2, alinéa 1er, de la loi du 19 juillet 1991 relative aux registres de la population et aux cartes d'identité et modifiant la loi du 8 août 1983 organisant un registre national des personnes physiques (de Mme Anne-Marie Lizin et consorts; Doc. 2-324/1).

– **Le projet a été reçu le 30 juin 2000; le délai d'examen, qui est de 15 jours conformément à l'article 79, al. 1er, de la Constitution, expire le lundi 17 juillet 2000.**

– **La Chambre a adopté le projet le 29 juin 2000.**

– **Le projet de loi a été envoyé à la commission de l'Intérieur et des Affaires administratives.**

Conseil supérieur de la Justice

Par lettre du 29 juin 2000, le président du Conseil supérieur

Non-evocatie

Bij boodschap van 4 juli 2000 heeft de Senaat aan de Kamer van volksvertegenwoordigers terugbezorgd, met het oog op de koninklijke bekrachtiging, het volgende niet geëvoceerde wetsontwerp :

Wetsontwerp houdende bekrachtiging van de koninklijke besluiten van 4 december 1998, 30 maart 1999 en 24 juni 1999 tot wijziging van het KB/WIB 92 op het stuk van de bedrijfsvoorheffing (Gedr. St. 2-476/1).

– **Voor kennisgeving aangenomen**

Boodschappen van de Kamer

Bij boodschappen van 29 juni 2000 heeft de Kamer van volksvertegenwoordigers aan de Senaat overgezonden, zoals ze ter vergadering van dezelfde dag werden aangenomen :

Artikel 77 van de Grondwet

Wetsontwerp tot wijziging van artikel 1ter van de wet van 6 augustus 1931 houdende vaststelling van de onverenigbaarheden en ontzeggingen betreffende de ministers, gewezen ministers en ministers van Staat, alsmede de leden en de gewezen leden van de Wetgevende Kamers (Gedr. St. 2-503/1).

– **Het wetsontwerp werd verzonden naar de commissie voor de Binnenlandse Zaken en voor de Administratieve Aangelegenheden.**

Artikel 78 van de Grondwet

Wetsontwerp tot wijziging van artikel 72, 5°, van de nieuwe gemeentewet (Gedr. St. 2-502/1).

– **Het ontwerp werd ontvangen op 30 juni 2000; de uiterste datum voor evocatie is maandag 17 juli 2000.**

– **De Kamer heeft het ontwerp aangenomen op 29 juni 2000.**

Artikel 81 van de Grondwet

Wetsontwerp tot wijziging van artikel 2, eerste lid, van de wet van 19 juli 1991 betreffende de bevolkingsregisters en de identiteitskaarten en tot wijziging van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen (van mevrouw Anne-Marie Lizin c.s.; Gedr. St. 2-324/1).

– **Het ontwerp werd ontvangen op 30 juni 2000; de onderzoekstermijn, die overeenkomstig artikel 79, eerste lid, van de Grondwet 15 dagen bedraagt, verstrijkt op maandag 17 juli 2000.**

– **De Kamer heeft het ontwerp aangenomen op 29 juni 2000.**

– **Het wetsontwerp werd verzonden naar de commissie voor de Binnenlandse Zaken en voor de Administratieve Aangelegenheden.**

Hoge Raad voor de Justitie

Bij brief van 29 juni 2000, heeft de voorzitter van de Hoge

de la Justice a transmis au président du Sénat, conformément à l'article 259bis-18 du Code judiciaire, deux avis, approuvés au cours de l'assemblée générale du 28 juin 2000, concernant :

- le projet de loi modifiant les articles 190, 194, 259bis-9, 259bis-10, 259octies et 371 du Code judiciaire, insérant les articles 191bis et 194bis dans le Code judiciaire et modifiant l'article 21 de la loi du 18 juillet 1991 modifiant les règles du Code judiciaire relatives à la formation et au recrutement des magistrats ;
- l'avant-projet de loi fixant un cadre temporaire de conseillers en vue de résorber l'arriéré judiciaire dans les cours d'appel.

– **Envoi à la commission de la Justice.**

Cour d'arbitrage – Questions préjudicielles

En application de l'article 77 de la loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage, le greffier de la Cour d'arbitrage notifie au président du Sénat :

- les questions préjudicielles concernant les articles 32, 2°, 46 et 792, juncto article 1051 du Code judiciaire, posées par la Cour de cassation et par la Justice de Paix du canton de Grâce-Hollogne (numéros du rôle 1901 et 1926, affaires jointes).

– **Pris pour notification.**

Parlement européen

Par lettre du 29 juin 2000, le président du Parlement européen a transmis au Sénat :

- une résolution législative sur la proposition de décision du Conseil concernant la conclusion de l'amendement au protocole de Montréal relatif à des substances qui appauvrissent la couche d'ozone;
- une résolution sur la préparation de la réunion du Conseil européen de Feira, les 19 et 20 juin 2000;
- une résolution sur la mise en place de la politique européenne commune en matière de sécurité et de défense, en vue du Conseil européen de Feira;
- une résolution sur la communication de la Commission au Conseil, au Parlement européen et au Comité économique et social sur les victimes de la criminalité dans l'Union européenne – Réflexion sur les normes et mesures à prendre;
- une résolution législative sur la proposition de décision du Conseil relative à la conclusion d'un accord entre la Communauté européenne et le Royaume de Norvège concernant la participation de la Norvège aux travaux de l'observatoire européen des drogues et des toxicomanies;
- une résolution sur le 16ème rapport annuel de la Commission sur le contrôle de l'application du droit communautaire – 1998,

Raad voor de Justitie, overeenkomstig art. 259bis-18 van het Gerechtelijk Wetboek, aan de voorzitter van de Senaat twee adviezen overgezonden, goedgekeurd tijdens de algemene vergadering van 28 juni 2000, omtrent :

- het wetsontwerp tot wijziging van de artikelen 190, 194, 259bis-9, 259bis-10, 259octies en 371 van het Gerechtelijk Wetboek, tot invoeging van de artikelen 191bis en 194bis in het Gerechtelijk Wetboek en tot wijziging van artikel 21 van de wet van 18 juli 1991 tot wijziging van de voorschriften van het Gerechtelijk Wetboek die betrekking hebben op de opleiding en werving van magistraten;
- het voorontwerp van wet tot vaststelling van een tijdelijke personeelsformatie van raadsheren ten einde de gerechtelijke achterstand bij de hoven van beroep weg te werken.

– **Verzonden naar de commissie voor de Justitie.**

Arbitragehof – Prejudiciële vragen

Met toepassing van artikel 77 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, geeft de griffier van het Arbitragehof aan de voorzitter van de Senaat kennis van :

- de prejudiciële vragen betreffende de artikelen, 32, 2°, 46 en 792, tweede lid, juncto artikel 1051 van het Gerechtelijk Wetboek, gesteld door het Hof van Cassatie en het Vrederecht van het kanton Grâce-Hollogne (rolnummers 1901 en 1926, samengevoegde zaken).

– **Voor kennisgeving aangenomen.**

Europees Parlement

Bij brief van 29 juni 2000 heeft de voorzitter van het Europees Parlement aan de Senaat overgezonden :

- een wetgevingsresolutie inzake het voorstel voor een besluit van de Raad betreffende de sluiting van de wijziging van het Protocol van Montreal betreffende stoffen die de ozonlaag afbreken;
- een resolutie over de voorbereiding van de Europese Raad in Feira op 19 en 20 juni 2000;
- een resolutie over de bepaling van een gemeenschappelijk Europees veiligheids- en defensiebeleid, met het oog op de Europese Raad van Feira;
- een resolutie over de mededeling van de Commissie aan de Raad, het Europees Parlement en het Economisch en Sociaal Comité over slachtoffers van misdrijven in de Europese Unie – Reflecties over normen en maatregelen;
- een wetgevingsresolutie over het voorstel voor een besluit van de Raad betreffende de sluiting van een overeenkomst tussen de Europese Gemeenschap en het Koninkrijk Noorwegen betreffende de deelneming van Noorwegen aan de werkzaamheden van het Europees Waarnemingscentrum voor drugs en drugsverslaving;
- een resolutie over het zestiende jaarlijks verslag van de Commissie over de controle op de toepassing van het Gemeenschapsrecht – 1998,

adoptées au cours de la période de session du 13 au 16 juin 2000.

– **Envoi à la commission des Relations extérieures et de la Défense.**

aangenomen tijdens de vergaderperiode van 13 tot en met 16 juni 2000.

– **Verzonden naar de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen en voor de Landsverdediging.**